

AUTUMN 2025 // EB 104,2

DG COMM // EUROBAROMETER EN SURVEYS UNIT

EUROPEES PARLEMENT

EUROBA ROMETER

UITVOERING 2025

PARLEMETER

Europees Parlement

IMPRESSUM

Het verslag is opgesteld voor het Europees Parlement door Verian Belgium.

VERANTWOORDELIJK

Nicolas LE POLAIN DE WAROUX, eenheidshoofd

TOEPASSELIJKE TOEZICHTEN

Dimitra TSOULOU MALAKOUDI, projectleider

Monika ALPOEGGER

Filip TILJAK

Olaf ZÜHLKE

Productie

Katarzyna ONISZK

GRAFIEK ONTWERP

Cesare PINZUTI

LINGUISTISCHE VERSIE

Origineel: EN

Over de uitgever

Dit document is gepubliceerd door de eenheid Eurobarometer en enquêtes van het directoraat Outreach (DG COMM) van het Europees Parlement.

Om contact op te nemen met de eenheid, kunt u schrijven naar: dgcomm-esbu@europarl.europa.eu

Manuscript voltooid in januari 2026

Brussel, © Europese Unie, 2026

DISCLAIMER

De meningen in dit document vallen uitsluitend onder de verantwoordelijkheid van de auteurs en vertegenwoordigen niet noodzakelijkerwijs het officiële standpunt van het Europees Parlement.

Reproductie en vertaling voor niet-commerciële doeleinden zijn toegestaan, mits de bron wordt vermeld en het Europees Parlement hiervan vooraf in kennis wordt gesteld en een kopie wordt toegezonden.

Inhoudsopgave

10 belangrijke take-away.....	5
SAMENVATTING.....	8
METHODOLOGIE.....	16
CONTEXT.....	19
1. OUTLOOK OP DE TOEKOMST.....	25
Vooruitzichten over de toekomst van de wereld.....	26
Vooruitzichten voor de toekomst van de Europese Unie.....	30
Vooruitzichten over de toekomst van het land.....	35
Vooruitzichten voor de eigen toekomst en de toekomst van het gezin.....	39
2. Publieke zaken over veiligheidsrisico's.....	44
Beveiligings- en veiligheidsgerelateerde problemen.....	44
Zorgen op het gebied van communicatie en samenleving.....	59
3. FACING GLOBAL UITDAGINGEN.....	75
De rol van de EU bij de bescherming van EU-burgers.....	75
Geconfronteerd met wereldwijde uitdagingen.....	80
Aandachtspunten om de positie van de EU in de wereld te versterken.....	87
Geconfronteerd met mondiale uitdagingen en EU-lidmaatschap.....	94
4. PRIORITEITEN VAN DE BURGERS VOOR HET EUROPEES PARLEMENT.....	98
Prioriteiten van de burgers voor het Europees Parlement.....	98
Verwachte veranderingen in de levensstandaard.....	107
Waarden die het Europees Parlement prioritair moet verdedigen.....	113
Tevredenheid met de democratie.....	119
5. BIJZONDERHEDEN VAN DE BURGERS NAAR DE EU EN HET EP.....	127
Afbeelding van het Europees Parlement.....	127
Rol van het Europees Parlement.....	132
Beeld van de Europese Unie.....	136
Het lidmaatschap van de Europese Unie.....	140
CONCLUSIE.....	145
Opmerkingen.....	146
Technische specificaties.....	148
Gespreksmodus per land.....	150
Foutmarges.....	151

Document opgesteld door Pierre Dieumegard voor [Eŭropo-Demokratio-Esperanto](#)

Het doel van dit "voorlopige" document is meer mensen in de Europese Unie in staat te stellen kennis te nemen van documenten die door de Europese Unie zijn geproduceerd (en door hun belastingen worden gefinancierd).

Als er geen vertalingen zijn, worden burgers uitgesloten van het debat.

Dit document "Eurobaro meter" [bestond alleen in het Engels](#), in een pdf-bestand. Van het eerste bestand hebben we een odt-bestand gemaakt, voorbereid door Libre Office-software, voor machinevertaling naar andere talen. De resultaten zijn nu [beschikbaar in alle officiële talen](#).

Het is wenselijk dat de EU-administratie de vertaling van belangrijke documenten overneemt. "Belangrijke documenten" zijn niet alleen wet- en regelgeving, maar ook de belangrijke informatie die nodig is om samen weloverwogen beslissingen te nemen.

Om onze gemeenschappelijke toekomst samen te bespreken en betrouwbare vertalingen mogelijk te maken, zou de internationale taal Esperanto zeer nuttig zijn vanwege zijn eenvoud, regelmaat en nauwkeurigheid.

Neem contact met ons op:

[Kontakto \(europokune.eu\)](mailto:europokune.eu)

<https://e-d-e.org/-Kontakti-EDE>

10 belangrijke take-away

Verenigde EU, sterkere toekomst

De burgers willen dat de Europese Unie met eenheid en ambitie optreedt. 89 % van de respondenten vindt dat de EU-lidstaten meer verenigd moeten zijn om het hoofd te bieden aan de huidige mondiale uitdagingen en 86 % wil dat de EU op internationaal niveau een sterkere stem krijgt.

Een EU die beschermt

66% van de Europeanen wil dat de EU een grotere rol speelt bij de bescherming tegen wereldwijde crises en veiligheidsrisico's. Zij zien defensie en veiligheid (40 %), concurrentievermogen, economie en industrie (32 %) en energieonafhankelijkheid, hulpbronnen en infrastructuur (29 %) als belangrijke gebieden om de positie van de EU in de wereld te versterken.

E U-lidmaatschap: zeer gewaardeerd

Een sterke en groeiende meerderheid van de burgers vindt het EU-lidmaatschap van hun land een goede zaak (62 %), een stijging met twee punten sinds de vraag voor het laatst werd gesteld in februari/maart 2024.

Zorgen over veiligheid

Een meerderheid van de Europeanen zegt zich “zeer bezorgd” te maken over een reeks kwesties, zoals actieve conflicten en oorlogen in de buurt van de Europese Unie (72 %), terrorisme (67 %), natuurrampen die worden verergerd door de klimaatverandering (66 %) en cyberaanvallen vanuit niet-EU-landen (66 %).

Zorgen over de digitale ruimte

Burgers uiten onder meer grote bezorgdheid over desinformatie (69 %), haatzaaiende uitslatingen (68 %), misleidende inhoud die door AI is gecreëerd (68 %), de bescherming van persoonsgegevens online (68 %) en bedreigingen van de vrijheid van meningsuiting (67 %).

Economy & beveiliging: Belangrijkste thema's

De Europeanen willen dat het Europees Parlement prioriteit geeft aan de aanpak van inflatie, stijgende prijzen en de kosten van levensonderhoud (41 %), gevolgd door de economie en het scheppen van banen (35 %) en de defensie en veiligheid van de EU (34 %). Sinds mei 2025 is het percentage respondenten dat oproept om de nadruk te leggen op economie en het scheppen van banen met vijf punten gestegen.

Peace & democratie: topwaarden

Europeanen zijn van mening dat het EP prioriteit moet geven aan vrede (52 %) en democratie (35 %), alsook aan de vrijheid van meningsuiting en gedachtegoed (23 %) en de bescherming van de mensenrechten in de EU en wereldwijd (22 %).

E U & EP-beeld beïnvloed door de mondiale context

De perceptie van het publiek van de EU en het EP is sinds mei 2025 licht verzwakt, maar blijft sterk als we naar de afgelopen twee decennia kijken. 49% (-3 pp) van de respondenten heeft een positief beeld van de EU en 38% (-3 pp) heeft een positief beeld van het EP.

Glas half leeg?

Een meerderheid van de respondenten zegt pessimistisch te zijn over de toekomst van de wereld (52 %), terwijl 39 % pessimistisch is over de toekomst van de EU en 41 % pessimistisch over de toekomst van hun land. Toch is meer dan driekwart van de Europeanen (76%) optimistisch over hun eigen toekomst en die van hun gezin.

Glas halfvol voor de jongeren

Optimisme over de toekomst heerst op alle niveaus bij mensen van 15 tot 30 jaar. Een meerderheid van de jonge Europeanen is namelijk optimistisch over de toekomst van de wereld (50 %), de EU (65 %), hun land (60 %) en de toekomst van zichzelf en hun gezin (80 %). Zij betuigen ook hun krachtige steun voor een verenigde en ambitieuze Europese Unie.

SAMENVATTING

SAMENVATTING

In een snel veranderend en uitdagend mondiaal landschap willen de burgers dat de Europese Unie met eenheid en ambitie optreedt. Defensie, veiligheid en economie zijn belangrijke prioriteiten voor de versterking van de EU, zowel in eigen land als internationaal. Europeanen maken zich met name zorgen over veiligheidskwesties, zoals aanhoudende conflicten en oorlogen, alsook over maatschappelijke en digitale kwesties, waaronder desinformatie, onlinegegevensbescherming en misleidende inhoud die door artificiële intelligentie is gecreëerd. In dit verband zouden de Europese burgers graag zien dat de EU een belangrijkere rol speelt bij de bescherming van hen. Het EU-lidmaatschap wordt door een grote meerderheid van de Europeanen nog steeds als waardevol beschouwd en het positieve imago van de EU blijft hoog, zij het dat het de afgelopen maanden licht is afgenomen. De resultaten van de Eurobarometer-enquête van het najaar 2025, die in november 2025 in alle lidstaten onder 26 453 EU-burgers is gehouden, wijzen op een oproep tot actie voor een sterkere EU in de huidige internationale context. Vooral jongeren hebben hoge verwachtingen van de rol van de EU en blijven een van de meest fervente aanhangers van het Europese project.

Diepe bezorgdheid over veiligheids-, maatschappelijke en digitale kwesties

De meerderheid van de Europeanen zegt zich “zeer bezorgd” te maken over een reeks beveiligings- en veiligheidsgerelateerde kwesties, te beginnen met actieve conflicten en oorlogen in de buurt van de Europese Unie (72 %). Daarna volgen terrorisme (67 %), natuurrampen die nog worden verergerd door de klimaatverandering (66 %), cyberaanvallen vanuit niet-EU-landen (66 %) en ongecontroleerde migratiestromen (65 %). In totaal maakt ten minste driekwart van de burgers zich grote of matige zorgen over elk van de negen in de enquête geteste beveiligings- en veiligheidsgerelateerde kwesties.

QA11 Hoe bezorgd of niet bent u over elk van de volgende beveiligings- of veiligheidsgerelateerde kwesties? Gebruik een schaal van 1 tot 10, waarbij 1 betekent dat je je helemaal geen zorgen maakt, en 10 dat je je extreem zorgen maakt. (EU27) (%)

Actieve conflicten en oorlogen in de buurt van de Europese Unie

Terrorisme

Cyberaanvallen vanuit niet-EU-landen

Natuurrampen verergerd door klimaatverandering

Ongecontroleerde migratiestromen

De EU moet voor haar energievoorziening afhankelijk zijn van niet-EU-landen

Drones uit niet-EU-landen die boven of in de buurt van EU-landen opereren

De EU moet voor haar defensie een beroep doen op niet-EU-landen

Niet-EU-landen die proberen verkiezingen of politiek in (ons land) te beïnvloeden

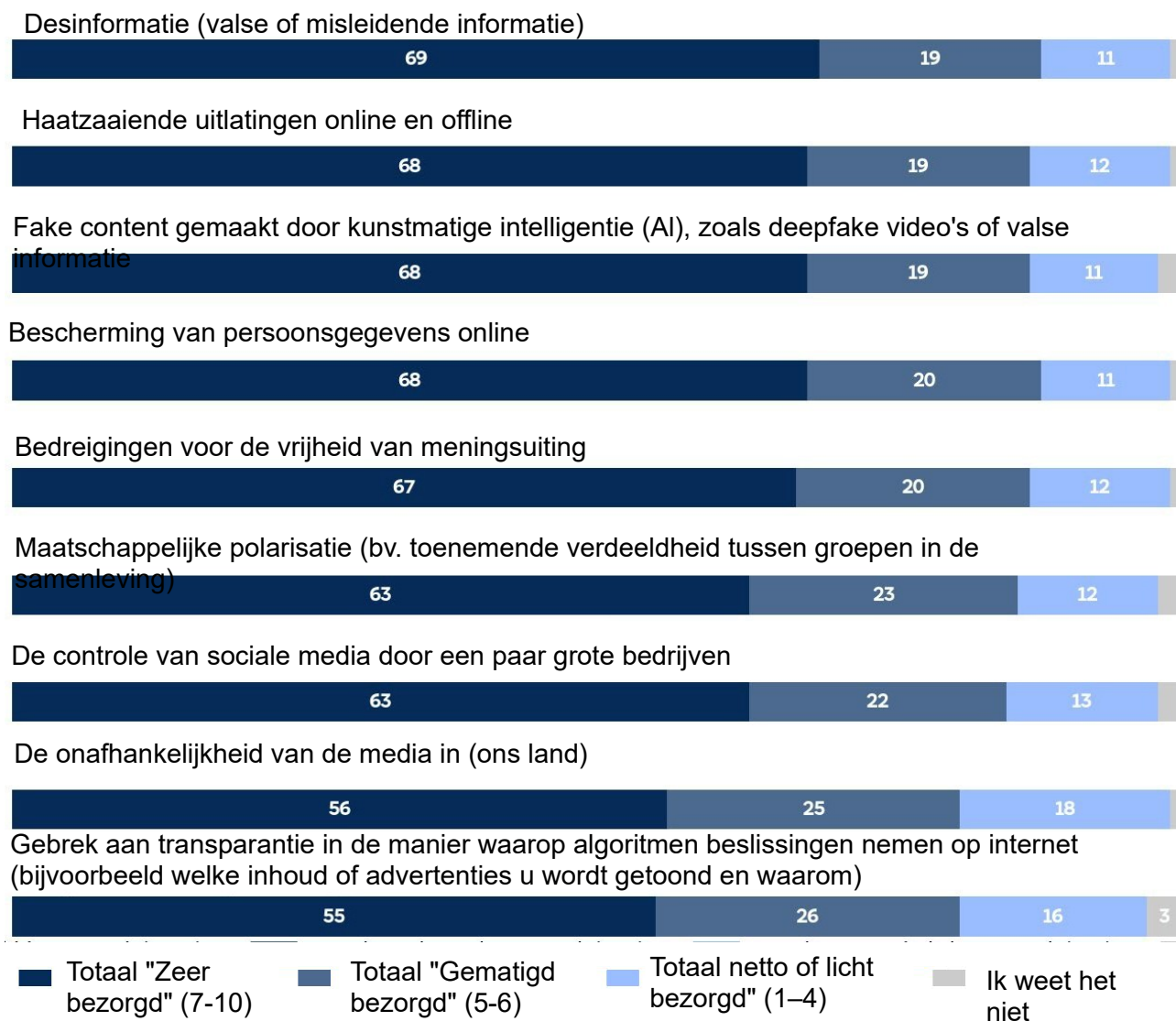

Totaal "Zeer bezorgd" (7-10)
 Totaal "Gematigd bezorgd" (5-6)
 Totaal netto of licht bezorgd" (1-4)
 Ik weet het niet

nov 2025

Wat communicatie, de samenleving en de digitale wereld betreft, uiten burgers hun grote bezorgdheid over desinformatie (valse of misleidende informatie) (69 %), haatzaaiende uitlatingen online en offline (68 %), door kunstmatige intelligentie (AI) gecreëerde nepinhoud, zoals deepfakevideo's of valse informatie (68 %), de bescherming van persoonsgegevens online (68 %) en bedreigingen van de vrijheid van meningsuiting (67 %). Hier maken meer dan acht op de tien respondenten in de EU zich grote of matige zorgen over de negen genoemde kwesties.

QA12 En hoe bezorgd bent u of niet over elk van de volgende communicatie- en maatschappijgerelateerde kwesties? Gebruik een schaal van 1 tot 10, waarbij 1 betekent dat je je helemaal geen zorgen maakt, en 10 dat je je extreem zorgen maakt. (EU27) (%)

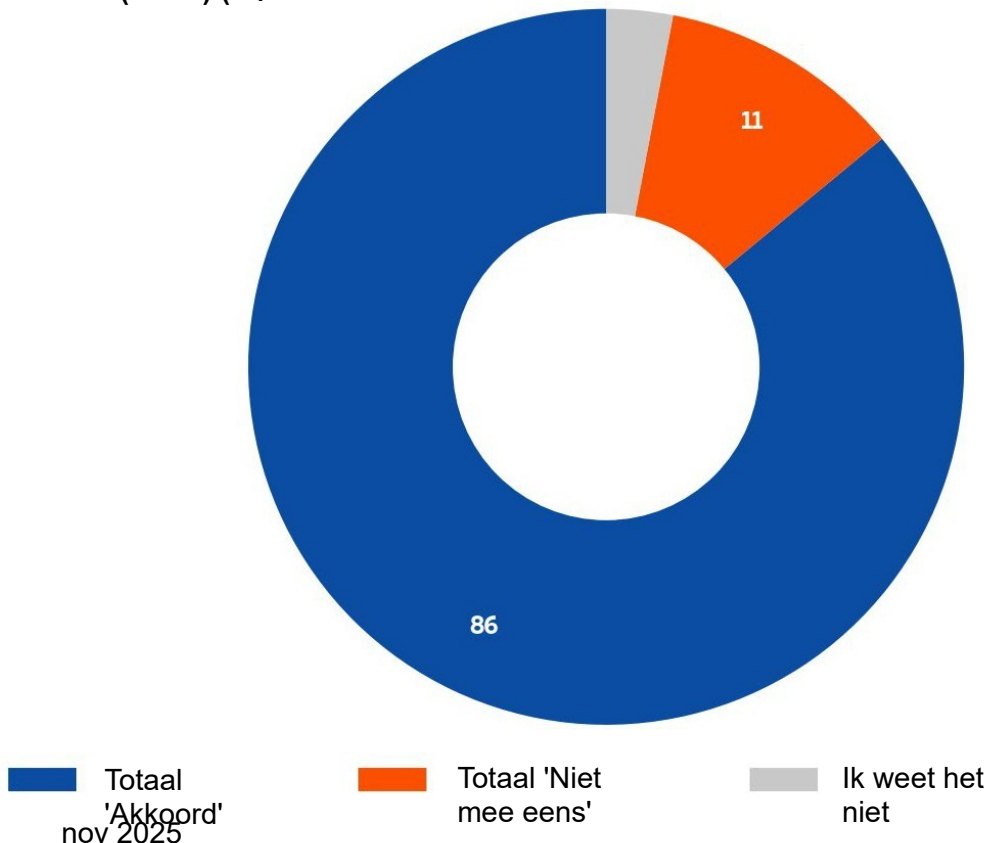

nov 2025

Europeanen willen een verenigd, sterk en beschermend Europa

In de context van deze externe en interne zorgen willen de meeste burgers dat de EU een actieve rol speelt bij het veilig houden ervan en de fundamentele waarden van het Europese project verdedigt. 66 % van de Europeanen wil dat de rol van de EU om hen te beschermen tegen wereldwijde crises en veiligheidsrisico's belangrijker wordt, en 86 % vindt dat de Europese Unie op internationaal niveau een sterkere stem moet krijgen.

QA7.3 In hoeverre bent u het eens of oneens met elk van de volgende stellingen? De Europese Unie moet een sterkere stem hebben op internationaal niveau (EU27) (%)

Bovendien vindt 89 % dat de EU-lidstaten meer verenigd moeten zijn om de huidige mondiale uitdagingen het hoofd te bieden, terwijl 73 % het ermee eens is dat de Europese Unie meer middelen nodig heeft om de huidige mondiale uitdagingen het hoofd te bieden.

Economie en defensie worden steeds belangrijker

Eerdere Eurobarometer-enquêtes toonden al aan dat externe veiligheid/defensie en de toestand van de economie de twee belangrijkste onderwerpen voor burgers waren, een bevinding die opnieuw wordt bevestigd door de resultaten van deze enquête. De respondenten zeggen dat de EU, om haar positie in de wereld te versterken, zich in de eerste plaats moet richten op defensie en veiligheid (40 %), concurrentievermogen, economie en industrie (32 %) en energieonafhankelijkheid, hulpbronnen en infrastructuur (29 %). Dit zijn ook de belangrijkste taken waarop het Europees Parlement zich moet richten: inflatie, stijgende prijzen en de kosten van levensonderhoud (41 %), economie en het scheppen van banen (35 %) en defensie en veiligheid in de EU (34 %). Hoewel de meeste onderwerpen een stabiele evolutie vertonen ten opzichte van mei 2025, vallen er drie veranderingen op: het aandeel voor de volksgezondheid is met acht procentpunten gestegen en het aandeel voor de economie en het scheppen van banen en het milieu en de klimaatverandering zijn beide met vijf procentpunten gestegen. De economische prioriteit kan nauw samenhangen met de verwachtingen van de Europeanen ten aanzien van de ontwikkeling van hun levensstandaard: een significant aandeel van 28% verwacht dat het zal afnemen, 54% verwacht dat het hetzelfde zal blijven en slechts 16% verwacht dat het zal toenemen.

QA4ab Welke van de volgende onderwerpen zou u graag prioritair door het Europees Parlement behandeld zien? Ten eerste? En toen? (MAX. 4 ANTWOORDEN) (EU27) (%)

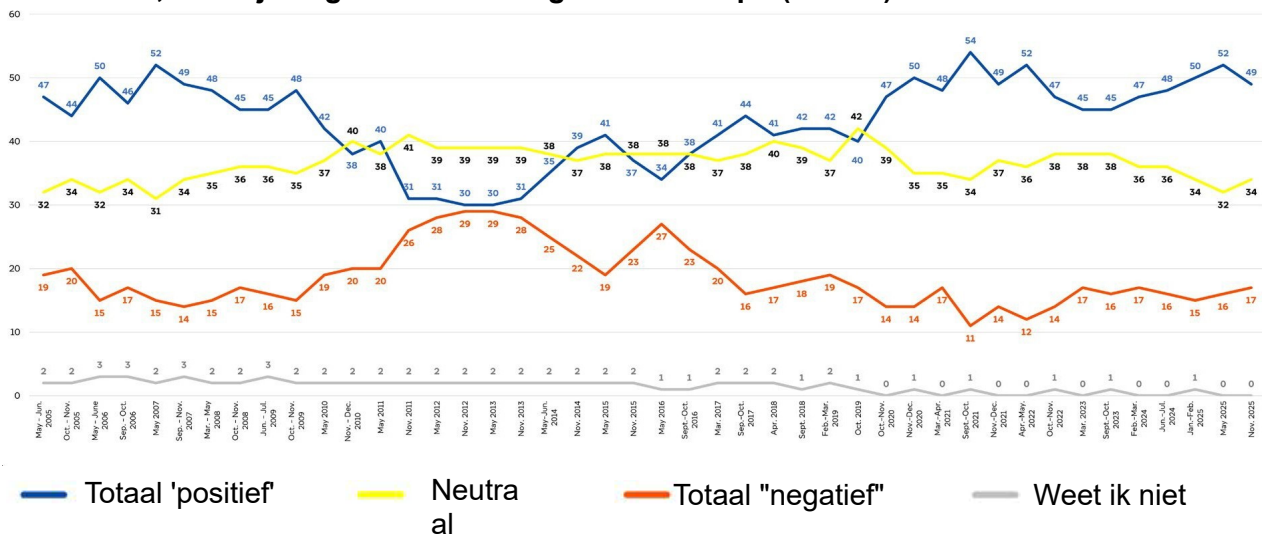

De belangrijkste waarden die het EP moet verdedigen zijn vrede (52%) en democratie (35%), gevolgd door vrijheid van meningsuiting en gedachte (23%) en de bescherming van de mensenrechten in de EU en wereldwijd (22%).

Het positieve beeld van de EU en het EP neemt licht af, maar het EU-lidmaatschap wordt nog steeds hoog gewaardeerd

De (geo-)politieke context en de aanhoudende polycrisissituatie zijn ook van invloed op de standpunten van Europeanen over het EU-lidmaatschap van hun land en op hun eigen beeld van de Europese Unie en het Europees Parlement. Juist de context van externe en interne kwesties die de burgers zorgen baren, maakt dat de meerderheid van hen het EU-lidmaatschap van hun land als een goede zaak beschouwt: 62 % zegt dat, wat een stijging van twee punten is sinds de vraag voor het laatst werd gesteld in februari/maart 2024. Hoewel het positieve beeld van de EU de afgelopen 20 jaar op een hoog niveau is gebleven, is het licht gedaald ten opzichte van mei 2025: 49% (-3 pp) van de Europeanen zegt een positief beeld van de EU te hebben, 34% (+2 pp) een neutraal en 17% (+1 pp) een negatief beeld.

D78 In het algemeen, roept de EU voor u een zeer positief, tamelijk positief, neutraal, tamelijk negatief of zeer negatief beeld op? (% - EU)

Evenzo is het positieve beeld van het EP met drie punten gedaald (nu met 38 %), evenals de oproep om een belangrijkere rol te spelen (nu met 59 %, -3 procentpunten).

Jonge Europeanen hebben een positieve kijk op de toekomst

De geopolitieke turbulenties waar Europeanen in verstrikt raken, hebben een grote impact op hun vooruitzichten, met een meerderheid (52%) die zegt pessimistisch te zijn over de toekomst van de wereld, 39% dat ze pessimistisch zijn over de toekomst van de EU en 41% dat ze pessimistisch zijn over de toekomst van hun land. Positiever is dat meer dan driekwart van de Europeanen (76%) optimistisch is over hun eigen toekomst en die van hun gezin.

Optimisme is echter groter dan pessimisme op alle niveaus onder burgers van 15 tot 30 jaar. Meerderheden van jonge Europeanen zijn immers optimistisch over de toekomst van de wereld (50 %), de EU (65 %), hun land (60 %) en hun eigen toekomst en die van hun gezin (80 %). Bovendien hebben jonge burgers meer kans dan oudere burgers om de Europese Unie en het Parlement in een positief daglicht te zien: 58% heeft een positief beeld van de EU (tegenover 49%-43% onder oudere leeftijdscohorten) en 68% wil een sterkere rol voor het EP (tegenover 58%-54%). Jongere Europeanen zijn ook zeer sterk voorstander van meer eenheid tussen de lidstaten in de huidige context (90 %), meer middelen voor de Europese Unie (78 %) en een sterkere EU-stem op internationaal niveau (87 %). Voortbouwend op de bevindingen van eerdere Eurobarometer-enquêtes wijst deze enquête opnieuw op de positieve houding van jongeren ten opzichte van de EU en hun optimistische toekomstperspectieven.

METHODOLOGIE

METHODOLOGIE

De in deze najaarsEurobarometer 2025 van het Europees Parlement gebruikte methode, die is opgenomen in golf 104.2, is die van Eurobarometer-enquêtes die zijn uitgevoerd voor het directoraat-generaal Communicatie van het Europees Parlement (eenheid Eurobarometer en enquêtes). De enquête werd door Verian uitgevoerd tussen 6 november en 30 november 2025 in alle 27 EU-lidstaten. In totaal werden 26453 interviews afgenomen. De EU-resultaten werden gewogen op basis van de omvang van de bevolking in elk land.

Eurobarometer-enquêtes worden face-to-face gehouden bij mensen thuis of voor de deur, in de nationale taal. In alle landen werd CAPI (Computer Assisted Personal Interviewing) gebruikt.

In Cyprus, Denemarken, Malta, Nederland, Finland en Zweden werden enkele interviews afgenomen via computerondersteund video-interview (CAVI). De interviewer beheert de vragenlijst op afstand aan de respondent via videoconferentie, waar beide delen elkaar kunnen zien: de voorwaarden van de interviews zijn zeer vergelijkbaar met die van face-to-face.

Naar aanleiding van de algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van de EU werd de respondenten gevraagd of zij al dan niet zouden instemmen met vragen over kwesties die als “gevoelig” kunnen worden beschouwd.

De lezer dient zich ervan bewust te zijn dat in dit verslag de ontwikkeling van één specifieke indicator over het geheel genomen als stabiel wordt beschouwd wanneer deze met +/- 2 procentpunten of minder varieert. Raadpleeg voor meer informatie de tabel op de pagina 151 voor de foutenmarge, afhankelijk van het aantal interviews.

Opmerking: In dit verslag worden de EU-landen aangeduid met hun officiële afkorting. De in dit verslag gebruikte afkortingen komen overeen met:

België	BE	Litouwen	LT
Bulgarije	BG	Luxemburg	LU
Tsjechië	CZ	Hongarije	HU
Denemarken	DK	Malta	MT
Duitsland	DE	Nederland	NL
Estland	EE	Oostenrijk	AT
Ierland	IE	Polen	PL
Griekenland	EL	Portugal	PT
Spanje	ES	Roemenië	RO
Frankrijk	FR	Slovenië	SI
Kroatië	HR	Slowakije	SK
Italië	IT	Finland	FI
Republiek Cyprus	CY *	Zweden	SE
Letland	LV		
Europese Unie – gewogen gemiddelde voor de 27 lidstaten			EU27
BE, FR, IT, LU, DE, AT, ES, PT, IE, NL, FI, EL, EE, SI, CY, MT, SK, LV, LT, HR			Eurozone
BG, CZ, DK, HU, PL, RO, SE			Niet-eurogebied

*Cyprus als geheel is een van de 27 lidstaten van de Europese Unie. Het acquis communautaire is echter opgeschort in het deel van het land waarover de regering van de Republiek Cyprus geen zeggenschap heeft. Om praktische redenen worden alleen de gesprekken die worden gevoerd in het deel van het land dat onder zeggenschap staat van de regering van de Republiek Cyprus, opgenomen in de categorie “CY” en in het EU-27-gemiddelde.

Bulgarije was geen lid van de eurozone op het moment van veldwerk in november 2025.

CONTEXT

CONTEXT

Het veldwerk voor de Eurobarometer-enquête van het Europees Parlement in het najaar van 2025 werd tussen 6 en 30 november door Verian Belgium uitgevoerd in alle 27 EU-lidstaten. Om de enquêteresultaten correct te interpreteren, is het essentieel om rekening te houden met de politieke en maatschappelijke context op het moment van veldwerk. Alle nationale resultaten voor de vragen die in deze enquête worden gesteld – en dus ook de Europese gemiddelde resultaten – moeten worden gezien in het licht van de situatie en het publieke debat op het moment van veldwerk.

De oorlog van Rusland tegen Oekraïne en andere conflicten

Ten tijde van het veldwerk voor de Eurobarometer van het najaar van 2025 bleef de oorlog in Oekraïne de publieke opinie in de hele Europese Unie beïnvloeden. Op 23 oktober 2025 heeft de Raad van de Europese Unie het 19e sanctiepakket tegen Rusland aangenomen.¹ De nieuwe maatregelen zijn gericht op belangrijke sectoren die de Russische oorlogseconomie aanwakkeren – energie (met inbegrip van een geleidelijk ingevoerd verbod op vloeibaar aardgas), financiën, handel en militair-industriële toeleveringsketens – en verbreden de lijst van aan sancties onderworpen personen en entiteiten. Tegelijkertijd waren er in november 2025 besprekingen aan de gang over het mogelijke gebruik van geïmmobiliseerde Russische activa ter ondersteuning van het herstel en de defensie van Oekraïne. Ondertussen bleven de Europese leiders aanzienlijke steun beloven aan Oekraïne, door militaire, economische en diplomatieke maatregelen te combineren.² Op 17 november 2025 werd een belangrijke langetermijnovereenkomst voor defensiesamenwerking tussen Frankrijk en Oekraïne aangekondigd.³

Tegelijkertijd leidde de aankondiging door president Donald J. Trump van een nieuw door de VS gesteund “vredesplan” voor Oekraïne, met naar verluidt voorstellen voor een via onderhandelingen tot stand gekomen regeling met Rusland, tot een golf van diplomatieke reacties in Europa. De Europese leiders benadrukten dat bij een geloofwaardig vredesakkoord Europese en Oekraïense belanghebbenden moeten worden betrokken om de soevereiniteit en veiligheid van Oekraïne te waarborgen.⁴ Veel Europese regeringen uitten hun bezorgdheid over het feit dat elementen van het Amerikaanse voorstel, waaronder mogelijke verminderingen van de Oekraïense strijdkrachten en gedwongen territoriale concessies, de veiligheidsgaranties op lange termijn zouden ondermijnen en niet aanvaardbaar zouden zijn tenzij zij ingrijpend worden herzien.

In dit verband werd in het najaar van 2025 ook opnieuw de Europese nadruk gelegd op defensie en veiligheid, als gevolg van bezorgdheid over strategische risico's en hybride dreigingen, waaronder vermeende Russische hybride aanvallen zoals drone-invallen, sabotage, cyberaanvallen en desinformatiecampagnes.⁵ Om deze uitdagingen aan te pakken, heeft de EU meer geïnvesteerd in haar defensie-industrie en collectieve vermogens. Op 25 november 2025 heeft het Europees Parlement voor het eerst een specifiek financieringsinstrument voor de defensie-industrie goedgekeurd: het programma voor de Europese defensie-industrie (EDIP), met

1 <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/10/23/19th-package-of-sanctions-against-russia-eu-targets-russian-energy-third-country-banks-and-crypto-providers/>

2 <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/11/24/remarks-by-president-antonio-costa-following-the-informal-eu-leaders-meeting-of-24-november-2025-in-luanda/pdf>

3 <https://www.euronews.com/2025/11/17/ukraine-signs-deal-with-france-for-100-rafale-jets-and-air-defence-systems>

4 <https://www.euronews.com/my-europe/2025/11/22/european-pushback-trumps-peace-plan-call-it-a-draft-only>

5 <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/07/18/hybrid-threats-russia-statement-by-the-high-representative-on-behalf-of-the-eu-condemning-russia-s-persistent-hybrid-campaigns-against-the-eu-its-member-states-and-partners/>

een begroting van 1,5 miljard EUR voor 2025-2027.⁶ In het kader van het EDIP is 300 miljoen euro uitgetrokken voor een “steuninstrument voor Oekraïne”, waarmee een inspanning wordt gesignaleerd om de industriële defensiebasis van Oekraïne te integreren en te ondersteunen in het bredere Europese kader voor technologische en industriële defensie. Daarnaast hebben verschillende EU-lidstaten ook vrijwillige militaire dienstregelingen ontwikkeld of uitgebreid, zoals Frankrijk⁷ en Duitsland.⁸

Tegelijkertijd waren de oorlog in Gaza en de humanitaire en politieke gevolgen ervan een belangrijk aandachtspunt geworden in het publieke en politieke debat in de EU. Op 11 september 2025 sprak het Europees Parlement zijn grote bezorgdheid uit over de catastrofale humanitaire situatie in de Gazastrook en riep het op tot ongehinderde en grootschalige verlening van humanitaire hulp. Europarlementariërs riepen op tot een onmiddellijk en permanent staakt-het-vuren, de onmiddellijke en onvoorwaardelijke vrijlating van alle Israëlische gijzelaars die in Gaza worden vastgehouden, en tot hernieuwde inzet voor een onderhandelde tweestatenoplossing. Het Parlement bevestigt het recht van Israël om zich te verdedigen, maar benadrukt dat dit recht geen willekeurige militaire actie in Gaza kan rechtvaardigen.⁹ Op 17 november 2025 heeft de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties het door de Amerikaanse president Donald J. Trump voorgestelde vredesplan voor Gaza goedgekeurd.¹⁰

Economische context

Tijdens de veldwerkperiode bleef de economische situatie in de Europese Unie een belangrijk element van het publieke debat. Volgens de meest recente prognose van de Europese Commissie (EC) zou¹¹ de economie van de EU in 2025 gematigd blijven groeien, ondersteund door een geleidelijk stabiliserend mondiaal klimaat en enigszins verbeterde arbeidsmarktomstandigheden. Tegelijkertijd werd verwacht dat de inflatie, hoewel nog steeds boven de normen van vóór de crisis, haar neerwaartse traject zou voortzetten. Officiële statistieken van Eurostat bevestigen dat de inflatiecijfers in veel lidstaten zijn gedaald ten opzichte van de pieken tijdens de energiecrisis 2022-2023¹² en dat de werkloosheidscijfers in totaal relatief laag en stabiel blijven, zij het met aanzienlijke verschillen tussen de landen.¹³

Deze voorzichtig optimistische economische vooruitzichten worden echter getemperd door verschillende belangrijke tegenwind. Aanhoudend hoge rentetarieven blijven de consumptie van huishoudens en bedrijfsinvesteringen drukken, wat van invloed is op de financieringskosten en de vraag tempert. De betaalbaarheid van huisvesting en de stijgende vastgoedprijzen bleven in verschillende lidstaten ook een punt van zorg voor het publiek. Bovendien blijft de bezorgdheid over de energieprijzen bij de aanpak van de winter acuut: hoewel de energiekosten sinds hun piek zijn gedaald, blijven de volatiliteit op de mondiale energiemarkten en de geopolitieke risico's (met name de aanhoudende oorlog in Oekraïne en de instabiliteit in andere regio's) van invloed op de verwachtingen van consumenten en bedrijven ten aanzien van betaalbaarheid en energiezeekerheid.

6 <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20251120IPR31493/parliament-greenlights-first-ever-european-defence-industry-programme>

7 https://www.lemonde.fr/en/france/article/2025/11/27/france-unveils-new-voluntary-military-service_6747883_7.html

8 <https://www.euronews.com/2025/11/12/germany-inches-close-to-agreement-on-contentious-military-service-bill-but-questions-remain>

9 <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20250905IPR30185/parliament-pushes-for-gaza-aid-the-hostages-release-and-justice>

10 Resolutie 2803 (2025) van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties

11 https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-forecast-and-surveys/economic-forecasts/autumn-2025-economic-forecast-shows-continued-growth-despite-challenging-environment_en

12 <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-euro-indicators/w/2-19112025-ap>

13 <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-euro-indicators/w/3-02122025-bp>

EU-instellingen en wetgevingscontext op EU-niveau

Om de democratische veerkracht te bevorderen, heeft de Europese Commissie plannen aangekondigd om een nieuw Europees Centrum voor democratische veerkracht op te richten. Dit initiatief vormt een kernelement van het beoogde “democratieschild” van de Commissie, dat bedoeld is om de Unie beter in staat te stellen buitenlandse informatiemanipulatie en inmenging tegen te gaan.¹⁴

Begrotingsonderhandelingen stonden in deze periode ook centraal op de EU-agenda. Op 15 november 2025 bereikten de Raad en het Europees Parlement een politiek akkoord over de EU-begroting voor 2026, dat betrekking had op belangrijke uitgavenprioriteiten zoals concurrentievermogen, de paraatheid en paraatheid van Europa op defensiegebied, steun voor humanitaire hulp en migratiedruk.¹⁵ Tegelijkertijd werden de besprekingen over de volgende langetermijnbegroting van de EU voortgezet, waarbij instellingen en lidstaten de financieringsbehoeften op lange termijn beoordeelden in het licht van de veranderende geopolitieke, economische en maatschappelijke uitdagingen. Deze onderhandelingen maken deel uit van een breder debat over het waarborgen van het vermogen van de EU om op crises te reageren en tegelijkertijd een stabiele meerjarige financiële planning te handhaven.

Op 13 november 2025 heeft het Parlement, als onderdeel van de “omnibus”-maatregelen om het concurrentievermogen en de welvaart van de EU te stimuleren, zijn goedkeuring gehecht aan verminderde rapportageverplichtingen en zorgvuldigheidsvereisten voor ondernemingen.¹⁶ Omnibusmaatregelen zijn wetgevingsinitiatieven die erop gericht zijn de administratieve lasten te verminderen en de procedures op verschillende beleidsterreinen van de EU te stroomlijnen. Zij zijn bedoeld om de EU-regels toegankelijker te maken voor burgers, bedrijven en overheidsdiensten en maken deel uit van de lopende inspanningen om de efficiëntie en uitvoering van de regelgeving op zowel EU- als nationaal niveau te verbeteren.

Ook het energie- en klimaatbeleid bleef een belangrijk aandachtspunt op de wetgevingsagenda. Tijdens de zitting van de Raad Economische en Financiële Zaken (Ecofin) van 13 november 2025 hebben de ministers een inhoudelijk oriënterend debat gehouden over de voorgestelde herziening van de energiebelastingrichtlijn.¹⁷

Op 13 november 2025 kwamen de EU-ministers van Financiën overeen de rechtenvrije drempel van 150 EUR voor invoer van geringe waarde af te schaffen, met grote gevolgen voor pakketten van buiten de EU, om het speelveld voor Europese detailhandelaren gelijk te trekken en de handhaving van de douaneregels te ondersteunen.¹⁸

Ook de besprekingen over het handelsbeleid namen een prominente plaats in, met name met betrekking tot de toekomstige handelsovereenkomst tussen de EU en Mercosur. Op 19 november 2025 heeft de Raad zijn steun uitgesproken voor een verordening tot uitvoering van vrijwaringsmaatregelen voor landbouwproducten in het kader van het partnerschap tussen de EU en Mercosur en de tussentijdse handelsovereenkomsten, met als doel de bezorgdheid over de concurrentiedruk op landbouwers in de EU weg te nemen en deel uit te maken van de lopende beraadslagingen over de sluiting van het akkoord.¹⁹

14 https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_2660

15 <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/11/15/eu-budget-for-2026-council-and-parliament-reach-agreement/>

16 <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20251106IPR31296/sustainability-reporting-and-due-diligence-meps-back-simplification-changes>

17 <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20251201IPR31698/phasing-out-imports-of-russian-gas-in-the-eu-deal-with-council>

18 <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/11/13/customs-council-takes-action-to-tackle-the-influx-of-small-parcels/>

19 <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/11/19/eu-mercotur-council-backs-regulation-implementing-the-safeguards-for-agricultural-products/>

De Europese Commissie en de lidstaten hebben ook vooruitgang geboekt bij de uitvoering van het migratie- en asielpact, met inbegrip van de eerste jaarlijkse migratiebeheercyclus die de Commissie in november 2025 heeft gelanceerd ter ondersteuning van de operationele paraatheid vóór de toepassing ervan medio 2026.²⁰

Het Europees Parlement heeft ook een initiatiefverslag over de bescherming van minderjarigen online opgesteld, dat vervolgens eind november 2025 in de plenaire vergadering is aangenomen en waarin de wetgevende aandacht voor digitale veiligheid en platformverantwoordelijkheden tot uiting kwam.²¹

Tot slot werd de institutionele dynamiek beïnvloed door het huidige Deense voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie. In het werkprogramma van het voorzitterschap werd²² prioriteit gegeven aan kwesties als concurrentievermogen, veiligheid, de groene transitie en de versterking van de democratische veerkracht, en werd in het najaar van 2025 een coördinerende rol gespeeld bij het bevorderen van wetgeving en het faciliteren van interinstitutionele onderhandelingen.

Andere belangrijke evenementen op nationaal en internationaal niveau

Tijdens of kort voor de veldwerkperiode vonden verschillende belangrijke internationale evenementen plaats, die vorm gaven aan het publieke debat in de EU en van invloed waren op de bredere politieke context waarin de enquêteresultaten moeten worden geïnterpreteerd.

Mondiale klimaatdiplomatie was in het najaar van 2025 een centraal thema in het kader van de COP30-conferentie van de Verenigde Naties over klimaatverandering, die van 10 tot en met 21 november 2025 in Belém (Brazilië) werd gehouden. Op 21 oktober 2025 heeft de Europese Unie haar standpunt voor de COP30 vastgesteld en opnieuw bevestigd dat zij zich al lang inzet voor internationaal leiderschap op het gebied van klimaat en voor de afstemming van het mondiale optreden op de doelstellingen van de Overeenkomst van Parijs.²³ Tegelijkertijd werd binnen Europa verder gedebatteerd over het evenwicht tussen klimaatambitie en economisch concurrentievermogen.

De G20-top, die in november 2025 door Zuid-Afrika werd georganiseerd, heeft verder bijgedragen tot het vormgeven van de internationale context. De leiders van de belangrijkste economieën ter wereld bespraken mondiale uitdagingen en prioriteiten, met de nadruk op duurzame economische groei, ontwikkeling en financiering.²⁴

Tegelijkertijd speelde de 7e top EU-Afrikaanse Unie, die op 24 en 25 november 2025 in Luanda werd gehouden, een belangrijke rol in de agenda voor externe betrekkingen van de EU. Tijdens de top kwamen belangrijke strategische prioriteiten aan bod, waaronder vrede en veiligheid, economische samenwerking, investeringen in duurzame infrastructuur, migratiepartnerschappen en samenwerking op het gebied van klimaat- en energietransities.²⁵

Verkiezingen

20 https://home-affairs.ec.europa.eu/news/commission-launches-first-annual-migration-management-cycle-under-pact-migration-and-asylum-2025-11-12_en

21 <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20251120IPR31496/children-should-be-at-least-16-to-access-social-media-say-meps>

22 <https://danish-presidency.consilium.europa.eu/en/programme-for-the-danish-eu-presidency/priorities/>

23 <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/10/21/cop30-council-sets-eu-position-for-the-climate-conference-in-belem/>

24 <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/international-summit/2025/11/22-23/>

25 https://www.eeas.europa.eu/delegations/african-union-au/seventh-african-union-european-union-summit_en

Een reeks nationale verkiezingen die in het najaar van 2025 werden gehouden, vormden het politieke landschap in verschillende lidstaten.

In Tsjechië vonden parlementsverkiezingen plaats van 3 tot en met 4 oktober 2025. De partij ANO 2011 won de meeste zetels. De stemming werd gevolgd door enkele weken van coalitieonderhandelingen, met als hoogtepunt de ondertekening van een coalitieakkoord op 3 november 2025 tussen ANO (Patriots for Europe), AUTO (Patriots for Europe) en SPD (ESN), deze coalitie vertegenwoordigt een verschuiving naar rechts in de Tsjechische politiek.

In Ierland vonden de presidentsverkiezingen plaats op 24 oktober 2025. Hoewel het kantoor van de president grotendeels ceremonieel is, trok de campagne nationale aandacht. Catherine Connolly werd tot president gekozen.

In Nederland werden op 29 oktober 2025 algemene verkiezingen gehouden. De pro-Europese partij D66 (Renew Europe) won de meeste stemmen, net voor de radicale PVV (Patriots for Europe). Omdat geen enkele partij een meerderheid had, begonnen de gesprekken om een regering te vormen onmiddellijk en werden ze in november 2025 voortgezet. Net als in eerdere Nederlandse verkiezingscycli zal coalitievorming naar verwachting uitgebreide discussies tussen meerdere partijen vereisen.

1. OUTLOOK OP DE TOEKOMST

1. OUTLOOK OP DE TOEKOMST

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de toekomstperspectieven van de Europeanen, van persoonlijke en gezinsvooruitzichten tot nationale, Europese en mondiale contexten. Over het algemeen is het optimisme het sterkst op persoonlijk niveau en neemt het geleidelijk af wanneer respondenten worden uitgenodigd om het bredere beeld in overweging te nemen, met afnemend vertrouwen en grotere voorzichtigheid wanneer ze achtereenvolgens op nationaal, Europees en mondiaal niveau naar de toekomst kijken. Het contrast tussen persoonlijk vertrouwen en bredere onzekerheid heeft belangrijke gevolgen voor de prioriteiten van de burgers, hun houding ten opzichte van bestuur en hun verwachtingen ten aanzien van samenwerking op nationaal, Europees en mondiaal niveau.

In de hele Europese Unie varieert het optimisme over de toekomst aanzienlijk, afhankelijk van het niveau dat wordt overwogen. Het vertrouwen is het sterkst op persoonlijk niveau, met 76% van de respondenten die optimistisch zijn over hun eigen toekomst en die van hun gezin. Optimisme neemt af wanneer ze zich tot de rest van de wereld wenden: 57 % geeft aan vertrouwen te hebben in de toekomst van hun land en hetzelfde percentage is optimistisch over de vooruitzichten van de Europese Unie. De meningen worden echter duidelijk voorzichtiger op mondiaal niveau, waar slechts 44% van de respondenten optimisme over de toekomst van de wereld rapporteert, wat wijst op wijdverbreide bezorgdheid over internationale uitdagingen, terwijl 52% van de respondenten zegt pessimistisch te zijn over de toekomst van de wereld.

Het uitgesproken pessimisme over de toekomst van de wereld dat door meer dan de helft van de respondenten wordt gemeld, suggereert dat wereldwijde onzekerheden en crises het publieke sentiment sterk beïnvloeden. Deze visie vormt waarschijnlijk het bredere wereldbeeld van individuen, hun prioriteiten en hun houding ten opzichte van bestuur en internationale samenwerking. Dergelijke zorgen kunnen met name van invloed zijn op de manier waarop burgers instellingen als de Europese Unie, die vaak wordt gezien als een belangrijke speler bij het aanpakken van mondiale uitdagingen, waarnemen en ermee omgaan. Inzicht in deze context is van essentieel belang voor de interpretatie van de verwachtingen van de EU.

QA9 Zou u zeggen dat u zeer optimistisch, tamelijk optimistisch, tamelijk pessimistisch of zeer pessimistisch bent over de toekomst van ...? (EU27)

(%)

Je familie en jezelf

(Ons land)

De EU

De wereld

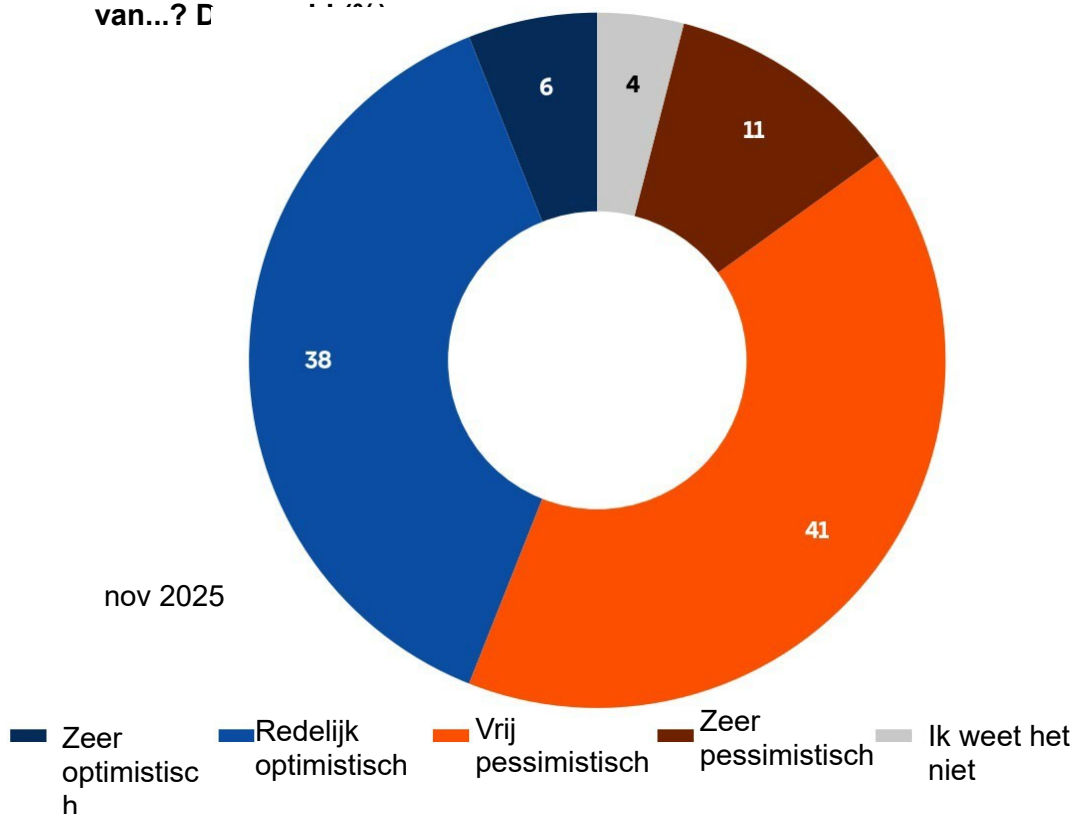
 Totaal 'optimistisch' nov 2025 Totaal 'Pessimistisch' Weet ik niet

Vooruitzichten over de toekomst van de wereld

De publieke perceptie van de toekomst van de wereld wordt gekenmerkt door een overwicht van voorzichtigheid en bezorgdheid, als gevolg van de accumulatie van mondiale uitdagingen waarmee burgers vandaag worden geconfronteerd. Respondenten in de hele Europese Unie zijn minder optimistisch over de toekomst van de wereld dan op enig ander niveau.

Op EU-niveau zegt minder dan de helft van de respondenten (44%) optimistisch te zijn over de toekomst van de wereld. Dit optimisme is over het algemeen gematigd, waarbij slechts 6% van de respondenten zichzelf als zeer optimistisch beschouwt. Daarentegen geeft een meerderheid van de Europeanen (52%) aan pessimistisch te zijn over de toekomst van de wereld, waaronder 11% die zegt zeer pessimistisch te zijn.

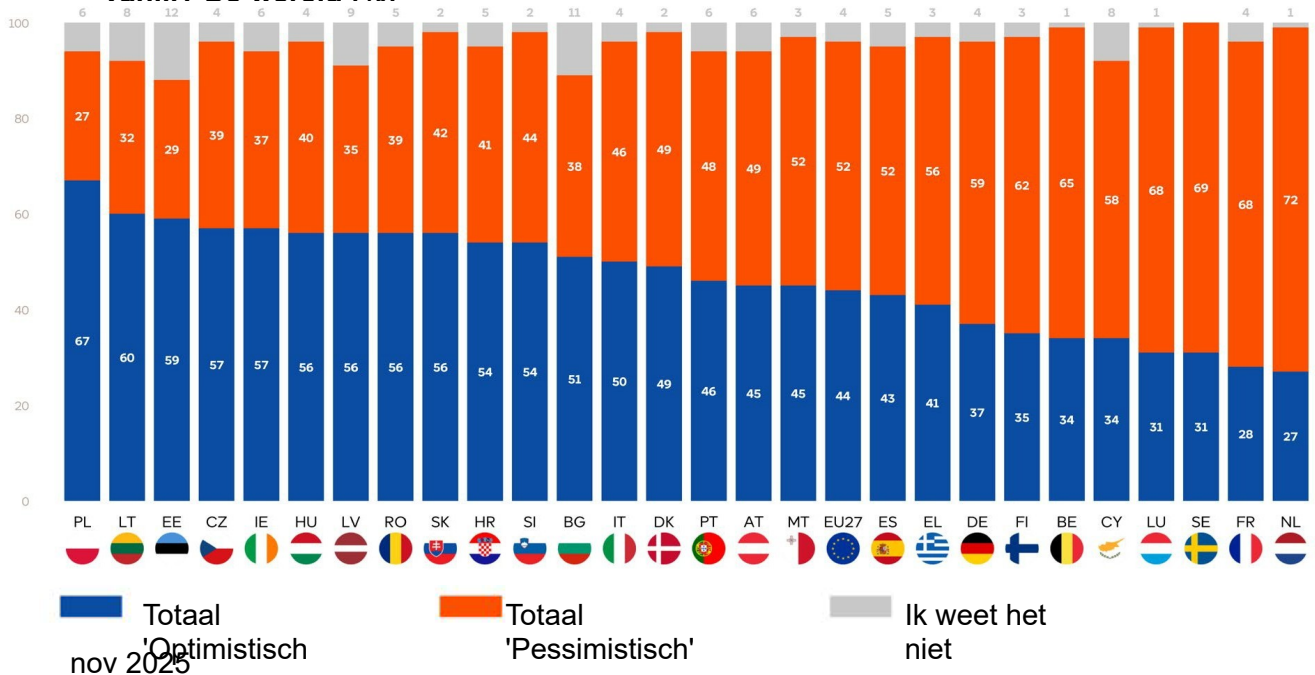
QA9.4 Zou u zeggen dat u zeer optimistisch, tamelijk optimistisch, tamelijk pessimistisch of zeer pessimistisch bent over de toekomst van...? C

In de lidstaten lopen de meningen over de toekomst van de wereld sterk uiteen, wat wijst op aanzienlijke nationale verschillen in zowel optimisme als pessimisme. De hoogste niveaus van optimisme worden opgetekend in Polen (67%), Litouwen (60%) en Estland (59%), waar een duidelijke meerderheid van de respondenten een positieve kijk op de mondiale vooruitzichten uitdrukt. Meer in het algemeen geeft ten minste de helft van de respondenten aan optimistisch te zijn in 13 lidstaten, wat erop wijst dat in een aanzienlijke groep landen de positieve verwachtingen over de toekomst van de wereld nog steeds overheersen.

Dit optimisme is echter verre van universeel. In 14 lidstaten voelt minder dan de helft van de respondenten zich optimistisch, en in 12 van deze landen spreekt een absolute meerderheid pessimisme uit, wat de wijdverbreide bezorgdheid over de mondiale ontwikkelingen onderstreept. De hoogste niveaus van pessimisme worden waargenomen in Nederland (72% pessimistisch vs. 27% optimistisch), Frankrijk (68% vs. 28%), Zweden (69% vs. 31%) en Luxemburg (68% vs. 31%). In deze landen wegen pessimistische opvattingen duidelijk zwaarder dan optimisme, wat wijst op uitgesproken nationale verschillen in de manier waarop burgers de toekomst van de wereld zien.

QA9.4 Zou u zeggen dat u zeer optimistisch, tamelijk optimistisch, tamelijk pessimistisch of zeer pessimistisch bent over de toekomst van...? De wereld (%)

Versillen in optimisme en pessimisme met betrekking tot de toekomst van de wereld zijn ook zichtbaar in sociaaldemografische groepen, hoewel de kracht van deze patronen verschilt per kenmerk.

In termen van geslacht zijn de percepties in grote lijnen vergelijkbaar. De mate van optimisme en pessimisme onder mannen (44 % optimistisch tegenover 52 % pessimistisch) komt nauw overeen met die onder vrouwen (43 % tegenover 53 %), wat erop wijst dat gender weinig invloed heeft op de opvattingen over de toekomst van de wereld.

Leeftijd is daarentegen een meer onderscheidende factor. Jongere respondenten zijn meestal optimistischer, terwijl het pessimisme geleidelijk toeneemt met de leeftijd. Van de 15-24-jarigen spreekt een meerderheid optimisme uit (52 % tegenover 44 % pessimistisch). Het optimisme neemt af onder respondenten van 25-39 jaar (47 % tegenover 49 %) en wordt duidelijk ingehaald door pessimisme onder 40-54-jarigen (43 % tegenover 53 %). De meest negatieve vooruitzichten worden waargenomen bij respondenten van 55 jaar en ouder, waar slechts 39% optimistisch is en een duidelijke meerderheid (56%) pessimisme meldt. Deze leeftijdsgradiënt suggereert dat percepties van mondiale vooruitzichten in de loop van het leven steeds voorzichtiger worden.

Er ontstaan ook verschillen naargelang het opleidingsniveau. Respondenten met een gemiddeld opleidingsniveau zijn het meest gelijk verdeeld, met een relatief positieve vooruitzichten (47% optimistisch versus 49% pessimistisch). Degenen met een laag opleidingsniveau (38% vs. 57%) en degenen met een hoog opleidingsniveau (41% vs. 55%) hebben daarentegen meer kans om pessimisme uit te drukken, wat aangeeft dat aan beide uiteinden van de onderwijsschaal meer negatieve opvattingen over de toekomst van de wereld wijdverbreid zijn.

Percepties hangen ook sterk samen met de individuele economische situatie van de respondenten. Degenen die bijna nooit of nooit problemen hebben met het betalen van rekeningen zijn relatief minder pessimistisch (45% optimistisch versus 51% pessimistisch). Pessimisme neemt toe onder respondenten die van tijd tot tijd financiële problemen ondervinden (43% versus 53%) en is het meest uitgesproken onder degenen die het grootste deel van de tijd problemen hebben, waar bijna tweederde pessimisme uitdrukt (64%) en slechts 31% zich optimistisch voelt. Dit patroon benadrukt het nauwe verband tussen economische kwetsbaarheid en negatieve verwachtingen over mondiale ontwikkelingen.

Ten slotte hangen de percepties van de toekomst van de wereld ook nauw samen met het beeld dat de respondenten van de Europese Unie hebben. Degenen die een positief beeld van de EU hebben, zijn aanzienlijk optimistischer over de toekomst van de wereld (55 % optimistisch tegenover 42 % pessimistisch). Daarentegen zijn respondenten met een neutrale kijk op de EU doorgaans pessimistischer dan optimistisch (38 % tegenover 56 %). De meest negatieve vooruitzichten worden waargenomen bij degenen met een negatief beeld van de EU, waar het optimisme daalt tot slechts 19 % en meer dan driekwart pessimisme uitdrukt (77 %). Deze sterke associatie wijst erop dat het vertrouwen in de Europese Unie als politieke actor nauw verweven is met bredere verwachtingen over mondiale ontwikkelingen en het waargenomen vermogen van de EU om mondiale uitdagingen aan te pakken.

QA9.4 Zou u zeggen dat u zeer optimistisch, tamelijk optimistisch, tamelijk pessimistisch of zeer pessimistisch bent over de toekomst van...? De wereld (% - EU)

	Totaal 'optimistisch'	Totaal pessimistisch	Ik weet het niet
EU27	44	52	4
Geslacht			
Man	44	52	4
Vrouw	43	53	4
Leeftijd			
15-24	52	44	4
25-39	47	49	4
40-54	43	53	4
55+	39	56	5
Opleidingsniveau			
Laag opleidingsniveau (ISCED 0-2)	38	57	5
Middelhoog onderwijsniveau (ISCED 3-4)	47	49	4
Hoger onderwijsniveau (ISCED 5-8)	41	55	4
Sociaal-professionele categorie			
Zelfstandigen	44	52	4
Managers	45	51	4
Andere witte halsbanden	48	49	3
Handarbeiders	44	52	4
Huis personen	42	52	6
Werklozen	40	57	3
Gepensioneerd	36	58	6
Studenten	51	45	4
Moelijkheden bij het betalen van rekeningen			
Het grootste deel van de tijd	31	64	5
Van tijd tot tijd	43	53	4
Bijna nooit/nooit	45	51	4
Subjectieve verstedelijking			
Landelijk gebied of dorp	44	51	5
Kleine of middelgrote stad	42	55	3
Grote stad	44	51	5
Gebruik van online platforms in de afgelopen 7 dagen			
Total 'Heb de afgelopen week online platforms gebruikt	44	52	4
Geen	37	55	8
Beeld van de EU			
Positief	55	42	3
Neutraal	38	56	6
Negatief	19	77	4
Lidmaatschap van de Europese Unie			
Een goede zaak	50	47	3
Een slechte zaak	22	74	4
Noch iets goeds, noch iets slechts	36	58	6

Vooruitzichten voor de toekomst van de Europese Unie

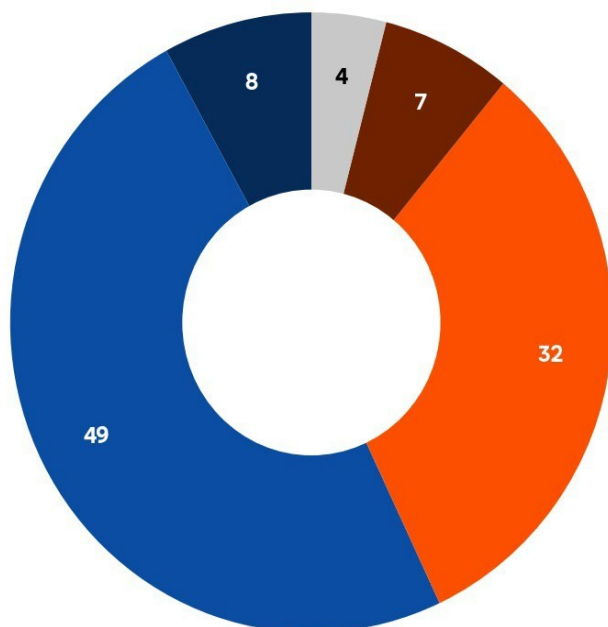
In vergelijking met hun perceptie van mondiale ontwikkelingen geven de Europeanen een positievere kijk op de toekomst van de Europese Unie. Hoewel er enige bezorgdheid blijft bestaan, zijn de standpunten over de vooruitzichten van de EU relatief optimistisch.

Op EU-niveau zegt een duidelijke meerderheid van de respondenten (57%) optimistisch te zijn over de toekomst van de Europese Unie, waarbij 49% zichzelf als vrij optimistisch beschouwt, terwijl een kleiner percentage (8%) zegt zeer optimistisch te zijn. Daarentegen uit 39 % van de Europeanen pessimisme over de toekomst van de EU, waaronder 32 % die vrij pessimistisch is en 7 % die zeer pessimistisch is.

Sinds de vorige enquête die in mei 2025 werd gehouden, zijn de percepties van de toekomst van de Europese

Unie is merkbaar verslechterd. Het optimisme is met negen procentpunten gedaald, van 66 % in mei 2025 tot 57 % in november 2025, terwijl het pessimisme met acht procentpunten is toegenomen, van 31 % tot 39 % in dezelfde periode. Deze duidelijke verschuiving wijst op een aanzienlijke verandering in het publieke sentiment binnen een relatief kort tijdsbestek en wijst op toenemende bezorgdheid onder Europeanen over de toekomst van de Unie. De omvang van deze ontwikkeling wijst erop dat recente ontwikkelingen op EU- en mondiaal niveau tastbare gevolgen voor de burgers kunnen hebben gehad.

QA9.3 Zou u zeggen dat u zeer optimistisch, tamelijk optimistisch, tamelijk pessimistisch of zeer pessimistisch bent over de toekomst van ...? De EU (EU27) (%)

Zeer optimistisch ▲ 1
Redelijk optimistisch ▼ 10
Vrij pessimistisch ▲ 7
Zeer pessimistisch ▲ 1
Ik weet het niet ▲ 1
▲ ▼ (november 2025 - mei 2025)

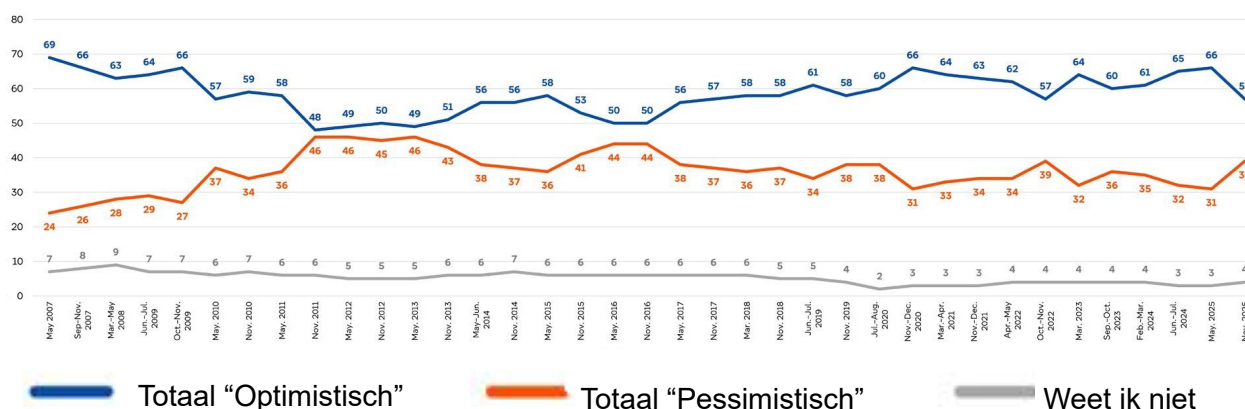
■ Zeer optimistisch
■ Redelijk optimistisch
■ Vrij pessimistisch
■ Zeer pessimistisch
■ Ik weet het niet

nov 2025

Kijkend naar de trend op langere termijn van 2007 tot 2025, zet de recente daling van het optimisme in een breder historisch perspectief. Hoewel de sinds mei 2025 waargenomen daling aanzienlijk is, blijft het huidige niveau van optimisme (57 %) grotendeels in overeenstemming met de niveaus die zijn geregistreerd in de periode na de financiële en overheidsschuldcrises en vóór de COVID-19-pandemie, tussen 2013 en 2019. Gedurende die periode schommelde het optimisme over de toekomst van de EU over het algemeen rond vergelijkbare niveaus. Historische gegevens tonen ook aan dat er in het verleden meer uitgesproken pessimisme is geregistreerd. De hoogste niveaus van pessimisme werden waargenomen tussen 2011 en 2013, toen tot 46 % van de respondenten negatieve meningen uitte over de toekomst van de EU.

Tussen het najaar van 2009 en het voorjaar van 2010 en tussen mei 2011 en november 2011 is het optimisme met ongeveer negen tot tien procentpunten gedaald. Deze dalingen vielen samen met een periode van aanzienlijke economische en politieke stress in de Europese Unie: de nasleep van de wereldwijde financiële crisis, de staatsschuldcrises die de lidstaten treffen, en debatten over bezuinigingsmaatregelen en EU-governance. Deze gebeurtenissen hebben waarschijnlijk het vertrouwen van het publiek in de stabiliteit en het vermogen van de Unie om crises te beheersen aangetast, wat de uitgesproken daling van het optimisme in die periode verklaart. Dergelijke patronen wijzen erop dat de huidige neergang weliswaar een betekenisvolle verschuiving in het sentiment weerspiegelt, maar dat schommelingen van deze omvang zich hebben voorgedaan op andere momenten van verhoogde onzekerheid in de recente geschiedenis van de Europese Unie.

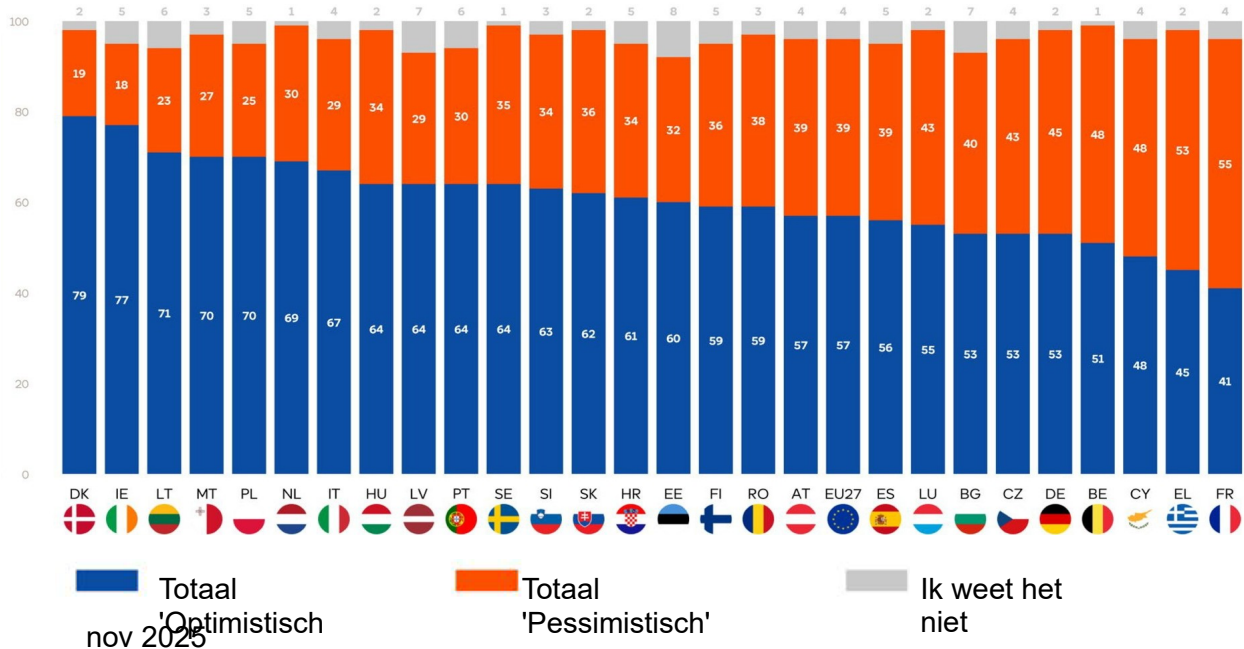
QA9.3 Zou u zeggen dat u zeer optimistisch, tamelijk optimistisch, tamelijk pessimistisch of zeer pessimistisch bent over de toekomst van de EU?

Het optimisme over de toekomst van de Europese Unie verschilt sterk van lidstaat tot lidstaat. Het hoogste optimisme wordt opgetekend in Denemarken (79 %), Ierland (77 %) en Litouwen (71 %), waar meer dan zeven op de tien respondenten vertrouwen hebben in de toekomst van de EU. Meer in het algemeen is meer dan de helft van de respondenten optimistisch in 24 lidstaten, wat erop wijst dat in de overgrote meerderheid van de landen positieve verwachtingen overheersen.

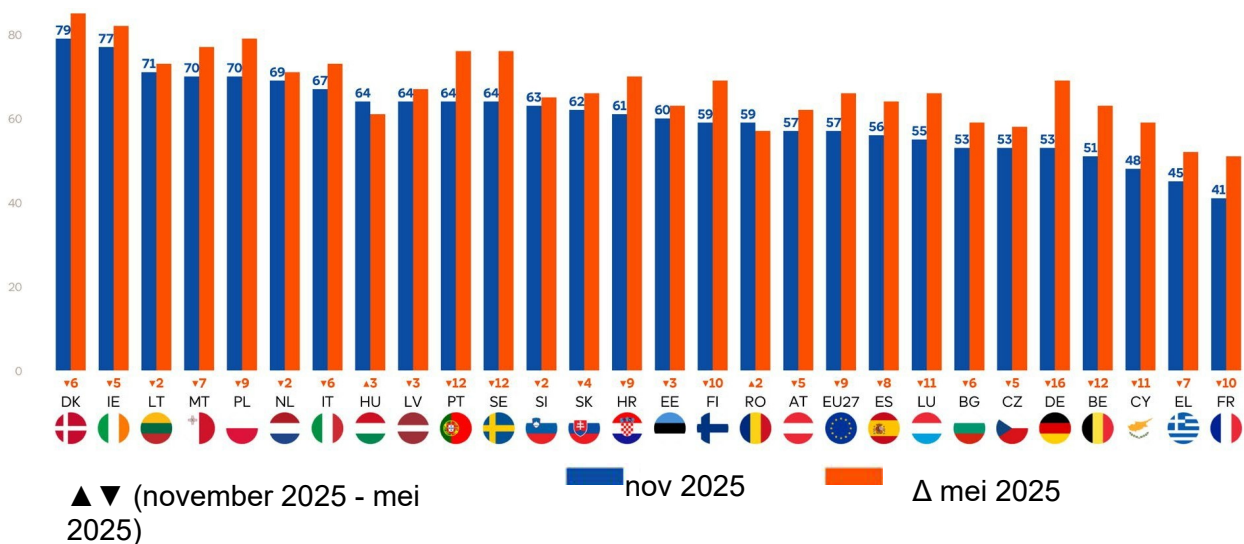
Maar optimisme is niet universeel. In sommige landen zijn pessimistische opvattingen prominenter aanwezig. De laagste niveaus van optimisme worden waargenomen in Frankrijk (41% optimistisch vs. 55% pessimistisch), Griekenland (45% vs. 53%) en Cyprus (48% vs. 48%), waar pessimisme ofwel het meerderheidsstandpunt is of op gelijke voet staat met optimisme. Deze patronen wijzen op aanzienlijke nationale verschillen in de publieke perceptie van de vooruitzichten van de EU, die de verschillende contexten in de Europese Unie weerspiegelen.

QA9.3 Zou u zeggen dat u zeer optimistisch, tamelijk optimistisch, tamelijk pessimistisch of zeer pessimistisch bent over de toekomst van ...? De FIU (%)

Sinds mei 2025 zijn de belangrijkste dalingen opgetekend in Duitsland (-16 procentpunten), Portugal, Zweden en België (-12 procentpunten), en Cyprus en Luxemburg (11 procentpunten), wat wijst op een duidelijke verschuiving naar meer voorzichtige of negatieve standpunten in deze landen.

QA9.3 Zou u zeggen dat u zeer optimistisch, tamelijk optimistisch, tamelijk pessimistisch of zeer pessimistisch bent over de toekomst van ...? De EU. Totaal 'Optimistisch' (%)

Leeftijd is een duidelijke onderscheidende factor. Jongere respondenten zijn duidelijk optimistischer, terwijl het pessimisme geleidelijk toeneemt met de leeftijd. De leeftijdsgroep van 15-24 jaar is veel optimistischer (67 % tegenover 29 % pessimistisch), terwijl het optimisme hoog blijft onder de respondenten van 25-39 jaar (61 % tegenover 36 %) en geleidelijk afneemt onder de leeftijdsgroepen van 40-54 jaar (57 % tegenover 40 %) en 55 jaar en ouder (53 % tegenover 42 %). Deze leeftijdsgradiënt wijst erop dat het vertrouwen in de toekomst van de EU met de leeftijd afneemt.

Er ontstaan ook verschillen naargelang het opleidingsniveau, waarbij hogere onderwijsniveaus in verband worden gebracht met een groter optimisme. Respondenten met een laag opleidingsniveau zijn relatief minder optimistisch (50 % tegenover 44 % pessimistisch), terwijl het optimisme toeneemt onder degenen met een gemiddeld (59 % tegenover 38 %) en hoog opleidingsniveau (62 % tegenover 36 %), wat erop wijst dat het opleidingsniveau verband houdt met positieve verwachtingen van de EU.

Percepties hangen ook sterk samen met de individuele economische situatie van de respondenten. Degenen die bijna nooit of nooit problemen hebben met het betalen van rekeningen zijn het meest optimistisch (60% versus 36% pessimistisch), terwijl degenen die van tijd tot tijd financiële problemen ondervinden iets minder zijn (54% versus 42%). Optimisme is het laagst onder respondenten die het grootste deel van de tijd problemen hebben; deze zijn ook het meest pessimistisch (42 % optimistisch tegenover 54 % pessimistisch). Dit patroon wijst op het nauwe verband tussen financiële zekerheid en positieve verwachtingen van de EU.

Ten slotte hangt de perceptie van de EU zelf sterk samen met optimisme over haar toekomst. Respondenten met een positief beeld van de EU zijn overweldigend optimistisch (79 % tegenover 19 % pessimistisch), terwijl respondenten met een neutraal beeld grofweg gelijk verdeeld zijn (48 % tegenover 46 %). De meest negatieve vooruitzichten worden waargenomen bij respondenten met een negatief beeld van de EU, waar het optimisme sterk daalt, tot 14%, en het pessimisme stijgt tot 84%. Deze bevinding benadrukt het feit dat het publieke sentiment ten aanzien van de EU een belangrijke bepalende factor is voor de verwachtingen over de toekomst van de EU.

QA9.3 Zou u zeggen dat u zeer optimistisch, tamelijk optimistisch, tamelijk pessimistisch of zeer pessimistisch bent over de toekomst van...? De EU (% - EU)

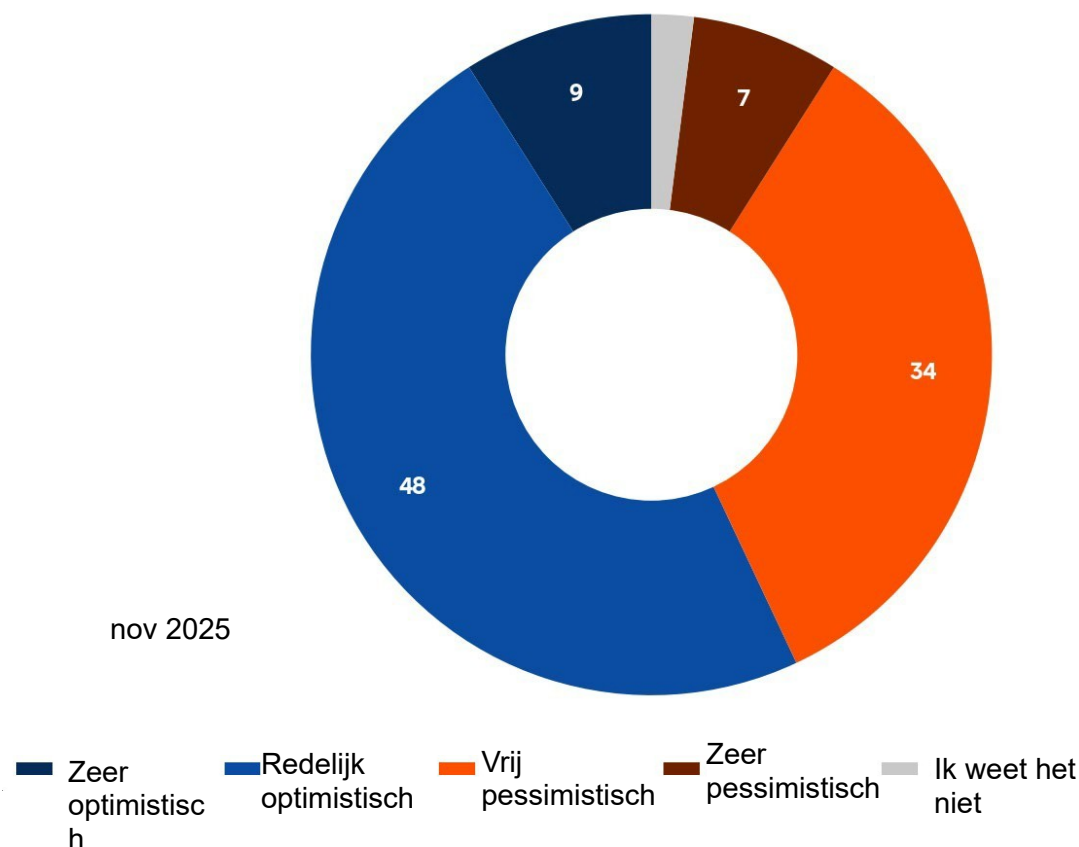
	Totaal 'optimistisch'	Totaal pessimistisch	Ik weet het niet
EU27	57	39	4
Geslacht			
Man	58	39	3
Vrouw	57	39	4
Leeftijd			
15-24	67	29	4
25-39	61	36	3
40-54	57	40	3
55+	53	42	5
Opleidingsniveau			
Laag opleidingsniveau (ISCED 0-2)	50	44	6
Middelhoog onderwijsniveau (ISCED 3-4)	59	38	3
Hoger onderwijsniveau (ISCED 5-8)	62	36	2
Sociaal-professionele categorie			
Zelfstandigen	57	39	4
Managers	63	34	3
Andere witte halsbanden	63	35	2
Handarbeiders	54	42	4
Huis personen	50	44	6
Werklozen	50	46	4
Gepensioneerd	52	43	5
Studenten	69	28	3
Moelijkheden bij het betalen van rekeningen			
Het grootste deel van de tijd	42	54	4
Van tijd tot tijd	54	42	4
Bijna nooit/nooit	60	36	4
Subjectieve verstedelijking			
Landelijk gebied of dorp	55	41	4
Kleine of middelgrote stad	57	40	3
Grote stad	61	35	4
Gebruik van online platforms in de afgelopen 7 dagen			
Total 'Heb de afgelopen week online platforms gebruikt	59	38	3
Geen	48	44	8
Beeld van de EU			
Positief	79	19	2
Neutraal	48	46	6
Negatief	14	84	2
Lidmaatschap van de Europese Unie			
Een goede zaak	73	25	2
Een slechte zaak	18	79	3
Noch iets goeds, noch iets slechts	39	55	6

Vooruitzichten over de toekomst van het land

Percepties van de toekomst van het eigen land nemen een tussenpositie in tussen persoonlijke verwachtingen en bredere perspectieven op de Europese Unie en de wereld. Optimisme over de toekomst van het land is voorzichtiger dan op persoonlijk niveau, maar blijft sterker dan optimisme over de toekomst van de wereld.

Op EU-niveau spreekt een meerderheid van de respondenten optimisme uit over de toekomst van hun land: 57% zegt zeer of vrij optimistisch te zijn, waaronder 9% die zegt zeer optimistisch te zijn. Daarentegen is 41 % van de Europeanen pessimistisch over de toekomst van hun land, waarbij 34 % zichzelf als vrij pessimistisch en 7 % als zeer pessimistisch beschouwt. Deze resultaten geven aan dat, hoewel een meerderheid optimistisch is, een aanzienlijk deel van de bevolking bezorgd blijft over de nationale vooruitzichten, wat wijst op een klimaat van voorzichtig optimisme in plaats van wijdverbreid vertrouwen.

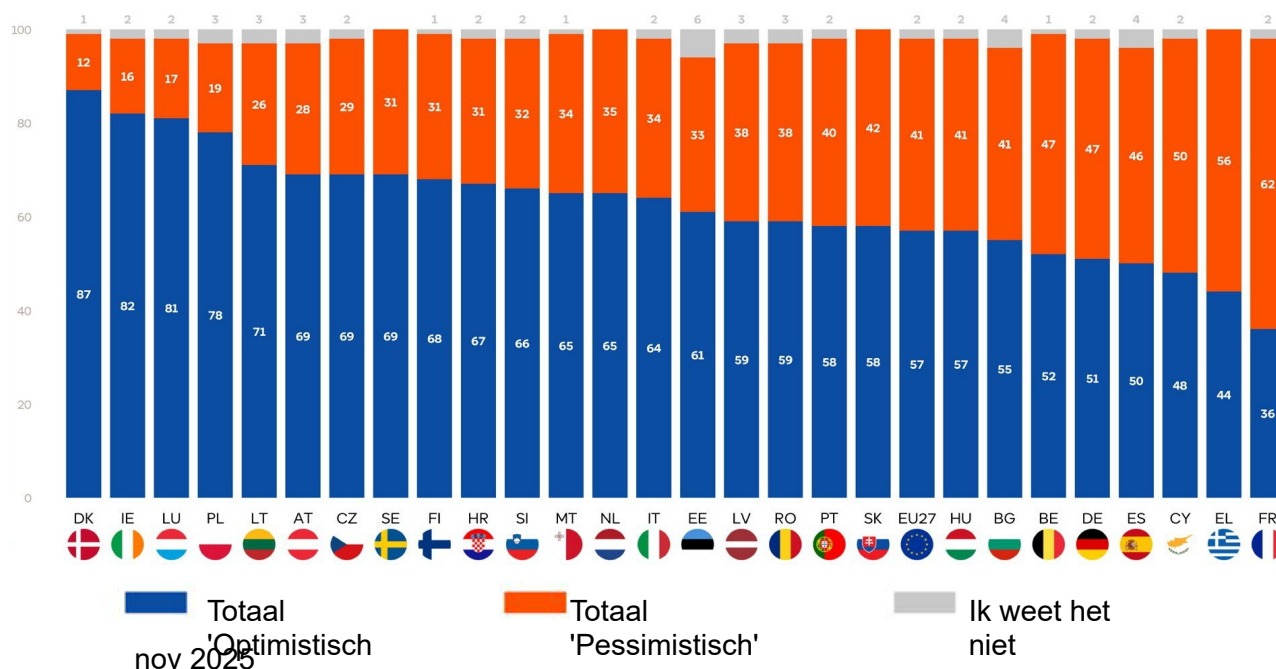
QA9.2 Zou u zeggen dat u zeer optimistisch, tamelijk optimistisch, tamelijk pessimistisch of zeer pessimistisch bent over de toekomst van...? (Ons land) (%)

Het optimisme over de toekomst van het eigen land van de respondenten verschilt aanzienlijk van lidstaat tot lidstaat, wat duidelijke nationale verschillen in verwachtingen aan het licht brengt. Positieve standpunten overheersen in een grote meerderheid van de landen: ten minste de helft van de respondenten is optimistisch in 24 lidstaten, met name in Denemarken (87 %), Ierland (82 %) en Luxemburg (81 %), waar meer dan acht op de tien respondenten vertrouwen hebben in de nationale vooruitzichten.

Maar optimisme is niet universeel. De laagste niveaus van vertrouwen worden waargenomen in Frankrijk, waar slechts 36% van de respondenten optimistisch is, terwijl een duidelijke meerderheid pessimistisch is (62%). Griekenland (44% optimistisch vs. 56% pessimistisch) en Cyprus (48% vs. 50%) vallen ook op als landen waar pessimistische opvattingen opwegen tegen optimisme. Deze drie lidstaten zijn de enige lidstaten waar pessimisme het optimisme overstijgt, wat aanzienlijke nationale contrasten onderstreept in de manier waarop burgers de toekomst van hun land zien en de invloed van verschillende nationale contexten op het publieke sentiment benadrukt.

QA9.2 Zou u zeggen dat u zeer optimistisch, tamelijk optimistisch, tamelijk pessimistisch of zeer pessimistisch bent over de toekomst van ...? (Ons land) (%)

Verschillen in optimisme en pessimisme met betrekking tot de toekomst van het land zijn duidelijk zichtbaar in verschillende sociaaldemografische groepen, hoewel de kracht van deze patronen varieert afhankelijk van het desbetreffende kenmerk.

Qua geslacht zijn de percepties vrijwel identiek. De mate van optimisme onder mannen (57% optimistisch versus 41% pessimistisch) is bijna gelijk aan die onder vrouwen (56% versus 42%), wat aangeeft dat gender geen betekenisvolle rol speelt bij het vormgeven van verwachtingen over nationale vooruitzichten.

Leeftijd daarentegen is een onderscheidende factor. Jongere respondenten hebben de neiging om hogere niveaus van optimisme uit te drukken, terwijl het pessimisme geleidelijk toeneemt met de leeftijd. Van de 15- tot 24-jarigen is een duidelijke meerderheid optimistisch over de toekomst van hun land (61 % tegenover 37 % pessimistisch). Het optimisme blijft relatief hoog onder de respondenten van 25-39 jaar (59 % tegenover 39 %), alvorens licht te dalen onder de respondenten van 40-54 jaar (56 % tegenover 42 %) en 55-plussers (54 % tegenover 44 %). Deze leeftijdsgradiënt suggereert een geleidelijke verschuiving naar meer voorzichtige verwachtingen naarmate respondenten ouder worden.

Opleidingsniveau wordt ook geassocieerd met verschillen in vooruitzichten. Respondenten met een laag opleidingsniveau zijn het minst optimistisch, met standpunten die bijna gelijk verdeeld zijn tussen optimisme en pessimisme (50% versus 47%). Het optimisme neemt toe bij mensen met een gemiddeld opleidingsniveau (58 % tegenover 40 %) en komt het meest voor bij respondenten met een hoog opleidingsniveau (61 % tegenover 38 %), wat wijst op een positieve relatie tussen het opleidingsniveau en het vertrouwen in de nationale toekomst.

De toekomstperceptie van het eigen land hangt sterk samen met de individuele economische situatie van de respondenten. Degenen die bijna nooit of nooit problemen hebben met het betalen van rekeningen zijn het meest optimistisch (61% versus 37% pessimistisch). Optimisme neemt af bij respondenten die van tijd tot tijd financiële problemen ondervinden (52% versus 47%), terwijl pessimisme duidelijk de overhand heeft bij degenen die het grootste deel van de tijd problemen hebben. In deze groep is slechts 36% optimistisch en bijna tweederde zegt pessimistisch te zijn (62%). Dit patroon wijst op het nauwe verband tussen economische kwetsbaarheid en negatieve verwachtingen over de nationale vooruitzichten.

Ten slotte hangen de vooruitzichten voor de toekomst van het land nauw samen met het beeld dat de respondenten van de Europese Unie hebben. Respondenten met een positief beeld van de EU zijn duidelijk optimistischer (72 % optimistisch tegenover 27 % pessimistisch), terwijl respondenten met een neutraal beeld een meer verdeeld beeld vertonen (51 % tegenover 46 %). De meest pessimistische verwachtingen worden waargenomen bij respondenten met een negatief beeld van de EU, waar het optimisme daalt tot 24 % en het pessimisme sterk stijgt tot 75 %. Deze sterke associatie suggereert dat de houding ten opzichte van de EU nauw verweven is met een breder vertrouwen in nationale trajecten.

QA9.2 Zou u zeggen dat u zeer optimistisch, tamelijk optimistisch, tamelijk pessimistisch of zeer pessimistisch bent over de toekomst van...? (Ons land) (% - EU)

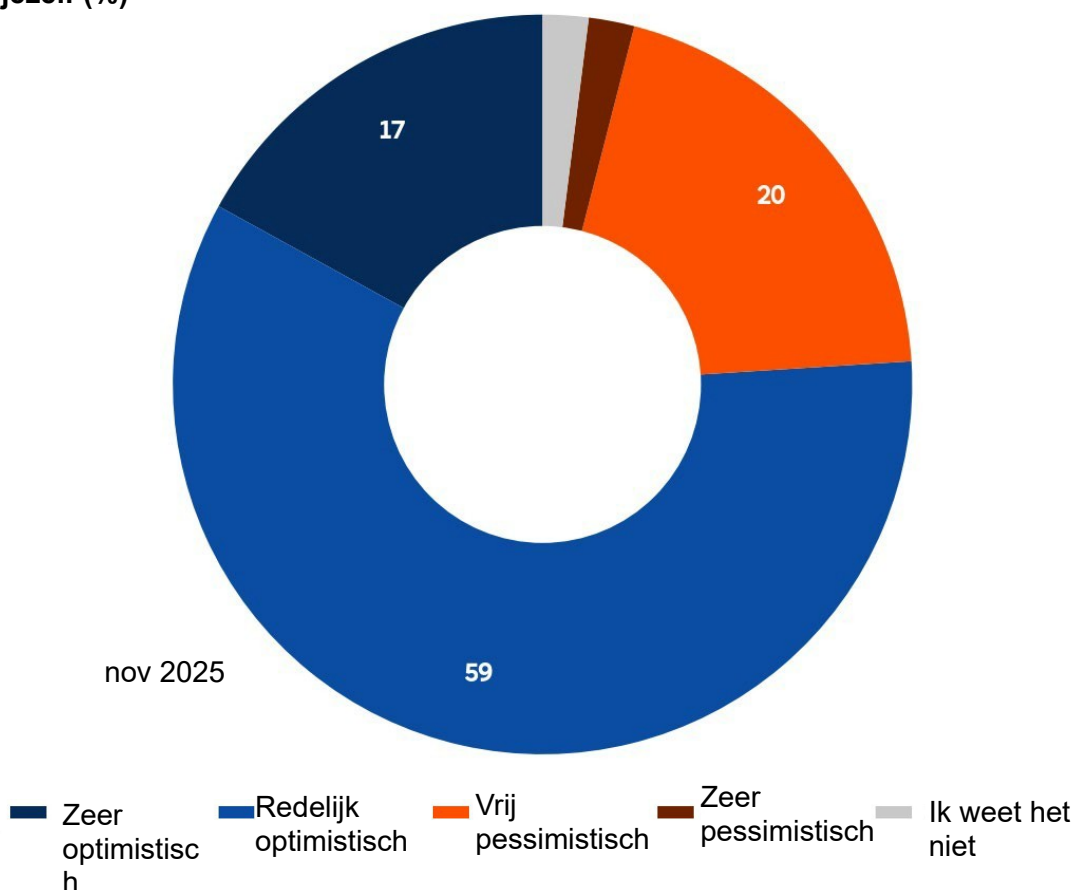
	Totaal 'optimistisch'	Totaal pessimistisch	Ik weet het niet
EU27	57	41	2
Geslacht			
Man	57	41	2
Vrouw	56	42	2
Leeftijd			
15-24	61	37	2
25-39	59	39	2
40-54	56	42	2
55+	54	44	2
Opleidingsniveau			
Laag opleidingsniveau (ISCED 0-2)	50	47	3
Middelhoog onderwijsniveau (ISCED 3-4)	58	40	2
Hoger onderwijsniveau (ISCED 5-8)	61	38	1
Sociaal-professionele categorie			
Zelfstandigen	57	41	2
Managers	62	37	1
Andere witte halsbanden	62	36	2
Handarbeiders	56	42	2
Huis personen	52	44	4
Werklozen	47	51	2
Gepensioneerd	53	45	2
Studenten	62	36	2
Moeilijkheden bij het betalen van rekeningen			
Het grootste deel van de tijd	36	62	2
Van tijd tot tijd	52	47	1
Bijna nooit/nooit	61	37	2
Subjectieve verstedelijking			
Landelijk gebied of dorp	55	43	2
Kleine of middelgrote stad	56	43	1
Grote stad	60	37	3
Gebruik van online platforms in de afgelopen 7 dagen			
Total 'Heb de afgelopen week online platforms gebruikt	57	41	2
Geen	52	44	4
Beeld van de EU			
Positief	72	27	1
Neutraal	51	46	3
Negatief	24	75	1
Lidmaatschap van de Europese Unie			
Een goede zaak	67	32	1
Een slechte zaak	28	71	1
Noch iets goeds, noch iets slechts	45	52	3

Vooruitzichten voor de eigen toekomst en de toekomst van het gezin

Respondenten zijn hoogstwaarschijnlijk positief over hun eigen toekomst en die van hun gezin. Deze opvattingen weerspiegelen een sterk gevoel van persoonlijk vertrouwen en waargenomen controle over directe levensomstandigheden, wat in contrast staat met de meer voorzichtige of onzekere verwachtingen die worden geuit wanneer respondenten rekening houden met bredere nationale, Europese of mondiale ontwikkelingen. Deze kloof tussen persoonlijk optimisme en bredere zorgen onderstreept het belang van nabijheid bij het vormgeven van verwachtingen over de toekomst.

Op EU-niveau zijn de respondenten duidelijk optimistischer over hun eigen toekomst en die van hun gezin dan op enig ander beoordeeld gebied. In totaal geeft 76% van de respondenten aan optimistisch te zijn, waaronder 59% die zegt redelijk optimistisch te zijn en 17% die zichzelf als zeer optimistisch omschrijft. Iets meer dan een vijfde van de Europeanen (22%) zegt daarentegen pessimistisch te zijn, met 20% vrij pessimistisch en slechts 2% zeer pessimistisch. Dit hoge niveau van persoonlijk vertrouwen staat in schril contrast met de houding ten opzichte van bredere contexten: Het optimisme over de toekomst van het land van de respondenten en de Europese Unie staat beide op 57 % en over de wereld op slechts 44 %. Deze bevindingen wijzen op een uitgesproken gradiënt van optimisme, die gestaag afneemt naarmate de focus verschuift van het persoonlijke naar het wereldwijde niveau.

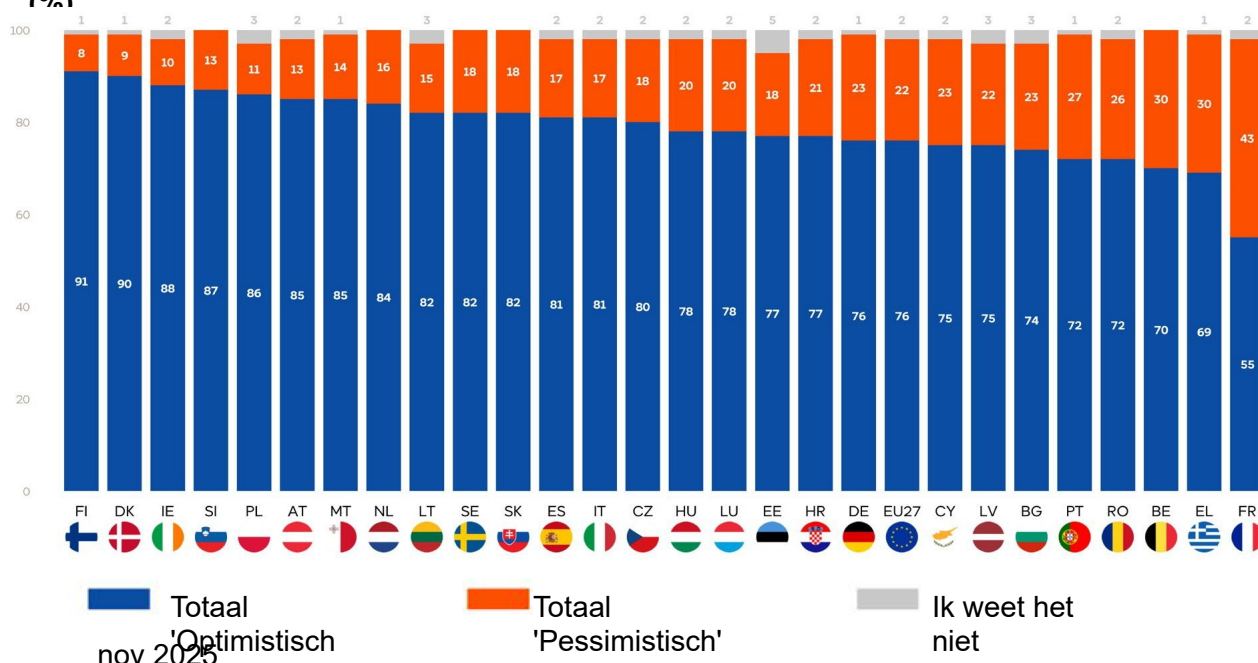
QA9.1 Zou u zeggen dat u zeer optimistisch, tamelijk optimistisch, tamelijk pessimistisch of zeer pessimistisch bent over de toekomst van ...? Je gezin en jezelf (%)

In alle lidstaten is het optimisme over de eigen toekomst en die van het gezin wijdverbreid en opmerkelijk consistent. In alle landen spreekt een duidelijke meerderheid van de respondenten optimisme uit, waarbij de nadruk wordt gelegd op de sterke prevalentie van positieve persoonlijke verwachtingen in de hele Europese Unie. De hoogste niveaus van optimisme worden opgetekend in Finland (91%), Denemarken (90%) en Ierland (88%), waar ongeveer negen op de tien respondenten vertrouwen hebben in hun persoonlijke en gezinsvooruitzichten.

Frankrijk is een opvallende uitzondering. Hoewel de meerderheid van de respondenten in Frankrijk optimistisch blijft, ligt het aandeel aanzienlijk lager dan elders, namelijk 55%, en gaat het gepaard met een relatief hoog niveau van pessimisme (43%). Dit is een bijzonder uitgesproken afwijking van het EU-brede patroon: Het pessimisme in Frankrijk is 13 procentpunten hoger dan in de lidstaat met het op één na hoogste niveau, terwijl het optimisme 14 procentpunten lager ligt dan in het land met het op één na laagste aandeel. Deze kloof onderstreept het onderscheidende karakter van de percepties in Frankrijk en benadrukt de mate waarin de persoonlijke vooruitzichten daar afwijken van de over het algemeen positieve trend die in andere lidstaten wordt waargenomen. Bovendien is het relatief lage niveau van persoonlijk optimisme in Frankrijk in overeenstemming met patronen die op bredere niveaus van vooruitzichten worden waargenomen:

QA9.1 Zou u zeggen dat u zeer optimistisch, tamelijk optimistisch, tamelijk pessimistisch of zeer pessimistisch bent over de toekomst van ...? Je gezin en jezelf (%)

Frankrijk heeft ook het laagste niveau van optimisme over de toekomst van de Europese Unie en van de Europese Unie.

Verschillen in optimisme en pessimisme met betrekking tot de eigen toekomst en de gezinstoekomst van de respondent zijn zichtbaar in sociaaldemografische groepen, hoewel het algemene optimismineniveau in de meeste categorieën hoog blijft.

Met betrekking tot geslacht, percepties zijn zeer vergelijkbaar. Mannen (77% optimistisch vs. 22% pessimistisch) en vrouwen (75% vs. 23%) drukken bijna identieke niveaus van vertrouwen uit, wat aangeeft dat geslacht geen sterke invloed heeft op persoonlijke en gezinsvooruitzichten.

Leeftijd is echter een belangrijkere onderscheidende factor. Jongere respondenten zijn meestal optimistischer, terwijl het pessimisme geleidelijk toeneemt met de leeftijd. Van de 15-24-jarigen is meer dan acht op de tien optimistisch (82 % tegenover 17 % pessimistisch). Het optimisme blijft hoog bij de respondenten van 25-39 jaar (79 % tegenover 20 %) en neemt licht af bij de respondenten van 40-54 jaar (76 % tegenover 22 %) en 55-plussers (72 % tegenover 26 %). Dit patroon wijst op een geleidelijk levensloopeffect, waarbij het vertrouwen in de persoonlijke en gezinstoekomst afneemt met de leeftijd.

Het opleidingsniveau wordt ook sterk geassocieerd met verschillen in vooruitzichten en vertoont een bijzonder duidelijke gradiënt. Respondenten met een hoog opleidingsniveau zijn het meest optimistisch (80% vs. 18% pessimistisch), op de voet gevolgd door mensen met een gemiddeld opleidingsniveau (78% vs. 20%). Daarentegen is het optimisme aanzienlijk lager onder respondenten met een laag opleidingsniveau, waar iets meer dan twee derde optimisme uitdrukt (67%) en bijna een derde pessimisme meldt (31%). Deze duidelijke kloof benadrukt de rol van onderwijs bij het vormgeven van vertrouwen in persoonlijke en gezinsvooruitzichten.

Een vergelijkbaar uitgesproken patroon doet zich voor wanneer de financiële situatie van de respondenten in aanmerking wordt genomen. Degenen die bijna nooit of nooit problemen hebben met het betalen van rekeningen zijn het meest optimistisch (80% optimistisch versus 18% pessimistisch). Optimisme daalt merkbaar onder respondenten die van tijd tot tijd financiële problemen ondervinden (69% versus 30%), en neemt verder af onder degenen die het grootste deel van de tijd problemen hebben, waar optimisme daalt tot 54% en pessimisme stijgt tot 45%. Deze scherpe gradiënt onderstreept het sterke verband tussen economische onzekerheid en pessimisme over de eigen toekomst en de toekomst van het gezin.

Ten slotte hangen de percepties nauw samen met het beeld dat de respondenten van de Europese Unie hebben. Degenen met een positief beeld van de EU zijn overweldigend optimistisch over hun persoonlijke en gezinstoekomst (87 % tegenover 12 % pessimistisch). Het optimisme is lager onder respondenten met een neutraal beeld van de EU (72 % tegenover 26 %), terwijl de meningen veel meer verdeeld zijn onder respondenten met een negatief beeld, waarbij het optimisme daalt tot 51 % en het pessimisme stijgt tot 46 %. Deze associatie suggereert dat een bredere politieke houding ten opzichte van de EU ook tot uiting komt in de manier waarop individuen hun eigen toekomst en die van hun gezin zien.

QA9.1 Zou u zeggen dat u zeer optimistisch, tamelijk optimistisch, tamelijk pessimistisch of zeer pessimistisch bent over de toekomst van...? Uw gezin en uzelf (% - EU)			
	Totaal 'optimistisch'	Totaal pessimistisch	Ik weet het niet
EU27	76	22	2
Geslacht			
Man	77	22	1
Vrouw	75	23	2
Leeftijd			
15-24	82	17	1
25-39	79	20	1
40-54	76	22	2
55+	72	26	2
Opleidingsniveau			
Laag opleidingsniveau (ISCED 0-2)	67	31	2
Middelhoog onderwijsniveau (ISCED 3-4)	78	20	2
Hoger onderwijsniveau (ISCED 5-8)	80	18	2
Sociaal-professionele categorie			
Zelfstandigen	78	21	1
Managers	83	16	1
Andere witte halsbanden	81	18	1
Handarbeiders	76	23	1
Huis personen	70	28	2
Werklozen	64	35	1
Gepensioneerd	70	27	3
Studenten	84	15	1
Moelijkheden bij het betalen van rekeningen			
Het grootste deel van de tijd	54	45	1
Van tijd tot tijd	69	30	1
Bijna nooit/nooit	80	18	2
Subjectieve verstedelijking			
Landelijk gebied of dorp	74	24	2
Kleine of middelgrote stad	75	23	2
Grote stad	78	20	2
Gebruik van online platforms in de afgelopen 7 dagen			
Total 'Heb de afgelopen week online platforms gebruikt	78	21	1
Geen	63	33	4
Beeld van de EU			
Positief	87	12	1
Neutraal	72	26	2
Negatief	51	46	3
Lidmaatschap van de Europese Unie			
Een goede zaak	84	15	1
Een slechte zaak	51	47	2
Noch iets goeds, noch iets slechts	67	31	2

2. Publieke zaken over veiligheidsrisico's

2. Publieke zaken over veiligheidsrisico's

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de perceptie van de Europeanen van risico's op het gebied van beveiliging, veiligheid, communicatie en samenleving, waarbij de aandacht wordt gevestigd op de kwesties die de bezorgdheid van het publiek in de complexe omgeving van vandaag vormen. Het onderzoekt een breed spectrum van veiligheidsuitdagingen, van conflicten en terrorisme tot cyberdreigingen, klimaatgerelateerde rampen en afhankelijkheid van niet-EU-landen, evenals zorgen over migratie en opkomende technologieën. Het behandelt ook communicatie- en maatschappelijke kwesties, waaronder desinformatie, haatzaaiende uitslatingen, door AI gegenereerde inhoud, onafhankelijkheid van de media en onlineprivacy. Op beide gebieden blijkt uit de bevindingen dat er voortdurend sprake is van grote bezorgdheid, met verschillen tussen de lidstaten en sociaaldemografische groepen als gevolg van uiteenlopende nationale contexten, persoonlijke ervaringen en houdingen ten opzichte van de Europese Unie. Over het algemeen zien Europeanen zichzelf geconfronteerd met een veelzijdige en onderling verbonden reeks risico's die van invloed zijn op hun gevoel van veiligheid, maatschappelijke cohesie en vertrouwen in instellingen.

Beveiligings- en veiligheidsgerelateerde problemen

De voorzichtige en vaak pessimistische visie die in het vorige hoofdstuk werd waargenomen, met name met betrekking tot de toekomst van de wereld, biedt een belangrijke context voor het begrijpen van de zorgen van Europeanen over veiligheid en beveiliging. De door de respondenten geuite onzekerheid over de mondiale ontwikkelingen wijst erop dat veel burgers aanzienlijke risico's waarnemen buiten hun directe controle. Deze percepties houden waarschijnlijk verband met geopolitieke spanningen, technologische bedreigingen, milieurisico's en maatschappelijke uitdagingen, die de afgelopen jaren allemaal steeds opvallender zijn geworden.

Tegen deze achtergrond werd in het onderzoek onderzocht in hoeverre Europeanen zich zorgen maken over een reeks beveiligings- en veiligheidsgerelateerde kwesties. Inzicht in welke bedreigingen het meest zorgwekkend worden geacht, geeft inzicht in de verwachtingen van het publiek ten aanzien van de rol van de Europese Unie bij het waarborgen van veiligheid, veerkracht en strategische autonomie.

QA11 Hoe bezorgd of niet bent u over elk van de volgende beveiligings- of veiligheidsgerelateerde kwesties? Gebruik een schaal van 1 tot 10, waarbij 1 betekent dat je je helemaal geen zorgen maakt, en 10 dat je je extreem zorgen maakt. (EU27) (%)

Actieve conflicten en oorlogen in de buurt van de Europese Unie

Terrorisme

Cyberaanvallen vanuit niet-EU-landen

Natuurrampen verergerd door klimaatverandering

Ongecontroleerde migratiestromen

De EU moet voor haar energievoorziening afhankelijk zijn van niet-EU-landen

Drones uit niet-EU-landen die boven of in de buurt van EU-landen opereren

De EU moet voor haar defensie een beroep doen op niet-EU-landen

Niet-EU-landen die proberen verkiezingen of politiek in (ons land) te beïnvloeden

Totaal 'zeer bezorgd' (7-10)
 Totaal 'matig bezorgd' (5-6)
 Totaal 'Niet of licht bezorgd' (1-4)
 Ik weet het niet

nov 2025

Op EU-niveau is de bezorgdheid over beveiligings- en veiligheidsgerelateerde kwesties wijdverbreid, hoewel de intensiteit van de bezorgdheid varieert afhankelijk van de onderzochte kwestie. Over het algemeen geeft een duidelijke meerderheid van de Europeanen uiting aan grote bezorgdheid over alle onderwerpen die in de enquête aan bod komen, wat onderstreept dat veiligheidsgerelateerde uitdagingen een belangrijke rol spelen bij het vormgeven van de publieke perceptie.

De grootste zorg heeft betrekking op actieve conflicten en oorlogen in de buurt van de Europese Unie. Meer dan zeven op de tien respondenten (72%) zegt zich grote zorgen te maken over deze kwestie, terwijl nog eens 18% zegt zich matig zorgen te maken. Dit maakt het de meest zorgwekkende van de geteste kwesties, wat de prominente geopolitieke spanningen dicht bij de grenzen van de EU in de hoofden van de burgers weerspiegelt.

Terrorisme is de tweede meest zorgwekkende kwestie. Tweederde van de respondenten (67%) zegt zich grote zorgen te maken en nog eens 19% maakt zich matig zorgen. Deze aanhoudende bezorgdheid benadrukt het feit dat terrorisme, ondanks schommelingen in de frequentie van aanvallen, een centraal element blijft van de waargenomen onveiligheid onder Europeanen.

Cyberaanvallen vanuit niet-EU-landen zijn een belangrijke bron van zorg voor Europeanen. Tweederde van de respondenten (66%) zegt zich grote zorgen te maken over deze dreiging, terwijl nog eens 20% aangeeft zich matig zorgen te maken. Dit hoge niveau van bezorgdheid wijst op de vermeende kwetsbaarheid van de Europese Unie voor externe cyberdreigingen.

Een even grote bezorgdheid wordt geuit over natuurrampen die nog verergerd worden door de klimaatverandering. Over het algemeen geeft 66% van de respondenten aan dat ze zich grote zorgen maken en 20% maakt zich matig zorgen. Deze resultaten onderstrepen de mate waarin klimaatgerelateerde risico's nu stevig verankerd zijn in de perceptie van het publiek als een belangrijke factor die de onzekerheid over de toekomst vormgeeft.

Ongecontroleerde migratiestromen behoren ook tot de meest zorgwekkende kwesties. Bijna twee derde van de respondenten (65%) geeft aan zeer bezorgd te zijn, en nog eens 20% maakt zich matig zorgen. Dit weerspiegelt de aanhoudende bekendheid van dit onderwerp in het publieke debat in de hele Europese Unie.

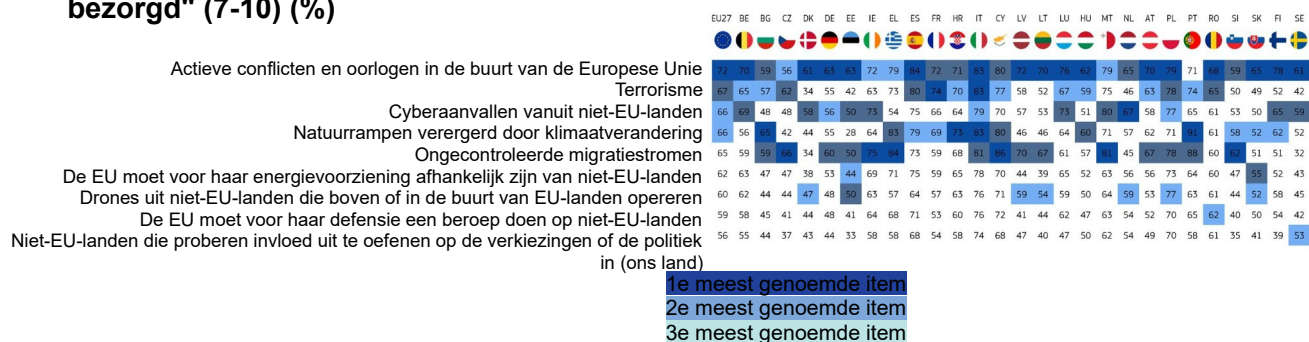
Kwesties in verband met de afhankelijkheid van de Europese Unie van niet-EU-landen leiden tot iets minder, zij het nog steeds aanzienlijke, bezorgdheid. Ongeveer zes op de tien respondenten (62 %) maakt zich grote zorgen over de afhankelijkheid van de EU van niet-EU-landen voor haar energievoorziening, waarbij 25 % matige zorgen maakt. Evenzo maakt 59 % zich grote zorgen over de afhankelijkheid van niet-EU-landen voor defensie, en nog eens 26 % maakt zich matig zorgen. Deze resultaten suggereren dat vragen over strategische autonomie een belangrijke bron van angst vormen.

Opvallend is ook de bezorgdheid over drones uit niet-EU-landen die boven of in de buurt van EU-landen opereren. Zes op de tien respondenten (60%) zeggen zich grote zorgen te maken en 22% maakt zich matig zorgen, wat wijst op een aanzienlijke mate van onbehagen over opkomende militaire en surveillancetechnologieën.

Van de geteste kwesties zijn niet-EU-landen die proberen de verkiezingen of de politiek in het eigen land van de respondent te beïnvloeden, de minst zorgwekkende, hoewel de bezorgdheid wijdverbreid blijft. Meer dan de helft van de respondenten (56%) geeft aan zeer bezorgd te zijn, terwijl 23% matig bezorgd is. Ondanks de laagste plaats ten opzichte van andere posten laten deze cijfers zien dat buitenlandse politieke inmenging door een groot deel van de Europeanen nog steeds als een aanzienlijk risico wordt gezien.

Al met al kunnen de voortdurend grote bezorgdheid over alle onderwerpen het uitgesproken pessimisme ten aanzien van de toekomst van de wereld helpen verklaren en wijzen op een veiligheidsomgeving die door veel Europeanen als complex, multidimensionaal en steeds onzekerder wordt ervaren.

QA11 Hoe bezorgd of niet bent u over elk van de volgende beveiligings- of veiligheidsgelateerde kwesties? Gebruik een schaal van 1 tot 10, waarbij 1 betekent dat je je helemaal geen zorgen maakt, en 10 dat je je extreem zorgen maakt. Totaal zeer bezorgd" (7-10) (%)

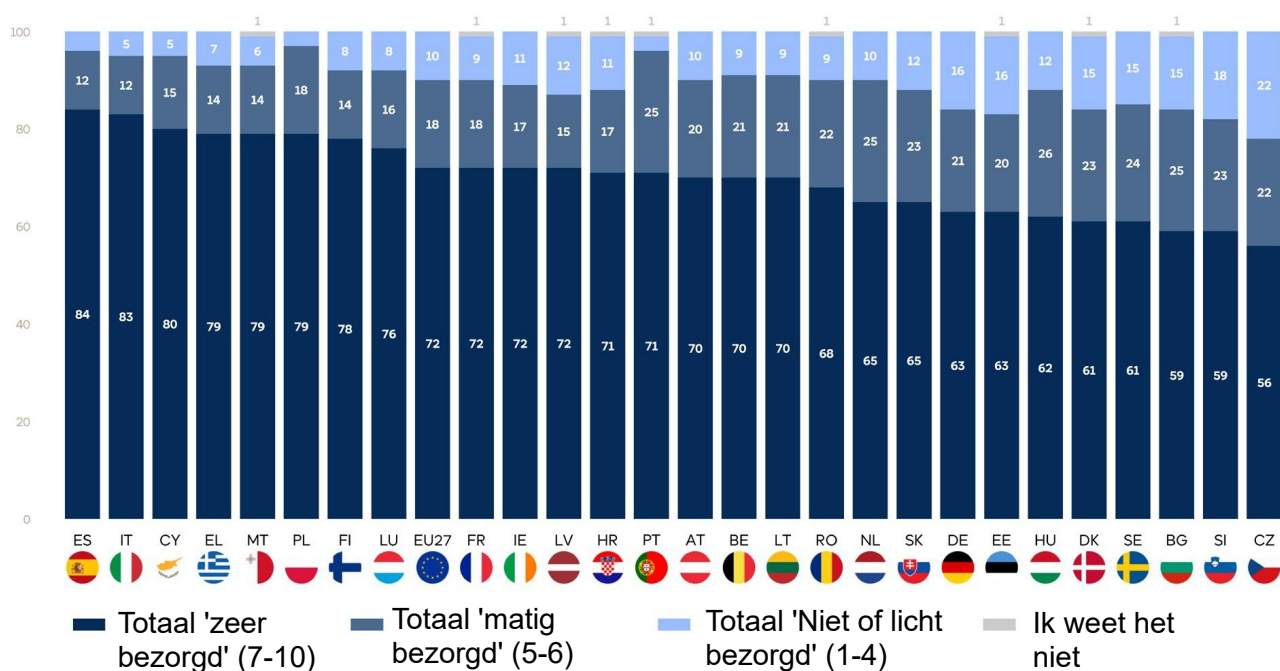

Na bestudering van de algemene punten van zorg op EU-niveau wordt in dit deel nader ingegaan op de verschillen tussen de lidstaten wat betreft zorgen over veiligheids- en beveiligingskwesties. Hoewel de bezorgdheid in de hele Europese Unie groot is, verschilt de mate van bezorgdheid aanzienlijk van land tot land, als gevolg van de nationale context, de geografische nabijheid en de verschillende percepties van risico's.

Afgezien van verschillen in specifieke kwesties, blijkt uit de enquête dat sommige landen consequent hogere niveaus van zorg rapporteren over het volledige scala van beveiligings- en veiligheidsgelateerde onderwerpen, terwijl andere over het algemeen lagere niveaus van zorg rapporteren. Zo behoren Italië, Spanje, Cyprus, Portugal, Polen en Malta regelmatig tot de landen met de hoogste percentages respondenten die zich grote zorgen maken, ongeacht het soort bedreiging. Nederland, Denemarken, Estland, Slowakije en Zweden hebben daarentegen de neiging om minder zorgen te maken over meerdere kwesties, wat wijst op een over het algemeen minder angstige perceptie van beveiligings- en veiligheidsrisico's. Deze patronen wijzen erop dat nationale contexten een belangrijke rol spelen bij het vormgeven van het algemene gevoel van kwetsbaarheid van de Europeanen.

Bezorgdheid over actieve conflicten en oorlogen in de buurt van de Europese Unie is wijdverbreid in alle lidstaten. Deze kwestie is de grootste zorg in 16 landen en in elke lidstaat geeft meer dan de helft van de respondenten aan zeer bezorgd te zijn. De grootste zorgen doen zich voor in Spanje (84 %), Italië (83 %) en Cyprus (80 %), waar meer dan acht op de tien respondenten zeggen zich grote zorgen te maken. Aan de andere kant van de schaal worden de laagste percentages respondenten die zich grote zorgen maken waargenomen in Tsjechië (56%), Bulgarije (59%) en Slovenië (59%).

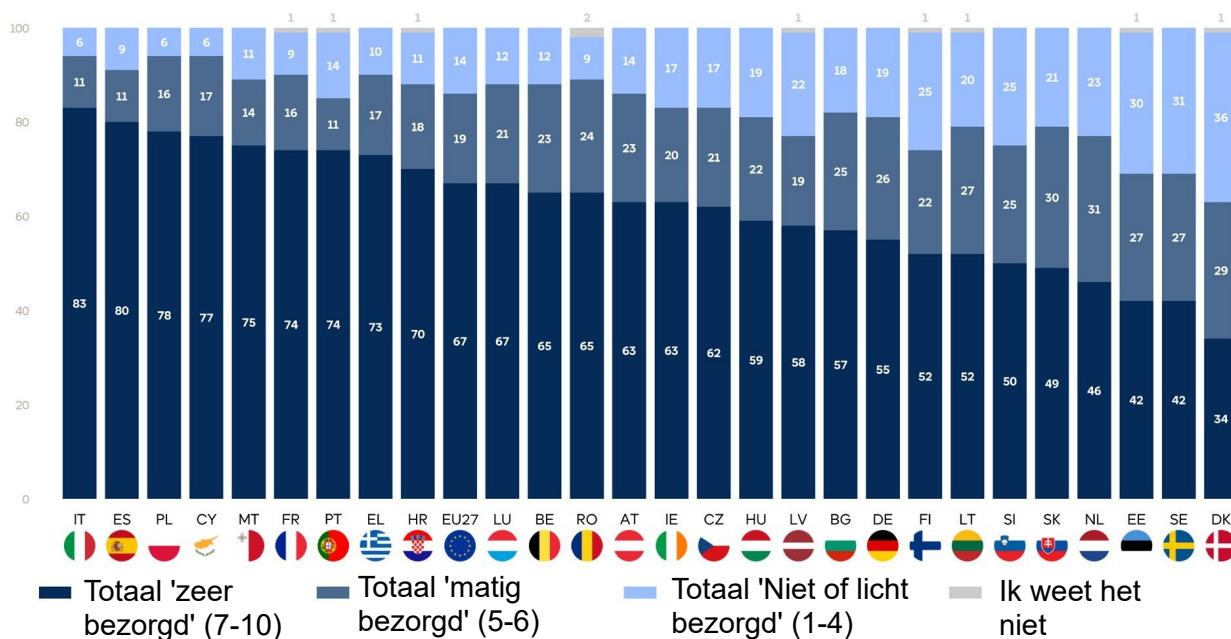
QA11.1 Hoe bezorgd bent u of niet over elk van de volgende beveiligings- of veiligheidsgerelateerde kwesties? Gebruik een schaal van 1 tot 10, waarbij 1 betekent dat je je helemaal geen zorgen maakt, en 10 dat je je extreem zorgen maakt.
Actieve conflicten en oorlogen nabij de Europese Unie (%)

nov 2025

Bezorgdheid over terrorisme is ook wijdverbreid in de Europese Unie, hoewel de intensiteit ervan aanzienlijk verschilt tussen de lidstaten. Terrorisme is het belangrijkste veiligheidsprobleem in twee landen, Frankrijk en Italië, waar respectievelijk 74% en 83% van de respondenten zegt zich grote zorgen te maken. In totaal maakt ten minste de helft van de respondenten zich in 22 lidstaten grote zorgen. Het hoogste percentage respondenten dat zich grote zorgen maakt, wordt waargenomen in Italië (83%), Spanje (80%) en Polen (78%). De bezorgdheid is daarentegen aanzienlijk lager in Denemarken (34 %), Zweden (42 %) en Estland (42 %).

QA11.7 Hoe bezorgd of niet bent u over elk van de volgende beveiligings- of veiligheidsgerelateerde kwesties? Gebruik een schaal van 1 tot 10, waarbij 1 betekent dat je helemaal geen zorgen maakt, en 10 dat je extreem zorgen maakt.
Terrorisme (%)

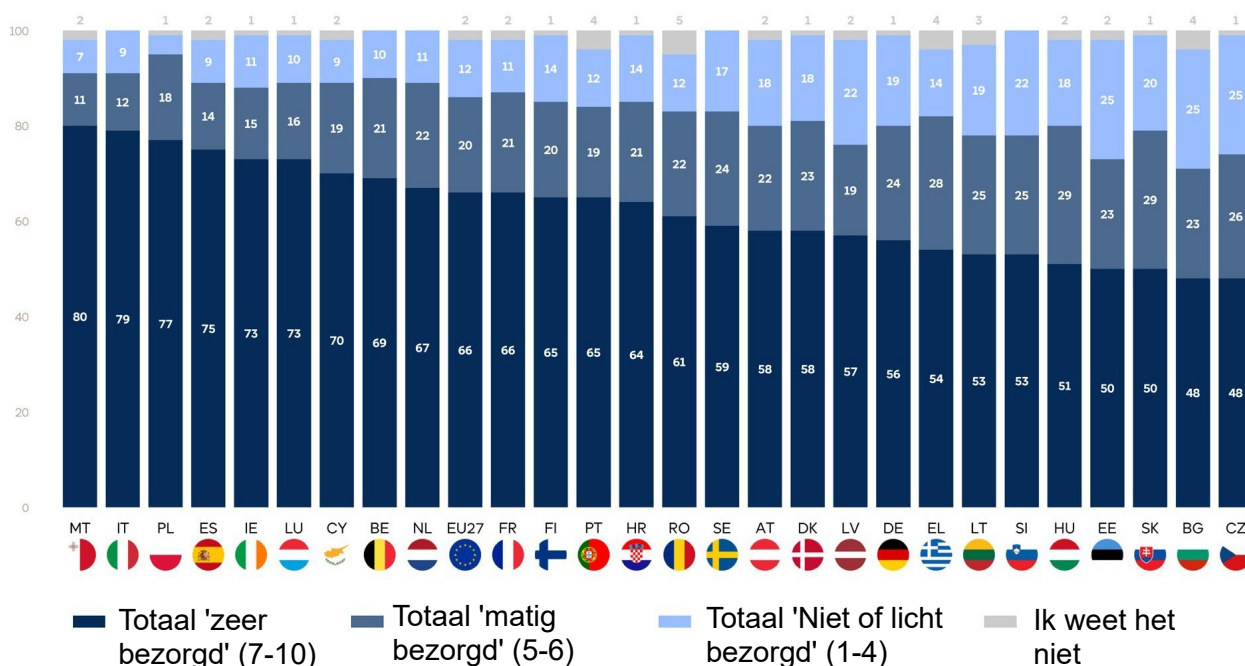

nov 2025

Wat cyberaanvallen vanuit niet-EU-landen betreft, is de bezorgdheid wijdverbreid, maar ongelijk verdeeld over de lidstaten. Dergelijke aanvallen vormen het grootste veiligheidsprobleem in Nederland (67%). In totaal geeft ten minste de helft van de respondenten aan zeer bezorgd te zijn in 25 lidstaten, wat wijst op een brede perceptie van kwetsbaarheid voor externe cyberdreigingen. Het hoogste percentage respondenten dat zich grote zorgen maakt, wordt geregistreerd in Malta (80%), Italië (79%) en Polen (77%). De bezorgdheid is daarentegen kleiner in Tsjechië en Bulgarije (beide 48 %) en in Slowakije en Estland (50 %), waar ongeveer de helft of minder respondenten grote zorgen uiten.

QA11.2 Hoe bezorgd of niet bent u over elk van de volgende beveiligings- of veiligheidsgerelateerde kwesties? Gebruik een schaal van 1 tot 10, waarbij 1 betekent dat je je helemaal geen zorgen maakt, en 10 dat je je extreem zorgen maakt.

Cyberaanvallen vanuit niet-EU-landen (%)

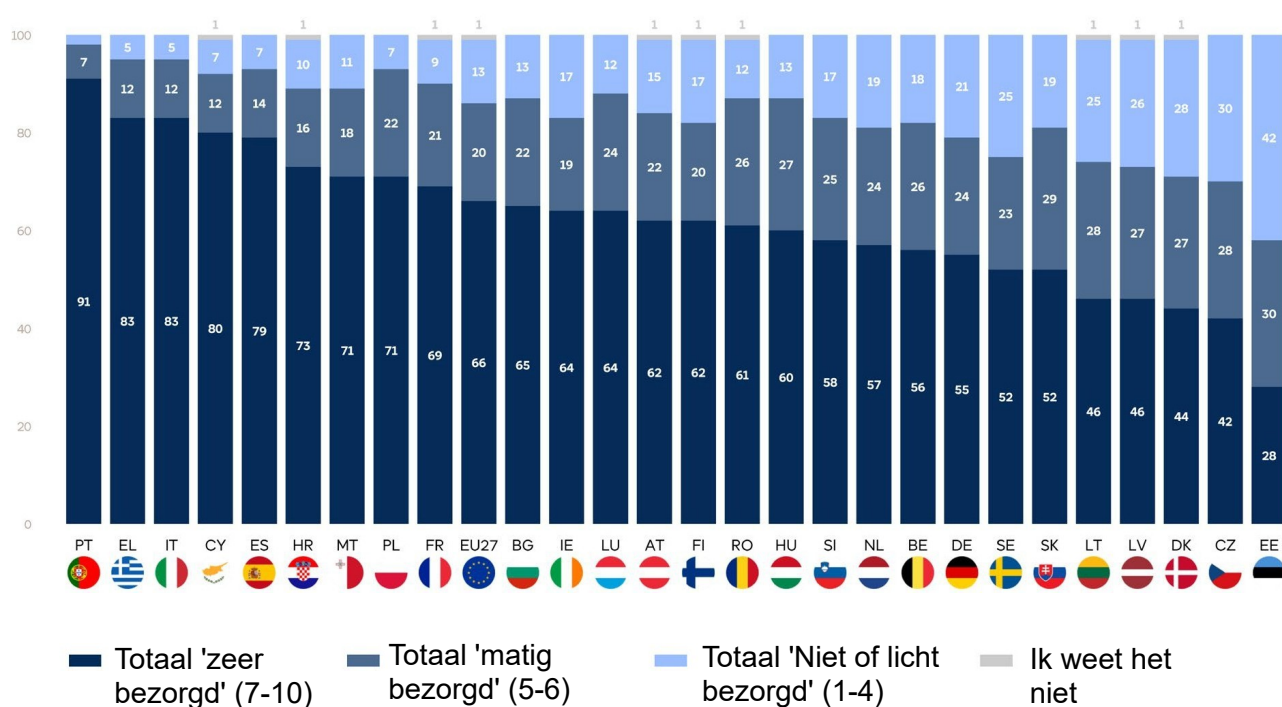

nov 2025

De bezorgdheid over natuurrampen die door de klimaatverandering zijn verergerd, is bijzonder groot in verschillende lidstaten en vormt het grootste veiligheidsprobleem in Bulgarije (65 %), Kroatië (73 %), Italië (83 %) en Portugal (91 %). Over het algemeen zijn de grootste zorgen geconcentreerd in de mediterrane landen: Portugal (91%), Griekenland (83%), Italië (83%), Cyprus (80%), Spanje (79%) en Kroatië (73%) zijn de zes lidstaten waar meer dan drie op de vier respondenten aangeven zeer bezorgd te zijn. In sommige Noord- en Midden-Europese landen daarentegen is de bezorgdheid veel geringer, met name in Estland (28%), Tsjechië (42%) en Denemarken (44%). Deze verschillen kunnen deels het gevolg zijn van recente ervaringen met extreme weersomstandigheden, zoals hittegolven en bosbranden, die Zuid-Europa doorgaans ernstiger treffen. In totaal maakt ten minste de helft van de respondenten zich in 22 lidstaten grote zorgen.

QA11.9 Hoe bezorgd bent u of niet over elk van de volgende beveiligings- of veiligheidsgerelateerde kwesties? Gebruik een schaal van 1 tot 10, waarbij 1 betekent dat je je helemaal geen zorgen maakt, en 10 dat je je extreem zorgen maakt.

Natuurrampen verergerd door klimaatverandering (%)

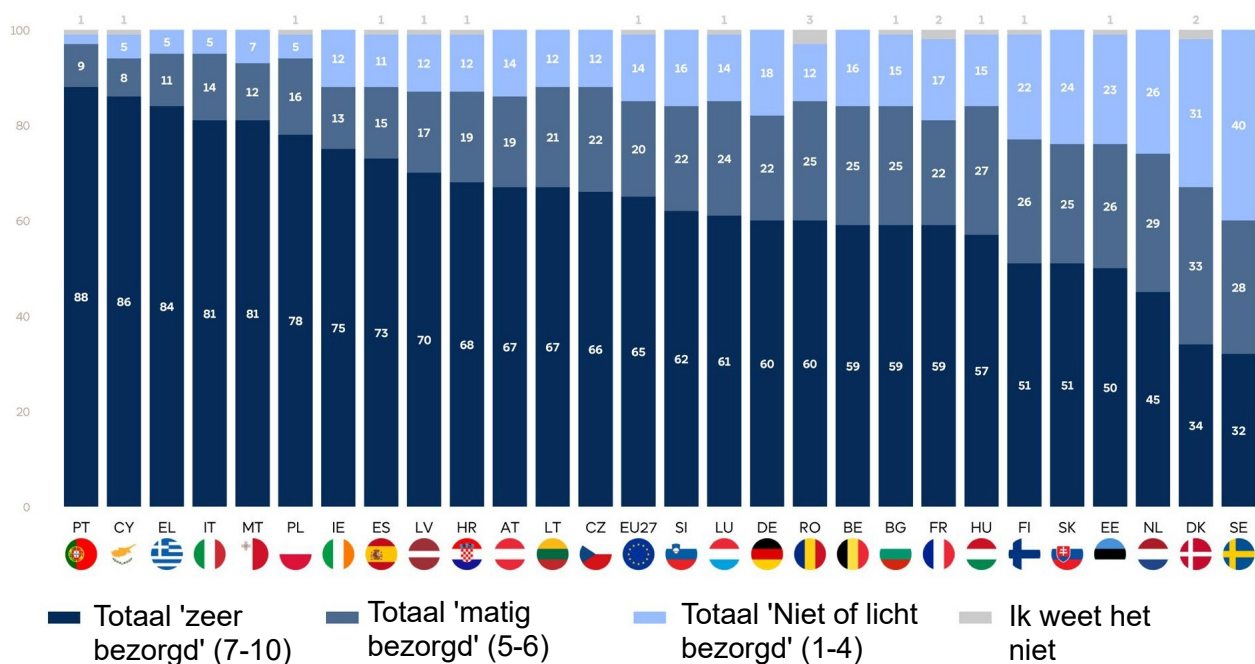

nov 2025

Ongecontroleerde migratiestromen vormen het grootste veiligheidsprobleem in zes landen: Cyprus (86%), Griekenland (84%), Malta (81%), Ierland (75%), Tsjechië (66%) en Slovenië (62%). Meer dan acht op de tien respondenten maakt zich ook grote zorgen in Portugal (88%) en Italië (81%). In totaal maakt ten minste de helft van de respondenten zich in 24 lidstaten grote zorgen. Daarentegen worden de laagste niveaus van zorg waargenomen in Zweden (32%) en Denemarken (34%), waar minder dan vier op de tien respondenten grote bezorgdheid uiten, en Nederland (45%).

QA11.8 Hoe bezorgd of niet bent u over elk van de volgende beveiligings- of veiligheidsgerelateerde kwesties? Gebruik een schaal van 1 tot 10, waarbij 1 betekent dat je je helemaal geen zorgen maakt, en 10 dat je je extreem zorgen maakt.

Ongecontroleerde migratiestromen (%)

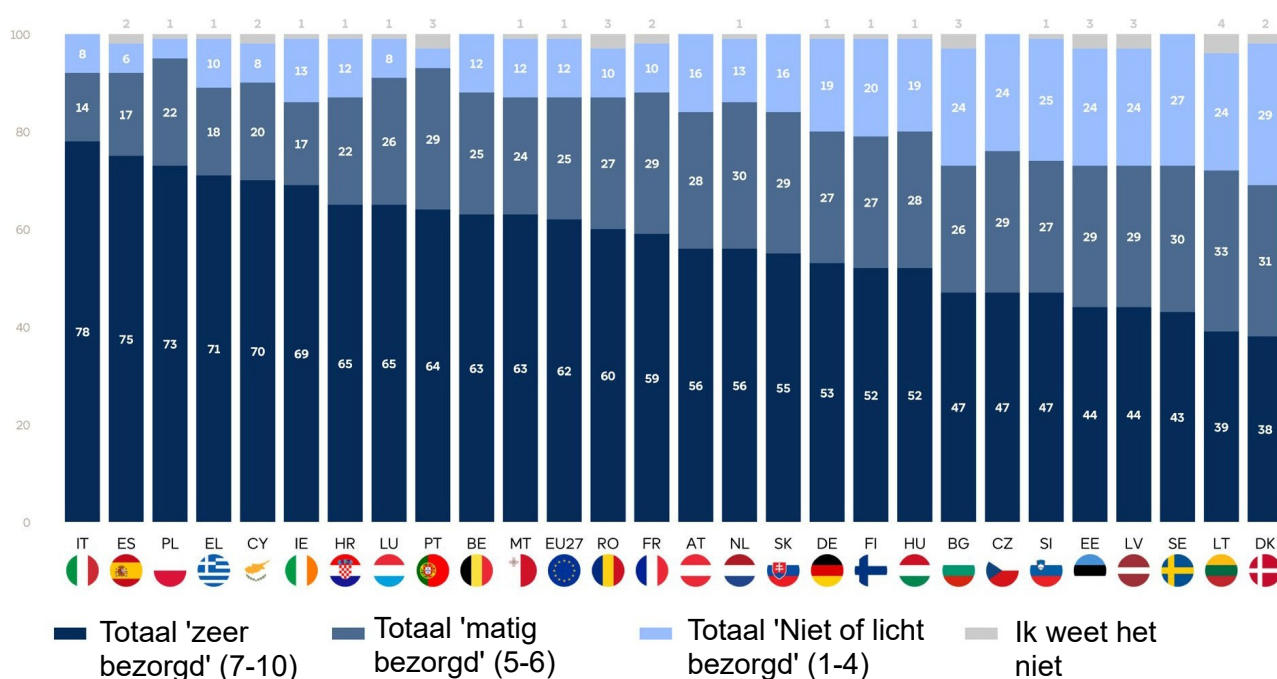

nov 2025

De bezorgdheid over de afhankelijkheid van de EU van niet-EU-landen voor haar energievoorziening verschilt van lidstaat tot lidstaat. De grootste percentages respondenten die zich grote zorgen maken, zijn te vinden in Italië (78%), Spanje (75%) en Polen (73%). In totaal maakt ten minste de helft van de respondenten zich in 19 lidstaten grote zorgen. Aan de andere kant van de schaal worden de laagste niveaus van zorg geregistreerd in Denemarken (38%), Litouwen (39%) en Zweden (43%).

QA11.5 Hoe bezorgd of niet bent u over elk van de volgende veiligheidsgerelateerde kwesties? Gebruik een schaal van 1 tot 10, waarbij 1 betekent dat je je helemaal geen zorgen maakt, en 10 dat je je extreem zorgen maakt.

De EU moet voor haar energievoorziening afhankelijk zijn van niet-EU-landen (%)

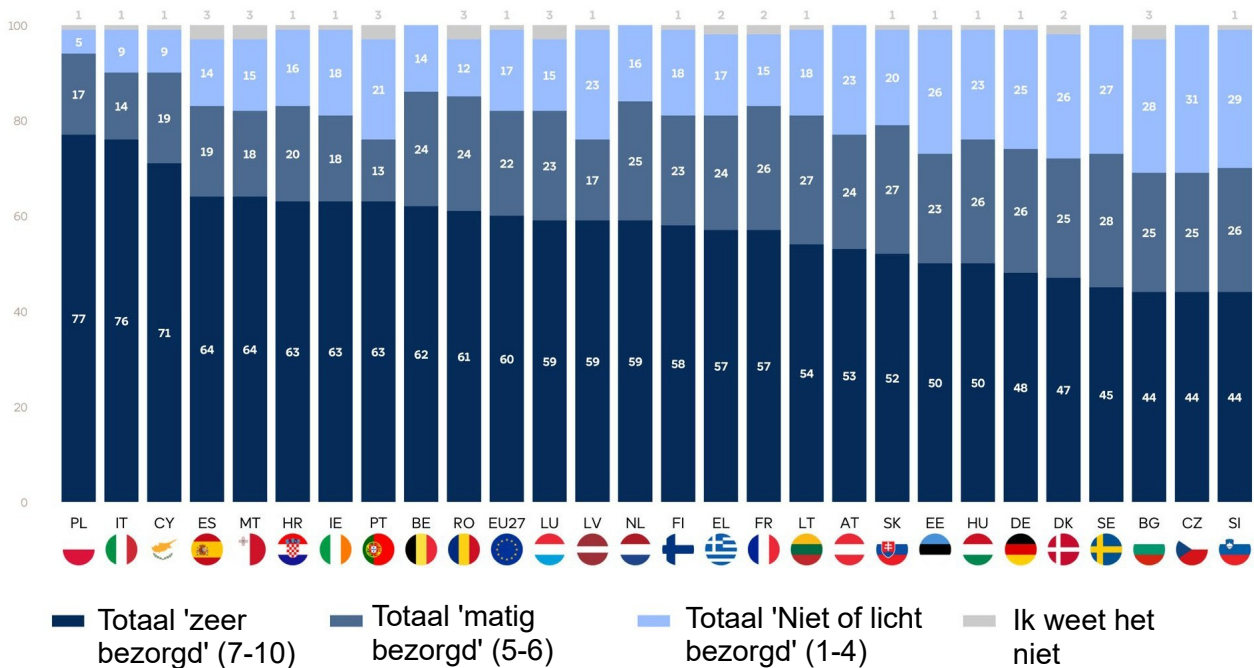

nov 2025

De bezorgdheid over drones uit niet-EU-landen die boven of in de buurt van EU-landen opereren, is groot, maar verschilt van lidstaat tot lidstaat. De grootste percentages respondenten die zich grote zorgen maken, zijn te vinden in Polen (77%), Italië (76%) en Cyprus (71%). In 21 lidstaten zegt ten minste de helft van de respondenten zich grote zorgen te maken. Aan de andere kant van de schaal worden de laagste niveaus van zorg geregistreerd in Slovenië, Tsjechië en Bulgarije (alle 44%).

QA11.3 Hoe bezorgd of niet bent u over elk van de volgende beveiligings- of veiligheidsgerelateerde kwesties? Gebruik een schaal van 1 tot 10, waarbij 1 betekent dat je je helemaal geen zorgen maakt, en 10 dat je je extreem zorgen maakt.

Drones uit niet-EU-landen die boven of nabij EU-landen opereren (%)

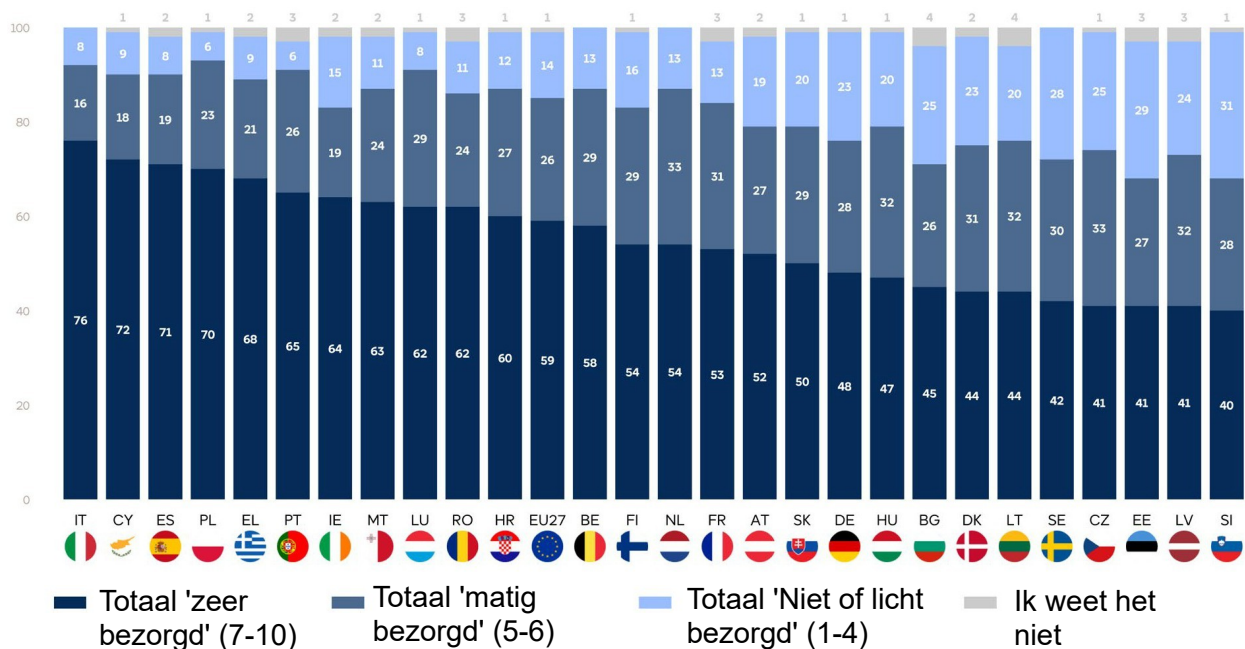

nov 2025

De afhankelijkheid van niet-EU-landen voor defensie is een bron van zorg in de hele Unie, hoewel de niveaus sterk verschillen tussen de lidstaten. De grootste percentages respondenten die zich grote zorgen maken, zijn te vinden in Italië (76%), Cyprus (72%) en Spanje (71%). In totaal maakt ten minste de helft van de respondenten zich in 17 lidstaten grote zorgen. Daarentegen is het zorgniveau het laagst in Slovenië (40%) en Letland, Estland en Tsjechië (alle 41%).

QA11.6 Hoe bezorgd of niet bent u over elk van de volgende veiligheidsgeseguleerde kwesties? Gebruik een schaal van 1 tot 10, waarbij 1 betekent dat je je helemaal geen zorgen maakt, en 10 dat je je extreem zorgen maakt.

De EU moet voor haar defensie een beroep doen op niet-EU-landen (%)

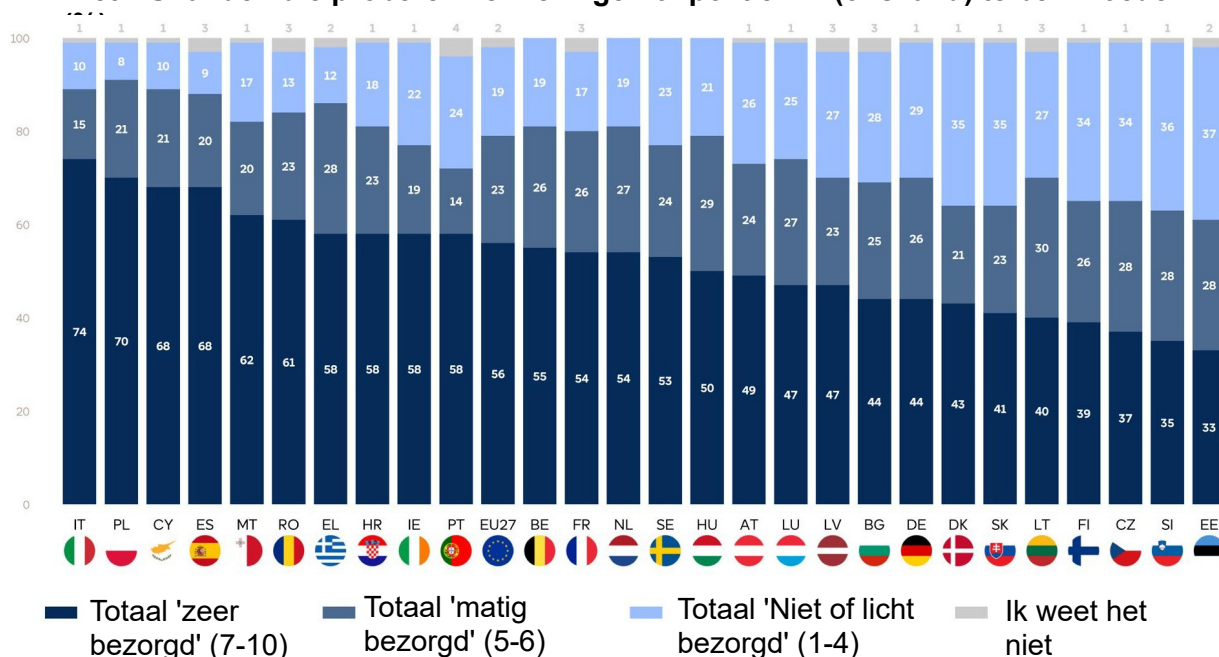

nov 2025

Tot slot verschillen de zorgen over niet-EU-landen die verkiezingen of politiek proberen te beïnvloeden ook aanzienlijk van lidstaat tot lidstaat. De grootste percentages respondenten die zich grote zorgen maken, zijn te vinden in Italië (74%), Polen (70%) en Cyprus en Spanje (68%). In 15 lidstaten zegt ten minste de helft van de respondenten zich grote zorgen te maken. Aan de andere kant van de schaal worden de laagste niveaus van zorg geregistreerd in Estland (33%), Slovenië (35%) en Tsjechië (37%), waar slechts ongeveer een derde van de respondenten een hoog niveau van zorg uitspreekt.

QA11.4 Hoe bezorgd of niet bent u over elk van de volgende veiligheidsgelateerde kwesties? Gebruik een schaal van 1 tot 10, waarbij 1 betekent dat je je helemaal geen zorgen maakt, en 10 dat je je extreem zorgen maakt.

Niet-EU-landen die proberen verkiezingen of politiek in (ons land) te beïnvloeden

nov 2025

Zorgen over veiligheid en veiligheidsgelateerde kwesties verschillen van sociaal-demografische groep tot groep. Gezien de genderverschillen rapporteren vrouwen over het algemeen meer zorgen dan mannen over de meeste kwesties. De grootste genderkloven worden waargenomen bij natuurrampen (71 % van de vrouwen maakt zich grote zorgen tegenover 64 % van de mannen), actieve conflicten in de buurt van de EU (74 % tegenover 69 %), terrorisme (70 % tegenover 65 %) en drones uit niet-EU-landen (62 % tegenover 57 %). Deze verschillen wijzen erop dat vrouwen beveiligings- en veiligheidsdreigingen doorgaans als onmiddellijker of dringender beschouwen, met name op gebieden die verband houden met milieu- en geopolitieke risico's.

Zorgen over veiligheid en beveiliging nemen toe met de leeftijd. Jongere respondenten (15-24 jaar) maken zich consequent minder zorgen over de meeste onderwerpen, terwijl respondenten van 55 jaar en ouder de grootste zorgen maken. De leeftijdsverschillen zijn het grootst voor ongecontroleerde migratiestromen (52 % van de 15- tot 24-jarigen maakt zich grote zorgen tegenover 70 % van de 55-plussers), drones (53 % tegenover 64 %), buitenlandse politieke invloed (49 % tegenover 60 %) en afhankelijkheid van niet-EU-landen voor defensie (51 % tegenover 61 %). Deze patronen wijzen op een geleidelijk levensloopeffect, waarbij oudere Europeanen beveiligings- en veiligheidsrisico's als signifikanter of dreigender beschouwen.

Het effect van onderwijs op waargenomen veiligheidsrisico's verschilt per onderwerp. Respondenten met een laag opleidingsniveau maken zich vaker grote zorgen over migratiestromen (72 % tegenover 56 % onder hoogopgeleiden) en terrorisme (72 % tegenover 61 %). Wat andere kwesties betreft, zijn de verschillen minder uitgesproken, hoewel respondenten met een gemiddeld opleidingsniveau de neiging hebben om iets hogere niveaus van bezorgdheid over meerdere onderwerpen te melden, wat suggereert dat onderwijs zowel risicobewustzijn als percepties op een complexe manier vormgeeft, afhankelijk van het type bedreiging.

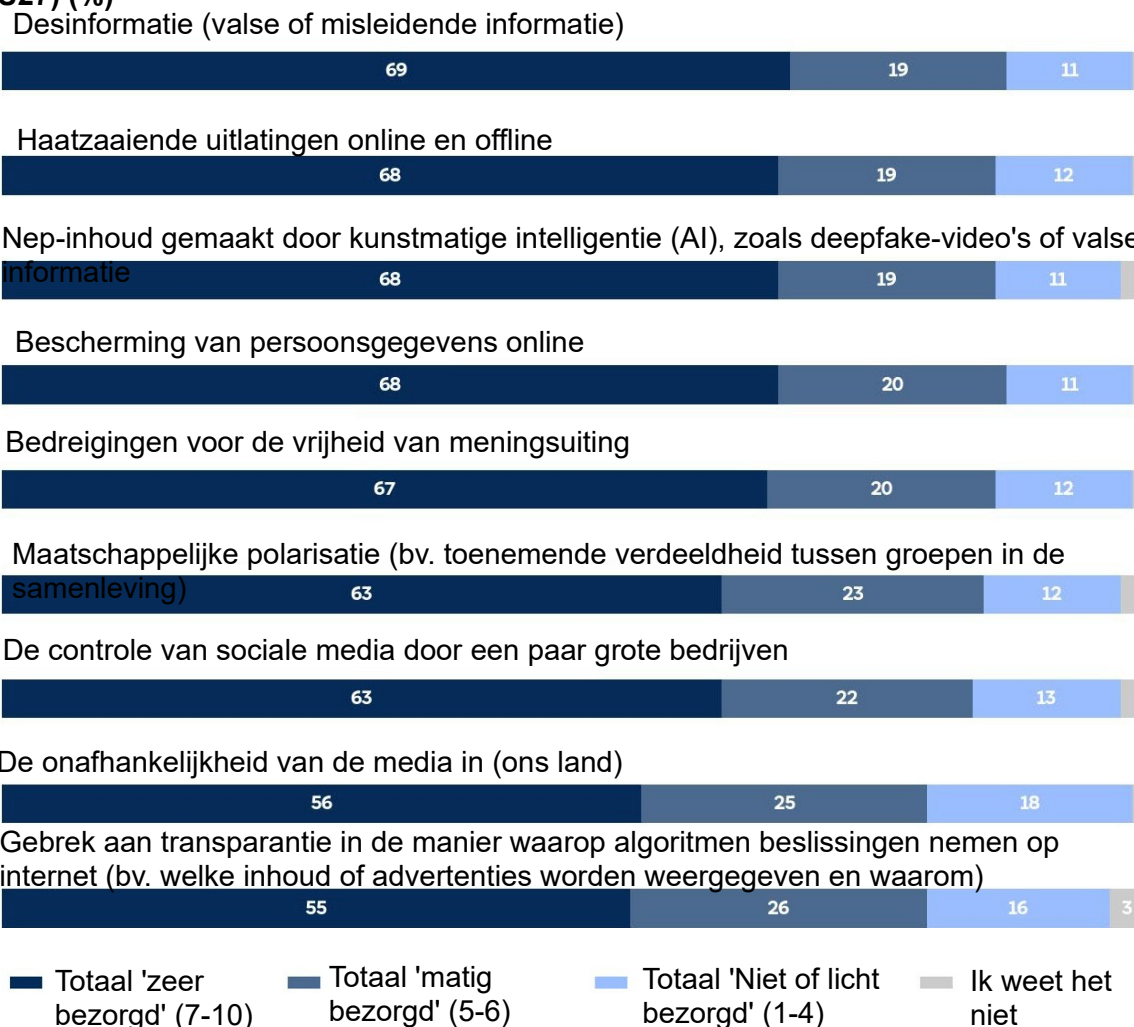
De percepties van beveiliging en veiligheid variëren ook naargelang de houding van de respondenten ten opzichte van de Europese Unie, waarbij het verband tussen bredere politieke perspectieven en risicopercepties wordt benadrukt. Respondenten met een positief beeld van de EU hebben meer kans om uiting te geven aan hun grote bezorgdheid over natuurrampen die door de klimaatverandering zijn verergerd, waarbij 70 % aangeeft zeer bezorgd te zijn in vergelijking met 59 % van de respondenten met een negatief beeld van de EU. Omgekeerd geven respondenten met een negatief beeld van de EU aan dat zij zich meer zorgen maken over kwesties in verband met migratiestromen en terrorisme. Van degenen met een negatief beeld maakt 77 % zich grote zorgen over ongecontroleerde migratie, tegenover 60 % van degenen met een positief beeld van de EU. Evenzo is de bezorgdheid over terrorisme groter bij mensen met een negatief beeld (75% zeer bezorgd) dan bij mensen met een positief beeld (63%).

QA11 Hoe bezorgd of niet bent u over elk van de volgende beveiligings- of veiligheidsgerelateerde kwesties? Gebruik een schaal van 1 tot 10, waarbij 1 betekent dat je je helemaal geen zorgen maakt, en 10 dat je je extreem zorgen maakt. Totaal "zeer bezorgd" (7-10) (% - EU)									
	Actieve conflicten en oorlogen in de buurt van de Europese Unie	Terrorisme	Natuurramp en verergerd door klimaatverandering	Cyberaanvallen vanuit niet-EU-landen	Ongecontroleerde migratiestromen	De EU moet voor haar energievoorziening afhankelijk zijn van niet-EU-landen	Drones uit niet-EU-landen die boven of in de buurt van EU-landen opereren	De EU moet voor haar defensie een beroep doen op niet-EU-landen	Niet-EU-landen die proberen verkiezingen of politiek te beïnvloeden in (Ons land)
EU27	72	67	66	66	65	62	60	59	56
Geslacht									
Man	69	65	64	65	66	61	57	58	57
Vrouw	74	70	71	66	66	63	62	59	57
Leeftijd									
15-24	68	63	67	61	52	54	53	51	49
25-39	69	64	66	63	62	64	56	59	56
40-54	71	66	66	66	68	63	59	60	55
55+	75	72	69	67	70	62	64	61	60
Opleidingsniveau									
Laag opleidingsniveau (ISCED 0-2)	70	72	65	60	72	58	58	55	53
Middelhoog onderwijsniveau (ISCED 3-4)	73	69	67	68	69	65	63	61	59
Hoger onderwijsniveau (ISCED 5-8)	72	61	68	65	56	62	57	58	56
Sociaal-professionele categorie									
Zelfstandigen	69	67	64	66	68	63	57	60	56
Managers	70	58	63	62	59	60	54	57	52
Andere witte halsbanden	71	65	66	67	64	65	61	60	58
Handarbeiders	69	71	66	65	71	64	59	60	57
Huis personen	78	73	71	69	73	68	67	62	62
Werklozen	69	69	68	67	63	63	57	56	56
Gepensioneerd	75	73	69	67	71	62	64	60	60
Studenten	70	62	70	59	48	53	52	50	50
Moeilijkheden bij het betalen van rekeningen									
Het grootste deel van de tijd	71	68	68	63	67	62	60	60	57
Van tijd tot tijd	73	73	71	66	70	64	62	61	59
Bijna nooit/nooit	71	66	65	65	63	61	58	57	56
Subjectieve verstedelijking									
Landelijk gebied of dorp	70	67	64	63	68	59	59	57	55
Kleine of middelgrote stad	72	69	67	66	65	63	59	60	57
Grote stad	73	67	70	67	64	64	60	60	58
Gebruik van online platforms in de afgelopen 7 dagen									
Total 'Heb de afgelopen week online platforms gebruikt	72	67	67	66	65	62	59	59	57
Geen	72	73	68	58	72	58	61	56	56
Beeld van de EU									
Positief	73	63	70	67	60	62	60	59	57
Neutraal	71	70	65	65	68	61	60	57	54
Negatief	71	75	59	64	77	65	57	60	58
Lidmaatschap van de Europese Unie									
Een goede zaak	73	65	70	67	61	63	61	58	57
Een slechte zaak	65	73	56	60	76	60	54	57	56
Noch iets goeds, noch iets slechts	71	72	65	65	73	63	60	59	57

Zorgen op het gebied van communicatie en samenleving

In dit deel wordt ingegaan op de zorgen van Europeanen over communicatie en maatschappelijke kwesties. Hoewel uit het vorige deel bleek dat externe dreigingen zoals conflicten, terrorisme en cyberaanvallen zwaar wegen op de perceptie van het publiek, onderzoekt dit deel de zorgen met betrekking tot de manier waarop informatie wordt geproduceerd, verspreid en beheerd in hedendaagse samenlevingen. Snelle technologische veranderingen, de groeiende rol van digitale platforms en de toenemende centraliteit van onlinecommunicatie hebben de publieke ruimte ingrijpend veranderd. Tegelijkertijd zijn desinformatie, algoritmische besluitvorming, onafhankelijkheid van de media en vrijheid van meningsuiting tegenwoordig belangrijke onderwerpen in de hele Europese Unie. Tegen deze achtergrond werd in de enquête onderzocht in hoeverre Europeanen zich zorgen maken over een reeks communicatie- en maatschappelijke kwesties, op een schaal van 1 tot 10.

QA12 En hoe bezorgd bent u of niet over elk van de volgende communicatie- en maatschappijgerelateerde kwesties? Gebruik een schaal van 1 tot 10, waarbij 1 betekent dat je je helemaal geen zorgen maakt, en 10 dat je je extreem zorgen maakt. (EU27) (%)

nov 2025

Op EU-niveau is de bezorgdheid over communicatie- en maatschappelijke kwesties wijdverbreid, hoewel de intensiteit van de bezorgdheid enigszins varieert, afhankelijk van de kwestie in kwestie. Over het algemeen maakt een duidelijke meerderheid van de Europeanen melding van grote bezorgdheid over alle enquêtethema's, en benadrukt zij de centrale rol die informatie, digitale

technologieën en maatschappelijke cohesie nu spelen bij het vormgeven van de publieke perceptie.

De grootste zorg heeft betrekking op de verspreiding van desinformatie. Meer dan twee derde van de respondenten (69%) geeft aan zich grote zorgen te maken over onjuiste of misleidende informatie, terwijl nog eens 19% aangeeft zich matig zorgen te maken. Dit maakt desinformatie tot de meest zorgwekkende van de geteste kwesties en weerspiegelt de wijdverbreide bezorgdheid over de impact ervan op democratische processen, het vertrouwen van het publiek en geïnformeerde besluitvorming.

Nauw verbonden met deze zorg is zorgen over haatzaaiende uitslatingen, zowel online als offline. Ongeveer twee derde van de Europeanen (68%) zegt zich grote zorgen te maken over haatzaaiende uitslatingen, terwijl nog eens 19% matige zorgen meldt. Deze grote bezorgdheid wijst erop dat veel burgers haatzaaiende uitslatingen zien als een directe bedreiging voor de sociale cohesie en een respectvol openbaar discours.

Nep-inhoud die door kunstmatige intelligentie is gecreëerd, zoals deepfake-video's of door AI gegenereerde valse informatie, is ook een belangrijke bron van zorg. Over het algemeen zegt 68% van de respondenten dat ze zich grote zorgen maken en 19% is matig bezorgd. Deze bevindingen wijzen op een groeiend bewustzijn van de risico's die verbonden zijn aan opkomende technologieën en hun potentieel om het vertrouwen in informatie en media verder te ondermijnen.

De bescherming van persoonsgegevens online behoort ook tot de belangrijkste punten van zorg. Ongeveer twee derde van de Europeanen (68 %) geeft aan zich grote zorgen te maken over deze kwestie, terwijl 20 % zich matig zorgen maakt. Dit wijst op aanhoudende angsten over privacy, misbruik van gegevens en het vermogen van personen om de controle over hun persoonlijke informatie in digitale omgevingen te behouden.

Ook bedreigingen voor de vrijheid van meningsuiting geven aanleiding tot grote bezorgdheid. Over het algemeen zegt 67% van de respondenten dat ze zich grote zorgen maken, terwijl nog eens 20% matige zorgen uit. Dit suggereert dat Europeanen gevoelig zijn voor vermeende risico's voor de fundamentele vrijheden, of deze nu voortvloeien uit regelgeving, platformpraktijken of bredere maatschappelijke druk.

Bezorgdheid over maatschappelijke polarisatie is ook wijdverbreid. Bijna twee derde van de respondenten (63%) geeft aan zich grote zorgen te maken over de groeiende verdeeldheid tussen groepen in de samenleving, en 23% maakt zich matig zorgen. Deze resultaten onderstrepen de bezorgdheid over sociale versnippering en de verzwakking van gedeelde waarden.

De controle van sociale media door een paar grote bedrijven geeft ook aanleiding tot grote bezorgdheid. Ongeveer zes op de tien respondenten (63%) zegt zich grote zorgen te maken, terwijl 22% zich matig zorgen maakt. Dit wijst op onbehagen over marktconcentratie en de macht van grote platforms over het publieke debat.

Hoewel iets lager dan voor andere kwesties, blijft de bezorgdheid over de onafhankelijkheid van de media in de eigen landen van de respondenten aanzienlijk. Meer dan de helft van de Europeanen (56 %) geeft aan zeer bezorgd te zijn, en nog eens 25 % maakt zich matig zorgen. Dit wijst erop dat vragen over de vrijheid en pluriformiteit van de media in de hele Unie blijven doorklinken.

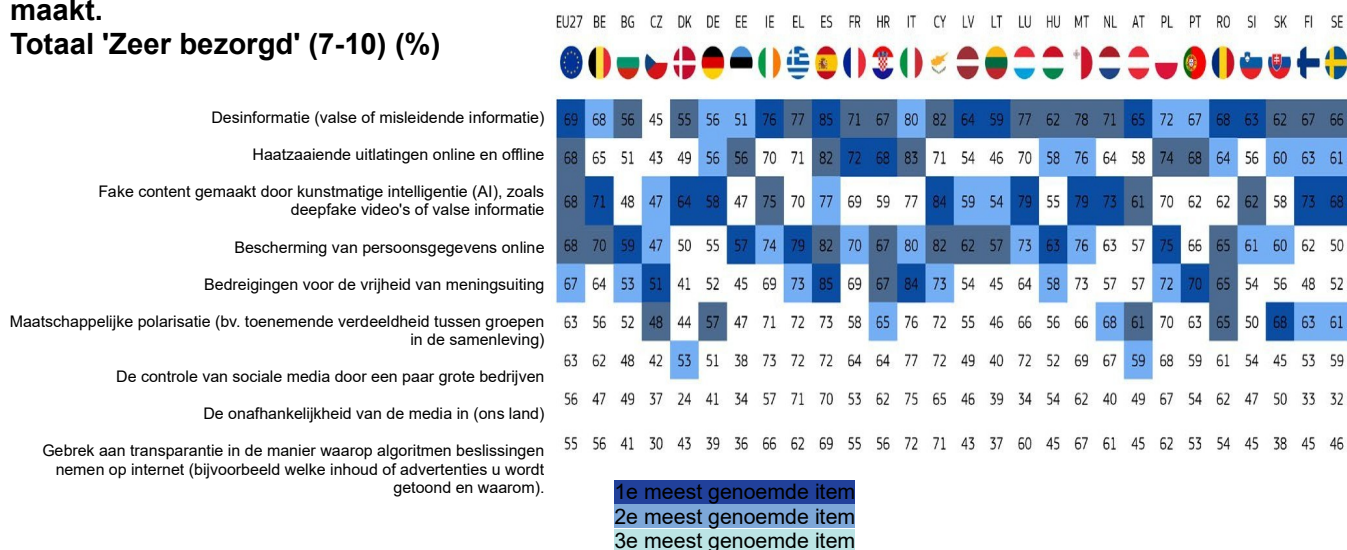
Ten slotte is het gebrek aan transparantie in de manier waarop algoritmen beslissingen nemen op internet het minst zorgwekkend voor de geteste problemen, hoewel bezorgdheid nog steeds wijdverbreid is. Over het algemeen zegt 55% van de respondenten dat ze zich grote zorgen maken en 26% is matig bezorgd. Ondanks de laagste plaats, suggereren deze cijfers dat ondoorzichtige algoritmische besluitvorming steeds meer wordt erkend als een belangrijk probleem.

Al met al versterken de constant hoge mate van bezorgdheid over al deze communicatie- en maatschappelijke kwesties het beeld van een publiek dat zeer aandachtig is voor de uitdagingen die de moderne informatieomgeving met zich meebrengt. Deze zorgen weerspiegelen en vullen de veiligheidsgerelateerde angsten aan die in het vorige deel werden waargenomen, wat wijst op een

breder perceptie van kwetsbaarheid die zowel de fysieke als de digitale dimensies van het hedendaagse leven omvat.

QA12 En hoe bezorgd bent u of niet over elk van de volgende communicatie- en maatschappijgerelateerde kwesties? Gebruik een schaal van 1 tot 10, waarbij 1 betekent dat je je helemaal geen zorgen maakt, en 10 dat je je extreem zorgen maakt.

Totaal 'Zeer bezorgd' (7-10) (%)

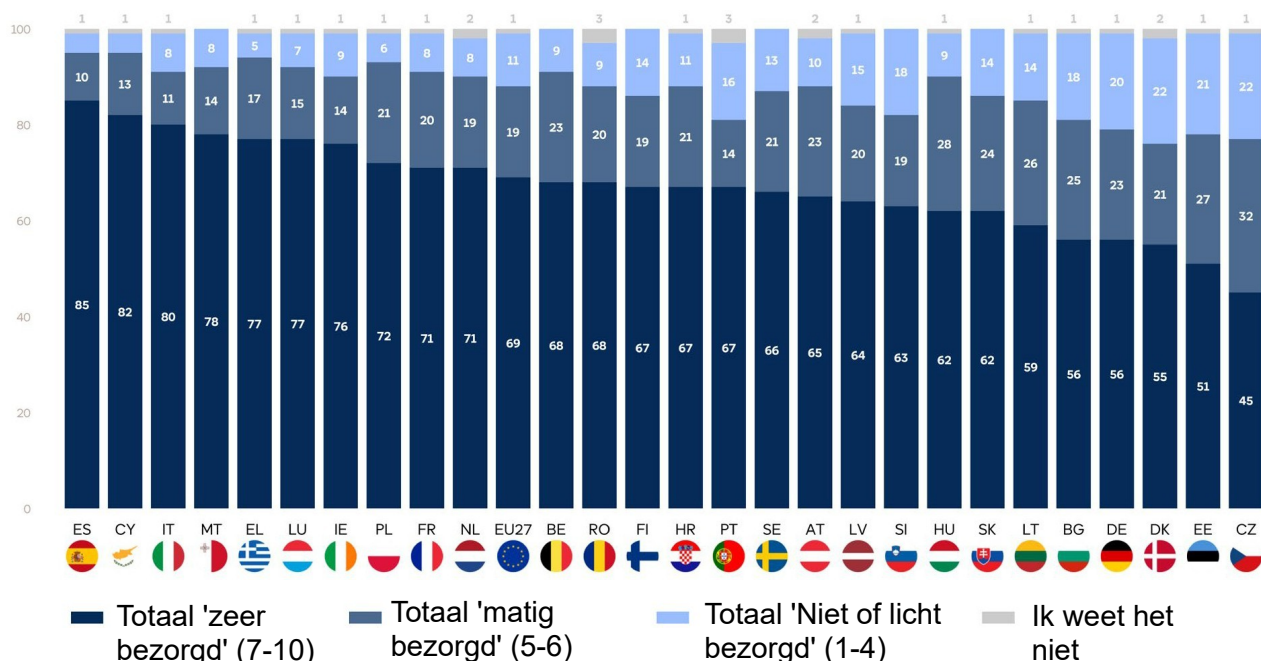

Na bestudering van de algemene bezorgdheid op EU-niveau wordt in dit deel nu nader ingegaan op de verschillen tussen de lidstaten wat betreft zorgen over communicatie en maatschappelijke kwesties. Hoewel er in de hele Europese Unie grote bezorgdheid bestaat over alle in aanmerking genomen kwesties, verschilt de mate van bezorgdheid aanzienlijk van land tot land. Deze verschillen kunnen een weerspiegeling zijn van uiteenlopende nationale contexten, medialandschappen, digitaliseringsniveaus en recente politieke en maatschappelijke ontwikkelingen, alsook van contrasterende ervaringen met uitdagingen zoals desinformatie, mediavrijheid en onlineschade.

Afgezien van verschillen over specifieke kwesties, blijkt uit de enquête dat sommige landen consequent hogere niveaus van zorg rapporteren over het volledige scala van communicatie- en samenlevingsgerelateerde onderwerpen, terwijl andere landen over het algemeen lagere niveaus van zorg rapporteren. Italië, Spanje, Cyprus, Malta, Ierland en Griekenland behoren regelmatig tot de landen met de hoogste percentages respondenten die zich grote zorgen maken. Tsjechië, Denemarken, Estland, Litouwen, Bulgarije en Slowakije hebben daarentegen de neiging om minder zorgen te maken over meerdere kwesties, wat wijst op een over het algemeen minder angstige perceptie van communicatie en maatschappelijke risico's. Deze patronen wijzen erop dat de nationale context een belangrijke rol speelt bij het vormgeven van het algemene gevoel van kwetsbaarheid van de Europeanen in de informatieomgeving.

De bezorgdheid over desinformatie is wijdverbreid in de Europese Unie, hoewel de intensiteit ervan aanzienlijk verschilt tussen de lidstaten. Desinformatie komt naar voren als het belangrijkste probleem op het gebied van communicatie en samenleving in zeven landen: Spanje (85%), Ierland (76%), Roemenië (68%), Oostenrijk (65%), Letland (64%), Slovenië (63%) en Litouwen (59%), waar het als de meest zorgwekkende van de geteste problemen wordt beschouwd. De grootste zorgen zijn te vinden in Spanje (85%), Cyprus (82%) en Italië (80%), waar meer dan acht op de tien respondenten aangeven zeer bezorgd te zijn. De bezorgdheid over desinformatie is daarentegen aanzienlijk lager in Tsjechië, de enige lidstaat waar minder dan de helft van de respondenten zich grote zorgen maakt (45%). Ook in Estland (51%) en Denemarken (55%) is er sprake van een lager zorgniveau.

QA12.2 En hoe bezorgd bent u of niet over elk van de volgende communicatie- en maatschappijgerelateerde kwesties? Gebruik een schaal van 1 tot 10, waarbij 1 betekent dat je je helemaal geen zorgen maakt, en 10 dat je je extreem zorgen maakt. Desinformatie (valse of misleidende informatie) (%)

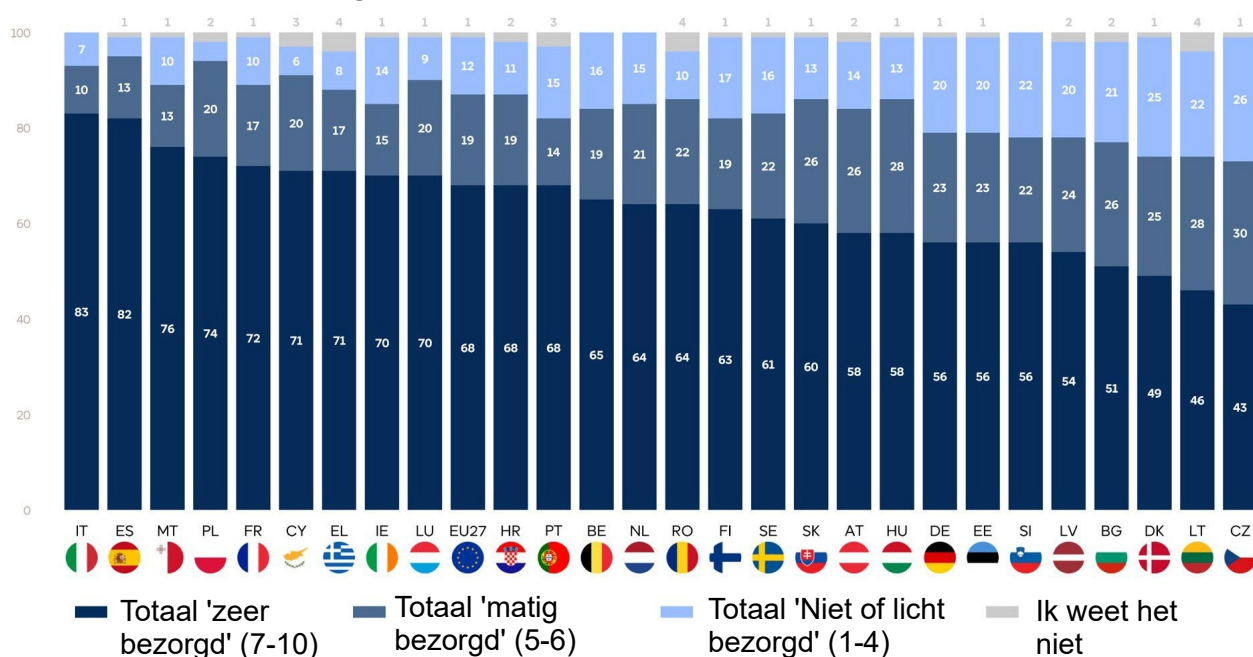

nov 2025

De bezorgdheid over haatzaaiende uitlatingen, zowel online als offline, is wijdverbreid in de Europese Unie, hoewel de intensiteit ervan van lidstaat tot lidstaat verschilt. Haatzaaiende uitlatingen komen naar voren als de belangrijkste zorg op het gebied van communicatie en samenleving in twee landen, Frankrijk (72%) en Kroatië (68%), waar het op de eerste plaats staat van de geteste kwesties. De grootste zorgen zijn te zien in Italië (83%), Spanje (82%) en Malta (76%). In totaal geeft ten minste de helft van de respondenten in 24 lidstaten aan zeer bezorgd te zijn. De bezorgdheid is daarentegen aanzienlijk lager in Tsjechië (43 %), Litouwen (46 %) en Denemarken (49 %), waar minder dan de helft van de respondenten aangeeft zeer bezorgd te zijn.

QA12.4 En hoe bezorgd bent u of niet over elk van de volgende communicatie- en maatschappijgerelateerde kwesties? Gebruik een schaal van 1 tot 10, waarbij 1 betekent dat je je helemaal geen zorgen maakt, en 10 dat je je extreem zorgen maakt.

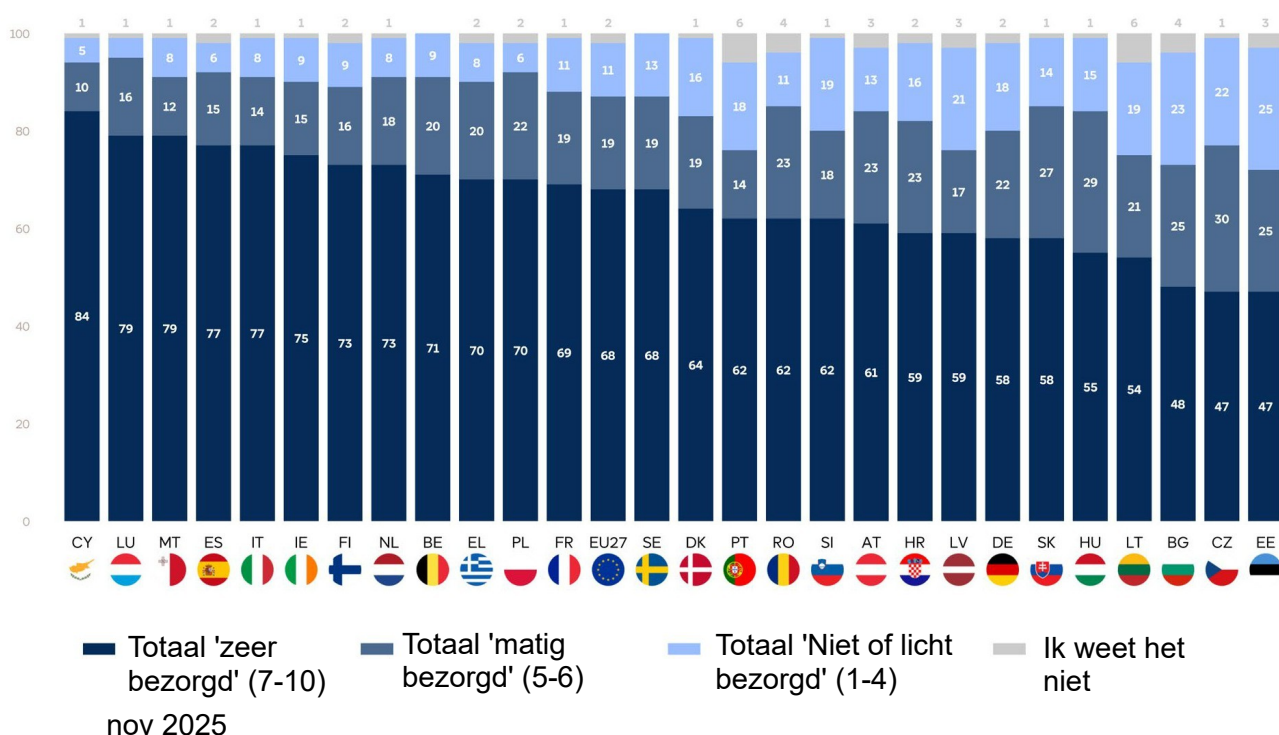
Haatzaaiende uitlatingen online en offline (%)

nov 2025

De bezorgdheid over valse inhoud die door artificiële intelligentie is gecreëerd, zoals deepfakevideo's of door AI gegenereerde valse informatie, is bijzonder uitgesproken in verschillende lidstaten en komt naar voren als het belangrijkste probleem op het gebied van communicatie en samenleving in negen landen: Cyprus (84%), Luxemburg (79%), Malta (79%), Finland (73%), Nederland (73%), België (71%), Zweden (68%), Denemarken (64%) en Duitsland (58%). In Cyprus, Luxemburg en Malta zijn de zorgen het grootst, waar ongeveer acht op de tien respondenten aangeeft zich grote zorgen te maken. In totaal maakt ten minste de helft van de respondenten zich in 24 lidstaten grote zorgen. Aan de andere kant van de schaal is de bezorgdheid aanzienlijk kleiner in Estland en Tsjechië (beide 47 %) en in Bulgarije (48 %), waar minder dan de helft van de respondenten zich grote zorgen maakt.

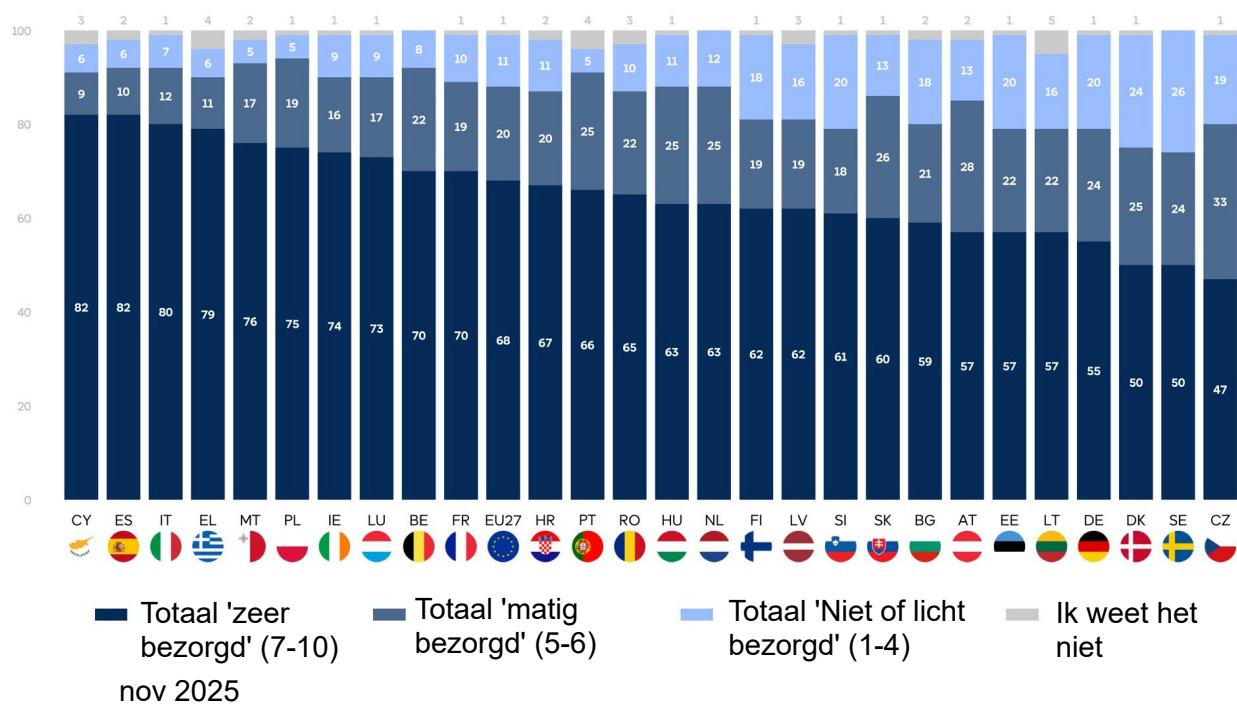
QA12.6 En hoe bezorgd bent u of niet over elk van de volgende communicatie- en maatschappijgerelateerde kwesties? Gebruik een schaal van 1 tot 10, waarbij 1 betekent dat je je helemaal geen zorgen maakt, en 10 dat je je extreem zorgen maakt. Valse inhoud gemaakt door kunstmatige intelligentie (AI), zoals deepfake-video's of valse informatie (%)

De bezorgdheid over de bescherming van persoonsgegevens online is wijdverbreid in de Europese Unie en behoort in vijf lidstaten tot de belangrijkste kwesties op het gebied van communicatie en samenleving: Griekenland (79%), Polen (75%), Hongarije (63%), Bulgarije (59%) en Estland (57%). In Cyprus en Spanje (beide 82 %) en Italië (80 %) is de bezorgdheid het grootst. In totaal maakt ten minste de helft van de respondenten zich in 26 lidstaten grote zorgen. De minst zorgwekkende cijfers zijn te vinden in Tsjechië (47%), Zweden (50%) en Denemarken (50%).

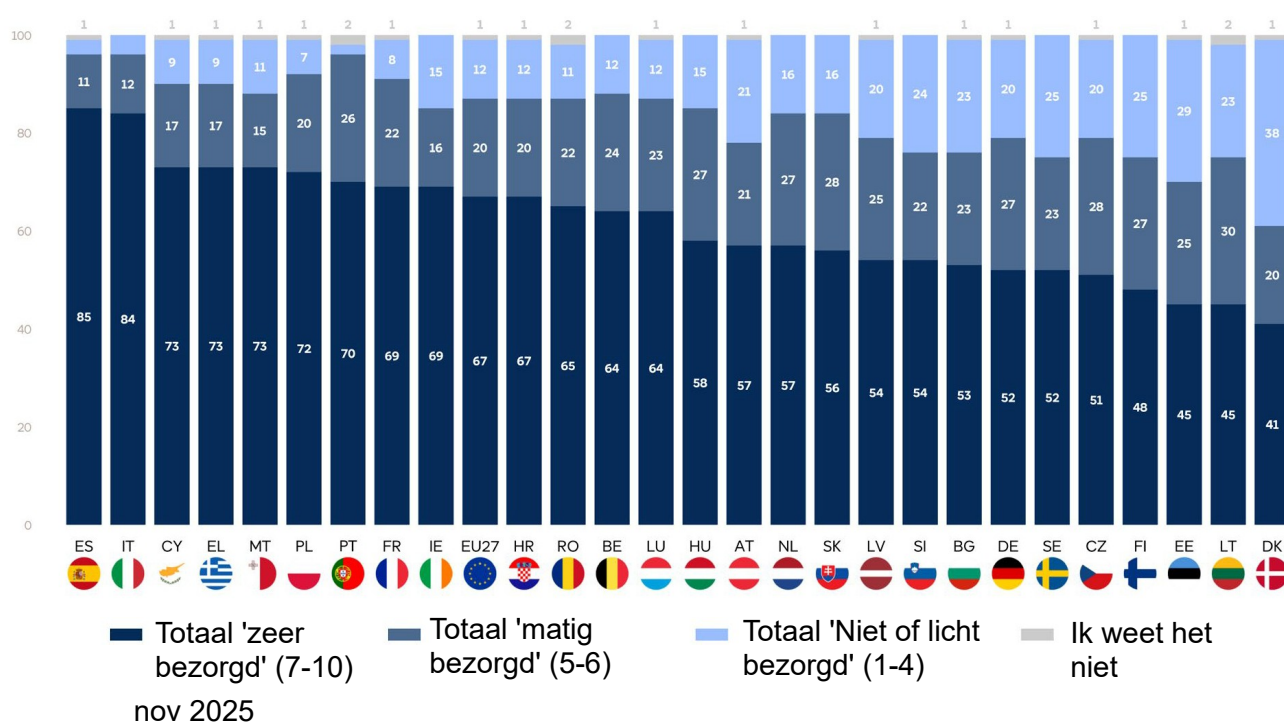
QA12.8 En hoe bezorgd bent u of niet over elk van de volgende communicatie- en maatschappijgerelateerde kwesties? Gebruik een schaal van 1 tot 10, waarbij 1 betekent dat je je helemaal geen zorgen maakt, en 10 dat je je extreem zorgen maakt.

Bescherming van persoonsgegevens online (%)

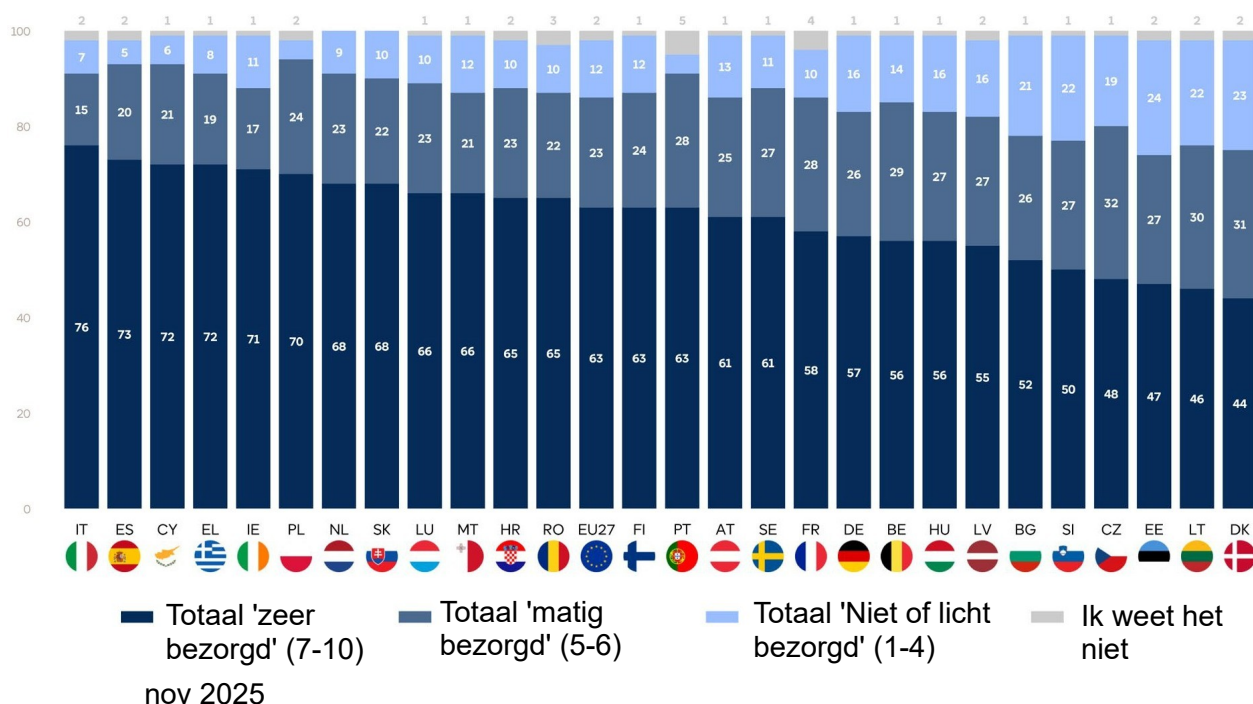
De bezorgdheid over bedreigingen van de vrijheid van meningsuiting verschilt aanzienlijk van lidstaat tot lidstaat, maar blijft in verschillende landen prominent aanwezig. Deze kwestie komt naar voren als de belangrijkste zorg op het gebied van communicatie en samenleving in vier lidstaten: Spanje (85%), Italië (84%), Portugal (70%) en Tsjechië (51%). De grootste zorgen over het algemeen worden geregistreerd in Spanje en Italië, waar meer dan acht op de tien respondenten melden zeer bezorgd te zijn. In totaal maakt ten minste de helft van de respondenten zich in 23 lidstaten grote zorgen. Aan de andere kant van de schaal is de bezorgdheid aanzienlijk lager in Denemarken (41%) en in Litouwen en Estland (beide 45%).

QA12.9 En hoe bezorgd bent u of niet over elk van de volgende communicatie- en maatschappijgerelateerde kwesties? Gebruik een schaal van 1 tot 10, waarbij 1 betekent dat je je helemaal geen zorgen maakt, en 10 dat je je extreem zorgen maakt. Bedreigingen voor de vrijheid van meningsuiting (%)

Bezorgdheid over maatschappelijke polarisatie, of de toenemende verdeeldheid tussen groepen in de samenleving, is wijdverbreid in de Europese Unie, hoewel het in slechts één lidstaat, Slowakije (68 %), naar voren komt als de belangrijkste zorg op het gebied van communicatie en samenleving. De grootste zorgen zijn te vinden in Italië (76 %), Spanje (73 %) en Cyprus en Griekenland (beide 72 %). In totaal geeft ten minste de helft van de respondenten in 23 lidstaten aan zeer bezorgd te zijn. In Denemarken (44%), Litouwen (46%) en Estland (47%) is het zorgniveau daarentegen het laagst.

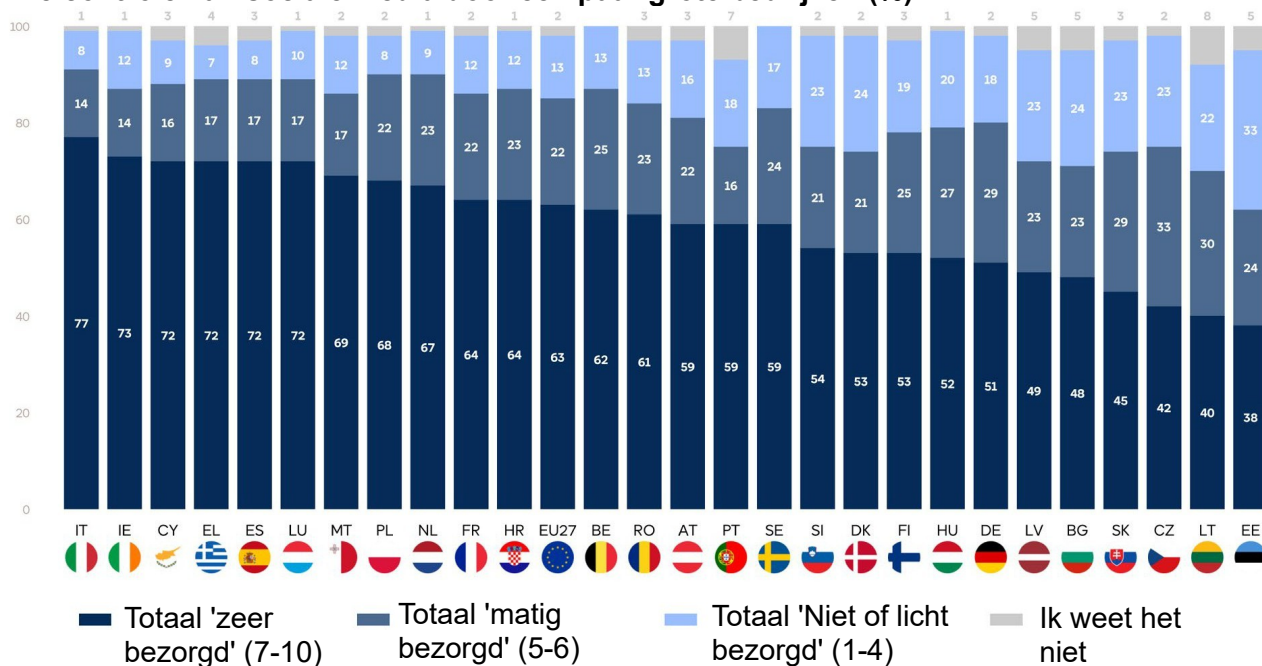
QA12.5 En hoe bezorgd of niet bent u over elk van de volgende communicatie en maatschappij-gerelateerde kwesties? Gebruik een schaal van 1 tot 10, waarbij 1 betekent dat je je helemaal geen zorgen maakt, en 10 dat je je extreem zorgen maakt.
Maatschappelijke polarisatie (bv. toenemende verdeeldheid tussen groepen in de samenleving) (%)

De controle van sociale media door enkele grote bedrijven is een belangrijk punt van zorg in de Europese Unie, hoewel de mate van zorg van lidstaat tot lidstaat verschilt. De hoogste percentages respondenten die zich grote zorgen maken over deze kwestie zijn te vinden in Italië (77%), Ierland (73%) en Cyprus, Griekenland, Spanje en Luxemburg (allemaal 72%). In totaal geeft ten minste de helft van de respondenten in 21 lidstaten aan zeer bezorgd te zijn. Aan de andere kant van de schaal worden de laagste niveaus van zorg geregistreerd in Estland (38%), Litouwen (40%) en Tsjechië (42%).

QA12.7 En hoe bezorgd bent u of niet over elk van de volgende communicatie- en maatschappijgerelateerde kwesties? Gebruik een schaal van 1 tot 10, waarbij 1 betekent dat je je helemaal geen zorgen maakt, en 10 dat je je extreem zorgen maakt.

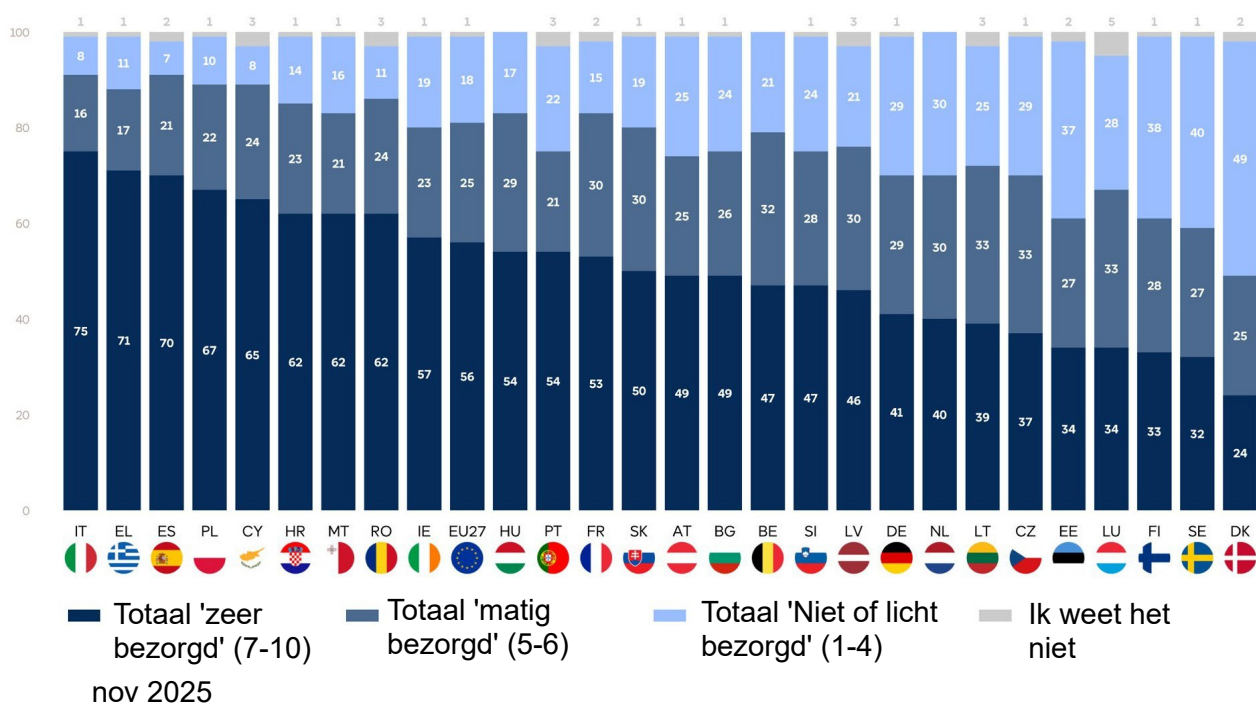
De controle van sociale media door een paar grote bedrijven (%)

nov 2025

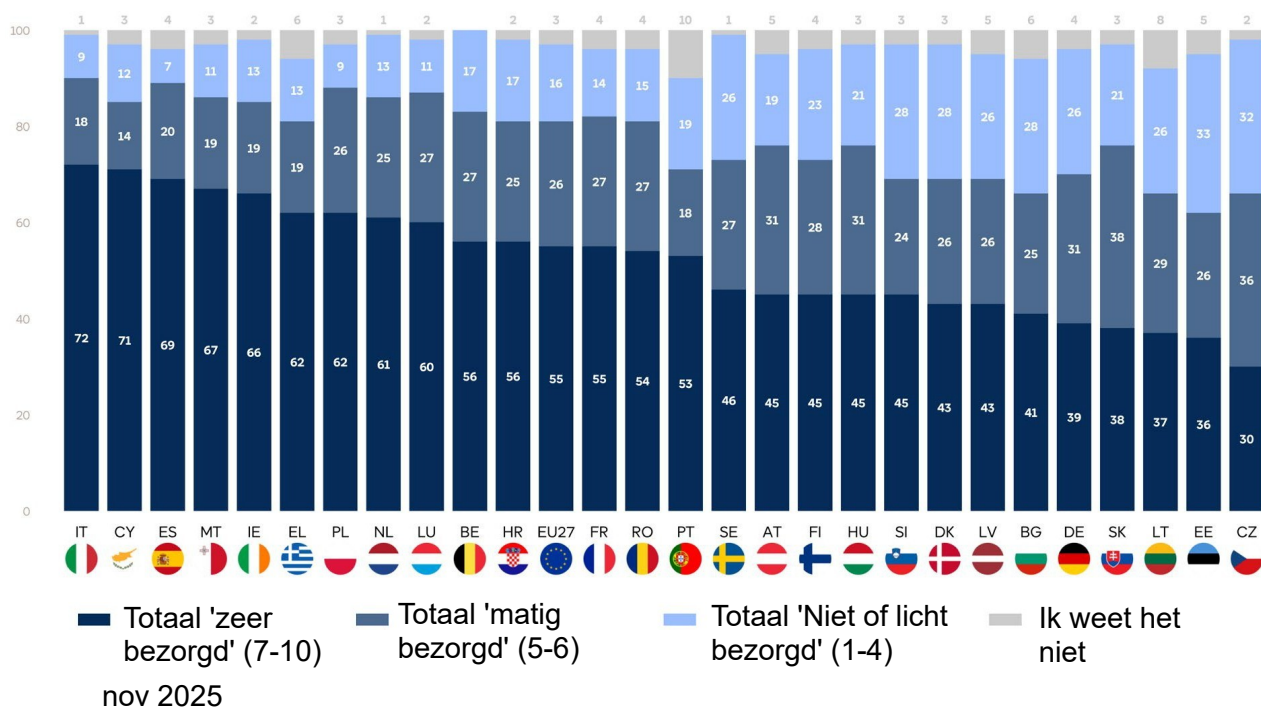
De zorgen over de onafhankelijkheid van de media verschillen sterk van lidstaat tot lidstaat. De hoogste percentages respondenten die zich grote zorgen maken over deze kwestie zijn te vinden in Italië (75%), Griekenland (71%) en Spanje (70%). In totaal zegt minstens de helft van de respondenten zich grote zorgen te maken over de onafhankelijkheid van de media in 13 landen. Daarentegen worden de laagste niveaus van zorg waargenomen in Denemarken (24%), Zweden (32%) en Finland (33%).

QA12.3 En hoe bezorgd bent u of niet over elk van de volgende communicatie- en maatschappijgerelateerde kwesties? Gebruik een schaal van 1 tot 10, waarbij 1 betekent dat je je helemaal geen zorgen maakt, en 10 dat je je extreem zorgen maakt.
De onafhankelijkheid van de media in (ons land) (%)

Tot slot lopen de zorgen over het gebrek aan transparantie in de manier waarop algoritmen beslissingen nemen op internet sterk uiteen tussen de lidstaten. De grootste percentages respondenten die zich grote zorgen maken over deze kwestie zijn te vinden in Italië (72%), Cyprus (71%) en Spanje (69%). Over het algemeen zegt meer dan de helft van de respondenten dat ze zich in 14 landen grote zorgen maken over dit probleem. In Tsjechië (30 %), Estland (36 %) en Litouwen (37 %) wordt daarentegen de minste bezorgdheid geuit.

QA12.1 En hoe bezorgd bent u of niet over elk van de volgende communicatie- en maatschappijgerelateerde kwesties? Gebruik een schaal van 1 tot 10, waarbij 1 betekent dat je je helemaal geen zorgen maakt, en 10 dat je je extreem zorgen maakt.
Gebrek aan transparantie in de manier waarop algoritmen beslissingen nemen op internet (bv. welke inhoud of advertenties u wordt getoond en waarom) (%)

Zorgen over communicatie en maatschappelijke kwesties verschillen per sociaaldemografische groep.

De genderverschillen zijn beperkt, met de meest opvallende kloof voor haatzaaiende uitlatingen online en offline. Vrouwen hebben meer kans dan mannen om zich grote zorgen te maken over dit probleem (71% versus 64%), wat suggereert dat vrouwen haatzaaiende uitlatingen kunnen zien als een meer directe of persoonlijk relevante zorg.

In het geval van de leeftijd is het consequent minder waarschijnlijk dat jongere respondenten (15-24 jaar) zich over een aantal kwesties grote zorgen maken. Zij uiten met name minder bezorgdheid over de onafhankelijkheid van de media (48 % zeer bezorgd) dan respondenten van 40 jaar en ouder (57 %). Respondenten in de leeftijdsgroep van 25-54 jaar maken zich vaker dan de jongste groep grote zorgen over het gebrek aan transparantie in de manier waarop algoritmen online beslissingen nemen (56 % tegenover 50 %), terwijl oudere respondenten (40+) meer zorgen maken over haatzaaiende uitlatingen dan jongeren (69 % tegenover 64 %). Deze patronen suggereren dat percepties van communicatiegerelateerde risico's toenemen met de leeftijd, hoewel de effecten variëren afhankelijk van het specifieke onderwerp.

Respondenten met een gemiddeld of hoog opleidingsniveau geven consequent vaker aan zich grote zorgen te maken over alle onderwerpen op dit gebied dan respondenten met een laag opleidingsniveau. Deze verschillen suggereren dat hoger onderwijs kan worden geassocieerd met een groter bewustzijn van maatschappelijke en technologische risico's, of een sterker gevoel van persoonlijke en collectieve kwetsbaarheid op deze gebieden.

Sommige percepties van communicatie- en maatschappelijke kwesties variëren ook afhankelijk van de houding van de respondenten ten opzichte van de Europese Unie. Respondenten met een negatief beeld van de EU zijn eerder bezorgd over een aantal kwesties: de onafhankelijkheid van de media, waar 67 % zegt zich grote zorgen te maken, tegenover 52 % van de media met een positief beeld van de EU; bedreigingen van de vrijheid van meningsuiting (75 % tegenover 64 %); en de bescherming van persoonsgegevens online (73 % tegenover 65 %). Deze bevindingen kunnen erop wijzen dat respondenten met een negatief beeld van de EU ook minder vertrouwen hebben in andere instellingen, waaronder de media, en zich meer zorgen maken over de manier waarop hun vrijheden en rechten daadwerkelijk worden gewaarborgd.

QA12 En hoe bezorgd bent u of niet over elk van de volgende communicatie- en maatschappijgerelateerde kwesties? Gebruik een schaal van 1 tot 10, waarbij 1 betekent dat je je helemaal geen zorgen maakt, en 10 dat je je extreem zorgen maakt. Totaal "zeer bezorgd" (7-10) (% - EU)									
	Desinformatie (valse of misleidende informatie)	Haatzaaiende uitlatingen online en offline	Nep-inhoud gemaakt door kunstmatige intelligentie (AI), zoals deepfake-video's of valse informatie	Bescherming van persoonsgegevens online	Bedreiging en voor de vrijheid van meningsuiting	De controle van sociale media door een paar grote bedrijven	Maatschappelijke polarisatie (bv. toenemende verdeeldheid tussen groepen in de samenleving)	De onafhankelijkheid van de media in (ons land)	Gebrek aan transparantie in de manier waarop algoritmen beslissingen nemen op internet (bijvoorbeeld welke inhoud of advertenties u wordt getoond en waarom)
EU27	69	68	68	68	67	63	63	56	55
Geslacht									
Man	68	64	66	68	66	63	63	55	54
Vrouw	70	71	68	68	68	62	65	55	55
Leeftijd									
15-24	67	64	67	66	63	60	60	48	50
25-39	70	67	68	69	67	63	64	55	56
40-54	69	69	67	70	67	63	65	57	56
55+	70	69	67	66	67	62	64	57	54
Opleidingsniveau									
Laag opleidingsniveau (ISCED 0-2)	65	64	62	61	65	56	56	51	47
Middelhoog onderwijsniveau (ISCED 3-4)	70	69	69	71	69	64	67	59	57
Hoger onderwijsniveau (ISCED 5-8)	73	71	69	68	65	66	67	53	58
Sociaal-professionele categorie									
Zelfstandigen	70	67	68	70	66	64	62	60	55
Managers	67	65	65	65	64	62	63	51	52
Andere witte halsbanden	70	68	67	69	67	65	66	58	57
Handarbeiders	69	69	67	71	69	63	65	58	57
Huis personen	71	71	71	75	70	62	64	61	59
Werklozen	73	71	72	71	71	70	64	56	60
Gepensioneerd	70	70	66	65	66	60	64	54	52
Studenten	67	63	67	64	62	62	61	45	50
Moelijkheden bij het betalen van rekeningen									
Het grootste deel van de tijd	73	68	67	70	71	65	65	62	57
Van tijd tot tijd	71	71	66	71	71	65	65	60	57
Bijna nooit/nooit	68	67	67	66	65	61	64	53	53
Subjectieve verstedelijking									
Landelijk gebied of dorp	68	65	65	65	66	59	59	54	53
Kleine of middelgrote stad	69	69	68	67	67	63	65	57	55
Grote stad	72	70	69	70	68	66	67	54	57
Gebruik van online platforms in de afgelopen 7 dagen									
Total 'Heb de afgelopen week online platforms gebruikt	70	69	68	69	67	64	64	56	56
Geen	65	62	57	55	62	50	59	51	44
Beeld van de EU									
Positief	70	69	67	65	64	63	65	52	55
Neutraal	67	67	66	68	67	60	61	56	54
Negatief	74	67	68	73	75	67	66	67	57
Lidmaatschap van de Europese Unie									
Een goede zaak	71	69	68	66	65	62	65	51	55
Een slechte zaak	67	64	66	68	73	64	62	67	53
Noch iets goeds, noch iets slechts	69	67	66	71	70	63	62	62	54

3. FACING GLOBAL UITDAGINGEN

3. FACING GLOBAL UITDAGINGEN

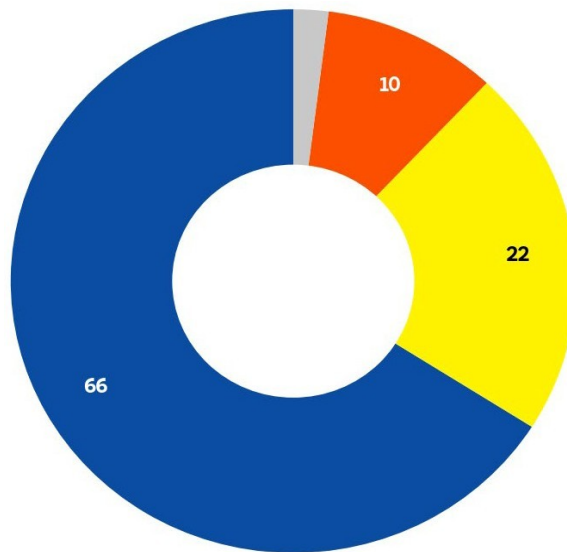
In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de standpunten van de Europese burgers over de rol van de Europese Unie bij de bescherming van haar burgers, het reageren op mondiale uitdagingen en het versterken van haar positie in de wereld. Er wordt gewezen op de brede publieke steun voor een prominentere rol van de EU bij de bescherming tegen crises en veiligheidsrisico's, met sterke verwachtingen van eenheid tussen de lidstaten, een assertievere internationale stem en meer middelen om mondiale uitdagingen aan te pakken. Burgers identificeren ook belangrijke prioritaire gebieden voor de strategische focus van de EU, waaronder defensie en veiligheid, economisch concurrentievermogen, energieonafhankelijkheid en onderwijs en onderzoek. Over het algemeen hangt de perceptie van de beschermende rol en de mondiale invloed van de EU nauw samen met de houding ten opzichte van het EU-lidmaatschap, waarbij de meerderheid het als een bron van geruststelling ziet in een onzekere wereld, hoewel er verschillen bestaan tussen landen, sociaal-demografische groepen en niveaus van EU-steun.

De rol van de EU bij de bescherming van EU-burgers

In een context die wordt gekenmerkt door toegenomen internationale spanningen, geopolitieke instabiliteit en veranderende veiligheidsdreigingen, hebben de verwachtingen ten aanzien van de rol van de Europese Unie bij de bescherming van haar burgers opnieuw aan belang gewonnen. Tegen deze achtergrond werd de respondenten gevraagd of zij van mening zijn dat de rol van de Europese Unie bij de bescherming van de Europese burgers tegen mondiale crises en veiligheidsrisico's belangrijker moet worden, dezelfde moet blijven of in de toekomst minder belangrijk moet worden.

Tweederde van de Europeanen vindt dat de rol van de Europese Unie om de Europese burgers te beschermen tegen wereldwijde crises en veiligheidsrisico's in de toekomst belangrijker moet worden (66%). Ongeveer een vijfde (22%) van de bevolking vindt dat deze rol hetzelfde moet blijven, en een op de tien (10%) vindt dat deze rol minder belangrijk moet worden. Deze verhoudingen zijn sinds mei 2025 slechts licht veranderd, wat erop wijst dat de verwachtingen van het publiek ten aanzien van de beschermende rol van de EU sterk blijven.

QA6 Zou u zeggen dat: In de toekomst moet de rol van de Europese Unie om de Europese burgers te beschermen tegen mondiale crises en veiligheidsrisico's ... (EU27) (%)

...wordt belangrijker ▼ 2

...blijf hetzelfde ▲ 3

...wordt minder belangrijk ▼ 1

Weet ik niet =

...wordt belangrijker

Blijf hetzelfde

...wordt minder belangrijk

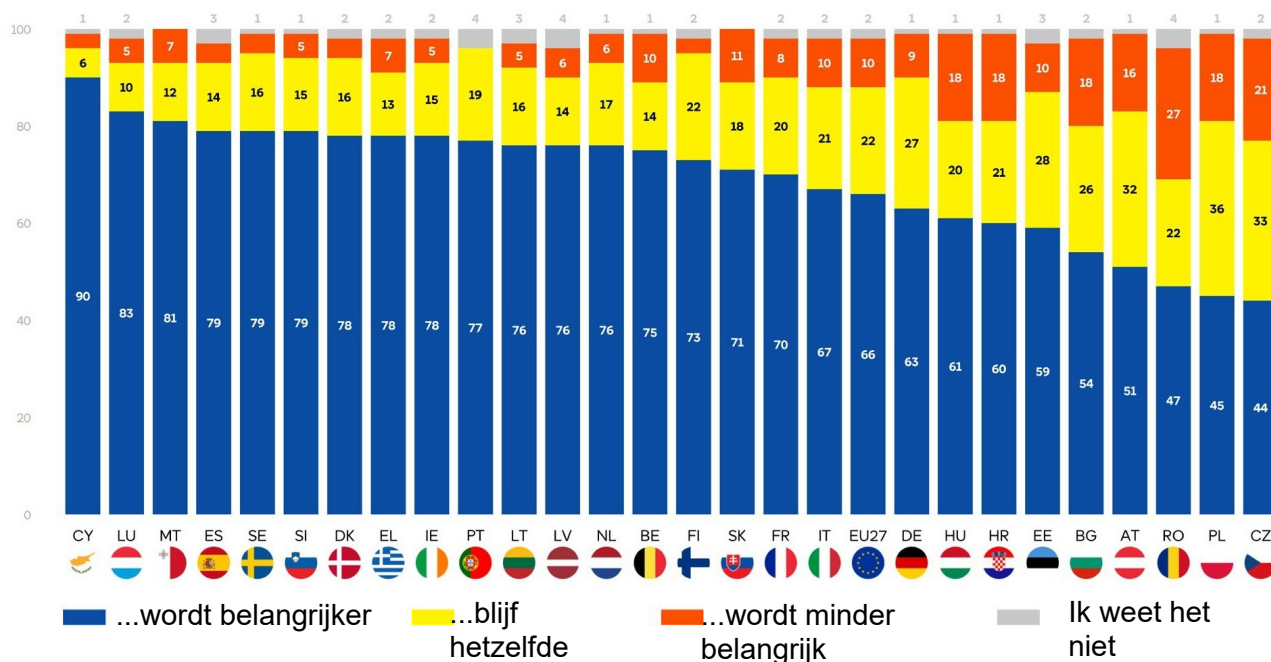
Weet ik niet

▲ ▼ (november 2025 - mei 2025)

nov 2025

In alle lidstaten is een relatieve meerderheid van de respondenten van mening dat de rol van de Europese Unie bij de bescherming van de Europese burgers in de toekomst belangrijker moet worden. Deze mening wordt gedeeld door meer dan de helft van de respondenten in 24 lidstaten en door meer dan twee derde van de respondenten in 18 lidstaten. Ten minste acht op de tien respondenten deelt deze mening in drie landen: Cyprus (90%), Luxemburg (83%) en Malta (81%). Aan de andere kant van de schaal blijven Tsjechië (44%), Polen (45%) en Roemenië (47%) de landen met de minste respondenten die van mening zijn dat de rol van de EU in dit opzicht belangrijker moet worden.

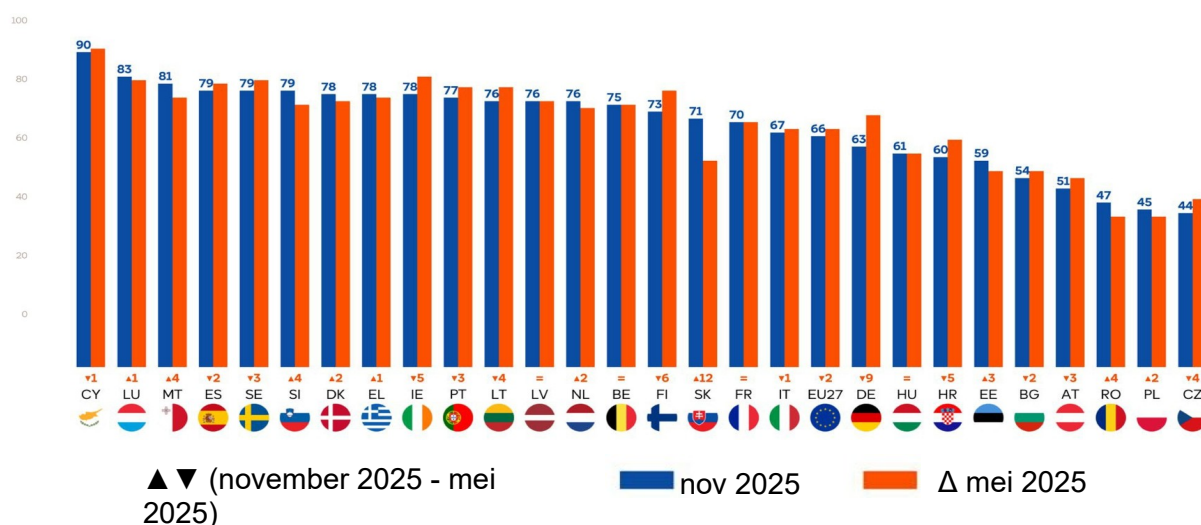
QA6 Zou u zeggen dat: In de toekomst moet de rol van de Europese Unie om de Europese burgers te beschermen tegen mondiale crises en veiligheidsrisico's ... (%)

nov 2025

In de meeste landen is het percentage respondenten dat van mening is dat de rol van de Europese Unie om de Europese burgers te beschermen in de toekomst belangrijker moet worden, sinds mei 2025 slechts licht veranderd. De lidstaat waar dit aandeel aanzienlijk is toegenomen, is Slowakije (71 %, +12 procentpunten). Omgekeerd worden in een beperkt aantal landen belangrijke dalingen waargenomen, met name in Duitsland (63 %, –9 procentpunt), gevolgd door Finland (73 %, –6 procentpunt), Ierland (78 %, –5 procentpunt) en Kroatië (60 %, –5 procentpunt).

QA6 Zou u zeggen dat: In de toekomst moet de rol van de Europese Unie om de Europese burgers te beschermen tegen mondiale crises en veiligheidsrisico's belangrijker worden (EU27) (%)

De verwachtingen met betrekking tot een sterkere rol voor de Europese Unie bij de bescherming van haar burgers tegen mondiale crises en veiligheidsrisico's worden breed gedeeld door sociaaldemografische groepen, hoewel er enkele verschillen kunnen worden waargenomen, afhankelijk van de kenmerken en attitudes van de respondenten.

Qua geslacht zijn de verwachtingen identiek. Twee derde van zowel mannen als vrouwen (66 % in elke groep) is van mening dat de rol van de EU op dit gebied in de toekomst belangrijker moet worden, wat erop wijst dat gender geen invloed heeft op de verwachtingen ten aanzien van de beschermende rol van de Unie.

Leeftijdsgerelateerde verschillen zijn beperkt, maar de verwachtingen bij jongere respondenten zijn iets sterker. Zeven op de tien respondenten in de leeftijdsgroep van 15-24 jaar (70 %) verwachten dat de rol van de EU bij de bescherming van burgers in de toekomst belangrijker zal worden, vergeleken met ongeveer twee derde van de 25- tot 54-jarigen (66 %) en 55-plussers (65 %). Hoewel de verwachtingen voor alle leeftijdsgroepen hoog zijn, wijst dit patroon op een bescheiden hogere vraag naar een sterkere rol van de EU bij de jongste Europeanen.

Er komen meer uitgesproken verschillen naar gelang van het opleidingsniveau naar voren. Respondenten met een hoog onderwijsniveau verwachten met name dat de rol van de EU bij de bescherming van burgers belangrijker zal worden (74 %) dan respondenten met een gemiddeld (64 %) en een laag onderwijsniveau (61 %). Deze gradiënt wijst erop dat een hoger opleidingsniveau gepaard gaat met een grotere vraag van het publiek naar een grotere rol van de EU bij het aanpakken van mondiale crises en veiligheidsrisico's.

Economische omstandigheden geven enigszins vorm aan de verwachtingen. Respondenten die bijna nooit of nooit moeite hebben met het betalen van rekeningen, hebben iets meer kans om verwachtingen te uiten van een sterkere beschermende rol van de EU (68%) dan degenen die van tijd tot tijd moeite hebben (62%) of het grootste deel van de tijd (63%).

Attitudinale factoren behoren tot de sterkste differentiatoren. Een grote meerderheid van de respondenten met een positief beeld van de Europese Unie verwacht dat haar rol bij de bescherming van de burgers belangrijker zal worden (78 %), tegenover minder dan de helft van de respondenten met een negatief beeld van de EU (48 %).

Evenzo geven respondenten die optimistisch zijn over de toekomst van de EU aan aanzienlijk hogere verwachtingen te hebben van een sterkere beschermende rol (73%) dan degenen die pessimistisch zijn (56%).

Ten slotte hangen de verwachtingen nauw samen met de perceptie van het EU-lidmaatschap. Bijna acht op de tien respondenten die zeggen dat het EU-lidmaatschap een goede zaak is, verwachten dat de rol van de Unie bij de bescherming van de burgers belangrijker wordt (79 %). Omgekeerd zijn de verwachtingen aanzienlijk lager bij degenen die het EU-lidmaatschap als een slechte zaak beschouwen (36%). Dit contrast wijst op de sterke associatie tussen de waargenomen waarde van het EU-lidmaatschap en de vraag van het publiek naar een sterkere rol van de EU bij het beschermen van burgers in een steeds onzekerder mondiale omgeving.

QA6 Zou u zeggen dat: In de toekomst moet de rol van de Europese Unie om de Europese burgers te beschermen tegen mondiale crises en veiligheidsrisico's ... (% - EU)				
	...wordt belangrijker	...wordt minder belangrijk	...blijf hetzelfde	Ik weet het niet
EU27	66	10	22	2
Geslacht				
Man	66	11	22	1
Vrouw	66	9	23	2
Leeftijd				
15-24	70	7	21	2
25-39	66	11	22	1
40-54	66	11	22	1
55+	65	10	22	3
Opleidingsniveau				
Laag opleidingsniveau (ISCED 0-2)	61	11	24	4
Middelhoog onderwijsniveau (ISCED 3-4)	64	11	24	1
Hoger onderwijsniveau (ISCED 5-8)	74	7	18	1
Sociaal-professionele categorie				
Zelfstandigen	69	12	18	1
Managers	71	7	21	1
Andere witte halsbanden	67	10	22	1
Handarbeiders	63	12	24	1
Huis personen	62	14	21	3
Werklozen	65	12	21	2
Gepensioneerd	65	9	23	3
Studenten	71	5	22	2
Moeilijkheden bij het betalen van rekeningen				
Het grootste deel van de tijd	63	15	19	3
Van tijd tot tijd	62	14	22	2
Bijna nooit/nooit	68	8	22	2
Subjectieve verstedelijking				
Landelijk gebied of dorp	62	11	24	3
Kleine of middelgrote stad	67	11	21	1
Grote stad	69	7	22	2
Gebruik van online platforms in de afgelopen 7 dagen				
Total 'Heb de afgelopen week online platforms gebruikt	67	10	22	1
Geen	58	11	26	5
Beeld van de EU				
Positief	78	4	17	1
Neutraal	57	10	30	3
Negatief	48	28	21	3
Lidmaatschap van de Europese Unie				
Een goede zaak	79	3	17	1
Een slechte zaak	36	41	20	3
Noch iets goeds, noch iets slechts	48	13	36	3

Geconfronteerd met wereldwijde uitdagingen

De Europese Unie wordt steeds vaker geconfronteerd met uitdagingen die de nationale grenzen overstijgen. Tegen deze achtergrond werd de respondenten gevraagd in hoeverre zij het eens of oneens zijn met een reeks verklaringen waarin wordt beoordeeld of er behoefte is aan meer eenheid tussen de EU-lidstaten, een sterkere EU-stem op internationaal niveau en meer middelen voor de Europese Unie om de huidige mondiale uitdagingen doeltreffend aan te pakken.

Op EU-niveau bestaat er een zeer brede consensus dat de Europese Unie collectief en assertiever moet optreden om de huidige mondiale uitdagingen aan te pakken. Bijna negen op de tien respondenten (89%) zijn het erover eens dat de EU-lidstaten meer verenigd moeten zijn om deze uitdagingen het hoofd te bieden, een percentage dat zeer hoog blijft en sinds mei 2025 grotendeels stabiel is gebleven (-1 procentpunt). Een even grote meerderheid is het ermee eens dat de Europese Unie op internationaal niveau een sterkere stem moet krijgen (86%, nieuw punt).

Hoewel nog steeds gesteund door een duidelijke meerderheid, is het akkoord iets lager als het gaat om de middelen waarover de EU beschikt. Bijna driekwart van de respondenten (73 %) is het ermee eens dat de Europese Unie meer middelen nodig heeft om de huidige mondiale uitdagingen het hoofd te bieden. Dit is een lichte daling sinds mei 2025 (-4 procentpunten).

QA7 In hoeverre bent u het eens of oneens met elk van de volgende stellingen? (EU27) (%)

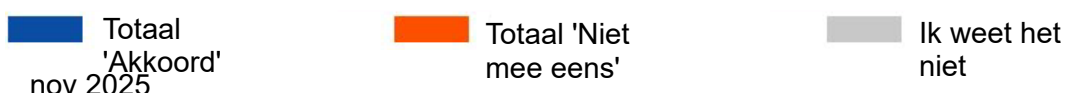
De EU-lidstaten moeten meer verenigd zijn om de huidige mondiale uitdagingen het hoofd te bieden

De Europese Unie moet op internationaal niveau een sterkere stem krijgen

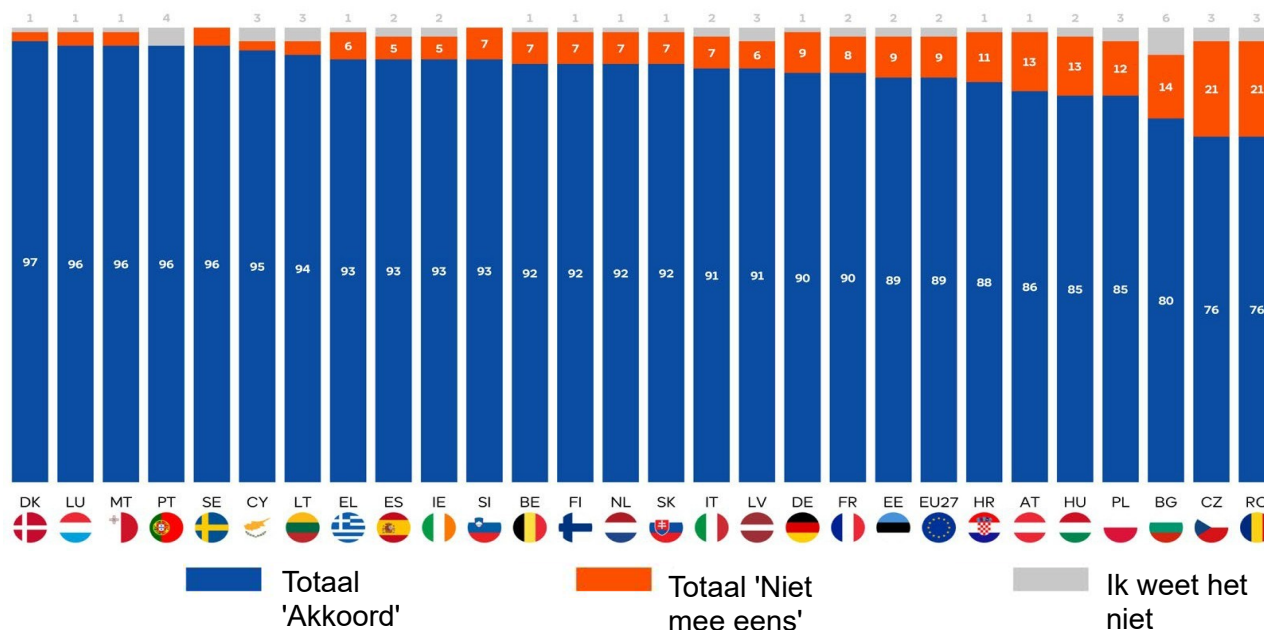

De Europese Unie heeft meer middelen nodig om de huidige mondiale uitdagingen het hoofd te bieden

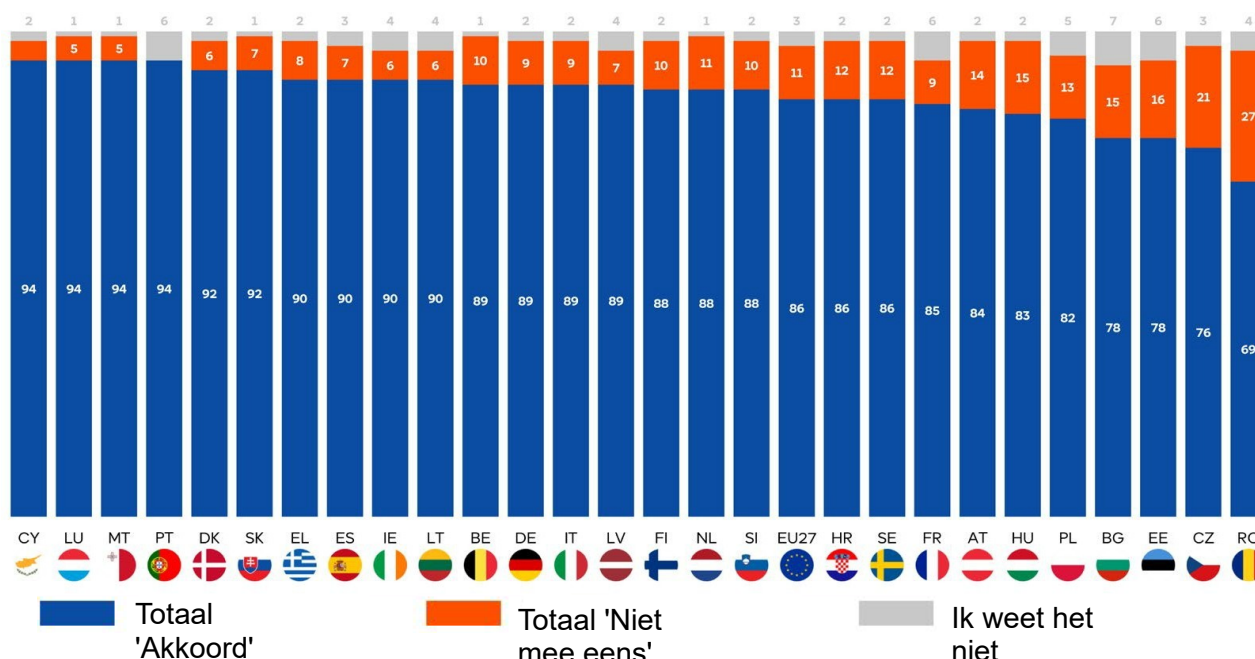
Overall in de Unie is men het erover eens dat de EU-lidstaten meer eensgezind moeten zijn om de huidige mondiale uitdagingen het hoofd te bieden. In alle lidstaten is meer dan driekwart van de respondenten het met deze verklaring eens, wat wijst op een sterke en gedeelde perceptie van de noodzaak van meer eenheid op EU-niveau. Een meerderheid van de landen geeft blijk van een zeer sterke steun, waarbij ten minste negen op de tien respondenten het daarmee eens zijn in 19 lidstaten. De hoogste niveaus van overeenstemming worden geregistreerd in Denemarken (97%), op de voet gevolgd door Luxemburg, Malta, Portugal en Zweden (96% in elk). Aan de andere kant van de schaal blijft de overeenkomst hoog, maar relatief lager in Tsjechië en Roemenië (beide 76 %) en in Bulgarije (80 %).

QA7.1 In hoeverre bent u het eens of oneens met elk van de volgende stellingen? De EU-lidstaten moeten meer verenigd zijn om het hoofd te bieden aan de huidige mondiale uitdagingen (%)

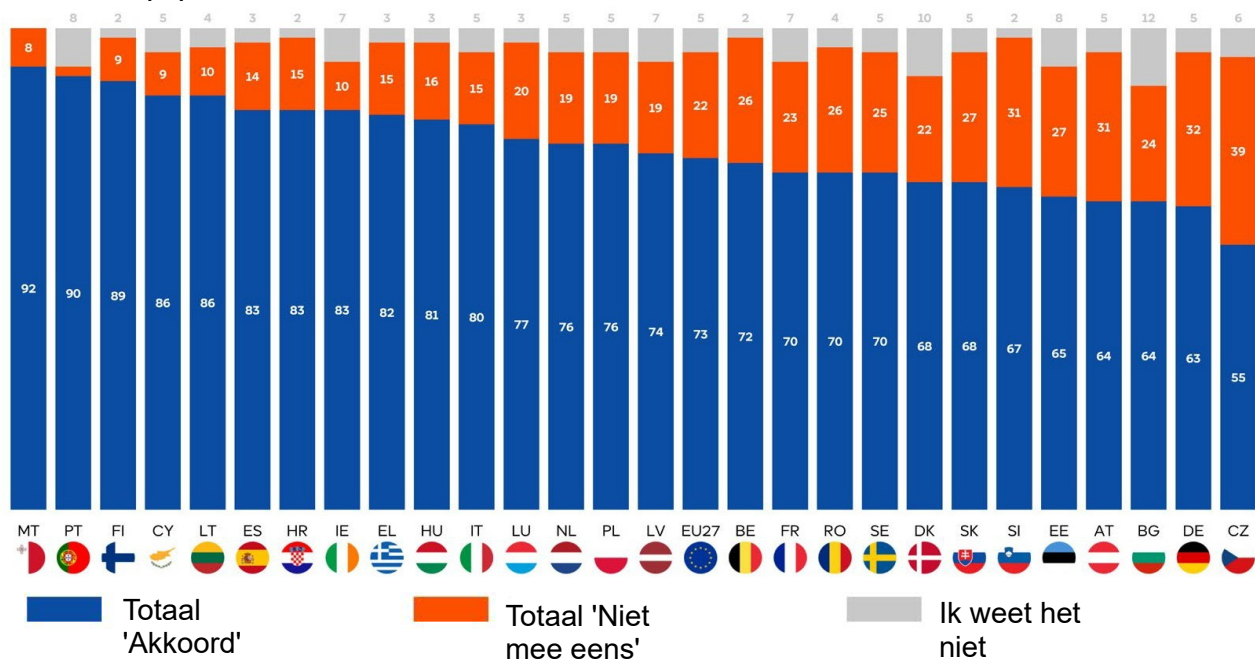
Ook op internationaal niveau is men het erover eens dat de Europese Unie een krachtiger stem moet krijgen. In elke lidstaat is meer dan twee derde van de respondenten het met deze verklaring eens, wat de brede verwachtingen voor een meer invloedrijke aanwezigheid van de EU op het wereldtoneel onderstreept. Een grote meerderheid van de lidstaten heeft een bijzonder sterke steun, waarbij meer dan acht op de tien respondenten het in 23 landen eens zijn. De hoogste niveaus van overeenstemming worden waargenomen in Cyprus, Luxemburg, Malta en Portugal (elk 94 %). In Roemenië (69 %), Tsjechië (76 %) en Estland en Bulgarije (beide 78 %) is de overeenstemming daarentegen relatief lager, zij het nog steeds ondersteund door duidelijke meerderheden.

QA7.3 In hoeverre bent u het eens of oneens met elk van de volgende stellingen? De Europese Unie moet een sterkere stem hebben op internationaal niveau (%)

Ten slotte is er relatief minder overeenstemming over het feit dat de Europese Unie meer middelen nodig heeft om het hoofd te bieden aan de huidige mondiale uitdagingen dan voor de twee andere verklaringen, hoewel zij nog steeds wordt gesteund door meerderheden in alle lidstaten, onder leiding van Malta (92%), Portugal (90%) en Finland (89%). Aan de andere kant van de schaal is de overeenkomst beperkter in Tsjechië (55%), Duitsland (63%) en Oostenrijk en Bulgarije (beide 64%).

QA7.2 In hoeverre bent u het eens of oneens met elk van de volgende stellingen? De Europese Unie heeft meer middelen nodig om de huidige mondiale uitdagingen het hoofd te bieden (%)

De steun voor een sterkere Europese Unie die beter in staat is mondiale uitdagingen aan te pakken, wordt breed gedeeld door sociaaldemografische groepen, hoewel er sterkere verschillen ontstaan afhankelijk van de houding ten opzichte van de EU.

Wat geslacht betreft, zijn er geen significante verschillen in overeenstemming met een van de drie verklaringen, wat erop wijst dat mannen en vrouwen zeer vergelijkbare standpunten hebben.

Leeftijdverschillen zijn beperkt. Overeenstemming dat de EU-lidstaten meer eensgezind moeten zijn en dat de EU een sterkere stem moet hebben, is in grote lijnen consistent voor alle leeftijdsgroepen. De stelling dat de Europese Unie meer middelen nodig heeft om de huidige mondiale uitdagingen het hoofd te bieden, lijkt enigszins uiteen te lopen, waarbij jongere respondenten iets meer steun uitspreken: 77 % van de 15- tot 24-jarigen, 76 % van de 25- tot 39-jarigen, 74 % van de 40- tot 54-jarigen en 71 % van de 55-plussers zijn het met deze verklaring eens. Dit patroon wijst op een bescheiden hogere vraag naar extra EU-middelen onder jongere Europeanen.

Het opleidingsniveau laat een merkbaar effect zien. Respondenten met een hoog opleidingsniveau zijn het eerder eens met alle drie de stellingen. Met name 93 % van de hoogopgeleide respondenten is voorstander van een grotere eenheid tussen de EU-lidstaten, 90 % is het ermee eens dat de EU op internationaal niveau een sterkere stem moet krijgen, en 77 % is van mening dat de EU meer middelen nodig heeft, waarbij de nadruk wordt gelegd op het verband tussen een hoger opleidingsniveau en meer publieke steun voor een capabele en assertieve EU.

De houding ten opzichte van de Europese Unie is sterk gecorreleerd met overeenstemming over alle verklaringen. Respondenten met een positief beeld van de EU geven blijk van de hoogste mate van steun: 97 % is voorstander van meer eenheid tussen de EU-lidstaten, 94 % is het ermee eens dat de EU internationaal een sterkere stem moet krijgen en 84 % is van mening dat de EU meer middelen nodig heeft. Hoewel respondenten met een negatief beeld van de EU het minder vaak met elkaar eens zijn, zijn meerderheden nog steeds voorstander van een grotere eenheid (72%) en een sterkere EU-stem (68%). De verklaring over aanvullende middelen is het meest verdeeld: slechts 49 % van de respondenten met een negatief beeld van de EU geeft aan het eens te zijn.

QA7.1 In hoeverre bent u het eens of oneens met elk van de volgende stellingen? De EU-lidstaten moeten meer verenigd zijn om het hoofd te bieden aan de huidige mondiale uitdagingen (% - EU)

	Totaal 'Akkoord'	Totaal "Niet akkoord"	Ik weet het niet
EU27	89	9	2
Geslacht			
Man	89	9	2
Vrouw	90	8	2
Leeftijd			
15-24	90	8	2
25-39	90	9	1
40-54	89	10	2
55+	89	11	2
Opleidingsniveau			
Laag opleidingsniveau (ISCED 0-2)	87	12	3
Middelhoog onderwijsniveau (ISCED 3-4)	89	13	1
Hoger onderwijsniveau (ISCED 5-8)	93	14	1
Sociaal-professionele categorie			
Zelfstandigen	90	15	2
Managers	93	16	1
Andere witte halsbanden	90	17	1
Handarbeiders	88	18	2
Huis personen	87	19	1
Werklozen	87	20	2
Gepensioneerd	89	21	3
Studenten	91	22	2
Moeilijkheden bij het betalen van rekeningen			
Het grootste deel van de tijd	83	14	3
Van tijd tot tijd	87	11	2
Bijna nooit/nooit	91	7	2
Subjectieve verstedelijking			
Landelijk gebied of dorp	88	10	2
Kleine of middelgrote stad	89	9	2
Grote stad	91	7	2
Gebruik van online platforms in de afgelopen 7 dagen			
Total 'Heb de afgelopen week online platforms gebruikt	90	9	1
Geen	86	9	5
Beeld van de EU			
Positief	97	3	0
Neutraal	88	9	3
Negatief	72	25	3
Lidmaatschap van de Europese Unie			
Een goede zaak	97	2	1
Een slechte zaak	65	32	3
Noch iets goeds, noch iets slechts	83	14	3

QA7.3 In hoeverre bent u het eens of oneens met elk van de volgende stellingen? De Europese Unie moet een sterkere stem hebben op internationaal niveau (% - EU)

	Totaal 'Akkoord'	Totaal "Niet akkoord"	Ik weet het niet
EU27	86	11	3
Geslacht			
Man	86	11	3
Vrouw	87	10	3
Leeftijd			
15-24	88	9	3
25-39	86	11	3
40-54	87	11	2
55+	86	10	4
Opleidingsniveau			
Laag opleidingsniveau (ISCED 0-2)	84	10	6
Middelhoog onderwijsniveau (ISCED 3-4)	86	11	3
Hoger onderwijsniveau (ISCED 5-8)	90	8	2
Sociaal-professionele categorie			
Zelfstandigen	86	11	3
Managers	90	8	2
Andere witte halsbanden	88	10	2
Handarbeiders	85	12	3
Huis personen	82	15	3
Werklozen	83	13	4
Gepensioneerd	86	9	5
Studenten	88	9	3
Moeilijkheden bij het betalen van rekeningen			
Het grootste deel van de tijd	80	15	5
Van tijd tot tijd	84	13	3
Bijna nooit/nooit	88	9	3
Subjectieve verstedelijking			
Landelijk gebied of dorp	85	11	4
Kleine of middelgrote stad	86	11	3
Grote stad	89	8	3
Gebruik van online platforms in de afgelopen 7 dagen			
Total 'Heb de afgelopen week online platforms gebruikt	87	10	3
Geen	83	9	8
Beeld van de EU			
Positief	94	5	1
Neutraal	84	11	5
Negatief	68	27	5
Lidmaatschap van de Europese Unie			
Een goede zaak	95	3	2
Een slechte zaak	58	37	5
Noch iets goeds, noch iets slechts	80	15	5

QA7.2 In hoeverre bent u het eens of oneens met elk van de volgende stellingen? De Europese Unie heeft meer middelen nodig om de huidige mondiale uitdagingen het hoofd te bieden (% - EU)

	Totaal 'Akkoord'	Totaal "Niet akkoord"	Ik weet het niet
EU27	73	22	5
Geslacht			
Man	73	23	4
Vrouw	74	20	6
Leeftijd			
15-24	77	18	5
25-39	76	20	4
40-54	74	22	4
55+	71	23	6
Opleidingsniveau			
Laag opleidingsniveau (ISCED 0-2)	67	25	8
Middelhoog onderwijsniveau (ISCED 3-4)	75	21	4
Hoger onderwijsniveau (ISCED 5-8)	77	19	4
Sociaal-professionele categorie			
Zelfstandigen	75	21	4
Managers	74	22	4
Andere witte halsbanden	77	19	4
Handarbeiders	73	23	4
Huis personen	77	19	4
Werklozen	70	24	6
Gepensioneerd	70	23	7
Studenten	78	17	5
Moeilijkheden bij het betalen van rekeningen			
Het grootste deel van de tijd	68	25	7
Van tijd tot tijd	73	22	5
Bijna nooit/nooit	75	20	5
Subjectieve verstedelijking			
Landelijk gebied of dorp	70	24	6
Kleine of middelgrote stad	74	22	4
Grote stad	77	18	5
Gebruik van online platforms in de afgelopen 7 dagen			
Total 'Heb de afgelopen week online platforms gebruikt	74	22	4
Geen	64	25	11
Beeld van de EU			
Positief	84	13	3
Neutraal	71	22	7
Negatief	49	46	5
Lidmaatschap van de Europese Unie			
Een goede zaak	82	14	4
Een slechte zaak	44	50	6
Noch iets goeds, noch iets slechts	65	28	7

Aandachtspunten om de positie van de EU in de wereld te versterken

Vooruitblikkend werd de respondenten gevraagd na te gaan op welke aspecten de Europese Unie prioriteit moet geven aan haar inspanningen om haar positie op het wereldtoneel te versterken. In een context die wordt gekenmerkt door aanhoudende geopolitieke spanningen, economische onzekerheid, technologische transformatie en maatschappelijke uitdagingen op lange termijn, biedt deze vraag inzicht in de verwachtingen van de burgers ten aanzien van de toekomstige strategische oriëntatie van de EU.

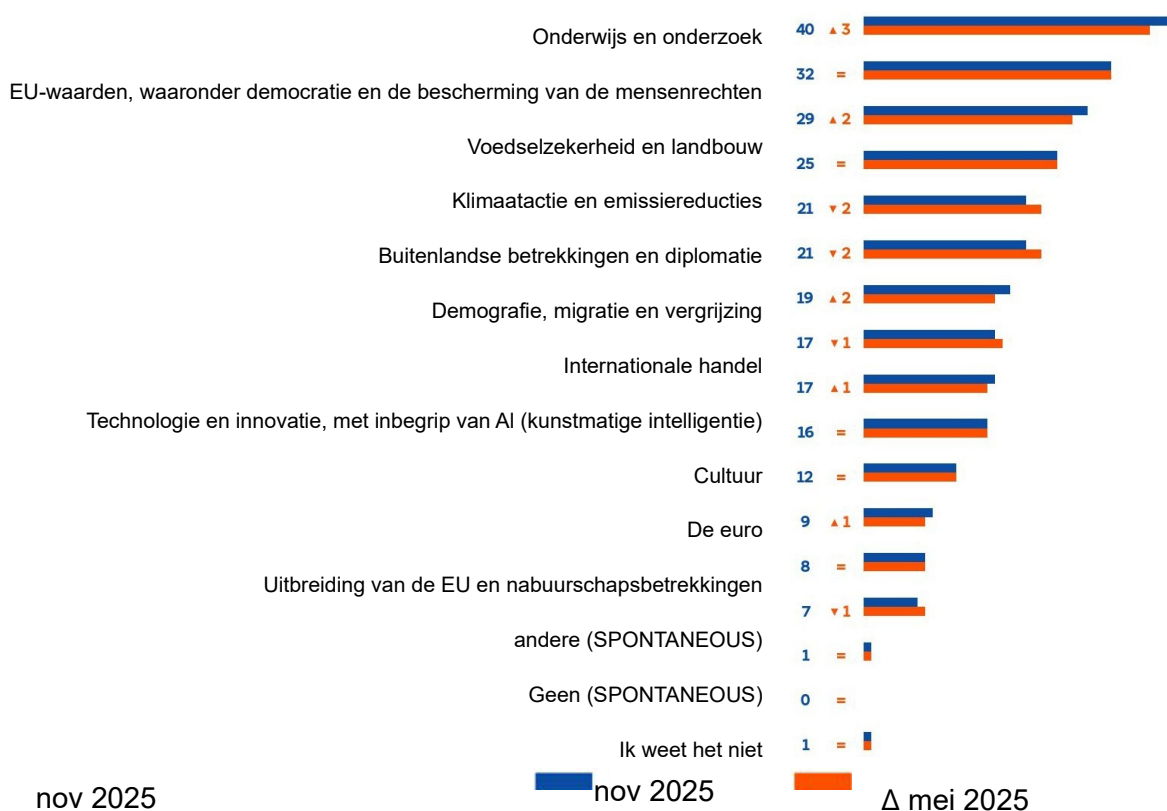
Op de vraag op welke gebieden de Europese Unie zich moet concentreren om haar positie in de wereld te versterken, wijzen de Europeanen het vaakst op defensie en veiligheid. Vier op de tien respondenten (40%) noemt dit aspect als een van hun topprioriteiten, waardoor het de belangrijkste kwestie op EU-niveau is. Dit komt neer op een stijging met drie procentpunten sinds mei 2025, wat bevestigt dat defensie en veiligheid stevig zijn verankerd als de belangrijkste prioriteit voor het versterken van de positie van de EU in de wereld.

De tweede meest genoemde prioriteit is concurrentievermogen, economie en industrie, die door bijna een derde van de respondenten (32%) wordt genoemd. Dit aandeel is sinds mei 2025 ongewijzigd gebleven, wat wijst op een stabiel verlangen naar een sterkere en meer concurrerende Europese economische basis. Bijna drie op de tien respondenten (29%) noemt energieonafhankelijkheid, hulpbronnen en infrastructuur als een belangrijk aandachtsgebied. Dit is een lichte stijging ten opzichte van de vorige enquête (+2 procentpunt), als gevolg van de aanhoudende bezorgdheid over energiezekerheid en strategische autonomie.

Onderwijs en onderzoek komen ook naar voren als een belangrijke prioriteit, geselecteerd door een kwart van de respondenten (25 %) zoals in mei 2025. Dit resultaat bevestigt het belang dat Europeanen blijven hechten aan langetermijninvesteringen in kennis, vaardigheden en innovatie als basis voor de mondiale kracht van de EU.

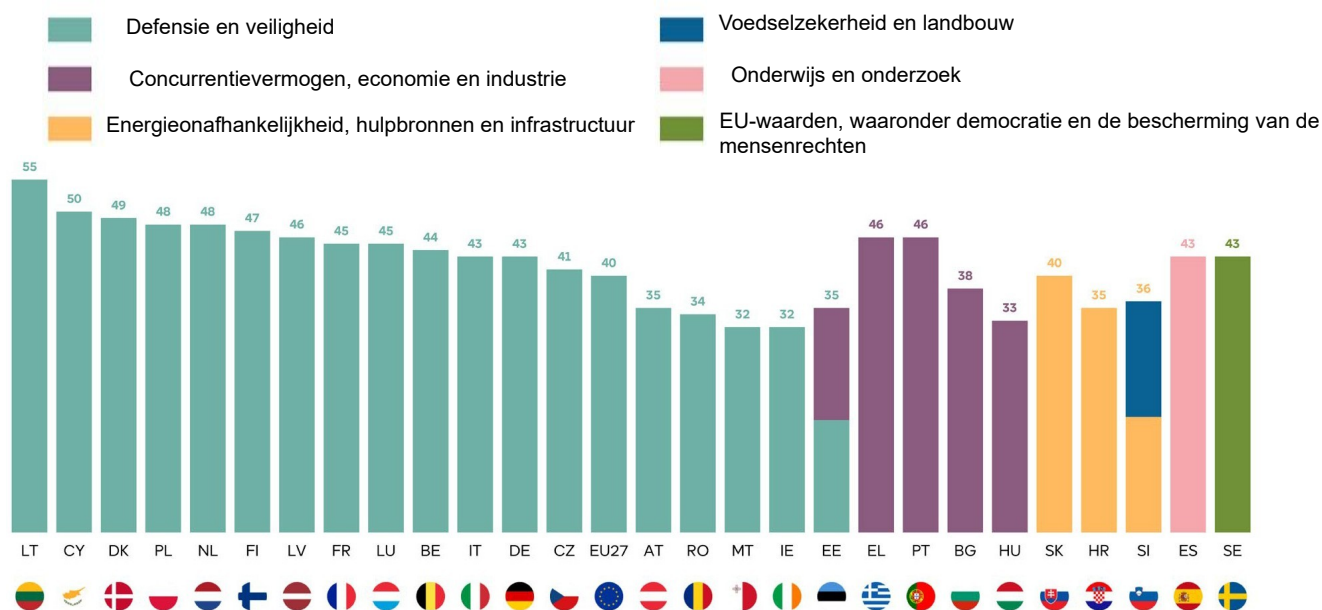
Ongeveer een op de vijf respondenten wijst op de waarden van de EU, waaronder democratie en de bescherming van de mensenrechten (21 %), samen met voedselzekerheid en landbouw (21 %) als prioritaire gebieden waarop de Europese Unie zich moet richten om haar positie in de wereld te versterken. De scores voor beide aspecten zijn sinds mei 2025 licht gedaald (elk – 2 procentpunten), maar een aanzienlijk deel van de Europeanen blijft er melding van maken. Een vergelijkbaar percentage respondenten, ongeveer een op de vijf, noemt klimaatactie en emissiereductie als prioriteit (19 %). Dit is een lichte stijging ten opzichte van mei 2025 (+2 procentpunten), wat wijst op een bescheiden versterking van de steun voor EU-maatregelen op dit gebied.

QA8ab Nadenken over de toekomst, op welke van de volgende aspecten moet de EU zich concentreren om haar positie in de wereld te versterken? Ten eerste? En toen? (MAX. 3 ANTWOORDEN) (EU27) (%)

Op nationaal niveau komen defensie en veiligheid naar voren als de topprioriteit in 18 lidstaten, wat wijst op de wijdverbreide bezorgdheid over geopolitieke stabiliteit en de bescherming van Europese belangen. Bovendien wordt deze kwestie door ten minste drie op de tien respondenten in 23 lidstaten genoemd, wat de brede weerklank ervan in de hele Unie onderstreept. Het hoogste percentage respondenten dat defensie en veiligheid als een van de belangrijkste prioriteiten beschouwt, wordt waargenomen in Litouwen (55%), Cyprus (50%) en Denemarken (49%).

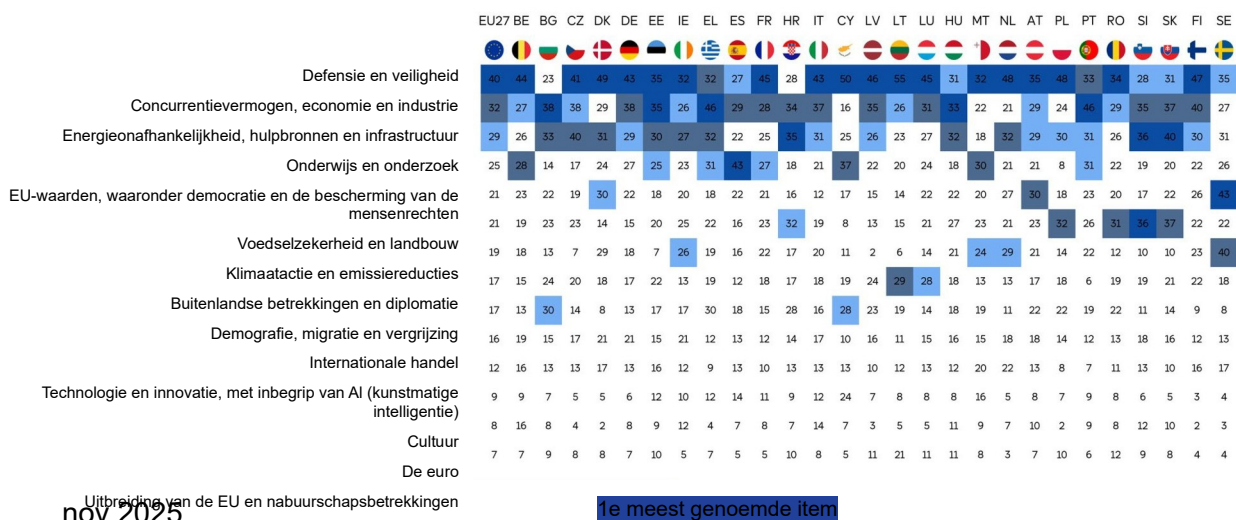
QA8ab Nadenken over de toekomst, op welke van de volgende aspecten moet de EU zich concentreren om haar positie in de wereld te versterken? Ten eerste? En toen? (MAX. 3 ANTWOORDEN) (%)

nov 2025

Concurrentievermogen, economie en industrie behoren tot de topprioriteiten in vijf lidstaten — Estland, Griekenland, Portugal, Bulgarije en Hongarije — met de hoogste percentages in Griekenland en Portugal (46 %) en Finland (40 %). Energieonafhankelijkheid, hulpbronnen en infrastructuur vormen de topprioriteit in drie lidstaten — Slowakije, Kroatië en Slovenië — met de hoogste percentages in Tsjechië en Slowakije (40%). Onderwijs en onderzoek zijn de belangrijkste prioriteiten in Spanje, waar 43 % van de respondenten het beschouwt als een van de belangrijkste gebieden om de mondiale positie van de EU te versterken. Het wordt ook vaak genoemd door respondenten in Cyprus (37%). De waarden van de EU, waaronder democratie en de bescherming van de mensenrechten, worden het vaakst genoemd in Zweden (43 %). Tot slot is voedselzekerheid en landbouw het meest genoemde gebied in Slovenië (36 %) en wordt het ook vaak genoemd door respondenten in Slowakije (37 %).

QA8ab Nadenken over de toekomst, op welke van de volgende aspecten moet de EU zich concentreren om haar positie in de wereld te versterken? Ten eerste? En toen? (MAX. 3 ANTWOORDEN) (%)

nov 2025

1e meest genoemde item
2e meest genoemde item
3e meest genoemde item

Verschillen in prioriteiten voor het versterken van de mondiale positie van de EU worden waargenomen in verschillende sociaaldemografische groepen.

Ten eerste zijn er enkele kleine variaties per geslacht. Mannen geven iets vaker dan vrouwen prioriteit aan concurrentievermogen, economie en industrie (35 % tegenover 30 %), energieonafhankelijkheid, hulpbronnen en infrastructuur (31 % tegenover 27 %) en technologie en innovatie, waaronder AI (15 % tegenover 10 %), terwijl vrouwen iets vaker voedselzekerheid en landbouw (23 % tegenover 19 %) als prioriteit noemen.

Defensie en veiligheid worden steeds meer benadrukt naarmate de respondenten ouder worden, en 34 % van de respondenten tussen 15 en 24 jaar noemt dit, tegenover 45 % van de 55-plussers. Voedselzekerheid en landbouw vertonen ook een positieve correlatie met leeftijd, van 15% bij de jongste respondenten tot 24% bij de oudste. Jongere respondenten leggen daarentegen meer nadruk op langetermijn- en innovatiegerichte gebieden. Onderwijs en onderzoek worden genoemd door 32 % van de 15-24-jarigen, maar slechts 22 % van de 55-plussers. Ook technologie en innovatie, waaronder AI, daalt van 18% bij de jongste respondenten tot 9% bij de oudsten, en cultuur van 14% tot 8%. Ten slotte noemen volwassenen van 25-54 jaar relatief vaker concurrentievermogen, economie en industrie, evenals energieonafhankelijkheid, hulpbronnen en infrastructuur, als gevolg van prioriteiten in verband met werkgelegenheid, economische stabiliteit en strategische autonomie.

Het onderwijsniveau hangt ook samen met verschillen in prioriteiten. Respondenten met een hoog opleidingsniveau noemen vaker strategische gebieden op lange termijn, zoals energieonafhankelijkheid, hulpbronnen en infrastructuur (31 % tegenover 25 % van degenen met een laag opleidingsniveau), EU-waarden, waaronder democratie en de bescherming van de mensenrechten (24 % tegenover 18 %), buitenlandse betrekkingen en diplomatie (19 % tegenover 13 %) en technologie en innovatie, waaronder AI (17 % tegenover 8 %). Omgekeerd geven respondenten met een lager opleidingsniveau eerder prioriteit aan defensie en veiligheid (45 % tegenover 37 % onder hoogopgeleide respondenten) en voedselzekerheid en landbouw (25 % tegenover 17 %).

Het beeld dat respondenten van de Europese Unie hebben, hangt ook samen met hun prioriteiten. Degenen met een positief beeld van de EU zullen eerder de nadruk leggen op de waarden van de EU, waaronder democratie en de bescherming van de mensenrechten (23 % tegenover 17 % onder degenen met een negatief imago) en klimaatactie en emissiereductie (22 % tegenover 13

%). Daarentegen leggen respondenten met een negatief beeld van de EU relatief meer nadruk op voedselzekerheid en landbouw (26 % tegenover 20 %).

QA11 Hoe bezorgd of niet bent u over elk van de volgende beveiligings- of veiligheidsgerelateerde kwesties? Gebruik een schaal van 1 tot 10, waarbij 1 betekent dat je je helemaal geen zorgen maakt, en 10 dat je je extreem zorgen maakt. Totaal "zeer bezorgd" (7-10) (% - EU)

	Defensie en veiligheid	Concurrentievermogen, economie en industrie	Energieonafhankelijkheid, hulpbronnen en infrastructuur	Onderwijs en onderzoek	EU-waarden, waaronder democratie en de bescherming van de mensenrechten	Voedselzekerheid en landbouw	Klimaatacties en emissies	Buitenlandse betrekkingen en diplomatie	Demografie, migratie en vergrijzing
EU27	40	32	29	25	21	21	19	17	17
Geslacht									
Man	40	35	31	24	19	19	17	17	16
Vrouw	40	30	27	26	22	23	20	17	17
Leeftijd									
15-24	34	26	22	32	23	15	22	18	14
25-39	36	35	29	27	21	19	18	18	16
40-54	38	35	33	25	19	21	17	17	16
55+	45	31	28	22	21	24	20	16	18
Opleidingsniveau									
Laag opleidingsniveau (ISCED 0-2)	45	30	25	24	18	25	18	13	17
Middelhoog onderwijsniveau (ISCED 3-4)	39	33	29	24	20	22	18	18	18
Hoger onderwijsniveau (ISCED 5-8)	37	34	31	27	24	17	22	19	14
Sociaal-professionele categorie									
Zelfstandigen	39	36	31	25	18	22	16	18	15
Managers	38	38	34	25	21	16	20	18	15
Andere witte halsbanden	39	34	32	23	20	20	19	21	16
Handarbeiders	40	34	30	25	21	23	17	16	17
Huis personen	41	28	23	27	18	25	17	13	17
Werklozen	35	26	25	28	24	18	19	17	18
Gepensioneerd	46	31	27	22	21	26	20	15	18
Studenten	33	27	22	35	24	13	26	18	13
Moeilijkheden bij het betalen van rekeningen									
Het grootste deel van de tijd	32	31	28	28	19	22	18	17	17
Van tijd tot tijd	39	33	27	25	20	23	18	16	18
Bijna nooit/nooit	42	32	29	25	21	20	20	17	16
Subjectieve verstedelijking									
Landelijk gebied of dorp	40	32	28	24	21	26	16	16	16
Kleine of middelgrote stad	43	33	28	26	20	20	19	17	16
Grote stad	36	32	30	26	22	18	22	19	18
Gebruik van online platforms in de afgelopen 7 dagen									
Total 'Heb de afgelopen week online platforms gebruikt	39	33	29	26	21	20	20	17	16
Geen	48	29	24	18	20	31	15	13	19
Beeld van de EU									
Positief	41	33	29	25	23	20	22	18	16
Neutraal	40	32	28	25	19	21	18	16	16
Negatief	40	33	29	26	17	26	13	15	19
Lidmaatschap van de Europese Unie									
Een goede zaak	41	33	30	26	23	19	21	18	15
Een slechte zaak	38	28	25	22	17	27	13	15	19
Noch iets goeds, noch iets slechts	40	33	28	24	17	25	17	16	18

QA8ab Nadenken over de toekomst, op welke van de volgende aspecten moet de EU zich concentreren om haar positie in de wereld te versterken? Ten eerste? En toen? (MAX. 3 ANTWOORDEN) (%)

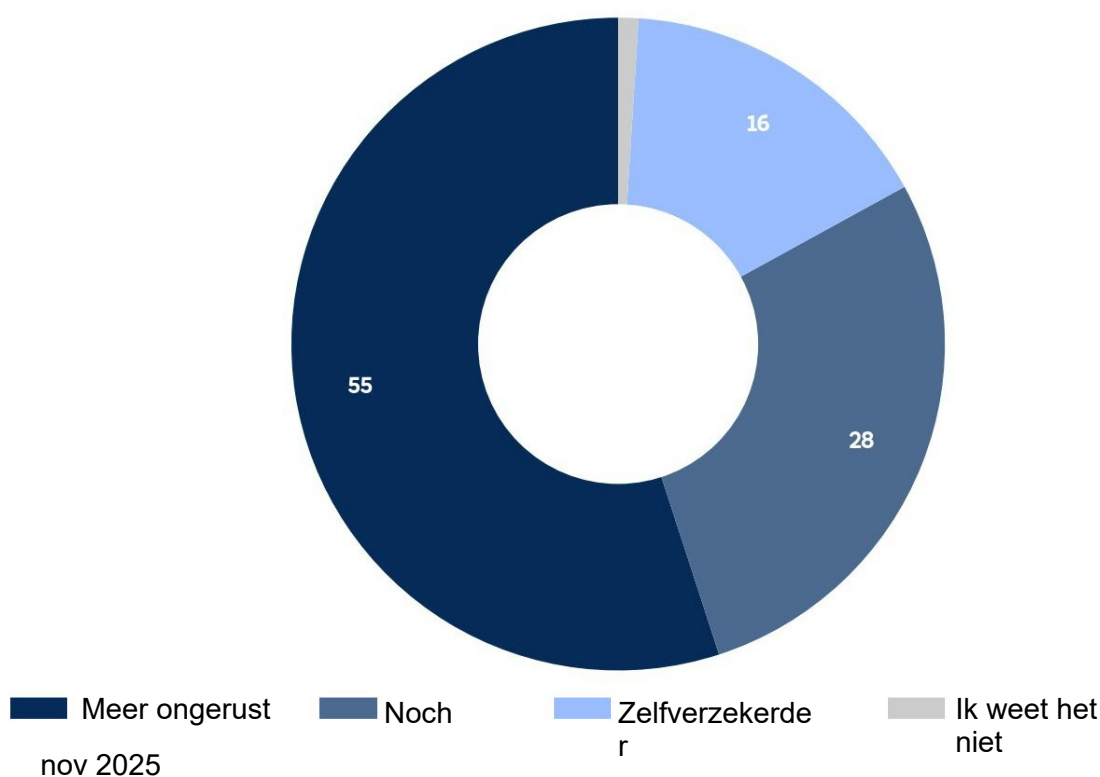
	Internation ale handel	Technologie en innovatie, met inbegrip van AI (kunstmatige intelligentie)	Cultu ur	De euro	Uitbreiding van de EU en nabuu rschapsbetr ekkingen	andere (SPONTANE OUS)	Geen (SPONTAN EOUS)	Ik weet het niet
EU27	16	12	9	8	7	1	0	1
Geslacht								
Man	16	15	9	8	7	1	1	1
Vrouw	15	10	9	7	7	1	0	1
Leeftijd								
15-24	17	18	14	7	9	0	0	1
25-39	17	15	9	8	7	0	0	1
40-54	16	13	8	8	7	1	1	1
55+	14	9	8	8	6	1	1	1
Opleidingsniveau								
Laag opleidingsniveau (ISCED 0-2)	16	8	10	9	6	1	0	2
Middelhoog onderwijsniveau (ISCED 3-4)	16	12	8	8	8	1	0	1
Hoger onderwijsniveau (ISCED 5-8)	15	17	8	6	6	1	0	1
Sociaal-professionele categorie								
Zelfstandigen	15	14	8	9	8	1	1	1
Managers	19	18	7	7	5	1	0	0
Andere witte halsbanden	17	15	8	8	8	0	0	0
Handarbeiders	15	11	8	8	8	0	0	1
Huis personen	14	7	9	15	9	1	0	3
Werklozen	19	14	12	8	8	1	1	2
Gepensioneerd	14	8	8	8	6	1	1	2
Studenten	16	19	14	6	9	0	0	1
Moeilijkheden bij het betalen van rekeningen								
Het grootste deel van de tijd	17	10	10	10	8	1	1	2
Van tijd tot tijd	15	12	10	10	8	1	0	1
Bijna nooit/nooit	16	13	8	7	7	1	0	1
Subjectieve verstedelijking								
Landelijk gebied of dorp	15	11	8	8	7	1	1	1
Kleine of middelgrote stad	17	13	9	8	6	1	0	1
Grote stad	15	14	10	7	8	0	0	1
Gebruik van online platforms in de afgelopen 7 dagen								
Total 'Heb de afgelopen week online platforms gebruikt	16	13	9	8	7	1	0	1
Geen	14	5	8	9	6	1	1	4
Beeld van de EU								
Positief	16	14	8	7	8	0	0	0
Neutraal	15	11	10	9	7	1	0	2
Negatief	14	10	9	9	4	1	2	1
Lidmaatschap van de Europese Unie								
Een goede zaak	17	14	8	7	8	1	0	1
Een slechte zaak	14	10	12	10	5	2	3	1
Noch iets goeds, noch iets slechts	15	10	10	10	6	0	1	2

Geconfronteerd met mondiale uitdagingen en EU-lidmaatschap

In de context van mondiale uitdagingen is het van cruciaal belang te begrijpen of het EU-lidmaatschap wordt gezien als een bron van zorg of vertrouwen. De respondenten werd gevraagd of ze zich meer zorgen zouden maken of meer vertrouwen zouden hebben als hun land geen lid van de EU zou zijn.

In de hele Europese Unie associeert een duidelijke meerderheid van de respondenten het EU-lidmaatschap met meer vertrouwen in de mondiale uitdagingen. Op EU-niveau zegt 55% van de Europeanen zich meer zorgen te maken als hun land geen lid van de EU zou zijn. Daarentegen geeft 16 % van de respondenten aan dat zij zich buiten de EU zelfverzekerder zouden voelen, wat wijst op aanhoudende scepsis over de waarde van het EU-lidmaatschap bij een minderheid. Ondertussen geeft 28% aan dat ze zich niet bezorgder of zelfverzekerder zouden voelen.

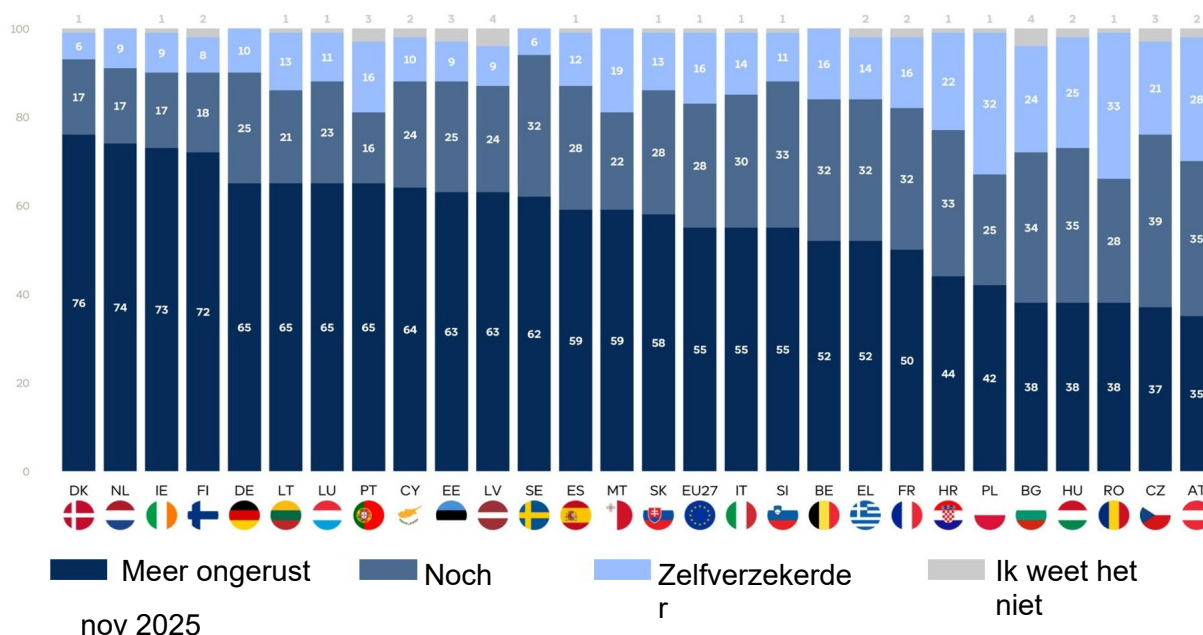
QA10 Als (ons land) geen lid was van de EU, zou u zich dan meer bezorgd, zelfverzekerder of geen van beide voelen als het gaat om het aanpakken van de huidige mondiale uitdagingen? (%)

De perceptie van het EU-lidmaatschap als een bron van geruststelling verschilt aanzienlijk van lidstaat tot lidstaat. In 20 landen zegt ten minste de helft van de respondenten dat ze zich meer zorgen zouden maken als hun land geen lid was van de Europese Unie, wat wijst op het wijdverbreide gevoel dat het EU-lidmaatschap bescherming biedt tegen mondiale uitdagingen. De hoogste percentages respondenten die deze mening uiten, worden geregistreerd in Denemarken (76%), Nederland (74%), Ierland (73%) en Finland (72%), waar meer dan zeven op de tien burgers het EU-lidmaatschap associëren met meer veiligheid. Omgekeerd worden de laagste percentages waargenomen in Oostenrijk (35 %), Tsjechië (37 %) en Roemenië, Hongarije en Bulgarije (allemaal 38 %), waar minder dan vier op de tien respondenten zegt zich meer zorgen te maken buiten de EU.

Belangrijk is dat in geen enkele lidstaat meer respondenten zeggen dat ze zich buiten de EU zelfverzekerder zouden voelen in plaats van bezorgder, wat bevestigt dat het EU-lidmaatschap in de hele Unie algemeen wordt gezien als een bron van geruststelling in een onzekere mondiale omgeving.

QA10 Als (ons land) geen lid was van de EU, zou u zich dan meer bezorgd, zelfverzekerder of geen van beide voelen als het gaat om het aanpakken van de huidige mondiale uitdagingen? (%)

De mate waarin het EU-lidmaatschap wordt gezien als een bron van geruststelling bij het aangaan van mondiale uitdagingen verschilt per sociaaldemografische groep, hoewel sommige patronen meer uitgesproken zijn dan andere.

Er is vrijwel geen verschil tussen mannen en vrouwen: 56 % van de mannen en 55 % van de vrouwen zegt zich meer zorgen te maken als hun land geen lid van de EU zou zijn, wat aangeeft dat gender geen significante invloed heeft op deze perceptie.

Wat de leeftijd betreft, is het iets waarschijnlijker dat jongere respondenten het EU-lidmaatschap associëren met geruststelling. Van de 15- tot 24-jarigen geeft 58 % aan zich buiten de EU meer zorgen te maken, tegenover 54 % van de respondenten van 40 jaar en ouder. Hoewel de kloof bescheiden is, lijkt het erop dat jongere Europeanen iets meer waarde hechten aan het EU-lidmaatschap wanneer zij met mondiale uitdagingen worden geconfronteerd.

Opleidingsprestaties hebben een sterker effect. Hoe hoger het opleidingsniveau, hoe groter de kans dat respondenten zich meer zorgen maken buiten de EU. Van degenen met een laag opleidingsniveau zou 47 % zich meer zorgen maken, vergeleken met 53 % van degenen met een gemiddeld opleidingsniveau en 66 % van de hoogopgeleide respondenten. Deze duidelijke gradiënt benadrukt het verband tussen onderwijs en percepties van de beschermende rol van de EU.

Financiële zekerheid vormt ook percepties. Respondenten die bijna nooit of nooit moeite hebben met het betalen van rekeningen, zeggen eerder dat ze zich meer zorgen zouden maken buiten de EU (58%) dan degenen die van tijd tot tijd problemen ondervinden (49%) of het grootste deel van de tijd (47%).

Ten slotte hangt de perceptie sterk samen met het beeld dat de respondenten van de Europese Unie hebben. Van degenen met een positief beeld van de EU zou 72 % zich buiten de Unie meer zorgen maken, tegenover 43 % van degenen met een neutraal beeld en slechts 30 % van degenen met een negatief beeld.

QA10 Als (ons land) geen lid was van de EU, zou u zich dan meer bezorgd, zelfverzekerder of geen van beide voelen als het gaat om het aanpakken van de huidige mondiale uitdagingen? (% - EU)

	Meer ongerust	Zelfverzekerder	Noch	Ik weet het niet
EU27	55	16	28	1
Geslacht				
Man	56	17	26	1
Vrouw	55	15	29	1
Leeftijd				
15-24	58	14	27	1
25-39	55	17	27	1
40-54	54	17	28	1
55+	54	15	29	2
Opleidingsniveau				
Laag opleidingsniveau (ISCED 0-2)	47	16	35	2
Middelhoog onderwijsniveau (ISCED 3-4)	53	19	27	1
Hoger onderwijsniveau (ISCED 5-8)	66	11	22	1
Sociaal-professionele categorie				
Zelfstandigen	57	17	25	1
Managers	64	12	24	0
Andere witte halsbanden	55	16	28	1
Handarbeiders	49	21	29	1
Huis personen	44	17	37	2
Werklozen	51	16	31	2
Gepensioneerd	54	15	29	2
Studenten	63	11	25	1
Moeilijkheden bij het betalen van rekeningen				
Het grootste deel van de tijd	47	20	30	3
Van tijd tot tijd	49	21	29	1
Bijna nooit/nooit	58	14	27	1
Subjectieve verstedelijking				
Landelijk gebied of dorp	52	17	29	2
Kleine of middelgrote stad	54	16	29	1
Grote stad	60	14	25	1
Gebruik van online platforms in de afgelopen 7 dagen				
Total 'Heb de afgelopen week online platforms gebruikt	56	16	27	1
Geen	46	17	34	3
Beeld van de EU				
Positief	72	12	16	0
Neutraal	43	15	40	2
Negatief	30	30	38	2
Lidmaatschap van de Europese Unie				
Een goede zaak	73	9	17	1
Een slechte zaak	19	50	30	1
Noch iets goeds, noch iets slechts	29	17	52	2

4. PRIORITEITEN VAN DE BURGERS VOOR HET EUROPEES PARLEMENT

4. PRIORITEITEN VAN DE BURGERS VOOR HET EUROPEES PARLEMENT

In dit hoofdstuk worden de verwachtingen van de Europeanen ten aanzien van het Europees Parlement onderzocht aan de hand van vier onderling samenhangende dimensies: de beleidsterreinen die de burgers willen dat het Parlement prioriteit geeft, hun perceptie van de toekomstige ontwikkeling van hun persoonlijke levensstandaard, de waarden die zij vinden dat het Parlement moet verdedigen, en hun mate van tevredenheid met de democratie op nationaal en EU-niveau. Over het geheel genomen blijkt uit de bevindingen dat economische zorgen centraal staan in de verwachtingen van de burgers, waarbij druk op de kosten van levensonderhoud en werkgelegenheidsgerelateerde kwesties bepalend zijn voor zowel beleidsprioriteiten als vooruitzichten voor de toekomstige levensstandaard. Naast deze economische kwesties blijven defensie en veiligheid een belangrijk aandachtspunt voor de Europeanen. Daarnaast zijn de Europeanen er sterk van overtuigd dat het Europees Parlement moet optreden als hoeder van de kernwaarden, met name vrede en democratie, in overeenstemming met de huidige geopolitieke en politieke context. Tot slot geeft een meerderheid van de burgers aan tevreden te zijn met het democratisch functioneren, maar de mate van tevredenheid verschilt aanzienlijk van lidstaat tot lidstaat.

Prioriteiten van de burgers voor het Europees Parlement

De respondenten werd gevraagd welke beleidsterreinen het Europees Parlement het liefst als prioriteit zou zien. Deze vraag weerspiegelt de verwachtingen van de burgers ten aanzien van de wetgevings- en politieke agenda van het Parlement en weerspiegelt de kwesties die de Europeanen het dringendst achten in hun dagelijks leven, alsook de kwesties die de koers van de Unie op middellange en lange termijn bepalen.

Op EU-niveau zijn inflatie, stijgende prijzen en de kosten van levensonderhoud de meest genoemde kwesties die het Europees Parlement prioritair zou moeten aanpakken. Meer dan vier op de tien Europeanen (41 %) noemt dit onderwerp als een van de belangrijkste, waardoor het in het algemeen de belangrijkste zorg is. Dit aandeel is sinds mei 2025 ongewijzigd, wat erop wijst dat de druk op de koopkracht en de begrotingen van huishoudens in de hele Unie aanhoudend en wijdverbreid blijft.

De economie en het scheppen van banen is de op één na meest genoemde kwestie, die door meer dan een derde van de respondenten (35%) wordt genoemd als een prioriteit voor maatregelen van het Europees Parlement. Dit komt neer op een aanzienlijke stijging met vijf procentpunten sinds mei 2025, wat wijst op toenemende verwachtingen van EU-maatregelen ter ondersteuning van de economische activiteit en de werkgelegenheid. Samengevat blijkt uit de prominente aanwezigheid van inflatie, stijgende prijzen en de kosten van levensonderhoud, naast de economie en het scheppen van banen, dat economische kwesties duidelijk de prioriteiten van de burgers op EU-niveau domineren.

Defensie en veiligheid in de EU is het op één na meest genoemde onderwerp, dat door ongeveer een derde van de respondenten (34 %) wordt genoemd als een van de prioriteiten voor het Europees Parlement. Dit aandeel is sinds mei 2025 ongewijzigd, wat wijst op een stabiel niveau van bezorgdheid op dit gebied. In de huidige en recente context van geopolitieke spanningen en veiligheidsuitdagingen in het nabuurschap van de EU en daarbuiten bevestigt de aanhoudende prominentie van defensie en veiligheid dat dit een belangrijke verwachting blijft voor actie op EU-niveau.

De volksgezondheid volgt op de voet: bijna een derde van de respondenten (32%) noemt dit als een van de kwesties die het Europees Parlement als prioriteit zou moeten behandelen. Dit is een aanzienlijke stijging met acht procentpunten sinds mei 2025, een van de meest opvallende

verschuivingen in de huidige enquête en wijst op de hernieuwde aandacht voor gezondheidsgerelateerde zorgen onder Europeanen.

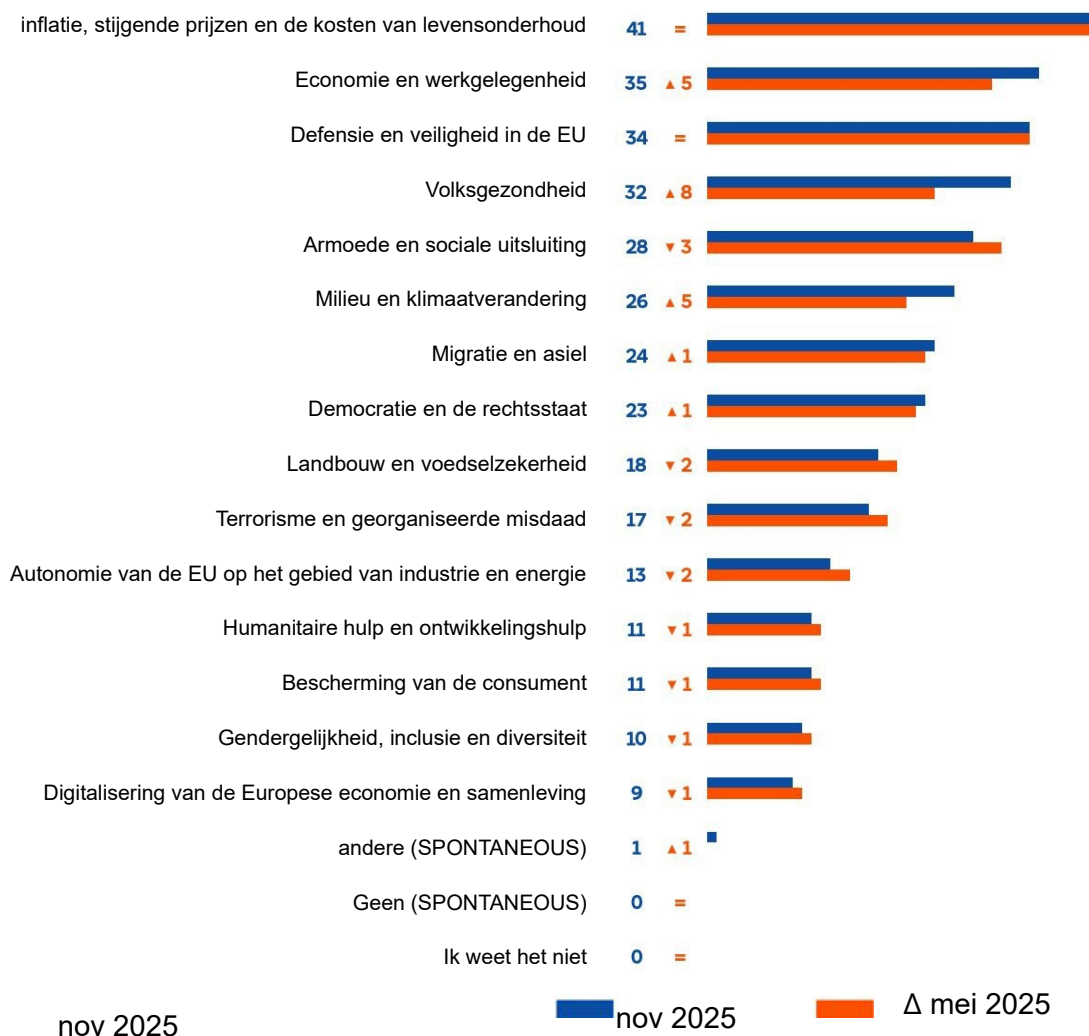
Armoede en sociale uitsluiting worden door iets meer dan een kwart van de respondenten (28%) genoemd als een prioriteit voor het Europees Parlement. Dit aandeel is sinds mei 2025 licht gedaald (-3 procentpunten). Dit onderwerp weerspiegelt de bezorgdheid over de negatieve sociale gevolgen van economische druk, met name voor kwetsbare groepen.

Het milieu en de klimaatverandering worden door iets meer dan een kwart van de respondenten (26%) genoemd als prioriteit voor maatregelen van het Europees Parlement. Dit betekent een stijging met vijf procentpunten sinds mei 2025, wat wijst op hernieuwde steun voor EU-maatregelen op dit gebied. De toenemende aandacht voor milieu- en klimaatkwesties wijst erop dat, naast onmiddellijke economische en sociale zorgen, een groeiend deel van de Europeanen belang blijft hechten aan duurzaamheid op lange termijn en de rol van de EU bij de aanpak van de klimaatverandering.

Migratie en asiel worden door bijna een kwart van de respondenten (24 %, +1 procentpunt) genoemd als een van de kwesties die het Europees Parlement als prioriteit zou moeten behandelen. De stabiele en relatief hoge mate van aandacht voor dit onderwerp geeft aan dat migratie en asiel blijvende zorgen voor Europeanen blijven.

Democratie en de rechtsstaat worden door iets minder dan een kwart van de respondenten (23%, +1 pp) genoemd als een prioriteit voor het Europees Parlement. In een context die wordt gekenmerkt door meerdere uitdagingen voor de democratische stelsels, weerspiegelt het aanhoudende belang van dit onderwerp de aanhoudende verwachtingen dat het Europees Parlement een centrale rol moet spelen bij het waarborgen van de democratische beginselen.

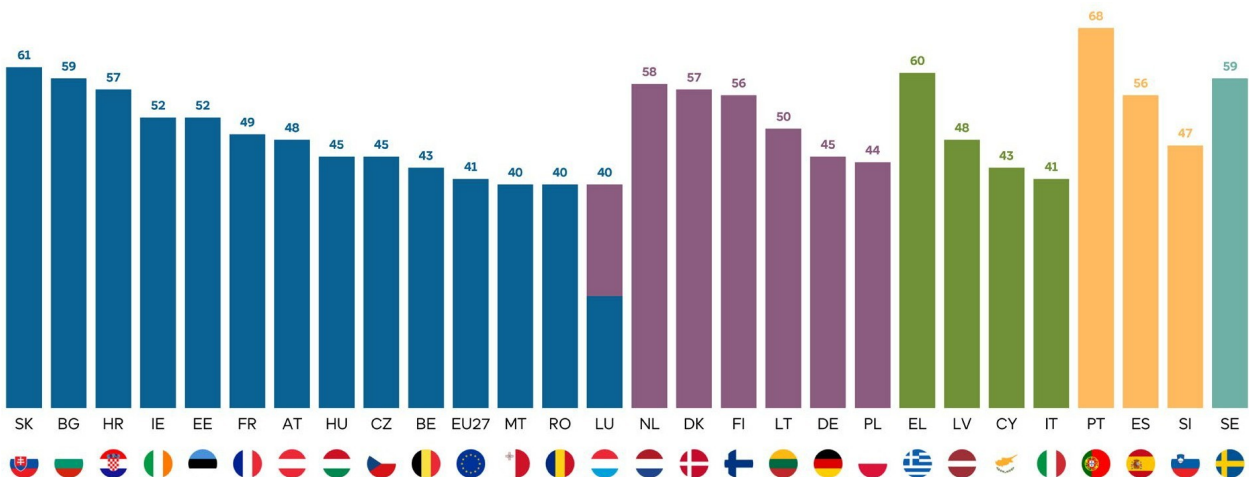
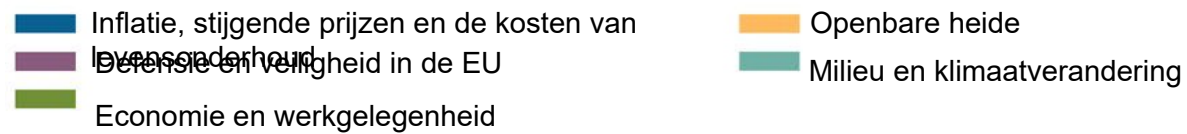
QA4ab Welke van de volgende onderwerpen zou u graag prioritair door het Europees Parlement behandeld zien? Ten eerste? En toen? (MAX. 4 ANTWOORDEN) (EU27) (%)

Op nationaal niveau is inflatie, stijgende prijzen en de kosten van levensonderhoud de meest genoemde prioriteit in 13 lidstaten. In de hele EU noemt ten minste 30 % van de respondenten inflatie als een prioriteit in 23 lidstaten, als gevolg van de wijdverbreide bezorgdheid in de hele Unie over de druk op de begrotingen van huishoudens. De hoogste percentages worden waargenomen in Slowakije (61 %), Bulgarije (59 %), Portugal (58 %) en Kroatië (57 %). Een ander economisch probleem, de economie en het scheppen van banen, komt naar voren als de belangrijkste prioriteit in vier lidstaten. De hoogste aandelen worden gerapporteerd in Griekenland (60%), Spanje (50%) en Letland (48%).

De defensie en veiligheid van de EU is de meest genoemde prioriteit in zeven lidstaten, onder leiding van Nederland (58 %), Denemarken (57 %) en Finland (56 %), waaruit blijkt dat gemeenschappelijke defensie- en veiligheidskwesties in deze landen van groot belang zijn. Volksgezondheid is de belangrijkste prioriteit in drie landen: Portugal (68%), Spanje (56%) en Slovenië (47%). Het is ook bijzonder opvallend in Griekenland (54%).

QA4ab Welke van de volgende onderwerpen zou u graag prioritair door het Europees Parlement behandeld zien? Ten eerste? En toen? (MAX. 4 ANTWOORDEN) (%)

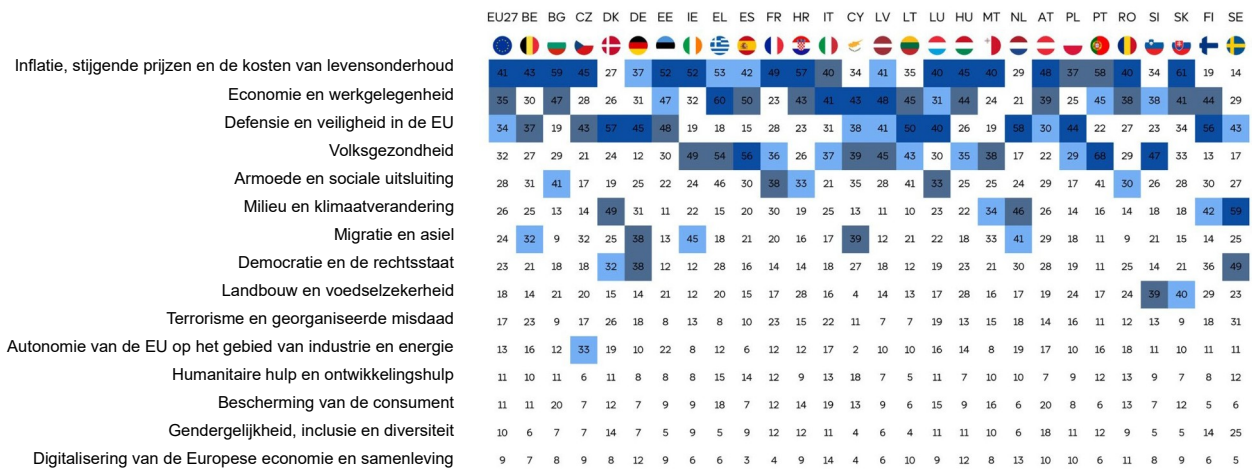

nov 2025

Hoewel de thema's inflatie, economie, defensie en volksgezondheid in veel lidstaten doorgaans tot de belangrijkste thema's behoren, waaruit wijdverbreide bezorgdheid blijkt, is het waargenomen belang van de volgende thema's over het algemeen meer variabel tussen de lidstaten.

Ten eerste komt armoede en sociale uitsluiting in geen enkel land op de eerste plaats, maar is het nog steeds een belangrijk probleem in Griekenland (46 %) en Portugal, Litouwen en Bulgarije (41 %). Milieu en klimaatverandering is het eerste onderwerp in Zweden (59%) en wordt ook zeer vaak genoemd in Denemarken (49%), Nederland (46%) en Finland (42%). Migratie en asiel is in geen enkele lidstaat de eerste prioriteit, maar is niettemin bijzonder belangrijk in Ierland (45%), Nederland (41%), Cyprus (39%) en Duitsland (38%). Evenzo komen democratie en de rechtsstaat nooit op de eerste plaats, maar scoren ze hoog in Zweden (49%), Duitsland (38%) en Finland (36%). Over het algemeen geven deze bevindingen aan dat bepaalde onderwerpen van land tot land uiteenlopen.

QA4ab Welke van de volgende onderwerpen zou u graag prioritair door het Europees Parlement behandeld zien? Ten eerste? En toen? (MAX. 4 ANTWOORDEN) (%)

nov 2025

1e meest genoemde item
2e meest genoemde item
3e meest genoemde item

Verschillen in de prioriteiten van de burgers voor het Europees Parlement worden waargenomen in verschillende sociaaldemografische groepen, waaruit blijkt dat geleefde ervaringen, persoonlijke omstandigheden en attitudes de verwachtingen van maatregelen op EU-niveau bepalen.

Ten eerste worden slechts beperkte verschillen waargenomen per geslacht, hoewel sommige contrasten opvallen. In het bijzonder noemen vrouwen vaker dan mannen de volksgezondheid als prioriteit voor het Europees Parlement (35 % tegenover 29 %).

Leeftijd wordt sterker geassocieerd met verschillen in prioriteiten. Defensie en veiligheid in de EU worden met de leeftijd steeds belangrijker, wat wordt vermeld door 28 % van de respondenten in de leeftijd van 15-24 jaar, oplopend tot 32 % van de respondenten in de leeftijd van 25-39 jaar, 33 % van de respondenten in de leeftijd van 40-54 jaar en 37 % van de respondenten in de leeftijd van 55 jaar en ouder. De volksgezondheid vertoont ook een leeftijdsgradiënt, waarbij oudere respondenten het eerder als een prioriteit beschouwen, als gevolg van grotere gezondheidsgerelateerde zorgen op latere leeftijd. Evenzo worden landbouw- en voedselzekerheidskwesties vaker genoemd door oudere leeftijdsgroepen.

Jongere respondenten leggen daarentegen meer nadruk op toekomstgerichte en op waarden gebaseerde kwesties. Bijna een derde van de respondenten tussen 15 en 24 jaar (32 %) noemt milieu en klimaatverandering, tegenover 26 % van de 25-39-jarigen en 24 % van de 40-plussers. Jongere Europeanen zullen ook vaker prioriteit geven aan humanitaire hulp en gendergelijkheid, waarbij meer nadruk wordt gelegd op mondiale solidariteit en sociale rechtvaardigheid bij de jongste leeftijdsgroep.

De twee belangrijkste kwesties in het algemeen op EU-niveau — inflatie, stijgende prijzen en de kosten van levensonderhoud, samen met de economie en het scheppen van banen — zijn het meest opvallend onder de respondenten in de leeftijdsgroepen 25-39 jaar en 40-54 jaar. Deze leeftijdsgroepen geven eerder dan jongere respondenten (15-24 jaar) of oudere respondenten (55 jaar en ouder) prioriteit aan deze onderwerpen, als gevolg van zorgen in verband met werkgelegenheid, gezinsverantwoordelijkheden en financiële stabiliteit tijdens de belangrijkste werkjaren.

Het onderwijsniveau hangt ook nauw samen met verschillen in prioriteiten. Respondenten met een laag opleidingsniveau geven vaker prioriteit aan inflatie, stijgende prijzen en de kosten van levensonderhoud (47% tegenover 34% onder degenen met een hoog opleidingsniveau). Zij zijn ook meer geneigd om volksgezondheid (37 % tegenover 27 %) en armoede en sociale uitsluiting

(31 % tegenover 26 %) als kernprioriteiten voor het Europees Parlement te noemen, en wijzen op een sterkere nadruk op onmiddellijke economische en socialebeschermingskwesies.

Omgekeerd geven respondenten met een hoog opleidingsniveau eerder prioriteit aan defensie en veiligheid in de EU (38 % tegenover 32 % onder degenen met een laag opleidingsniveau), milieu en klimaatverandering (35 % tegenover 20 %), democratie en de rechtsstaat (28 % tegenover 21 %) en autonomie van de EU op het gebied van industrie en energie (17 % tegenover 8 %).

De financiële situatie speelt ook een belangrijke rol bij het vormgeven van prioriteiten. Respondenten die melden dat ze het grootste deel van de tijd moeite hebben om hun rekeningen te betalen, zullen eerder prioriteit geven aan inflatie, stijgende prijzen en de kosten van levensonderhoud (48 % tegenover 39 % van degenen die bijna nooit of nooit met dergelijke problemen worden geconfronteerd). Zij noemen ook aanzienlijk vaker volksgezondheid (38 % tegenover 29 %) en armoede en sociale uitsluiting (42 % tegenover 25 %), wat het nauwe verband onderstreept tussen financiële kwetsbaarheid en de verwachtingen van het Europees Parlement ten aanzien van sociale en economische maatregelen.

Daarentegen geven respondenten die bijna nooit of nooit moeite hebben met het betalen van hun rekeningen eerder prioriteit aan defensie en veiligheid in de EU (37 % tegenover 21 %), milieu en klimaatverandering (28 % tegenover 17 %), migratie en asiel (25 % tegenover 20 %) en democratie en de rechtsstaat (25 % tegenover 19 %).

De visie van respondenten op de toekomst van zichzelf en hun gezin hangt ook samen met verschillende prioriteiten voor het Europees Parlement. Degenen die optimistisch zijn over hun toekomst zullen eerder prioriteit geven aan de economie en het scheppen van banen (37 % tegenover 29 % van de pessimistische respondenten), defensie en veiligheid in de EU (36 % tegenover 27 %) en milieu en klimaatverandering (27 % tegenover 21 %). Dit patroon wijst erop dat positievere vooruitzichten gepaard gaan met een grotere nadruk op groeigerichte, strategische en langetermijnbeleidsterreinen.

Omgekeerd geven respondenten die pessimistisch zijn over hun toekomst eerder prioriteit aan inflatie, stijgende prijzen en de kosten van levensonderhoud (46% versus 40% onder optimistische respondenten), evenals aan armoede en sociale uitsluiting (36% versus 26%). Deze bevindingen onderstrepen het nauwe verband tussen persoonlijke economische onzekerheid, verwachtingen over de toekomst en een grotere vraag naar EU-maatregelen op het gebied van onmiddellijke economische en sociale bescherming.

Een vergelijkbaar patroon doet zich voor wanneer we ons richten op de verwachtingen van respondenten over de toekomst van hun land. Degenen die optimistisch zijn over de toekomst van hun land zullen eerder prioriteit geven aan defensie en veiligheid in de EU (38 % tegenover 29 % van de pessimistische respondenten) en milieu en klimaatverandering (28 % tegenover 23 %), wat wijst op een sterkere focus op strategische veerkracht en uitdagingen op lange termijn.

Daarentegen leggen respondenten die pessimistisch zijn over de toekomst van hun land meer nadruk op inflatie, stijgende prijzen en de kosten van levensonderhoud (44 % tegenover 39 % van de optimistische respondenten), armoede en sociale uitsluiting (32 % tegenover 25 %) en migratie en asiel (28 % tegenover 21 %). Deze verdeling van de prioriteiten laat opnieuw zien hoe negatievere vooruitzichten gepaard gaan met een toegenomen bezorgdheid over de onmiddellijke economische druk, de sociale cohesie en de vermeende druk op de nationale stelsels.

De verwachtingen van de respondenten ten aanzien van de toekomst van de Europese Unie hangen eveneens samen met verschillende patronen van prioriteiten. Degenen die optimistisch zijn over de toekomst van de EU, noemen defensie en veiligheid van de EU eerder als prioriteit voor het Europees Parlement (37 % tegenover 30 % van de pessimistische respondenten) en het milieu en de klimaatverandering (29 % tegenover 22 %). Dit wijst erop dat vertrouwen in de toekomst van de EU verband houdt met een grotere nadruk op collectieve veiligheid en beleidsdoelstellingen voor de lange termijn.

Omgekeerd geven respondenten die pessimistisch zijn over de toekomst van de EU eerder prioriteit aan inflatie, stijgende prijzen en de kosten van levensonderhoud (44 % tegenover 39 %

van de optimistische respondenten), armoede en sociale uitsluiting (31 % tegenover 26 %) en migratie en asiel (29 % tegenover 21 %). Net als bij andere dimensies van optimisme gaan negatievere vooruitzichten gepaard met een grotere bezorgdheid over onmiddellijke economische druk, sociale kwetsbaarheden en migratiegerelateerde uitdagingen.

QA4ab Welke van de volgende onderwerpen zou u graag prioritair door het Europees Parlement behandeld zien? Ten eerste? En toen? (MAX. 4 ANTWOORDEN) (% - EU)

	Inflatie, stijgende prijzen en de kosten van levensonderhoud	Economie en werkgelegenheid	Defensie en veiligheid in de EU	Volksgezondheid	Milieu en klimaatverandering	Armoede en sociale uitsluiting	Migratie en asiel	Democratie en de rechtsstaat	Landbouw en voedselzekerheid
EU27	41	35	34	32	26	28	24	23	18
Geslacht									
Man	40	37	36	29	25	26	25	24	18
Vrouw	43	33	32	35	26	30	22	23	18
Leeftijd									
15-24	38	33	28	29	32	31	21	23	12
25-39	43	39	32	28	26	26	23	23	18
40-54	44	37	33	30	24	29	25	22	18
55+	40	32	37	35	24	28	25	24	20
Opleidingsniveau									
Laag opleidingsniveau (ISCED 0-2)	47	32	32	37	20	31	25	21	19
Middelhoog onderwijsniveau (ISCED 3-4)	43	36	33	32	23	28	23	22	18
Hoger onderwijsniveau (ISCED 5-8)	34	35	38	27	35	26	24	28	16
Sociaal-professionele categorie									
Zelfstandigen	39	39	33	29	23	23	24	25	20
Managers	36	38	39	24	33	23	26	28	16
Andere witte halsbanden	41	36	37	26	27	26	24	25	18
Handarbeiders	46	37	32	33	21	28	23	18	18
Huis personen	42	36	25	43	17	31	20	21	19
Werklozen	51	37	26	36	20	35	28	19	16
Gepensioneerd	42	30	37	37	24	29	25	24	20
Studenten	35	33	27	26	37	33	21	25	12
Moelijkheden bij het betalen van rekeningen									
Het grootste deel van de tijd	48	36	21	38	17	42	20	19	17
Van tijd tot tijd	45	33	30	36	21	32	22	19	18
Bijna nooit/nooit	39	35	37	29	28	25	25	25	18
Subjectieve verstedelijking									
Landelijk gebied of dorp	41	34	35	32	23	27	23	23	23
Kleine of middelgrote stad	41	34	35	32	26	27	24	22	17
Grote stad	42	37	32	31	29	30	24	25	14
Gebruik van online platforms in de afgelopen 7 dagen									
Total 'Heb de afgelopen week online platforms gebruikt	41	36	34	31	27	27	24	24	18
Geen	49	30	34	40	16	32	20	18	22
Beeld van de EU									
Positief	39	36	38	30	31	25	21	27	17
Neutraal	42	34	32	35	23	29	23	20	18
Negatief	47	34	27	31	15	33	34	19	20
Lidmaatschap van de Europese Unie									
Een goede zaak	39	36	38	30	31	27	23	26	17
Een slechte zaak	44	30	21	31	12	31	32	18	21
Noch iets goeds, noch iets slechts	47	34	29	36	19	29	24	18	19

QA4ab Welke van de volgende onderwerpen zou u graag prioritair door het Europees Parlement behandeld zien? Ten eerste? En toen? (MAX. 4 ANTWOORDEN) (% - EU)									
	Terrorisme en georganiseerde misdaad	Autonomie van de EU op het gebied van industrie en energie	Humanitaire hulp en ontwikkelingshulp	Bescherming van de consument	Gendergelijkheid, inclusie en diversiteit	Digitalisering van de Europese economie en samenleving	andere (SPONTANEOUS)	Geen (SPONTANEOUS)	Ik weet het niet
EU27	17	13	11	11	10	9	1	0	0
Geslacht									
Man	18	16	9	11	8	11	1	1	0
Vrouw	17	10	12	10	11	7	0	0	1
Leeftijd									
15-24	14	11	17	8	17	12	0	0	0
25-39	15	15	12	11	13	11	0	0	0
40-54	17	14	8	10	9	9	1	0	0
55+	20	11	9	12	7	7	1	1	1
Opleidingsniveau									
Laag opleidingsniveau (ISCED 0-2)	19	8	9	11	8	7	0	0	1
Middelhoog onderwijsniveau (ISCED 3-4)	17	13	11	12	10	9	1	0	0
Hoger onderwijsniveau (ISCED 5-8)	16	17	12	9	11	10	1	0	0
Sociaal-professionele categorie									
Zelfstandigen	16	18	8	11	10	10	0	0	0
Managers	16	18	9	9	11	12	1	0	0
Andere witte halsbanden	17	15	11	11	10	11	0	0	0
Handarbeiders	19	12	10	12	11	9	0	0	0
Huis personen	19	8	13	13	9	6	1	0	1
Werklozen	16	10	11	8	13	6	1	0	1
Gepensioneerd	20	10	9	11	6	5	1	1	1
Studenten	13	12	18	8	17	14	1	0	0
Moelijkheden bij het betalen van rekeningen									
Het grootste deel van de tijd	18	13	13	11	11	8	1	0	1
Van tijd tot tijd	19	12	11	13	10	9	0	0	1
Bijna nooit/nooit	17	13	10	10	10	9	1	0	0
Subjectieve verstedelijking									
Landelijk gebied of dorp	16	11	9	10	8	8	1	0	1
Kleine of middelgrote stad	19	14	11	11	10	9	0	1	0
Grote stad	16	13	11	11	11	9	0	0	0
Gebruik van online platforms in de afgelopen 7 dagen									
Total 'Heb de afgelopen week online platforms gebruikt	17	13	11	11	10	9	1	0	0
Geen	18	8	7	11	6	4	0	1	2
Beeld van de EU									
Positief	15	15	12	10	12	10	0	0	0
Neutraal	18	11	10	12	9	8	1	0	1
Negatief	23	10	7	11	6	5	1	2	1
Lidmaatschap van de Europese Unie									
Een goede zaak	15	15	12	9	11	10	1	0	0
Een slechte zaak	22	10	8	14	8	6	1	2	1
Noch iets goeds, noch iets slechts	21	10	10	13	8	8	0	1	1

Verwachte veranderingen in de levensstandaard

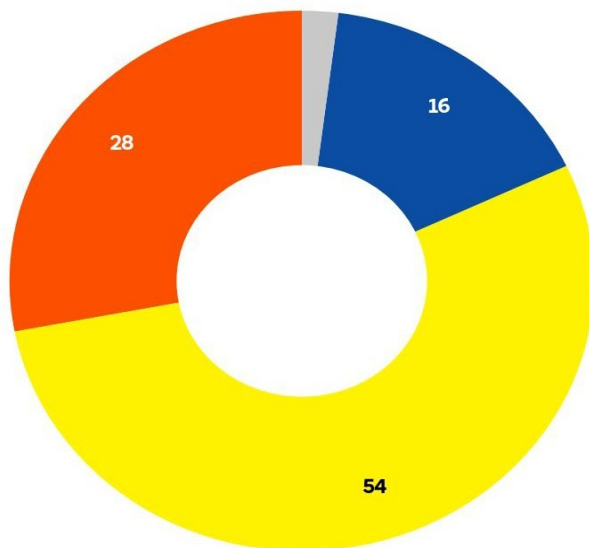
Naast de verwachtingen van de burgers ten aanzien van de beleidsprioriteiten van het Europees Parlement, wordt in de enquête ook onderzocht hoe Europeanen hun eigen economische vooruitzichten op middellange termijn zien. Gezien de aanhoudende bezorgdheid over koopkracht, werkgelegenheid en sociale bescherming, die een van de belangrijkste prioriteiten in het vorige deel was, werd de respondenten gevraagd na te denken over hoe zij verwachtten dat hun persoonlijke levensstandaard de komende vijf jaar zou evolueren. Deze vraag geeft inzicht in hoe Europeanen hun toekomstige economische welzijn beoordelen, waarbij de onderliggende niveaus van vertrouwen of onzekerheid worden vastgelegd.

Op EU-niveau verwacht een meerderheid van de respondenten dat hun persoonlijke levensstandaard de komende vijf jaar ongewijzigd blijft. Iets meer dan de helft van de Europeanen (54%) zegt dat hun levensstandaard niet zal veranderen. Dit aandeel is grotendeels stabiel ten opzichte van mei 2025 (–1 procentpunt), wat bevestigt dat dit de dominante verwachting in de hele Europese Unie blijft.

Tegelijkertijd is meer dan een kwart van de respondenten (28%) van mening dat hun levensstandaard de komende vijf jaar zal dalen. Dit aandeel is grotendeels stabiel ten opzichte van mei 2025 (+1 procentpunt), wat erop wijst dat de bezorgdheid over een verslechtering van de persoonlijke economische omstandigheden op een vergelijkbaar niveau blijft. Deze bevinding is in overeenstemming met de aanhoudende prominentie van inflatie, stijgende prijzen en de kosten van levensonderhoud onder de prioriteiten van de burgers, en weerspiegelt de aanhoudende bezorgdheid over koopkracht en financiële zekerheid.

Daarentegen verwacht 16% van de Europeanen dat hun levensstandaard de komende vijf jaar zal stijgen. Dit aandeel is ook grotendeels stabiel ten opzichte van mei 2025 (+1 procentpunt). Hoewel deze groep duidelijk kleiner blijft dan de groep die stabiliteit of een daling verwacht, geeft het resultaat aan dat een deel van de bevolking nog steeds vertrouwen heeft in verbeterde economische vooruitzichten.

SD27 Wanneer u nadenkt over de manier waarop uw persoonlijke levensstandaard de komende vijf jaar zal evolueren, welke van de volgende uitspraken beschrijft dan het beste uw verwachtingen? (EU27) (%)

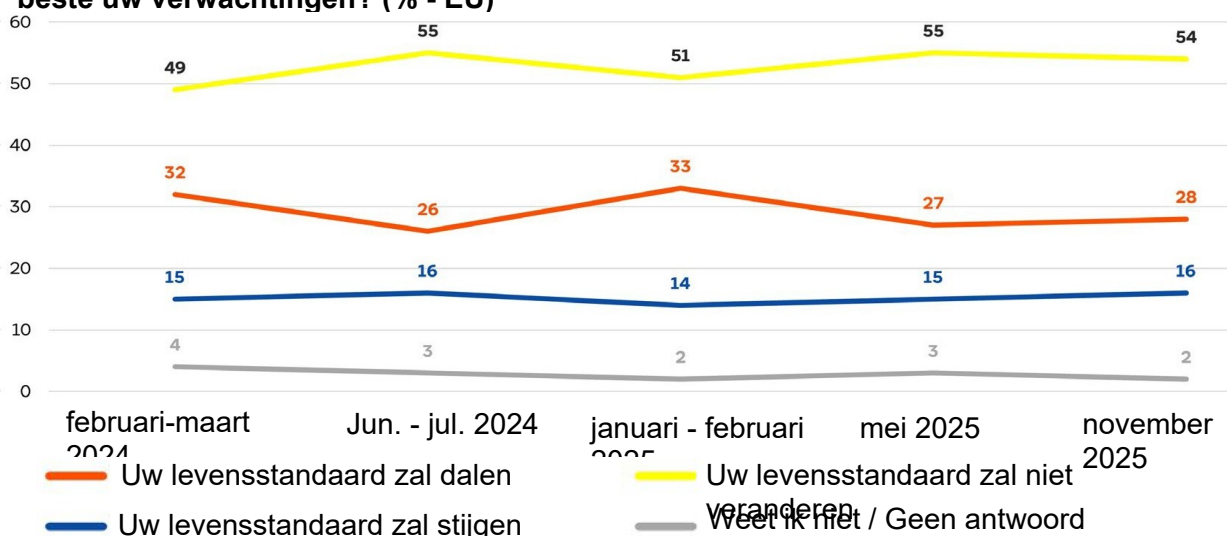

▲ ▼ (november 2025 — mei 2025)
 nov 2025
 Uw levensstandaard zal dalen ▲ 1
 Uw levensstandaard zal niet veranderen ▼ 1
 Uw levensstandaard zal stijgen ▲ 1
 Weet ik niet / Geen antwoord ▼ 1

Uw levensstandaard zal dalen
 Uw levensstandaard zal niet veranderen
 Uw levensstandaard zal stijgen
 Weet ik niet / Geen antwoord

Wat de veranderende verwachtingen betreft, waren de respondenten somberder over de vooruitzichten voor hun persoonlijke levensstandaard in januari-februari 2025, toen 33 % van de respondenten een daling verwachtte. Sinds mei 2025 zijn deze verwachtingen redelijk stabiel gebleven, met slechts lichte bewegingen in het aandeel van degenen die een stijging, een daling of geen verandering verwachten.

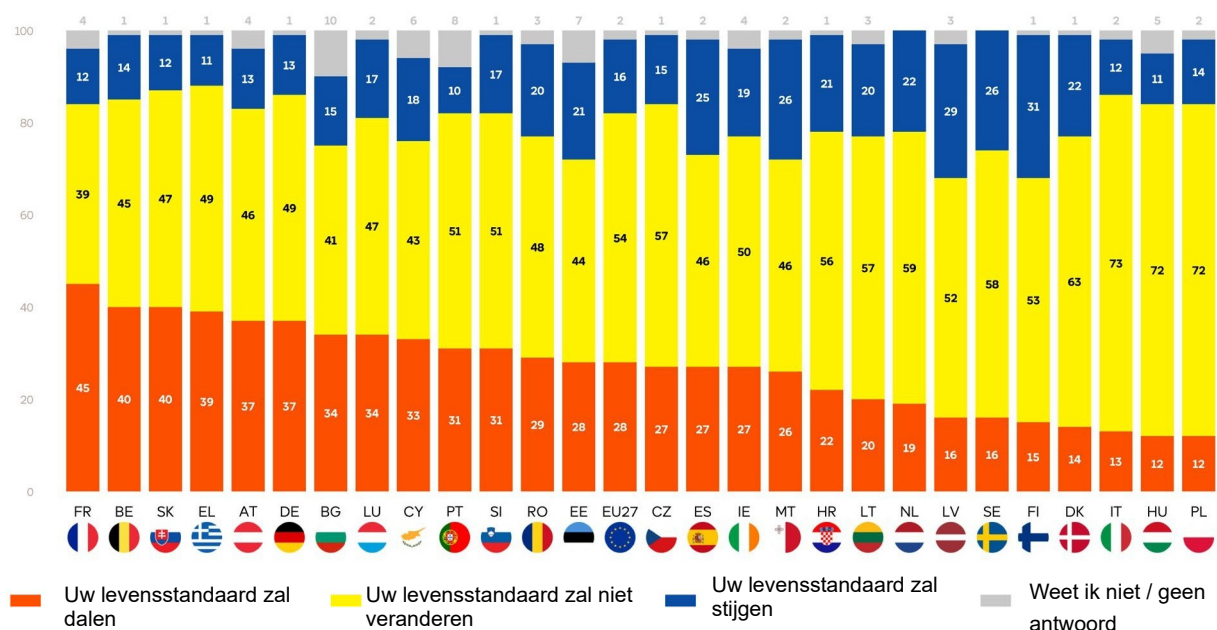
SD27 Wanneer u nadenkt over de manier waarop uw persoonlijke levensstandaard de komende vijf jaar zal evolueren, welke van de volgende uitspraken beschrijft dan het beste uw verwachtingen? (% - EU)

Op nationaal niveau melden de respondenten in 26 lidstaten het vaakst dat zij verwachten dat hun levensstandaard de komende vijf jaar onveranderd zal blijven. Frankrijk is de enige lidstaat waarvan zij het meest verwachten dat deze zal dalen, zoals 45 % van de respondenten voorstelt. De verwachting van een daling is ook relatief sterk in België en Slowakije (40%), Griekenland (39%) en Oostenrijk en Duitsland (37%), wat wijst op grotere bezorgdheid over het toekomstige economische welzijn in deze landen.

Omgekeerd verwacht een aanzienlijk deel van de respondenten in verschillende lidstaten dat hun levensstandaard zal stijgen. Minstens een kwart van de respondenten verwacht een verbetering in Finland (31%), Letland (29%), Zweden en Malta (26%) en Spanje (25%), als gevolg van het relatieve optimisme over de toekomstige economische vooruitzichten in deze landen.

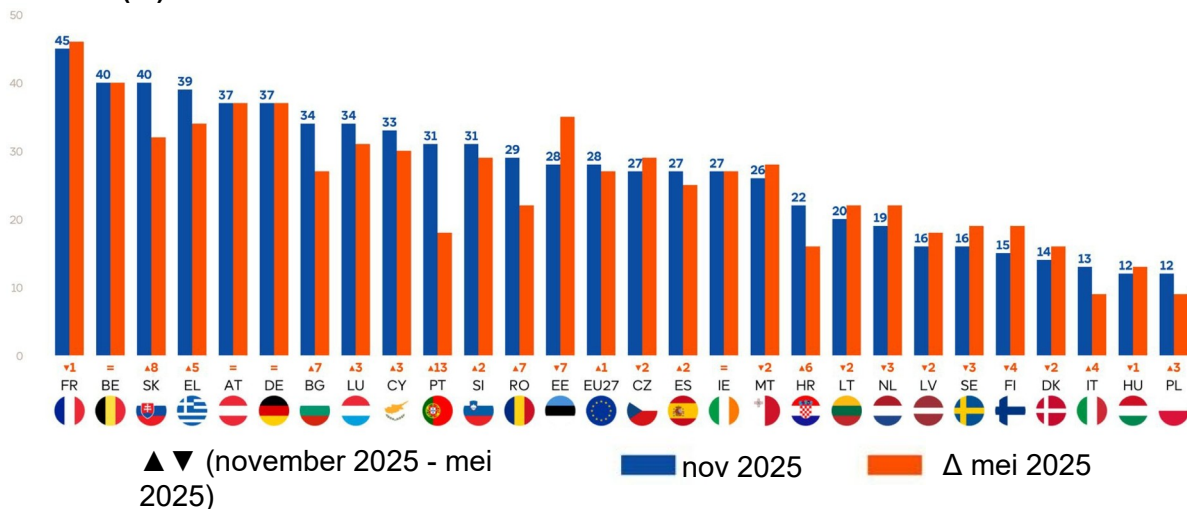
SD27 Wanneer u nadenkt over de manier waarop uw persoonlijke levensstandaard de komende vijf jaar zal evolueren, welke van de volgende uitspraken beschrijft dan het beste uw verwachtingen? (%)

nov 2025

Sinds mei 2025 is het percentage respondenten dat een daling van hun levensstandaard verwacht, in verschillende lidstaten gestegen, onder leiding van Portugal (+13 procentpunten, 31 %), Slowakije (+8 procentpunten, 40 %), Bulgarije (+7 procentpunten, 34 %) en Roemenië (+7 procentpunten, 29 %). Deze stijgingen wijzen op toenemend pessimisme in deze landen, wat suggereert dat de bezorgdheid over persoonlijk economisch welzijn is toegenomen sinds de vorige enquêtegolf. Omgekeerd is in Estland het percentage respondenten dat anticipeert op een daling van de levensstandaard met 7 procentpunten gedaald tot 28%, als gevolg van een afname van het pessimisme.

SD27 Wanneer u nadenkt over de manier waarop uw persoonlijke levensstandaard de komende vijf jaar zal evolueren, welke van de volgende uitspraken beschrijft dan het beste uw verwachtingen? Uw levensstandaard zal dalen (%)

Verschillen in verwachtingen over de toekomstige evolutie van de levensstandaard worden waargenomen in verschillende sociaal-demografische groepen, waarbij wordt benadrukt hoe persoonlijke omstandigheden, levensfase en financiële kwetsbaarheid de perceptie van economisch welzijn vormen.

Vrouwen hebben meer kans dan mannen om te anticiperen op een daling van hun levensstandaard, waarbij 31% van de vrouwen een daling verwacht in vergelijking met 26% van de mannen. Omgekeerd hebben mannen meer kans dan vrouwen om te anticiperen op een verhoging van hun levensstandaard, waarbij 19% van de mannen deze verwachting uitdrukt in vergelijking met 13% van de vrouwen.

Leeftijd is ook nauw verbonden met verschillen in verwachtingen. Oudere respondenten hebben de neiging om een meer pessimistische kijk te hebben, waarbij het aandeel een daling van hun levensstandaard verwacht die geleidelijk toeneemt met de leeftijd: 16 % van de 15- tot 24-jarigen, 24 % van de 25- tot 39-jarigen, 28 % van de 40- tot 54-jarigen en 34 % van de respondenten van 55 jaar en ouder. Een vergelijkbaar leeftijdsgebonden patroon wordt waargenomen voor degenen die stabiliteit verwachten, waarbij het percentage dat geen verandering verwacht, stijgt van 45 % bij de jongste respondenten tot 59 % bij de oudsten. Daarentegen verwachten jongere Europeanen veel vaker een stijging van hun levensstandaard, waarbij 36 % van de 15- tot 24-jarigen op een verbetering anticipeert, vergeleken met slechts 25 % van de 25- tot 39-jarigen, 15 % van de 40- tot 54-jarigen en slechts 5 % van de respondenten van 55 jaar en ouder.

Het opleidingsniveau is een andere factor die verband houdt met verschillen in verwachtingen. Respondenten met een lager opleidingsniveau anticiperen eerder op een daling van hun levensstandaard, waarbij 38 % deze mening deelt, vergeleken met 27 % van de respondenten met een gemiddeld opleidingsniveau en 22 % van de respondenten met een hoog opleidingsniveau. Omgekeerd verwachten respondenten met een hoog opleidingsniveau eerder een stijging van hun levensstandaard, met 21% die verbetering verwacht, vergeleken met 15% van degenen met een gemiddeld opleidingsniveau en 10% van degenen met een laag opleidingsniveau. Dit suggereert dat hoger onderwijs wordt geassocieerd met een groter vertrouwen in de economische vooruitzichten, terwijl lager onderwijs overeenkomt met verhoogde bezorgdheid over de toekomstige persoonlijke levensstandaard.

Ook de financiële situatie is bepalend voor de verwachtingen. Respondenten die melden dat ze het grootste deel van de tijd moeite hebben met het betalen van hun rekeningen, verwachten veel vaker een daling van hun levensstandaard, waarbij 53% deze verwachting koestert, vergeleken met slechts 24% bij degenen die bijna nooit of nooit problemen ondervinden. Respondenten die

bijna nooit of nooit financiële problemen ondervinden, verwachten daarentegen eerder stabiliteit in hun levensstandaard, waarbij 57% aangeeft dat er geen verandering is in vergelijking met 31% van degenen die vaak met financiële druk worden geconfronteerd.

Tot slot hangen de verwachtingen van de respondenten ten aanzien van de ontwikkeling van hun persoonlijke levensstandaard nauw samen met hun toekomstperspectieven. Degenen die optimistisch zijn over hun eigen toekomst en die van hun gezin, anticiperen eerder op stabiliteit of verbetering van hun levensstandaard. Daarentegen verwachten respondenten die pessimistisch zijn over hun persoonlijke of gezinstoekomst veel vaker een daling, waarbij 53 % van degenen die pessimistisch zijn over hun eigen toekomst en de toekomst van hun gezin op een daling anticipeert, tegenover slechts 21 % van degenen die optimistisch zijn. Ook pessimisme over de toekomst van het eigen land gaat gepaard met negatievere verwachtingen: 43 % van de respondenten die pessimistisch zijn over hun land, verwacht een daling van hun levensstandaard, tegenover 18 % van degenen die optimistisch zijn. Deze patronen versterken het nauwe verband tussen de algemene levensvooruitzichten en de economische verwachtingen, waaruit blijkt dat persoonlijk en nationaal optimisme gepaard gaat met een groter vertrouwen in stabiliteit of verbetering, terwijl pessimisme overeenkomt met een verhoogde bezorgdheid over een mogelijke verslechtering van de levensstandaard.

SD27 Wanneer u nadenkt over de manier waarop uw persoonlijke levensstandaard de komende vijf jaar zal evolueren, welke van de volgende uitspraken beschrijft dan het beste uw verwachtingen? (% - EU)				
	Uw levensstandaard zal dalen	Uw levensstandaard zal niet veranderen	Uw levensstandaard zal stijgen	Weet ik niet / Geen antwoord
EU27	28	54	16	2
Geslacht				
Man	26	53	19	2
Vrouw	31	54	13	2
Leeftijd				
15-24	16	45	36	3
25-39	24	48	25	3
40-54	28	54	15	3
55+	34	59	5	2
Opleidingsniveau				
Laag opleidingsniveau (ISCED 0-2)	38	49	10	3
Middelhoog onderwijsniveau (ISCED 3-4)	27	56	15	2
Hoger onderwijsniveau (ISCED 5-8)	22	55	21	2
Sociaal-professionele categorie				
Zelfstandigen	24	57	18	1
Managers	21	57	20	2
Andere witte halsbanden	26	55	16	3
Handarbeiders	30	51	16	3
Huis personen	32	55	10	3
Werklozen	35	41	20	4
Gepensioneerd	36	58	4	2
Studenten	16	43	38	3
Moeilijkheden bij het betalen van rekeningen				
Het grootste deel van de tijd	53	31	14	2
Van tijd tot tijd	34	51	13	2
Bijna nooit/nooit	24	57	17	2
Subjectieve verstedelijking				
Landelijk gebied of dorp	33	51	14	2
Kleine of middelgrote stad	28	55	14	3
Grote stad	24	54	19	3
Gebruik van online platforms in de afgelopen 7 dagen				
Total 'Heb de afgelopen week online platforms gebruikt	27	54	17	2
Geen	42	52	3	3
Beeld van de EU				
Positief	21	58	19	2
Neutraal	28	56	13	3
Negatief	50	37	10	3
Lidmaatschap van de Europese Unie				
Een goede zaak	24	55	19	2
Een slechte zaak	47	41	11	1
Noch iets goeds, noch iets slechts	32	55	10	3

Waarden die het Europees Parlement prioritair moet verdedigen

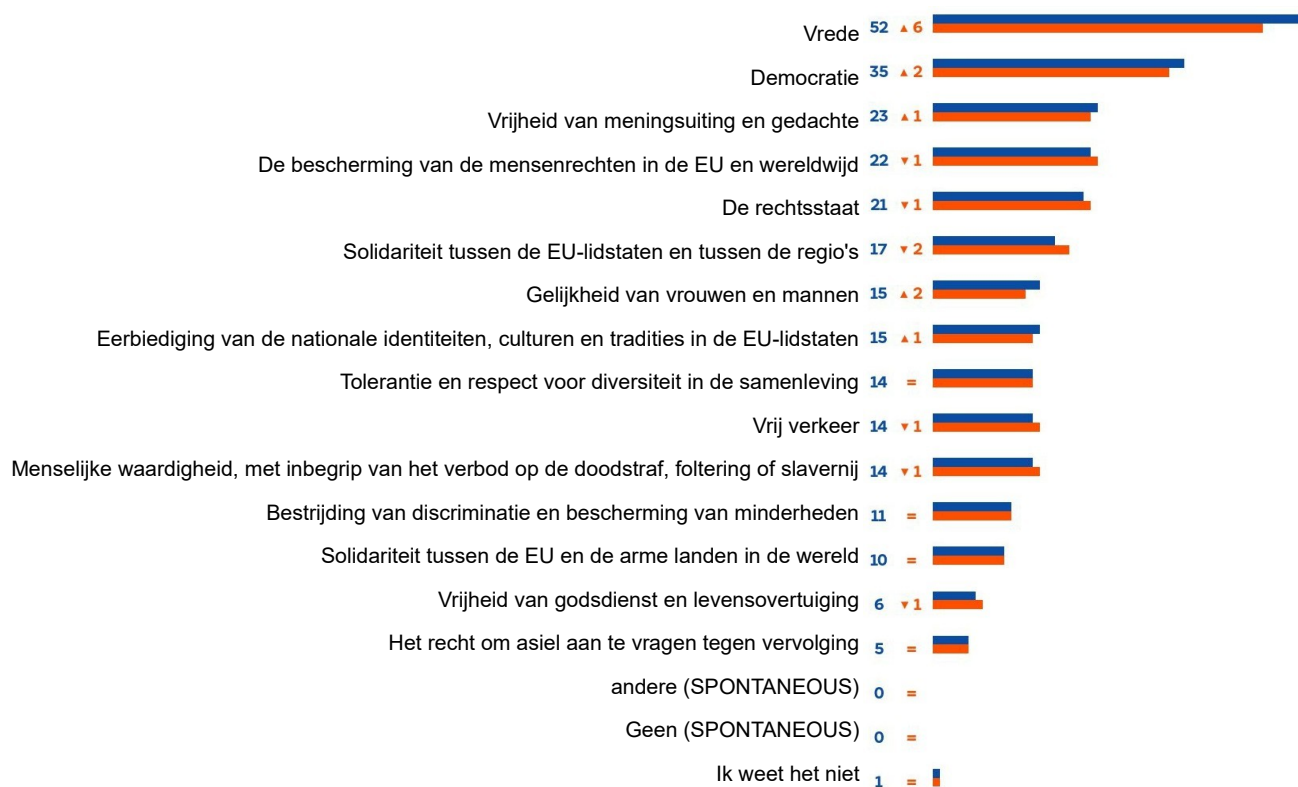
De verwachtingen van de burgers met betrekking tot de waarden die het Europees Parlement moet verdedigen, bieden een cruciaal inzicht in hoe Europeanen de kerntaak en de democratische grondslagen van de Unie ervaren. Naast concrete beleidsprioriteiten onthullen deze standpunten de onderliggende beginselen die volgens de burgers richting moeten geven aan de werkzaamheden van het Parlement en de toekomstige koers van de EU moeten bepalen.

Op EU-niveau komt vrede veruit naar voren als de waarde die de burgers het meest willen dat het Europees Parlement als prioriteit verdedigt. Meer dan de helft van de respondenten (52%) noemt vrede, een grote stijging van zes procentpunten sinds mei 2025. Dit bevestigt dat, in de huidige geopolitieke context die wordt gevormd door de aanhoudende aanvalsoorlog van Rusland tegen Oekraïne, de escalatie van het geweld in het Midden-Oosten en bredere internationale spanningen, vrede een nog centralere en meer verenigende verwachting onder de Europeanen is geworden. Het belang van deze waarde onderstreept de sterke vraag van burgers naar stabiliteit, conflictpreventie en een duidelijke rol van de EU bij het waarborgen van vrede binnen en buiten haar grenzen.

Democratie volgt als de op één na meest genoemde waarde, die door 35 % van de respondenten wordt aangehaald (+2 procentpunten sinds mei 2025). Dit wijst op een voortdurende consolidatie van de democratische zorgen in de hele Unie. In een context die wordt gekenmerkt door uitdagingen voor democratische instellingen, desinformatie en een afnemend vertrouwen in politieke systemen, weerspiegelt het aanhoudende belang dat burgers hechten aan democratie de verwachtingen dat het Europees Parlement een hoedster van democratische beginselen en rechten moet blijven.

Naast vrede en democratie worden verschillende andere fundamentele waarden door meer dan een op de vijf Europeanen genoemd als prioriteiten voor het Europees Parlement om te verdedigen: vrijheid van meningsuiting en gedachte, de bescherming van de mensenrechten in de EU en wereldwijd, en de rechtsstaat.

QA5ab Welke van de volgende waarden moet het Europees Parlement volgens u prioritair verdedigen? Ten eerste? En toen? (MAX. 3 ANTWOORDEN) (EU27) (%)

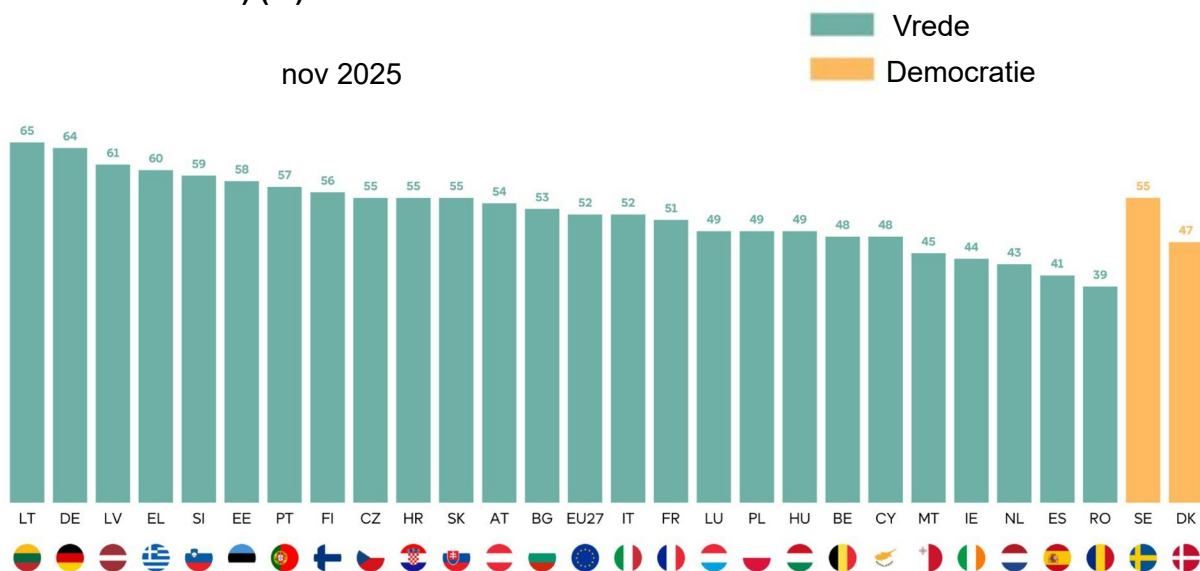
nov 2025

■ nov 2025

■ Δ mei 2025

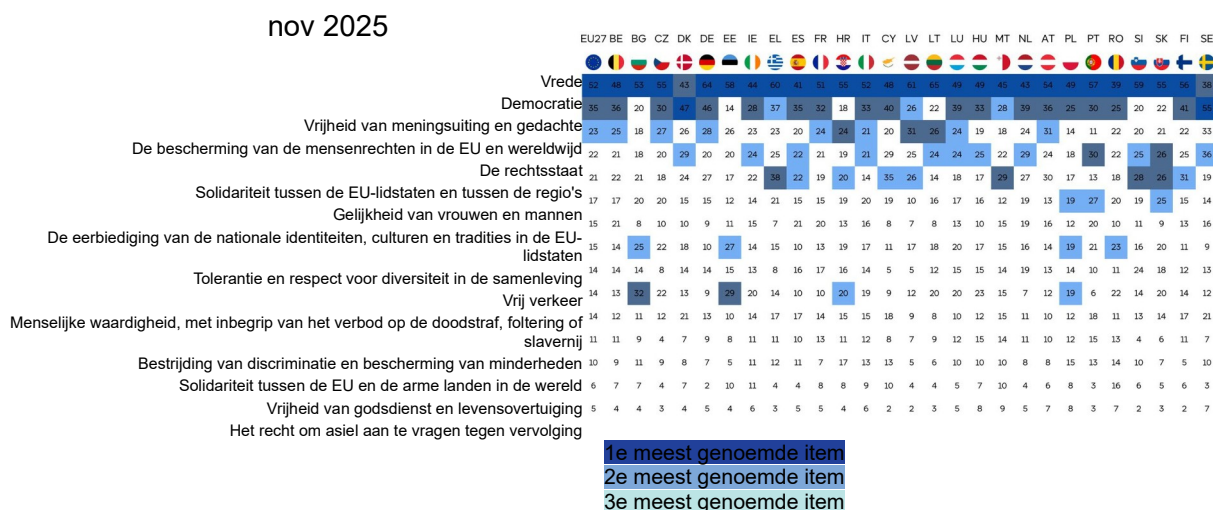
Op nationaal niveau is vrede de meest genoemde prioriteit in 25 landen, wat de uitzonderlijk brede weerklink ervan in de hele Europese Unie bevestigt. Alleen in Zweden en Denemarken komt democratie naar voren als de meest geciteerde waarde. Zelfs in deze twee gevallen blijft vrede echter de op één na meest genoemde waarde.

QA5ab Welke van de volgende waarden moet het Europees Parlement volgens u prioritair verdedigen? Ten eerste? En toen? (MAX. 3 ANTWOORDEN) (%)

Democratie is ook een belangrijke prioriteit in de hele Europese Unie. Het behoort tot de drie meest genoemde waarden in 21 lidstaten en bevestigt de brede relevantie ervan, zelfs wanneer het niet de hoogste waarde is.

QA5ab Welke van de volgende waarden moet het Europees Parlement volgens u prioritair verdedigen? Ten eerste? En toen? (MAX. 3 ANTWOORDEN) (%)

Verschillen in de waarden die volgens de burgers door het Europees Parlement moeten worden verdedigd, zijn ook zichtbaar in sociaaldemografische en attitudinale groepen.

Genderverschillen in waardeprioriteiten zijn relatief beperkt, maar sommige contrasten vallen op. Vrouwen noemen vrede iets vaker dan mannen als een waarde die het Europees Parlement zou moeten verdedigen (54 % tegenover 50 %). En er lijkt een meer uitgesproken verschil te zijn met betrekking tot de gelijkheid van vrouwen en mannen: 18% van de vrouwen beschouwt gendergelijkheid als een prioriteit, tegenover 11% van de mannen.

Vrede is consequent belangrijk in alle leeftijdsgroepen, maar wordt het vaakst aangehaald door oudere respondenten, waarbij 56% van de 55-plussers het als prioriteit noemt. Dit is te vergelijken met 50 % van de respondenten in de leeftijdscategorie 40-54 jaar, 47 % van de respondenten in de leeftijdscategorie 25-39 jaar en 48 % van de jongste groep (15-24 jaar). Deze bevindingen suggereren dat oudere Europeanen bijzonder belang hechten aan vrede.

Vrede wordt ook het vaakst genoemd door respondenten met een laag opleidingsniveau (60 %), vergeleken met 51 % van de respondenten met een gemiddeld opleidingsniveau en 45 % van de respondenten met een hoog opleidingsniveau. Daarentegen geven respondenten met een hoog opleidingsniveau eerder prioriteit aan waarden als de bescherming van de mensenrechten, de rechtsstaat en tolerantie en respect voor diversiteit dan respondenten met een lager opleidingsniveau.

De perceptie van de respondenten van de Europese Unie vormt ook een aantal van hun waardeprioriteiten. Degenen met een positief beeld van de EU maken vaker melding van de bescherming van de mensenrechten (25 % tegenover 19 % onder respondenten met een negatief beeld), solidariteit tussen de EU-lidstaten en tussen de regio's (19 % tegenover 14 %) en tolerantie en respect voor diversiteit in de samenleving (16 % tegenover 10 %). Omgekeerd geven respondenten met een negatief beeld van de EU eerder prioriteit aan de vrijheid van meningsuiting en gedachtegoed (27 % tegenover 21 % van de respondenten met een positief beeld) en de rechtsstaat (26 % tegenover 20 %).

QA5ab Welke van de volgende waarden moet het Europees Parlement volgens u prioritair verdedigen? Ten eerste? En toen? (MAX. 3 ANTWOORDEN) (% - EU)									
	Vrede	Democratie	Vrijheid van meningsuiting en gedachte	De bescherming van de mensenrechten in de EU en wereldwijd	De rechtsstaat	Solidariteit tussen de EU-lidstaten en tussen de regio's	Gelijkheid van vrouwen en mannen	Eerbiediging van de nationale identiteiten, culturen en tradities in de EU-lidstaten	Tolerantie en respect voor diversiteit in de samenleving
EU27	52	35	23	22	21	17	15	15	14
Geslacht									
Man	50	36	24	21	23	18	11	16	13
Vrouw	54	34	22	23	20	16	18	14	16
Leeftijd									
15-24	48	32	24	23	15	16	19	13	15
25-39	47	33	24	25	20	16	16	15	17
40-54	50	34	24	22	23	16	15	16	13
55+	56	37	22	20	23	19	13	14	13
Opleidingsniveau									
Laag opleidingsniveau (ISCED 0-2)	60	35	21	19	19	15	16	13	12
Middelhoog onderwijsniveau (ISCED 3-4)	51	33	24	21	21	18	15	16	14
Hoger onderwijsniveau (ISCED 5-8)	45	38	24	26	24	18	13	16	17
Sociaal-professionele categorie									
Zelfstandigen	49	34	23	23	25	18	12	20	14
Managers	49	40	25	25	23	17	12	15	16
Andere witte halsbanden	48	35	22	23	23	19	16	15	15
Handarbeiders	51	31	24	21	21	16	16	15	14
Huis personen	50	29	20	24	18	17	16	13	15
Werklozen	47	29	30	24	18	17	19	14	16
Gepensioneerd	58	38	21	20	22	18	12	14	12
Studenten	49	35	23	25	15	14	18	14	16
Moelijkheden bij het betalen van rekeningen									
Het grootste deel van de tijd	49	33	26	22	21	17	16	15	12
Van tijd tot tijd	51	32	21	22	20	16	16	15	14
Bijna nooit/nooit	52	36	23	22	22	18	14	15	15
Subjectieve verstedelijking									
Landelijk gebied of dorp	53	37	23	21	21	17	15	15	13
Kleine of middelgrote stad	53	33	23	22	20	18	16	14	14
Grote stad	48	35	23	24	23	17	12	15	16
Gebruik van online platforms in de afgelopen 7 dagen									
Total 'Heb de afgelopen week online platforms gebruikt	50	35	24	23	21	17	15	15	15
Geen	64	35	17	17	20	17	11	14	9
Beeld van de EU									
Positief	50	37	21	25	20	19	14	15	16
Neutraal	53	33	24	21	21	16	16	14	14
Negatief	53	34	27	19	26	14	13	17	10
Lidmaatschap van de Europese Unie									
Een goede zaak	51	37	23	24	21	18	15	14	16
Een slechte zaak	47	31	27	15	24	13	13	18	10
Noch iets goeds, noch iets slechts	54	33	22	20	21	17	15	15	13

QA5ab Welke van de volgende waarden moet het Europees Parlement volgens u prioritair verdedigen? Ten eerste? En toen? (MAX. 3 ANTWOORDEN) (% - EU)									
	Vrij verkeer	Menselijke waardigheid, met inbegrip van het verbod op de doodstraf, foltering of slavernij	Bestrijding van discriminatie en bescherming van minderheden	Solidariteit tussen de EU en de arme landen in de wereld	Vrijheid van godsdienst en levensovertu- iging	Het recht om asiel aan te vragen tegen vervolgving	andere (SPONTANE OUS)	Geen (SPONTA NEOUS)	Ik weet het niet
EU27	14	14	11	10	6	5	0	0	1
Geslacht									
Man	15	14	10	10	6	5	1	0	0
Vrouw	12	15	11	10	6	5	0	0	1
Leeftijd									
15-24	14	15	13	11	8	7	0	0	1
25-39	16	14	12	10	5	6	0	0	0
40-54	15	14	11	10	6	5	1	1	0
55+	12	14	10	9	6	5	1	1	1
Opleidingsniveau									
Laag opleidingsniveau (ISCED 0-2)	13	14	11	10	6	5	1	1	1
Middelhoog onderwijsniveau (ISCED 3-4)	15	14	11	11	7	6	0	0	0
Hoger onderwijsniveau (ISCED 5-8)	13	15	11	9	5	5	0	0	0
Sociaal-professionele categorie									
Zelfstandigen	15	13	8	10	6	5	1	0	0
Managers	15	12	9	9	4	6	0	0	0
Andere witte halsbanden	14	14	12	10	6	6	0	0	0
Handarbeiders	16	14	11	10	6	5	0	0	0
Huis personen	13	16	12	13	9	6	0	0	1
Werklozen	13	15	13	8	6	4	1	1	1
Gepensioneerd	11	14	10	10	7	4	1	1	1
Studenten	14	16	14	10	6	7	0	0	0
Moelijkheden bij het betalen van rekeningen									
Het grootste deel van de tijd	12	15	13	10	6	4	1	1	1
Van tijd tot tijd	15	16	12	11	8	6	0	0	1
Bijna nooit/nooit	14	14	10	9	6	5	0	0	0
Subjectieve verstedelijking									
Landelijk gebied of dorp	12	14	9	9	6	5	1	0	1
Kleine of middelgrote stad	15	14	11	10	7	5	0	1	0
Grote stad	14	15	12	10	6	6	0	0	0
Gebruik van online platforms in de afgelopen 7 dagen									
Total 'Heb de afgelopen week online platforms gebruikt	14	14	11	10	6	5	0	0	0
Geen	12	13	9	9	8	4	1	1	2
Beeld van de EU									
Positief	15	15	11	10	6	6	0	0	0
Neutraal	14	13	11	10	7	5	1	0	1
Negatief	12	13	8	8	6	4	1	2	1
Lidmaatschap van de Europese Unie									
Een goede zaak	14	14	11	10	5	5	0	0	0
Een slechte zaak	13	13	10	10	9	6	1	2	0
Noch iets goeds, noch iets slechts	15	14	11	9	7	5	1	1	1

Tevredenheid met de democratie

De prioritering door burgers van democratie als kernwaarde voor het Europees Parlement roept natuurlijk vragen op over hoe Europeanen de werking van democratische systemen in de praktijk ervaren. In dit verband wordt in het volgende deel de tevredenheid van de Europeanen over democratie op nationaal en Europees niveau onderzocht.

Op EU-niveau is meer dan de helft van de Europeanen tevreden over de werking van de democratie. Meer bepaald geeft 54 % van de respondenten aan tevreden te zijn over de werking van de democratie in de Europese Unie, waaronder 4 % die zeer tevreden is. Dit tevredenheidsniveau is iets lager dan dat van de nationale democratie, waar 58 % van de respondenten tevreden is, waaronder 7 % die zeer tevreden is.

SD18a Bent u over het algemeen zeer tevreden, tamelijk tevreden, niet erg tevreden of helemaal niet tevreden met de manier waarop democratie werkt in (ons land)? (EU27) (%)

SD18b: En hoe zit het met de werking van de democratie in de EU? (EU27) (%)

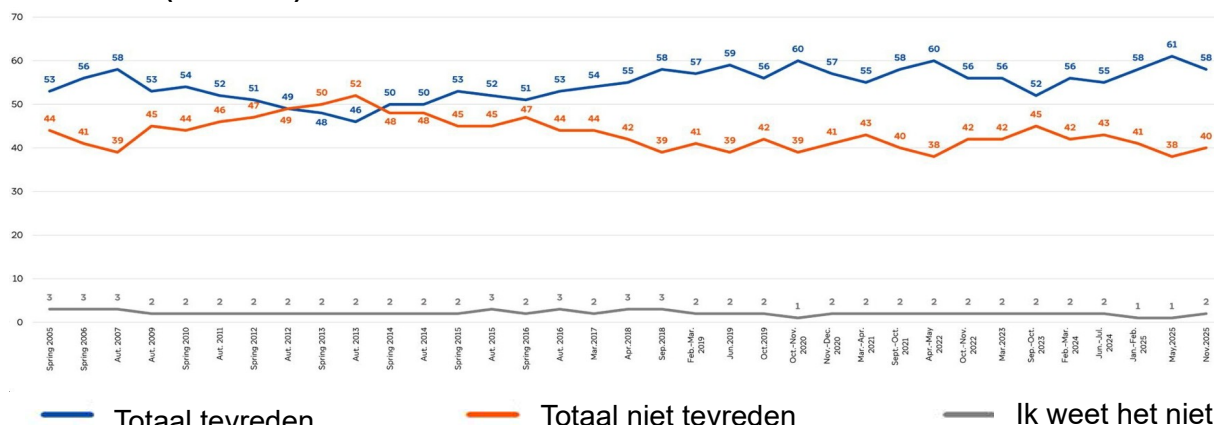

■ Zeer tevreden ■ Vrij tevreden ■ Niet erg tevreden ■ Helemaal niet tevreden ■ Ik weet het niet

nov 2025

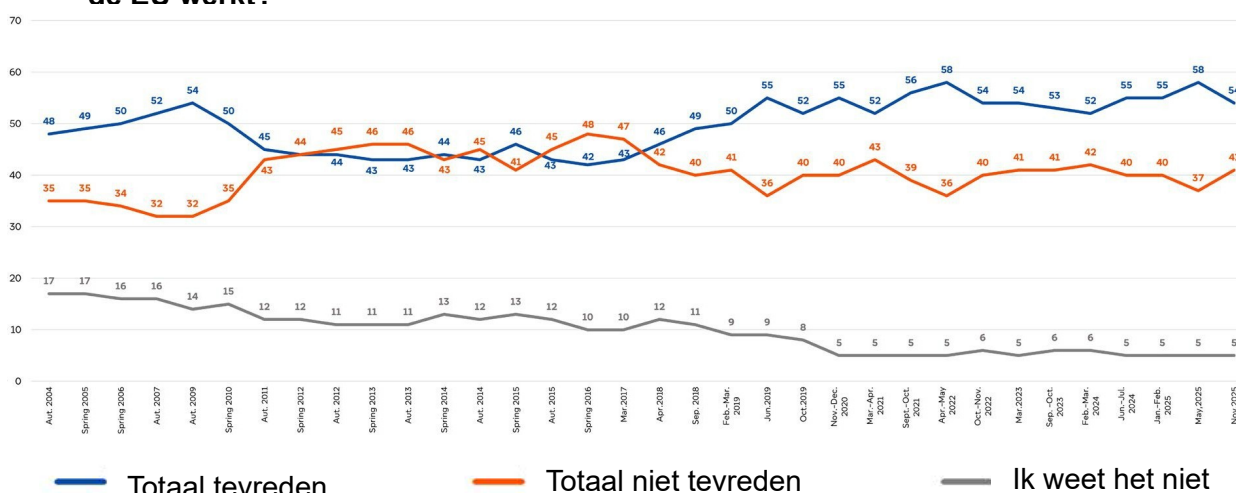
Vergeleken met de vorige enquête in mei 2025 is de tevredenheid over de democratie licht gedaald. De tevredenheid over de nationale democratie is met 3 procentpunten afgenomen, terwijl de tevredenheid over de werking van de democratie in de EU met 4 procentpunten is afgenomen. Ondanks deze daling op korte termijn is de algemene trend sinds het midden van de jaren 2010 over het algemeen positief geweest voor zowel de democratie op nationaal als op EU-niveau. Sinds 2014 heeft ten minste de helft van de respondenten in de EU consequent zijn tevredenheid geuit over de manier waarop de democratie in hun land werkt. Deze stabiliteit op lange termijn wijst op een aanhoudende basis van tevredenheid met de nationale democratische instellingen, zelfs als kortetermijnfluctuaties, zoals de lichte daling sinds mei 2025, tijdelijke politieke, economische of sociale druk kunnen weerspiegelen.

SD18a Bent u over het algemeen zeer tevreden, tamelijk tevreden, niet erg tevreden of helemaal niet tevreden met de manier waarop democratie werkt in (ons land)?

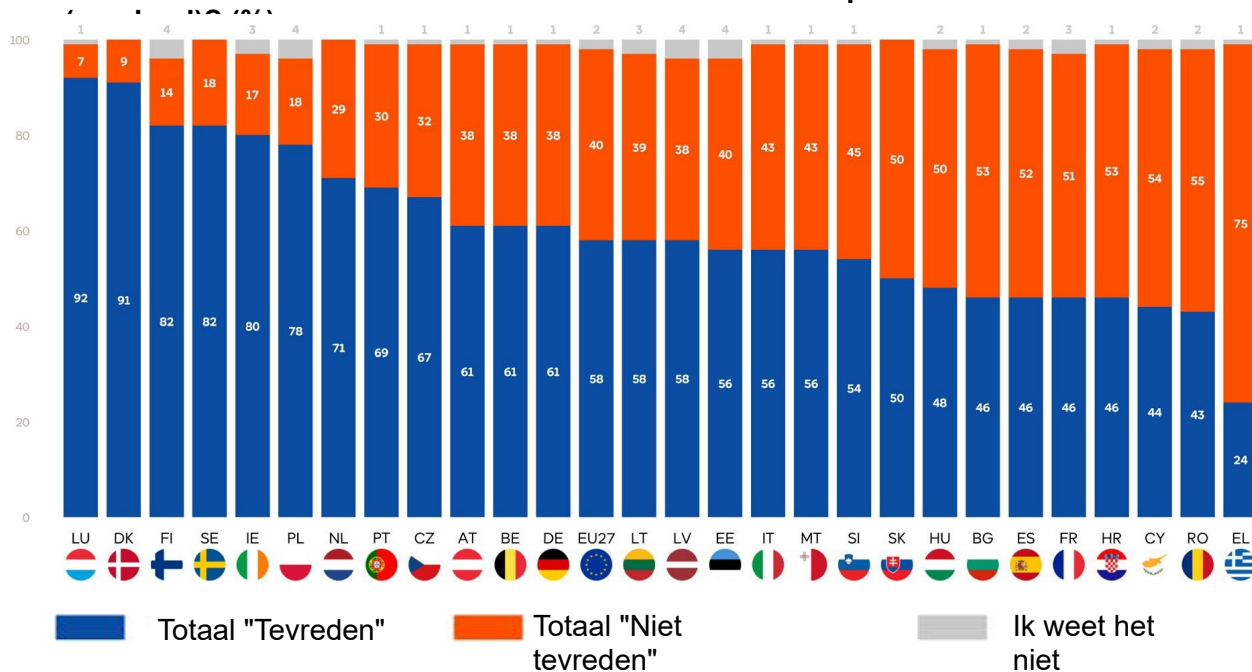
Wat het niveau van de Europese Unie betreft, heeft sinds 2019 ten minste de helft van de respondenten consequent aangegeven tevreden te zijn met de democratie op EU-niveau. Dit wijst erop dat, hoewel kortetermijnfluctuaties optreden, een relatief stabiele meerderheid van de Europeanen vertrouwen behoudt in de werking van democratische processen binnen de EU.

SD18b Bent u over het algemeen zeer tevreden, tamelijk tevreden, niet erg tevreden of helemaal niet tevreden met de manier waarop de democratie in de EU werkt?

Op nationaal niveau verschilt de tevredenheid over de werking van de democratie in hun land aanzienlijk van lidstaat tot lidstaat. Ten minste de helft van de respondenten geeft aan tevreden te zijn in 19 lidstaten, wat aangeeft dat een meerderheid van de burgers in de meeste landen vertrouwen heeft in de werking van hun nationale democratische stelsels. De hoogste tevredenheidsniveaus worden waargenomen in Luxemburg (92%) en Denemarken (91%). Daarentegen is de tevredenheid in een klein aantal lidstaten aanzienlijk lager. Het laagste niveau wordt geregistreerd in Griekenland, waar slechts 24% van de respondenten zegt tevreden te zijn met de manier waarop democratie in hun land werkt.

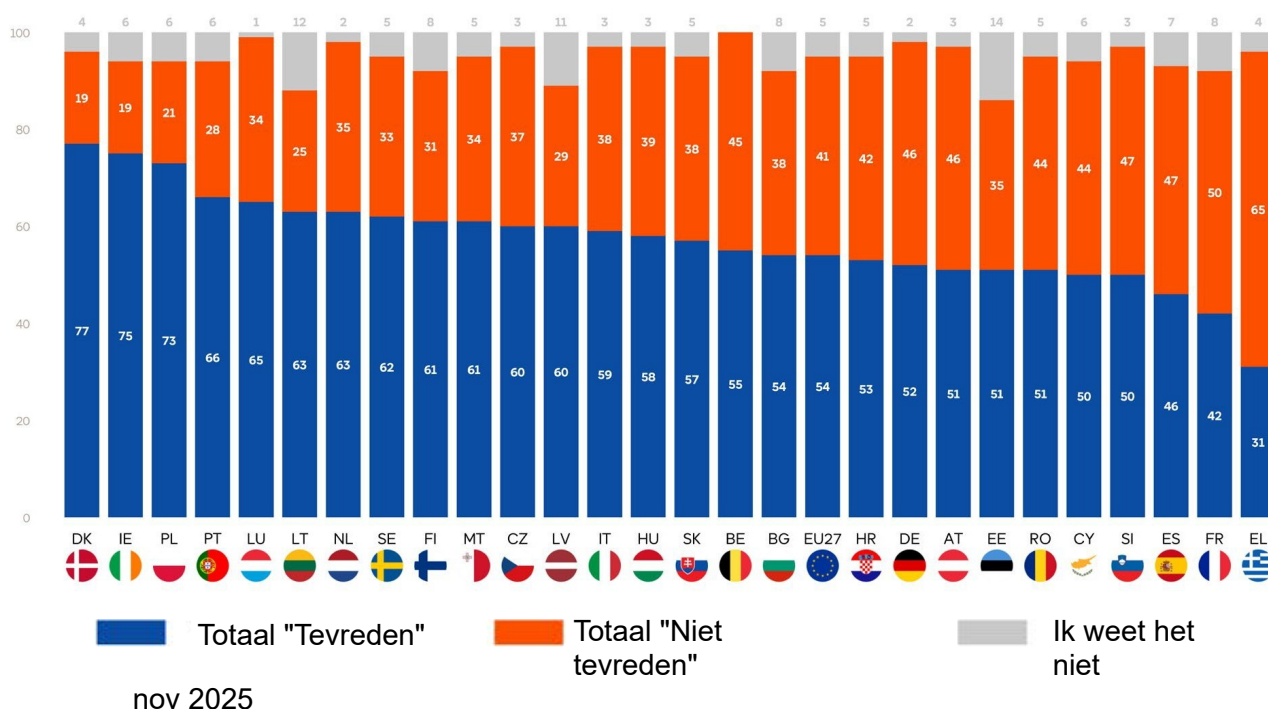
SD18a Bent u over het algemeen zeer tevreden, tamelijk tevreden, niet erg tevreden of helemaal niet tevreden met de manier waarop democratie werkt in

De perceptie van de werking van de democratie op het niveau van de Europese Unie verschilt ook van lidstaat tot lidstaat, hoewel de tevredenheid relatief wijdverbreid is. Minstens de helft van de respondenten geeft aan tevreden te zijn met de werking van de democratie in de EU in 24 lidstaten, wat wijst op goedkeuring door de meerderheid in de meeste landen. De hoogste tevredenheidsniveaus worden opgetekend in Denemarken (77%), Ierland (75%) en Polen (73%). Omgekeerd is de tevredenheid over de democratie in de EU in sommige lidstaten lager. De laagste niveaus worden waargenomen in Griekenland (31%), gevolgd door Frankrijk (42%) en Spanje (46%).

De bevindingen wijzen op een correlatie tussen de tevredenheid van de burgers over de democratie op nationaal en EU-niveau. In landen waar de tevredenheid over de nationale democratie hoog is, hebben burgers ook de neiging om meer tevredenheid te uiten over het functioneren van de democratie in de Europese Unie. Omgekeerd is in landen waar de tevredenheid over de nationale democratie laag is, de tevredenheid over de democratie op EU-niveau over het algemeen ook lager.

SD18b En hoe zit het met de manier waarop democratie in de EU werkt? (%)

Verschillen in tevredenheid over democratie worden waargenomen tussen verschillende sociaaldemografische en attitudinale groepen, wat weerspiegelt hoe persoonlijke omstandigheden, levensfase en percepties van de Europese Unie zich verhouden tot de beoordelingen door burgers van democratisch functioneren.

Ten eerste worden er geen significante verschillen waargenomen naar geslacht, waarbij mannen en vrouwen dezelfde mate van tevredenheid uiten over de manier waarop democratie werkt, zowel op nationaal als op EU-niveau.

Leeftijd wordt geassocieerd met tevredenheid. Jongere respondenten uiten eerder hun tevredenheid over democratie op beide niveaus, waarbij de kloof voor democratie op EU-niveau groter is. Van de respondenten tussen 15 en 24 jaar zegt 65 % tevreden te zijn over de manier waarop democratie in de EU werkt, tegenover 57 % van de respondenten tussen 25 en 39 jaar, 55 % van de respondenten tussen 40 en 54 jaar en 50 % van de respondenten van 55 jaar en ouder. Een vergelijkbare leeftijdsgradiënt wordt waargenomen voor tevredenheid met de nationale democratie.

Het onderwijsniveau hangt ook samen met de tevredenheid over de democratie. Hoe hoger het opleidingsniveau, hoe groter de kans dat respondenten hun tevredenheid uiten, zowel op nationaal als op EU-niveau. 47 % van de respondenten met een laag opleidingsniveau geeft aan tevreden te zijn over de manier waarop democratie in hun land werkt, tegenover 58 % van de respondenten met een gemiddeld opleidingsniveau en 66 % van de respondenten met een hoog opleidingsniveau. Dit patroon geeft aan dat een hoger opleidingsniveau gepaard gaat met een groter vertrouwen in democratische instellingen en processen.

Ook de financiële situatie speelt een belangrijke rol. Respondenten die meer moeite hebben om hun rekeningen te betalen, zijn duidelijk minder tevreden met democratie op beide niveaus. Op nationaal niveau zegt slechts 34 % van degenen die het grootste deel van de tijd moeite hebben met het betalen van hun rekeningen tevreden te zijn met de manier waarop democratie werkt, tegenover 49 % van degenen die van tijd tot tijd moeilijkheden ondervinden en 64 % van degenen die bijna nooit of nooit met dergelijke moeilijkheden worden geconfronteerd. Deze gradiënt benadrukt de nauwe relatie tussen economische veiligheid en percepties van democratische prestaties.

Vervolgens hangt de perceptie van de Europese Unie sterk samen met de tevredenheid over de democratie, met name op EU-niveau. Respondenten met een positief beeld van de EU geven veel vaker uiting aan hun tevredenheid over de democratie op zowel nationaal als Europees niveau. Het contrast is vooral opvallend voor de democratie op EU-niveau: 72 % van de respondenten met een positief beeld van de EU zegt tevreden te zijn met de manier waarop de democratie in de EU werkt, tegenover slechts 18 % van de respondenten met een negatief beeld. Deze grote kloof onderstreept het sterke verband tussen de perceptie van de EU en het vertrouwen in de democratische werking ervan.

Over het algemeen wijzen deze bevindingen op een sterke afstemming tussen tevredenheid met democratie op nationaal en Europees niveau. In alle landen, sociaaldemografische groepen en attitudeprofielen geven respondenten die meer tevreden zijn met de democratie in hun land ook vaker aan tevreden te zijn met de werking van de democratie in de Europese Unie.

SD18a Bent u over het algemeen zeer tevreden, tamelijk tevreden, niet erg tevreden of helemaal niet tevreden met de manier waarop democratie werkt in (ons land)? (% - EU)			
	Totaal "Tevreden"	Totaal "Niet tevreden"	Ik weet het niet
EU27	58	40	2
Geslacht			
Man	58	40	2
Vrouw	57	41	2
Leeftijd			
15-24	64	32	4
25-39	59	39	2
40-54	59	40	1
55+	55	44	1
Opleidingsniveau			
Laag opleidingsniveau (ISCED 0-2)	47	50	3
Middelhoog onderwijsniveau (ISCED 3-4)	58	40	2
Hoger onderwijsniveau (ISCED 5-8)	66	33	1
Sociaal-professionele categorie			
Zelfstandigen	56	43	1
Managers	67	32	1
Andere witte halsbanden	64	35	1
Handarbeiders	52	46	2
Huis personen	54	43	3
Werklozen	45	52	3
Gepensioneerd	53	45	2
Studenten	68	28	4
Moeilijkheden bij het betalen van rekeningen			
Het grootste deel van de tijd	34	63	3
Van tijd tot tijd	49	50	1
Bijna nooit/nooit	64	34	2
Subjectieve verstedelijking			
Landelijk gebied of dorp	54	44	2
Kleine of middelgrote stad	56	42	2
Grote stad	64	35	1
Gebruik van online platforms in de afgelopen 7 dagen			
Total 'Heb de afgelopen week online platforms gebruikt	59	39	2
Geen	46	50	4
Beeld van de EU			
Positief	71	28	1
Neutraal	53	44	3
Negatief	27	72	1
Lidmaatschap van de Europese Unie			
Een goede zaak	69	30	1
Een slechte zaak	30	69	1
Noch iets goeds, noch iets slechts	44	53	3

SD18b En hoe zit het met de manier waarop democratie in de EU werkt? (% - EU)			
	Totaal "Tevreden"	Totaal "Niet tevreden"	Ik weet het niet
EU27	54	41	5
Geslacht			
Man	54	42	4
Vrouw	54	40	6
Leeftijd			
15-24	65	28	7
25-39	57	39	4
40-54	55	42	3
55+	50	44	6
Opleidingsniveau			
Laag opleidingsniveau (ISCED 0-2)	44	48	8
Middelhoog onderwijsniveau (ISCED 3-4)	55	41	4
Hoger onderwijsniveau (ISCED 5-8)	61	36	3
Sociaal-professionele categorie			
Zelfstandigen	54	43	3
Managers	63	35	2
Andere witte halsbanden	62	35	3
Handarbeiders	50	46	4
Huis personen	51	41	8
Werklozen	43	51	6
Gepensioneerd	48	45	7
Studenten	67	26	7
Moelijkheden bij het betalen van rekeningen			
Het grootste deel van de tijd	36	58	6
Van tijd tot tijd	48	47	5
Bijna nooit/nooit	59	37	4
Subjectieve verstedelijking			
Landelijk gebied of dorp	50	45	5
Kleine of middelgrote stad	54	41	5
Grote stad	60	36	4
Gebruik van online platforms in de afgelopen 7 dagen			
Total 'Heb de afgelopen week online platforms gebruikt	56	40	4
Geen	39	49	12
Beeld van de EU			
Positief	72	25	3
Neutraal	46	46	8
Negatief	18	78	4
Lidmaatschap van de Europese Unie			
Een goede zaak	68	28	4
Een slechte zaak	19	78	3
Noch iets goeds, noch iets slechts	37	55	8

5. BIJZONDERHEDEN VAN DE BURGERS NAAR DE EU EN HET EP

5. BIJZONDERHEDEN VAN DE BURGERS NAAR DE EU EN HET EP

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de houding van de burgers ten opzichte van de Europese Unie en het Europees Parlement en wordt ingegaan op hun imago van het Parlement, de waargenomen rol ervan, de standpunten van de EU en de evaluatie van het EU-lidmaatschap van hun land. Voor alle indicatoren zijn er steeds meer positieve meningen dan negatieve, en de ontwikkeling op lange termijn toont aan dat, ondanks kleine recente dalingen, de publieke steun sterk blijft in vergelijking met perioden in het verleden waarin het advies negatiever was. De houdingen verschillen van lidstaat tot lidstaat en van sociaal-demografische groep en weerspiegelen de nationale context en de individuele perspectieven.

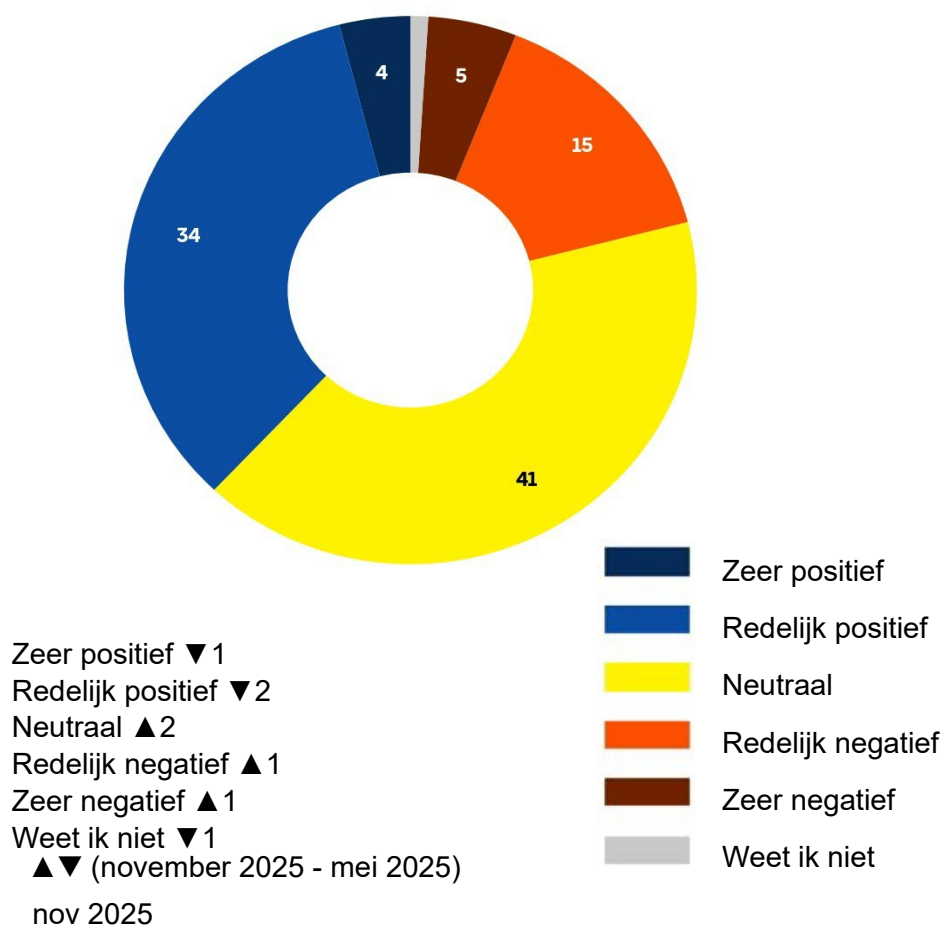
Afbeelding van het Europees Parlement

In dit deel wordt het beeld van de burgers van het Europees Parlement onderzocht, een belangrijke indicator voor de perceptie van de instelling door de Europeanen. De analyse onderzoekt de algemene percepties in de EU, verschillen tussen de lidstaten en verschillen tussen sociaaldemografische en attitudinale groepen.

Op EU-niveau geeft 38 % van de respondenten aan een positief beeld van het Europees Parlement te hebben, waarvan 4 % zegt een zeer positieve mening te hebben. 41% van de Europeanen heeft een neutrale perceptie, terwijl 20% een negatief beeld heeft, waarvan 5% zeer negatief is. Sinds de vorige enquête in mei 2025 is het percentage respondenten met een positief beeld met 3 procentpunten gedaald, wat wijst op een lichte daling van de gunstige perceptie van het Parlement in de hele EU.

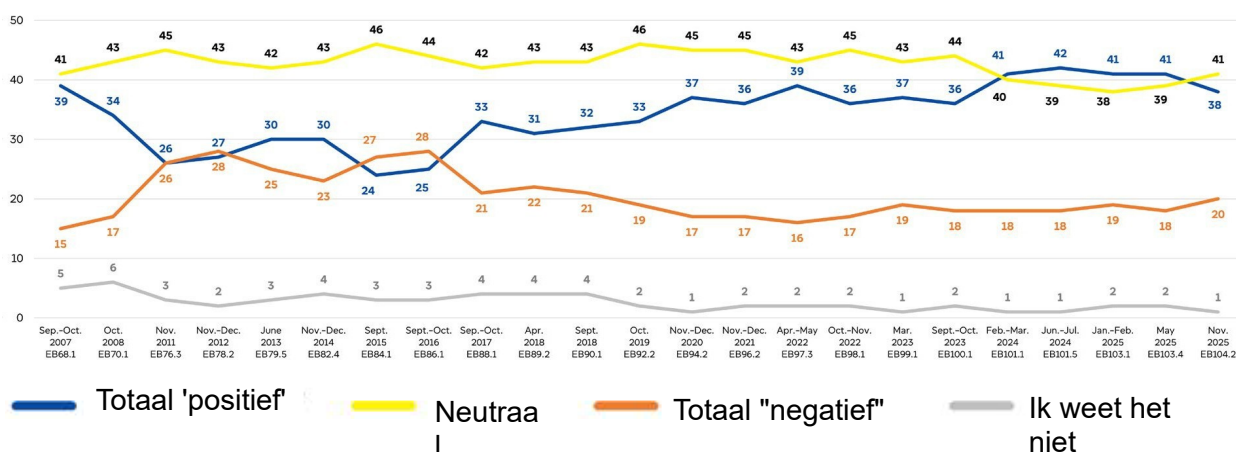
De algemene context van mondiale spanningen en uitdagingen voor de EU, met een uitgesproken pessimisme over de toekomst van de wereld, die door meer dan de helft van de respondenten wordt gemeld, zoals beschreven aan het begin van dit verslag, draagt waarschijnlijk bij tot het vormgeven van de houding van individuen. Dergelijke zorgen kunnen met name van invloed zijn op de perceptie van de burgers van instellingen zoals het Europees Parlement en de Europese Unie.

QA1 Heeft u over het algemeen een zeer positief, vrij positief, neutraal, vrij negatief of zeer negatief beeld van het Europees Parlement? (EU27) (%)

Op langere termijn hebben de positieve standpunten van het Europees Parlement sinds 2017 consequent de negatieve overtroffen. Hoewel sinds mei 2025 een lichte daling is waargenomen, blijft het huidige aandeel positieve percepties relatief hoog, vooral in vergelijking met de periode tussen 2011 en 2016, toen het imago van het Parlement negatiever werd bekeken. Deze langetermijntrend wijst op een over het algemeen stabiele en gunstige perceptie van het Europees Parlement in de afgelopen jaren.

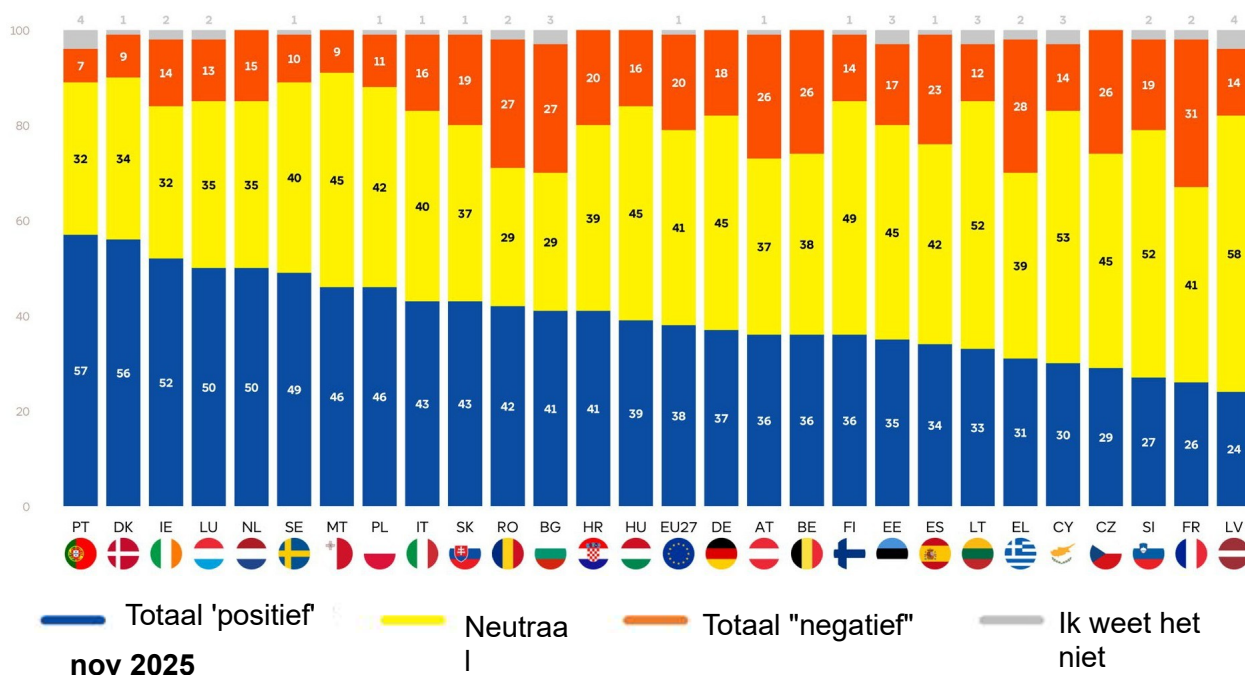
QA1 Heeft u over het algemeen een zeer positief, vrij positief, neutraal, vrij negatief of zeer negatief beeld van het Europees Parlement? (% - EU)

De standpunten van het Europees Parlement verschillen van lidstaat tot lidstaat. Op nationaal niveau geeft ten minste de helft van de respondenten aan in vijf lidstaten een positief beeld van het Europees Parlement te hebben, en dit is het meest voorkomende beeld in 13 lidstaten. De hoogste percentages worden waargenomen in Portugal (57%), Denemarken (56%) en Ierland (52%). Omgekeerd zijn de laagste niveaus van positieve percepties te vinden in Letland (24%), Frankrijk (26%) en Slovenië (27%).

Negatieve standpunten zijn het meest uitgesproken in Frankrijk (31%), Griekenland (28%) en Roemenië en Bulgarije (27%). Frankrijk is de enige lidstaat waar de negatieve meningen van het Europees Parlement groter zijn dan de positieve, waarbij 31 % van de respondenten een negatief beeld heeft, tegenover 26 % die een positieve perceptie uitdrukt.

QA1 Heeft u over het algemeen een zeer positief, vrij positief, neutraal, vrij negatief of zeer negatief beeld van het Europees Parlement? (%)

In dit deel zal worden onderzocht hoe de percepties van het Europees Parlement verschillen tussen sociaal-demografische en attitudinale groepen, waarbij de verschillen naar geslacht, leeftijd, opleiding, economische omstandigheden en bredere houding ten opzichte van de EU worden benadrukt.

Ten eerste heeft gender een beperkte invloed op het algemene imago van het Europees Parlement. Vrouwen hebben iets meer kans dan mannen om een neutrale mening te uiten (43% versus 38%), terwijl mannen iets meer kans hebben dan vrouwen om een negatieve perceptie te hebben (22% versus 18%). Positieve percepties zijn over het algemeen vergelijkbaar tussen geslachten.

Leeftijdsgelijken verschillen zijn meer merkbaar. Jongere respondenten hebben doorgaans een positievere mening over het Europees Parlement dan oudere respondenten. Van de 15- tot 24-jarigen geeft 45 % een positief beeld, tegenover 41 % van de respondenten in de leeftijd van 25-39 jaar, 38 % van de respondenten in de leeftijd van 40-54 jaar en 35 % van de respondenten in de leeftijd van 55 jaar en ouder. Dit patroon wijst op een sterkere positieve perceptie bij de jongste Europeanen.

Vervolgens hangt het opleidingsniveau samen met de perceptie van het Europees Parlement. Respondenten met een hoog opleidingsniveau hebben meer kans om een positief beeld te geven

(45%) dan respondenten met een gemiddeld (38%) of laag opleidingsniveau (31%), wat suggereert dat hoger onderwijs verband houdt met een gunstiger beeld van de instelling.

De financiële situatie van de respondenten houdt ook verband met hun mening over het Europees Parlement. Degenen die bijna nooit of nooit moeite hebben met het betalen van rekeningen hebben meer kans om een positief beeld te hebben (41%) dan respondenten die van tijd tot tijd problemen ondervinden (34%) of het grootste deel van de tijd (29%).

Attitudinale kenmerken tonen de sterkste associaties met de perceptie van het Europees Parlement. Respondenten met een positief beeld van de Europese Unie zijn eerder geneigd een positief beeld van het Parlement te geven (69 %), terwijl respondenten met een negatief beeld van de EU sterk geneigd zijn een negatief beeld van het Parlement te hebben (79 %).

QA1 Heeft u over het algemeen een zeer positief, vrij positief, neutraal, vrij negatief of zeer negatief beeld van het Europees Parlement? (% - EU)

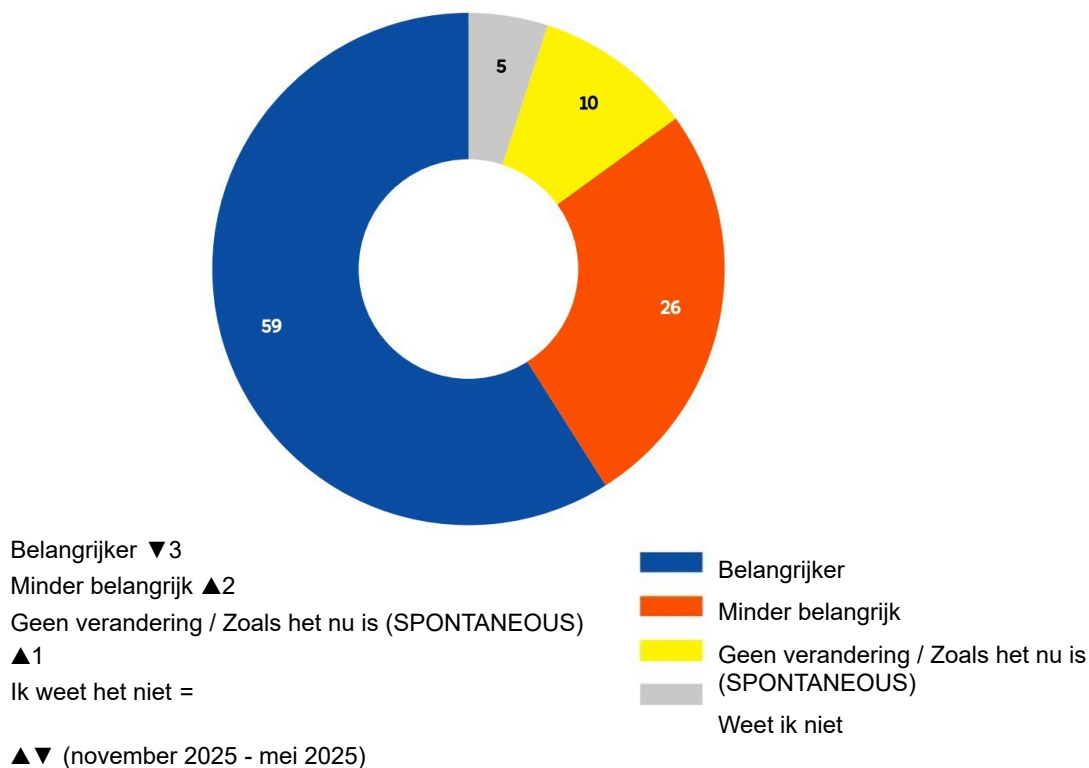
	Totaal 'positief'	Neutraal	Totaal "negatief"	Weet ik niet
EU27	38	41	20	1
Geslacht				
Man	39	38	22	1
Vrouw	38	43	18	1
Leeftijd				
15-24	45	42	11	2
25-39	41	41	17	1
40-54	38	40	21	1
55+	35	41	23	1
Opleidingsniveau				
Laag opleidingsniveau (ISCED 0-2)	31	43	24	2
Middelhoog onderwijsniveau (ISCED 3-4)	38	41	20	1
Hoger onderwijsniveau (ISCED 5-8)	45	38	16	1
Sociaal-professionele categorie				
Zelfstandigen	38	37	24	1
Managers	47	39	14	0
Andere witte halsbanden	45	39	16	0
Handarbeiders	35	41	23	1
Huis personen	30	47	22	1
Werklozen	30	39	29	2
Gepensioneerd	33	41	24	2
Studenten	46	42	10	2
Moeilijkheden bij het betalen van rekeningen				
Het grootste deel van de tijd	29	37	32	2
Van tijd tot tijd	34	41	24	1
Bijna nooit/nooit	41	41	17	1
Subjectieve verstedelijking				
Landelijk gebied of dorp	35	41	23	1
Kleine of middelgrote stad	38	42	19	1
Grote stad	44	37	18	1
Gebruik van online platforms in de afgelopen 7 dagen				
Total 'Heb de afgelopen week online platforms gebruikt	40	40	19	1
Geen	30	43	23	4
Beeld van de EU				
Positief	69	25	5	1
Neutraal	11	75	12	2
Negatief	3	17	79	1
Lidmaatschap van de Europese Unie				
Een goede zaak	54	37	8	1
Een slechte zaak	8	22	69	1
Noch iets goeds, noch iets slechts	13	58	27	2

Rol van het Europees Parlement

In dit deel wordt ingegaan op de perceptie van de burgers van de rol van het Europees Parlement. De respondenten werd gevraagd of zij persoonlijk graag zouden zien dat het Europees Parlement een belangrijkere of minder belangrijke rol speelt. De analyse houdt rekening met de algemene houding in de EU, de verschillen tussen de lidstaten en de verschillen tussen sociaaldemografische en attitudinale groepen.

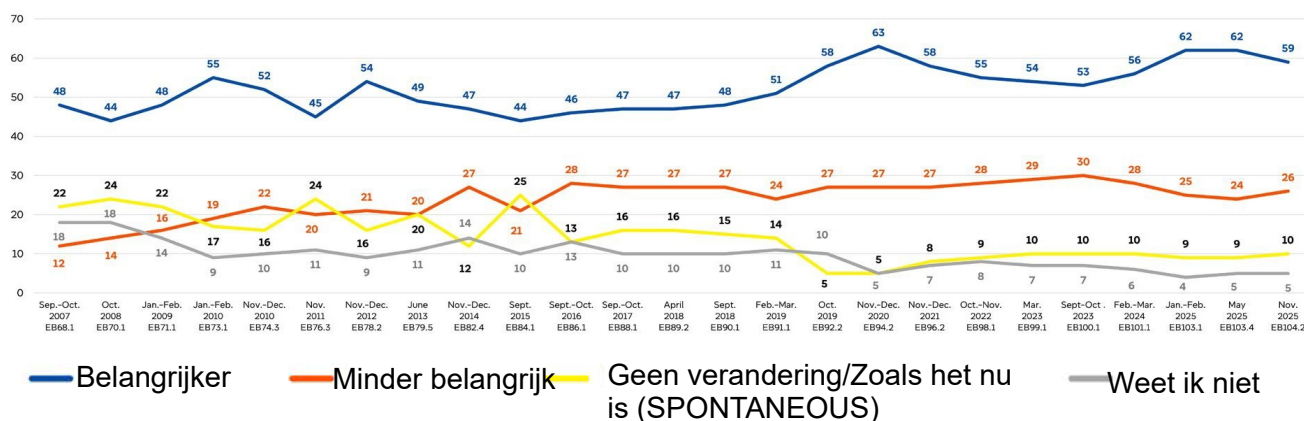
Op EU-niveau spreekt een meerderheid van de respondenten de wens uit dat het Europees Parlement een belangrijkere rol speelt. Meer bepaald zou 59 % van de respondenten willen dat het Parlement een belangrijkere rol speelt, terwijl 26 % van mening is dat het een minder belangrijke rol zou moeten spelen. Sinds de vorige enquête in mei 2025 is het aandeel Europeanen dat voorstander is van een sterkere rol voor het Parlement met drie procentpunten gedaald, terwijl het aandeel dat voorstander is van een minder belangrijke rol met twee punten is toegenomen.

QA2 Zou u persoonlijk graag zien dat het Europees Parlement een belangrijkere of minder belangrijke rol speelt? (EU27) (%)

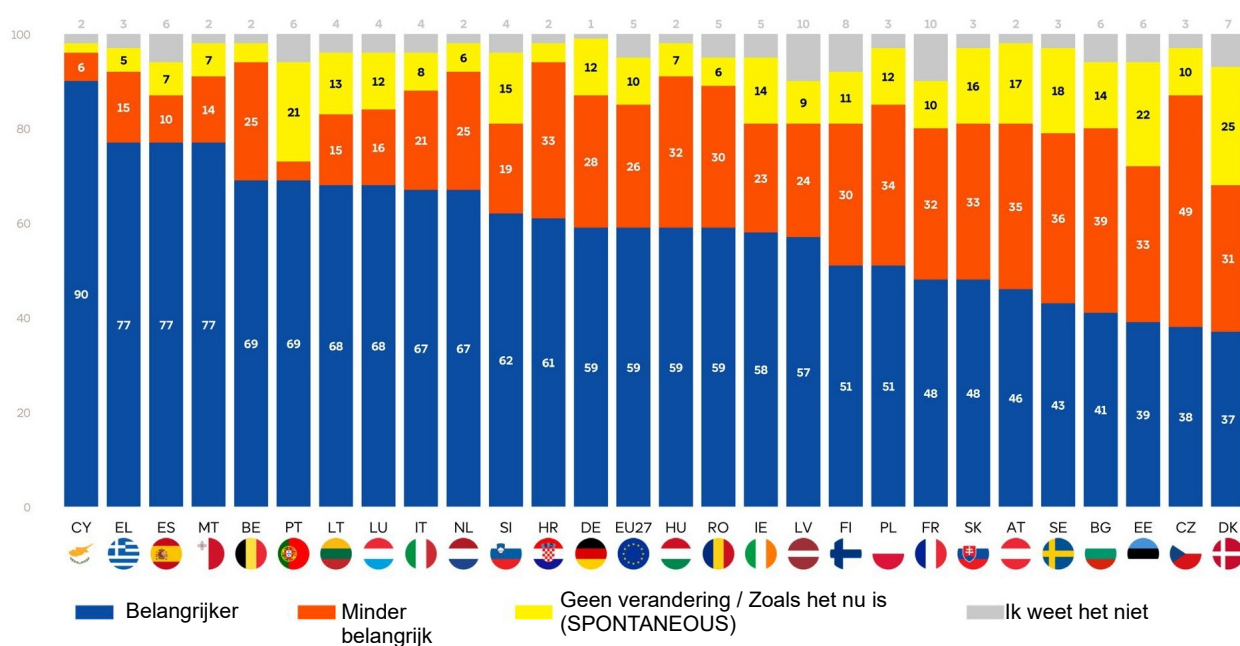
Op langere termijn is de steun voor een sterkere rol voor het Europees Parlement steeds duidelijk hoger gebleven dan de steun voor een zwakkere rol. Ondanks de lichte daling sinds mei 2025 is de huidige publieke steun voor een sterkere rol een van de hoogste sinds de vraag voor het eerst werd gesteld in 2007. Dit wijst erop dat een duidelijke meerderheid van de Europeanen het Europees Parlement nog steeds ziet als een instelling die meer invloed zou moeten hebben op de besluitvorming van de EU.

QA2 Zou u persoonlijk graag zien dat het Europees Parlement een belangrijkere of minder belangrijke rol speelt? (% - EU)

Op nationaal niveau spreekt een meerderheid van de respondenten in 19 lidstaten de wens uit dat het Europees Parlement een grotere rol speelt. De steun is het hoogst in Cyprus (90%), gevolgd door Griekenland, Spanje en Malta (alle 77%). Omgekeerd worden de laagste steunniveaus waargenomen in Denemarken (37 %), Tsjechië (38 %) en Estland (39 %). Tsjechië is de enige lidstaat waar het percentage respondenten dat wil dat het Europees Parlement een minder belangrijke rol speelt (49 %) groter is dan het percentage dat wil dat het Europees Parlement een belangrijkere rol speelt (38 %).

QA2 Zou u persoonlijk graag zien dat het Europees Parlement een belangrijkere of minder belangrijke rol speelt? (%)

nov 2025

In dit deel zal worden onderzocht hoe de voorkeuren van burgers met betrekking tot de rol van het Europees Parlement verschillen tussen sociaaldemografische en attitudinale groepen, waarbij de verschillen naar geslacht, leeftijd, onderwijs, economische omstandigheden en bredere houding ten opzichte van de EU worden benadrukt.

Ten eerste heeft gender weinig invloed op de voorkeuren van burgers voor de rol van het Europees Parlement. Mannen hebben iets meer kans dan vrouwen om de wens te uiten dat het Parlement een minder belangrijke rol speelt (28 % tegenover 24 %).

Leeftijdsgerelateerde verschillen zijn meer uitgesproken, waarbij jongere respondenten eerder voorstander zijn van een grotere rol voor het Parlement dan oudere respondenten. Van de 15- tot 24-jarigen wenst 69 % dat het Parlement een belangrijkere rol speelt, tegenover 63 % van de respondenten in de leeftijd van 25-39 jaar, 58 % van de respondenten in de leeftijd van 40-54 jaar en 55 % van de respondenten in de leeftijd van 55 jaar en ouder, wat erop wijst dat de vraag naar een sterkere rol van het Parlement bijzonder hoog is onder de jongste Europeanen.

Het opleidingsniveau wordt ook positief geassocieerd met voorkeuren voor een belangrijkere rol: 64 % van de respondenten met een hoog opleidingsniveau geeft deze mening te kennen, tegenover 60 % van de respondenten met een gemiddeld opleidingsniveau en 52 % van de respondenten met een laag opleidingsniveau.

De financiële situatie van de respondenten vertoont slechts bescheiden verschillen. Respondenten die bijna nooit of nooit moeite hebben met het betalen van rekeningen, willen iets vaker dat het Parlement een belangrijkere rol speelt (60%) dan respondenten die van tijd tot tijd (59%) of meestal (56%) problemen ondervinden.

Attitudinale kenmerken hangen nauw samen met voorkeuren met betrekking tot de rol van het Parlement. Respondenten met een positief beeld van de Europese Unie zijn aanzienlijk eerder voorstander van een sterkere parlementaire rol (78%), terwijl respondenten met een negatief beeld van de EU eerder voorstander zijn van een minder belangrijke rol (64%).

QA2 Zou u persoonlijk graag zien dat het Europees Parlement een belangrijkere of minder belangrijke rol speelt? (% - EU)				
	Belangrijker	Minder belangrijk	Geen verandering / Zoals het nu is (SPONTANEOUS)	Weet ik niet
EU27	59	26	10	5
Geslacht				
Man	58	28	10	4
Vrouw	60	24	11	5
Leeftijd				
15-24	69	15	8	8
25-39	63	24	10	3
40-54	58	28	11	3
55+	55	29	11	5
Opleidingsniveau				
Laag opleidingsniveau (ISCED 0-2)	52	29	12	7
Middelhoog onderwijsniveau (ISCED 3-4)	60	28	9	3
Hoger onderwijsniveau (ISCED 5-8)	64	22	10	4
Sociaal-professionele categorie				
Zelfstandigen	59	29	9	3
Managers	63	22	12	3
Andere witte halsbanden	63	25	10	2
Handarbeiders	56	29	11	4
Huis personen	56	28	10	6
Werklozen	59	26	9	6
Gepensioneerd	54	31	10	5
Studenten	72	12	9	7
Moeilijkheden bij het betalen van rekeningen				
Het grootste deel van de tijd	56	30	8	6
Van tijd tot tijd	59	28	8	5
Bijna nooit/nooit	60	25	11	4
Subjectieve verstedelijking				
Landelijk gebied of dorp	55	28	12	5
Kleine of middelgrote stad	59	28	8	5
Grote stad	64	22	10	4
Gebruik van online platforms in de afgelopen 7 dagen				
Total 'Heb de afgelopen week online platforms gebruikt	61	25	10	4
Geen	46	31	14	9
Beeld van de EU				
Positief	78	10	10	2
Neutraal	48	31	14	7
Negatief	28	64	4	4
Lidmaatschap van de Europese Unie				
Een goede zaak	74	12	11	3
Een slechte zaak	26	67	3	4
Noch iets goeds, noch iets slechts	38	43	13	6

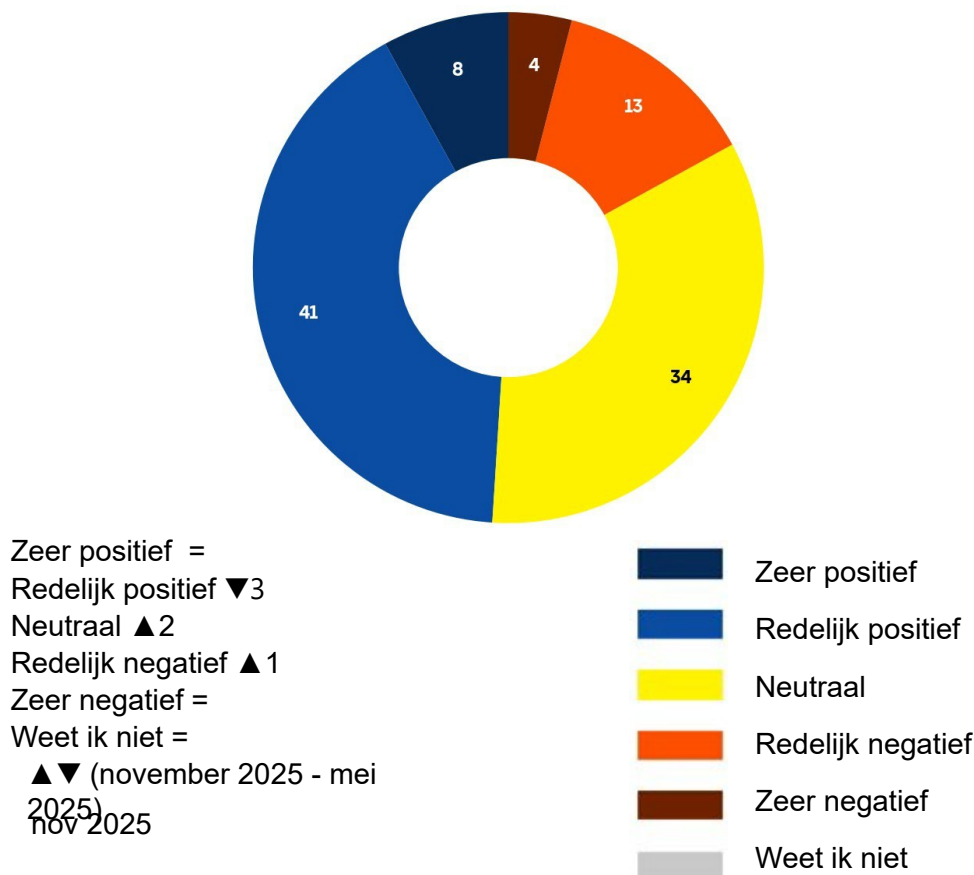
Beeld van de Europese Unie

In dit deel wordt de algemene perceptie van de Europese Unie door de burgers onderzocht, een belangrijke maatstaf voor de manier waarop Europeanen de Unie als een politieke en institutionele actor beschouwen. In de analyse wordt rekening gehouden met geaggregeerde percepties op EU-niveau, verschillen tussen de lidstaten en verschillen naar sociaal-demografische en attitudinale kenmerken, waardoor inzicht wordt verkregen in het publieke sentiment ten aanzien van de EU als geheel.

Op EU-niveau geeft bijna de helft van de respondenten (49 %) aan een positief beeld van de Europese Unie te hebben, waaronder 8 % die zegt een zeer positieve mening te hebben. 34% van de Europeanen geeft blijk van neutrale percepties, terwijl 17% een negatief beeld heeft, waarvan 4% zeer negatief is. Sinds de vorige enquête in mei 2025 is het percentage respondenten met een positief beeld met drie procentpunten gedaald, wat wijst op een lichte daling van de gunstige perceptie van de Europese Unie in de hele EU.

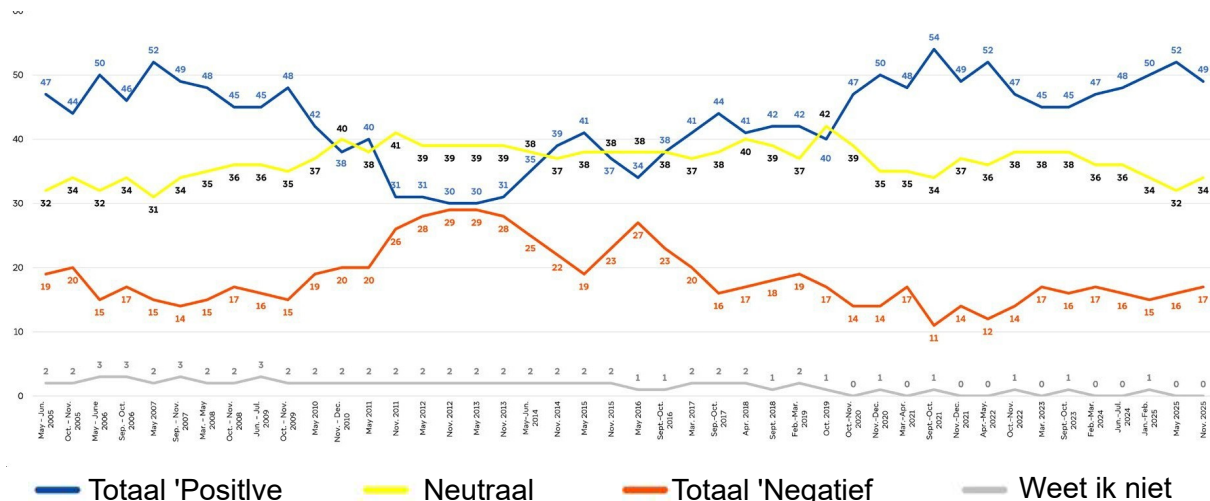
Nogmaals, de algemene context van mondiale spanningen en uitdagingen voor de EU, met een uitgesproken pessimisme over de toekomst van de wereld, die door meer dan de helft van de respondenten wordt gemeld, zoals beschreven aan het begin van dit verslag, draagt waarschijnlijk bij aan het vormgeven van de houding van individuen. Dergelijke zorgen kunnen met name van invloed zijn op de manier waarop burgers instellingen als de Europese Unie zien, die vaak wordt gezien als een belangrijke speler bij het aanpakken van mondiale uitdagingen, zoals ook eerder in dit verslag wordt aangetoond.

D78 In het algemeen, roept de EU voor u een zeer positief, tamelijk positief, neutraal, tamelijk negatief of zeer negatief beeld op? (EU27) (%)

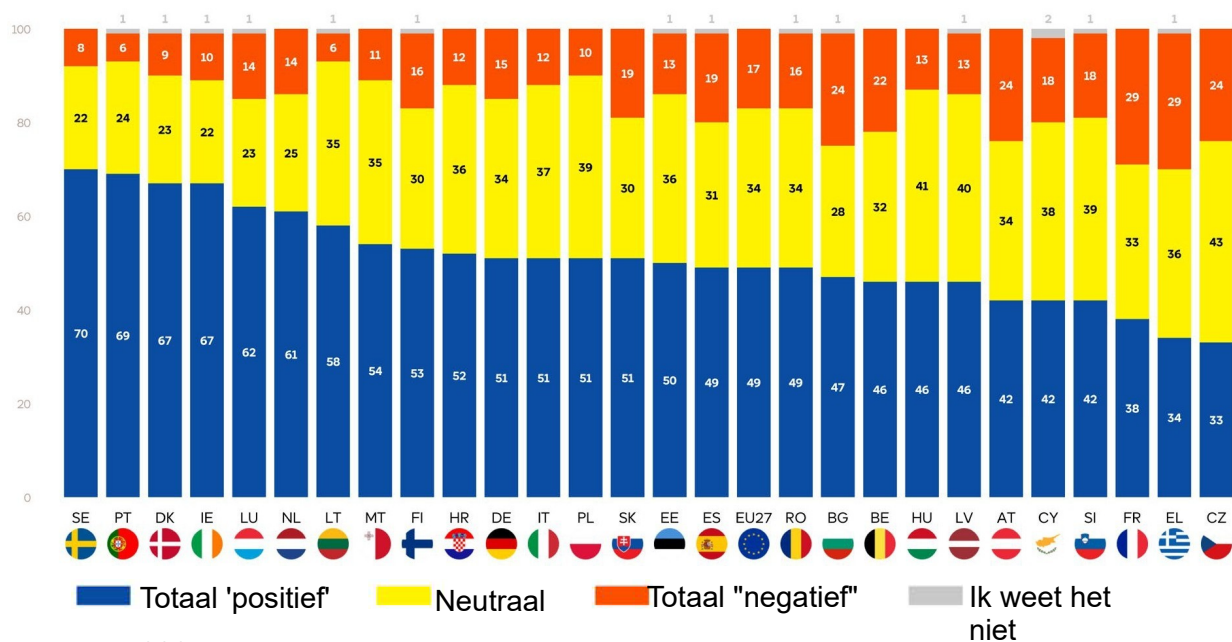
Net als bij de twee voorgaande indicatoren wijst de langetermijntrend, ondanks de recente daling van de positieve percepties, op een positiever beeld. Sinds ten minste 2005 is het percentage respondenten met een positief beeld van de Europese Unie steeds groter dan het percentage respondenten met een negatief beeld. Bovendien zijn positieve percepties sinds 2020 consequent de meest voorkomende reactie, die ook neutrale meningen overtreft. Hoewel het huidige niveau licht is gedaald, blijft het hoog in vergelijking met de periode tussen 2011 en 2016, toen de publieke opinie van de EU minder gunstig was.

D78 In het algemeen, roept de EU voor u een zeer positief, tamelijk positief, neutraal, tamelijk negatief of zeer negatief beeld op? (% - EU)

Op nationaal niveau geeft ten minste de helft van de respondenten aan in 15 lidstaten een positief beeld van de Europese Unie te hebben, en in 25 lidstaten is positief de meest voorkomende reactie. Het hoogste percentage positieve percepties wordt waargenomen in Zweden (70%), Portugal (69%) en Denemarken en Ierland (67%). Omgekeerd zijn de laagste niveaus van positieve percepties te vinden in Tsjechië (33%), Griekenland (34%) en Frankrijk (38%). Tsjechië en Griekenland zijn de enige lidstaten waar positieve reacties niet het vaakst voorkomen; in beide gevallen heeft de relatieve meerderheid van de respondenten een neutraal standpunt. Negatieve percepties zijn in geen enkele lidstaat de meest voorkomende reactie.

D78 In het algemeen, roept de EU voor u een zeer positief, tamelijk positief, neutraal, tamelijk negatief of zeer negatief beeld op? (%)

In dit deel zal worden onderzocht hoe de opvattingen van de burgers over de Europese Unie verschillen tussen sociaaldemografische en attitudinale groepen.

Ten eerste heeft gender weinig invloed op de algemene perceptie, hoewel vrouwen iets vaker dan mannen een neutraal beeld hebben (35 % tegenover 32 %), terwijl mannen iets vaker een negatief beeld van de Unie uiten (19 % tegenover 16 %).

Leeftijdsgerelateerde verschillen zijn meer uitgesproken, waarbij jongere respondenten positievere meningen uiten dan oudere respondenten. Van de 15- tot 24-jarigen geeft 60 % aan een positief beeld van de EU te hebben, tegenover 54 % van de respondenten in de leeftijd van 25-39 jaar, 49 % van de respondenten in de leeftijd van 40-54 jaar en 44 % van de respondenten in de leeftijd van 55 jaar en ouder, wat wijst op een duidelijke trend van gunstigere percepties bij de jongste Europeanen.

Onderwijsniveau hangt ook samen met percepties, waarbij respondenten die een hoog opleidingsniveau hebben bereikt, vaker een positief beeld van de EU hebben (60%) dan respondenten met een gemiddeld opleidingsniveau (48%) of een laag opleidingsniveau (40%).

De financiële situatie van respondenten geeft verder vorm aan de percepties, aangezien degenen die bijna nooit of nooit moeite hebben met het betalen van rekeningen vaker een positief beeld melden (53 %) dan respondenten die van tijd tot tijd problemen ondervinden (43 %) of meestal (37 %).

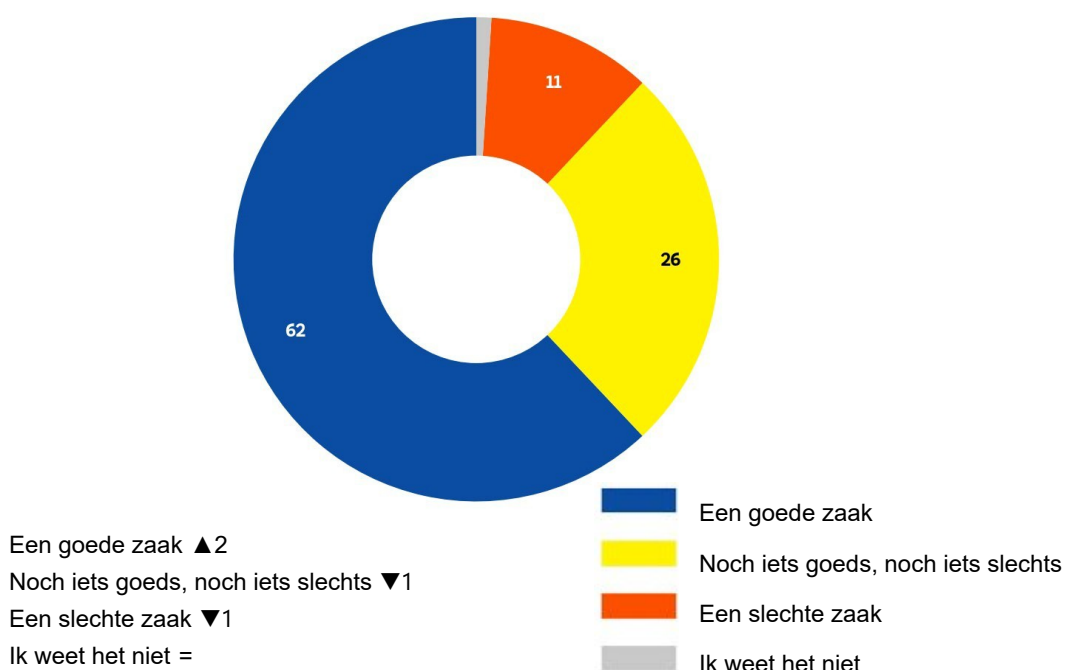
D78 In het algemeen, roept de EU voor u een zeer positief, tamelijk positief, neutraal, tamelijk negatief of zeer negatief beeld op? (% - EU)				
	Totaal 'positief'	Neutraal	Totaal "negatief"	Ik weet het niet
EU27	49	34	17	0
Geslacht				
Man	49	32	19	0
Vrouw	48	35	16	1
Leeftijd				
15-24	60	31	8	1
25-39	54	31	15	0
40-54	49	33	18	0
55+	44	36	20	0
Opleidingsniveau				
Laag opleidingsniveau (ISCED 0-2)	40	39	20	1
Middelhoog onderwijsniveau (ISCED 3-4)	48	35	17	0
Hoger onderwijsniveau (ISCED 5-8)	60	27	13	0
Sociaal-professionele categorie				
Zelfstandigen	49	30	21	0
Managers	60	29	11	0
Andere witte halsbanden	54	32	14	0
Handarbeiders	44	37	19	0
Huis personen	41	39	20	0
Werklozen	41	32	26	1
Gepensioneerd	43	36	20	1
Studenten	64	28	8	0
Moelijkheden bij het betalen van rekeningen				
Het grootste deel van de tijd	37	34	28	1
Van tijd tot tijd	43	35	21	1
Bijna nooit/nooit	53	33	14	0
Subjectieve verstedelijking				
Landelijk gebied of dorp	45	35	20	0
Kleine of middelgrote stad	47	35	18	0
Grote stad	56	30	14	0
Gebruik van online platforms in de afgelopen 7 dagen				
Total 'Heb de afgelopen week online platforms gebruikt	51	33	16	0
Geen	37	40	22	1
Beeld van de EU				
Positief	100	0	0	0
Neutraal	0	100	0	0
Negatief	0	0	100	0
Lidmaatschap van de Europese Unie				
Een goede zaak	71	24	5	0
Een slechte zaak	10	21	69	0
Noch iets goeds, noch iets slechts	14	62	24	0

Het lidmaatschap van de Europese Unie

In dit deel wordt ingegaan op de houding van de burgers ten aanzien van het lidmaatschap van hun land van de Europese Unie. De respondenten werd gevraagd of zij het lidmaatschap van hun land als een goede zaak, een slechte zaak of noch goed noch slecht beschouwen. In de analyse wordt gekeken naar de algemene percepties in de EU, verschillen tussen de lidstaten en verschillen tussen sociaaldemografische en attitudinale groepen, waardoor inzicht wordt verkregen in de waarde die Europeanen hechten aan het EU-lidmaatschap.

Over het algemeen vindt een duidelijke meerderheid van de respondenten het lidmaatschap van hun land van de Europese Unie een goede zaak. Meer bepaald vindt 62 % van de Europeanen dit standpunt, terwijl 26 % van mening is dat lidmaatschap noch goed noch slecht is, en 11 % het als slecht beschouwt. In vergelijking met februari-maart 2024 is het aandeel respondenten dat het lidmaatschap als een goede zaak beschouwt, met 2 procentpunten gestegen.

QA3 Denkt u in het algemeen dat het lidmaatschap van de EU (ons land)...? (EU27) (%)

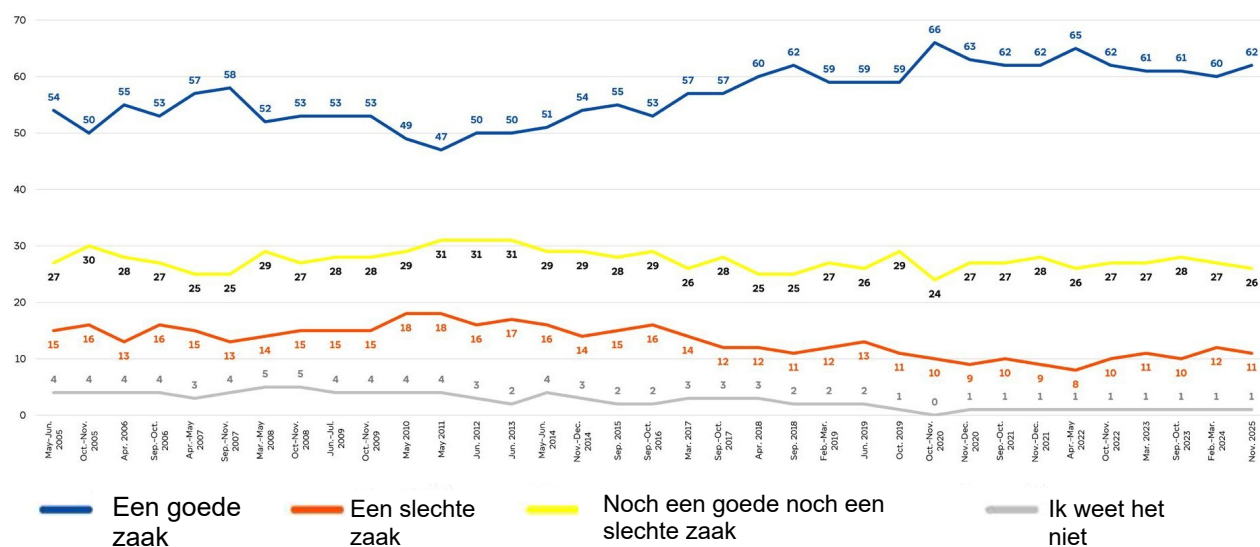

▲▼ (november 2025 - februari/maart 2024)

nov 2025

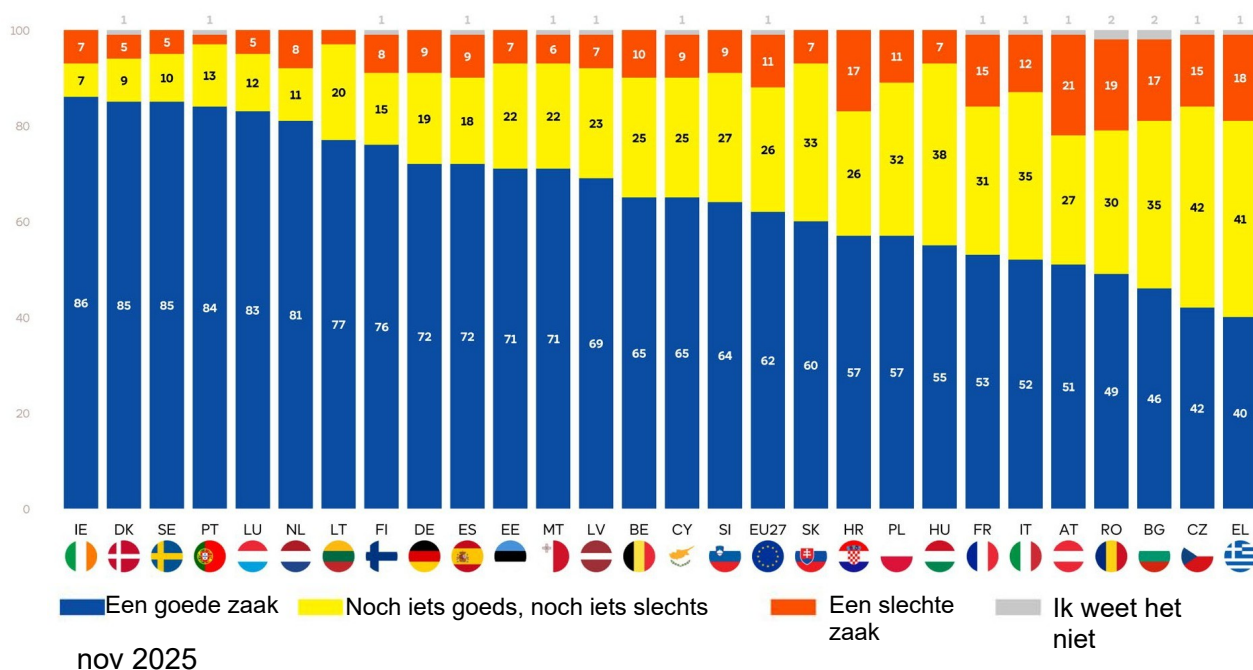
Op langere termijn is de positieve perceptie van het EU-lidmaatschap sinds 2012 consequent boven de 50 % gebleven. Tussen 2011 en 2020 was er een trend in de richting van steeds gunstigere standpunten, als gevolg van de toenemende steun voor het EU-lidmaatschap in de hele Europese Unie. Sinds 2020 heeft deze opwaartse trend zich gestabiliseerd, waarbij meer dan 60 % van de respondenten het EU-lidmaatschap consequent als een goede zaak beschouwt. Al met al onderstreept dit langetermijnpatroon de blijvende en over het algemeen stabiele steun van de Europese burgers voor het EU-lidmaatschap.

QA3 Denkt u in het algemeen dat het lidmaatschap van de EU (ons land)...? (% - EU)

De perceptie van het EU-lidmaatschap verschilt aanzienlijk van lidstaat tot lidstaat. Op nationaal niveau beschouwt een absolute meerderheid van de respondenten het EU-lidmaatschap als een goede zaak in 23 lidstaten. De steun is het grootst in Ierland (86%), Denemarken (85%) en Zweden (85%). Omgekeerd worden de laagste niveaus van positieve perceptie waargenomen in Griekenland (40%), Tsjechië (42%) en Bulgarije (46%).

QA3 Denkt u in het algemeen dat het lidmaatschap van de EU (ons land)...? (%)

nov 2025

In dit deel zal worden onderzocht hoe de houding van burgers ten aanzien van het lidmaatschap van hun land van de Europese Unie verschilt tussen sociaaldemografische en attitudinale groepen.

Gender heeft weinig invloed op de algemene perceptie, hoewel vrouwen iets meer geneigd zijn dan mannen om te reageren dat lidmaatschap noch goed noch slecht is (27% versus 24%), terwijl mannen iets meer geneigd zijn om lidmaatschap als slecht te beschouwen (13% versus 10%).

Er zijn meer leeftijdsgerelateerde verschillen, waarbij jongere respondenten meer steun voor het EU-lidmaatschap uitspreken dan oudere respondenten. Van de 15-24-jarigen vindt 74 % het lidmaatschap een goede zaak, tegenover 65 % van de respondenten van 25-39 jaar, 61 % van de 40-54-jarigen en 58 % van de respondenten van 55 jaar en ouder.

Onderwijsniveau wordt ook positief geassocieerd met steun voor lidmaatschap: 76 % van de respondenten met een hoog opleidingsniveau beschouwt het als een goede zaak, tegenover 60 % van de respondenten met een gemiddeld opleidingsniveau en 53 % van de respondenten met een laag opleidingsniveau.

De financiële situatie van de respondenten geeft de houding verder vorm: degenen die bijna nooit of nooit moeite hebben met het betalen van rekeningen, beschouwen het EU-lidmaatschap eerder als een goede zaak (68 %) dan respondenten die van tijd tot tijd problemen ondervinden (51 %) of meestal (50 %).

Attitudinale factoren wijzen op bijzonder sterke associaties met de perceptie van het EU-lidmaatschap. Respondenten met een positief beeld van de Europese Unie zullen het lidmaatschap over het algemeen als een goede zaak beschouwen (90%).

Tot slot zijn voor alle vier de indicatoren — beeld van het Europees Parlement, de rol van het Europees Parlement, beeld van de Europese Unie en percepties van het EU-lidmaatschap — de variatiepatronen naar sociaaldemografische en attitudinale factoren opvallend vergelijkbaar. Jongere respondenten en mensen met een hoger opleidingsniveau rapporteren consequent meer positieve percepties en meer steun, terwijl financiële problemen gepaard gaan met iets minder gunstige opvattingen. Gender heeft slechts een beperkte invloed op alle indicatoren. Attitudinale factoren, zoals een positief beeld van de EU, optimisme over haar toekomst en de vermeende voordelen van het lidmaatschap, laten de sterkste en meest consistente associaties zien, met een gunstige houding die gekoppeld is aan meer steun in elke maatregel. Deze uniformiteit benadrukt dat dezelfde sociaal-demografische en attitudinale kenmerken de opvattingen van de burgers over zowel de Europese Unie als het Europees Parlement bepalen, wat wijst op een coherente en systematische structuur die ten grondslag ligt aan de publieke perceptie van de Unie en haar instellingen.

QA3 Denkt u in het algemeen dat het lidmaatschap van de EU (ons land)...? (% - EU)				
	Een goede zaak	Een slechte zaak	Noch iets goeds, noch iets slechts	Ik weet het niet
EU27	62	11	26	1
Geslacht				
Man	62	13	24	1
Vrouw	62	10	27	1
Leeftijd				
15-24	74	6	19	1
25-39	65	10	24	1
40-54	61	12	27	0
55+	58	13	28	1
Opleidingsniveau				
Laag opleidingsniveau (ISCED 0-2)	53	15	31	1
Middelhoog onderwijsniveau (ISCED 3-4)	60	12	28	0
Hoger onderwijsniveau (ISCED 5-8)	76	7	17	0
Sociaal-professionele categorie				
Zelfstandigen	60	13	27	0
Managers	76	6	18	0
Andere witte halsbanden	66	8	25	1
Handarbeiders	55	14	30	1
Huis personen	48	18	33	1
Werklozen	57	18	24	1
Gepensioneerd	58	13	28	1
Studenten	78	4	17	1
Moeilijkheden bij het betalen van rekeningen				
Het grootste deel van de tijd	50	20	28	2
Van tijd tot tijd	51	15	33	1
Bijna nooit/nooit	68	9	23	0
Subjectieve verstedelijking				
Landelijk gebied of dorp	60	14	25	1
Kleine of middelgrote stad	60	11	28	1
Grote stad	69	8	22	1
Gebruik van online platforms in de afgelopen 7 dagen				
Total 'Heb de afgelopen week online platforms gebruikt	64	11	25	0
Geen	49	16	33	2
Beeld van de EU				
Positief	90	2	8	0
Neutraal	45	7	47	1
Negatief	18	45	36	1

CONCLUSIE

CONCLUSIE

De Eurobarometer van het najaar van 2025 weerspiegelt een Europees publiek dat een periode doorkruist die wordt gekenmerkt door geopolitieke spanningen en onzekerheden over de toekomst. Burgers zijn zeer optimistisch over hun eigen toekomst en die van hun gezin, maar dit vertrouwen verzwakt wanneer zij zich richten op de vooruitzichten voor hun land, de Europese Unie en met name de wereld. Pessimisme over mondiale ontwikkelingen is nu wijdverbreid, gevormd door aanhoudende conflicten en een over het algemeen onstabiele internationale context.

Zorgen met betrekking tot beveiliging en veiligheid zijn groot in alle geteste onderwerpen. Conflicten in de buurt van de EU, terrorisme, cyberaanvallen, natuurrampen in verband met klimaatverandering en ongecontroleerde migratiestromen geven aanleiding tot grote bezorgdheid. Tegelijkertijd worden communicatiegerelateerde risico's zoals desinformatie, haatzaaiende uitslatingen, door AI gegenereerde nepinhoud, onvoldoende gegevensbescherming en bedreigingen voor de vrijheid van meningsuiting ook algemeen als zorgwekkend beschouwd.

In dit verband koesteren de burgers sterke verwachtingen van het reactievermogen van de Europese Unie. Tweederde is van mening dat de rol van de EU bij de bescherming van burgers tegen mondiale crises moet toenemen, en grote meerderheden zijn voorstander van meer eenheid tussen de lidstaten en een sterkere Europese stem op het internationale toneel. Defensie en veiligheid zijn het gebied dat het vaakst wordt aangemerkt als cruciaal voor de versterking van de positie van de EU in de wereld, gevolgd door concurrentievermogen en industrie, en energieonafhankelijkheid.

Wat de prioriteiten van de burgers betreft, staan economische kwesties voorop in hun verwachtingen. Inflatie, stijgende prijzen en de kosten van levensonderhoud is opnieuw de topprioriteit die de Europeanen willen dat het Europees Parlement aanpakt. De economie en het scheppen van banen volgen op de voet, en ook de volksgezondheid wint aan belang. Hoewel de meeste respondenten verwachten dat hun levensstandaard de komende vijf jaar stabiel zal blijven, verwacht een aanzienlijke minderheid een daling, vooral in landen waar de economische onzekerheid acuuter wordt gevoeld. Burgers bevestigen ook het belang van fundamentele waarden. Vrede komt naar voren als de waarde die zij het meest willen dat het Europees Parlement verdedigt, als weerspiegeling van het huidige geopolitieke klimaat. Democratie, mensenrechten, vrijheid van meningsuiting en de rechtsstaat blijven ook centrale verwachtingen. De tevredenheid over de democratie, zowel op nationaal niveau als binnen de EU, blijft de meerderheidsdrempel overschrijden, hoewel deze sinds het voorjaar van 2025 licht is gedaald.

De houding ten opzichte van de EU en haar instellingen blijft over het algemeen positief, ondanks kleine dalingen. Een relatieve meerderheid heeft een positief beeld van de Europese Unie en het Europees Parlement. De steun voor het EU-lidmaatschap blijft groot: meer dan zes op de tien Europeanen beschouwen het als een goede zaak voor hun land, en een meerderheid van de burgers blijft voorstander van een prominentere rol voor het Europees Parlement.

In het algemeen geeft de Eurobarometer van het najaar van 2025 een beeld van een Europese Unie die met belangrijke mondiale spanningen en uitdagingen wordt geconfronteerd. In dit verband maken de burgers zich zorgen over de toekomst en verwachten zij dat de EU een belangrijker rol zal spelen.

Opmerkingen

(Pierre Dieumegard)

“De burgers willen dat de Europese Unie met eenheid en ambitie optreedt. 89 % van de respondenten vindt dat de EU-lidstaten meer eensgezind moeten zijn om het hoofd te bieden aan de huidige mondiale uitdagingen en 86 % wil dat de EU op internationaal niveau een sterkere stem krijgt.”(Sleutel 1 uit vraag QA7)

Ja, maar dit zijn slechts wensen. Als we vragen “Wilt u dat alle landen in de wereld gezamenlijk optreden tegen vervuiling?” zal het antwoord ook ja zijn. Als we de Fransen vragen: “Wilt u dat uw parlementsleden het eens worden over een begroting voor het land?”, zal het antwoord ook ja zijn.

Hier is de grafiek van vraag QA7 (zie ook pagina 80):

QA7 In hoeverre bent u het eens of oneens met elk van de volgende stellingen? (EU27) (%)

De EU-lidstaten moeten meer verenigd zijn om de huidige mondiale uitdagingen het hoofd te bieden

De Europese Unie moet op internationaal niveau een sterkere stem krijgen

De Europese Unie heeft meer middelen nodig om de huidige mondiale uitdagingen het hoofd te bieden

 Totaal
'Akkoord'
nov 2025

 Totaal 'Niet
mee eens'

 Ik weet het
niet

De goedkeuring van het derde voorstel is veel lager (= er zijn twee keer zoveel mensen die het daar niet mee eens zijn).

Dit komt omdat de derde zin “De Europese Unie heeft meer middelen nodig” bindender is: Als we meer middelen aan de Europese Unie geven, betekent dit dat we middelen afpakken van andere structuren. Wie wordt er in dit geval opgeofferd?

Het derde voorstel impliceert keuzes, moeilijke discussies; Voor deze discussies hebben we een eenvoudige en precieze taal nodig: Esperanto.

Technische specificaties

Technische specificaties

Tussen 6 en 30 november 2025 heeft Verian Belgium de enquête ronde 104,2 van de Eurobarometer uitgevoerd. Wave 104.2 bestrijkt de bevolking van de respectieve nationaliteiten van de lidstaten van de Europese Unie, woonachtig in elk van de 27 lidstaten en 15 jaar en ouder.

Het basissteekproefontwerp dat in alle landen wordt toegepast, is een gestratificeerde meertraps, willekeurige (waarschijnlijkheids)steekproef. In elk land wordt het steekproefkader eerst gestratificeerd per NUTS-regio en binnen elke regio door een maat voor stedelijkheid (DEGURBA). Het aantal geselecteerde steekproefpunten in elke strata weerspiegelt de stratumpopulatie 15+. In de tweede fase werden vanuit elk stratum bemonsteringspunten getrokken met een waarschijnlijkheid die evenredig was met hun populatiegrootte van 0+. De steekproeven vertegenwoordigen dus het gehele grondgebied van de onderzochte landen volgens Eurostat NUTS II (of gelijkwaardig) en volgens de verdeling van de ingezeten bevolking van de respectieve nationaliteiten in termen van grootstedelijke, stedelijke en plattelandsgebieden.²⁶

In elk van de geselecteerde bemonsteringspunten werd willekeurig een begincoördinaat getrokken en een omgekeerde geocoderingstool gebruikt om het dichtstbijzijnde adres bij de coördinaat te identificeren. Dit adres was het startadres voor de random walk. Verdere adressen (elk N-adres) werden geselecteerd door standaard "willekeurige route" -procedures, van het oorspronkelijke adres. In elk huishouden werd de respondent willekeurig getrokken. De benadering van de willekeurige selectie was afhankelijk van de grootte van het huishouden. Bij wijze van voorbeeld voor huishoudens met twee 15+ leden werd het script gebruikt om ofwel de informant (persoon die de screeningsvragenlijst beantwoordt) ofwel het andere in aanmerking komende lid van het huishouden te selecteren. Voor huishoudens met drie 15+ leden werd het script gebruikt om ofwel de informant (1/3 van de tijd) ofwel de twee andere in aanmerking komende leden in het huishouden (2/3 van de tijd) te selecteren. Waar de twee andere leden werden geselecteerd, werd de interviewer vervolgens verteld om te vragen naar de jongste of oudste. Het script zou willekeurig de selectie toewijzen aan de jongste of oudste met gelijke waarschijnlijkheid. Dit proces gaat door voor vier 15+ leden van het huishouden – willekeurig vragend naar de jongste, de tweede jongste en de oudste. Voor huishoudens met vijf 15+ leden gaan we terug naar de laatste verjaardagsregel.

Als er geen contact werd gemaakt met iemand in het huishouden, of als de geselecteerde respondent niet beschikbaar was (druk), bezocht de interviewer hetzelfde huishouden maximaal drie keer (vier contactpogingen in totaal). Interviewers geven nooit aan dat de enquête vooraf namens de Europese Commissie wordt uitgevoerd; zij kunnen deze informatie op verzoek verstrekken zodra de enquête is voltooid.

²⁶ Classificatie van stedelijke plattelandsgebieden op basis van DEGURBA (<https://ec.europa.eu/eurostat/web/degree-of-urbanisation/background>)

De aanwervingsfase was iets anders in Nederland, Finland en Zweden. In de twee laatstgenoemde landen werd binnen elk bemonsteringspunt een steekproef van adressen geselecteerd uit het adres- of bevolkingsregister (in Finland wordt niet op alle bemonsteringspunten een selectie gemaakt, maar in sommige landen zullen de responspercentages naar verwachting verbeteren). De selectie van adressen gebeurde op een willekeurige manier. Huishoudens werden vervolgens telefonisch gecontacteerd en aangeworven om deel te nemen aan de enquête. In Nederland wordt gebruik gemaakt van een dual frame RDD sample (mobiele en vaste nummers) omdat er geen uitgebreid bevolkingsregister met telefoonnummers beschikbaar is. De selectie van getallen op beide frames gebeurt op een willekeurige manier waarbij elk getal een gelijke kans op selectie krijgt. In tegenstelling tot Zweden en Finland is het monster niet geclusterd.

	COUNTRIES	INSTITUTES	N° INTERVIEWS	FIELDWORK DATES		POPULATION 15+	PROPORTION EU27
BE	Belgium	MCM Belgium	1,021	06-11-2025	24-11-2025	9,892,796	2.6%
BG	Bulgaria	Kantar TNS BBSS	1,046	06-11-2025	26-11-2025	5,534,456	1.4%
CZ	Czechia	STEM/MARK	1,064	06-11-2025	24-11-2025	9,172,797	2.4%
DK	Denmark	Mantle Denmark (Verian)	1,016	06-11-2025	30-11-2025	5,022,981	1.3%
DE	Germany	Mantle Germany (Verian)	1,527	07-11-2025	26-11-2025	71,818,299	18.7%
EE	Estonia	B&B Research OÜ	1,006	06-11-2025	26-11-2025	1,154,359	0.3%
IE	Ireland	B and A Research	1,006	06-11-2025	30-11-2025	4,338,938	1.1%
EL	Greece	Kantar Greece	1,007	06-11-2025	23-11-2025	9,041,201	2.4%
ES	Spain	Mantle Spain (Verian)	1,011	06-11-2025	25-11-2025	42,189,318	11.0%
FR	France	MCM France	1,004	06-11-2025	26-11-2025	56,855,864	14.8%
HR	Croatia	Hendal	1,003	08-11-2025	25-11-2025	3,319,752	0.9%
IT	Italy	Testpoint Italia	1,031	06-11-2025	28-11-2025	51,784,963	13.5%
CY	Rep. of Cyprus	CYMAR Market Research	501	06-11-2025	27-11-2025	818,909	0.2%
LV	Latvia	Kantar TNS Latvia	1,004	06-11-2025	27-11-2025	1,579,066	0.4%
LT	Lithuania	Norstat LT	1,023	06-11-2025	24-11-2025	2,467,008	0.6%
LU	Luxembourg	ILRES	508	06-11-2025	28-11-2025	566,303	0.1%
HU	Hungary	Kantar Hoffmann	1,026	07-11-2025	24-11-2025	8,199,448	2.1%
MT	Malta	MISCO International	502	06-11-2025	24-11-2025	493,961	0.1%
NL	Netherlands	MCM Netherlands	1,010	06-11-2025	25-11-2025	15,228,902	4.0%
AT	Austria	Das Österreichische Gallup Ins.	1,003	08-11-2025	25-11-2025	7,842,929	2.0%
PL	Poland	Research Collective	1,016	07-11-2025	26-11-2025	31,082,980	8.1%
PT	Portugal	Intercampus SA	1,037	07-11-2025	26-11-2025	9,275,958	2.4%
RO	Romania	CSOP SRL	1,041	06-11-2025	26-11-2025	16,034,437	4.2%
SI	Slovenia	Mediana DOO	1,005	06-11-2025	24-11-2025	1,811,104	0.5%
SK	Slovakia	MNFORCE	1,003	06-11-2025	24-11-2025	4,557,290	1.2%
FI	Finland	Taloustutkimus Oy	1,001	06-11-2025	27-11-2025	4,771,619	1.2%
SE	Sweden	Mantle Sweden (Verian)	1,031	06-11-2025	26-11-2025	8,748,126	2.3%
TOTAL EU27			26,453	06-11-2025	30-11-2025	383,603,764	100%

* It should be noted that the total percentage shown in this table may exceed 100% due to rounding.

Gespreksmodus per land

Interviews werden uitgevoerd door middel van persoonlijke interviews, hetzij fysiek bij mensen thuis, hetzij door middel van video-interactie op afstand in de juiste nationale taal. Interviews met video-interactie op afstand ("online face-to-face" of CAVI, Computer Assisted Video Interviewing, werden alleen uitgevoerd in de Republiek Cyprus, Denemarken, Malta, Nederland, Finland en Zweden).

COUNTRIES		N° OF CAPI INTERVIEWS	N° OF CAVI INTERVIEWS	TOTAL N° INTERVIEWS
BE	Belgium	1,021		1,021
BG	Bulgaria	1,046		1,046
CZ	Czechia	1,064		1,064
DK	Denmark	703	313	1,016
DE	Germany	1,527		1,527
EE	Estonia	1,006		1,006
IE	Ireland	1,006		1,006
EL	Greece	1,007		1,007
ES	Spain	1,011		1,011
FR	France	1,004		1,004
HR	Croatia	1,003		1,003
IT	Italy	1,031		1,031
CY	Rep. Of Cyprus	441	60	501
LV	Latvia	1,004		1,004
LT	Lithuania	1,023		1,023
LU	Luxembourg	508		508
HU	Hungary	1,026		1,026
MT	Malta	325	177	502
NL	Netherlands	824	186	1,010
AT	Austria	1,003		1,003
PL	Poland	1,016		1,016
PT	Portugal	1,037		1,037
RO	Romania	1,041		1,041
SI	Slovenia	1,005		1,005
SK	Slovakia	1,003		1,003
FI	Finland	703	298	1,001
SE	Sweden	711	320	1,031
TOTAL EU27		25,099	1,354	26,453

CAPI : Computer-Assisted Personal interviewing

CAVI : Computer-Assisted Video interviewing

Foutmarges

Lezers worden eraan herinnerd dat enquêteresultaten schattingen zijn, waarvan de nauwkeurigheid, omdat alles gelijk is, afhangt van de steekproefgrootte en het waargenomen percentage. Met voorbeelden van ongeveer 1.000 interviews variëren de werkelijke percentages binnen de volgende betrouwbaarheidsgrenzen:

Statistische marges als gevolg van bemonsteringstoleranties

(bij een betrouwbaarheidsniveau van 95%)

<i>de diverse steekproefgrootten zijn in rijen</i>						<i>diverse waargenomen resultaten staan in kolommen</i>					
	5 %	10 %	15 %	20 %	25 %	30 %	35 %	40 %	45 %	50 %	
	95 %	90 %	85 %	80 %	75 %	70 %	65 %	60 %	55 %	50 %	
N=50	6,0	8,3	9,9	11,1	12,0	12,7	13,2	13,6	13,8	13,9	N=50
N=500	1,9	2,6	3,1	3,5	3,8	4,0	4,2	4,3	4,4	4,4	N=500
N=1000	1,4	1,9	2,2	2,5	2,7	2,8	3,0	3,0	3,1	3,1	N=1000
N=1500	1,1	1,5	1,8	2,0	2,2	2,3	2,4	2,5	2,5	2,5	N=1500
N=2000	1,0	1,3	1,6	1,8	1,9	2,0	2,1	2,1	2,2	2,2	N=2000
N=3000	0,8	1,1	1,3	1,4	1,5	1,6	1,7	1,8	1,8	1,8	N=3000
N=4000	0,7	0,9	1,1	1,2	1,3	1,4	1,5	1,5	1,5	1,5	N=4000
N=5000	0,6	0,8	1,0	1,1	1,2	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4	N=5000
N=6000	0,6	0,8	0,9	1,0	1,1	1,2	1,2	1,2	1,3	1,3	N=6000
N=7000	0,5	0,7	0,8	0,9	1,0	1,1	1,1	1,1	1,2	1,2	N=7000
N=7500	0,5	0,7	0,8	0,9	1,0	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1	N=7500
N=8000	0,5	0,7	0,8	0,9	0,9	1,0	1,0	1,1	1,1	1,1	N=8000
N=9000	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0	1,0	N=9000
N=10000	0,4	0,6	0,7	0,8	0,8	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0	N=10000
N=11000	0,4	0,6	0,7	0,7	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	N=11000
N=12000	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9	N=12000
N=13000	0,4	0,5	0,6	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8	0,9	0,9	N=13000
N=14000	0,4	0,5	0,6	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	N=14000
N=15000	0,3	0,5	0,6	0,6	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	N=15000
	5 %	10 %	15 %	20 %	25 %	30 %	35 %	40 %	45 %	50 %	
	95 %	90 %	85 %	80 %	75 %	70 %	65 %	60 %	55 %	50 %	

In een snel veranderend en uitdagend mondiaal landschap willen de burgers dat de Europese Unie met eenheid en ambitie optreedt. Defensie, veiligheid en economie zijn belangrijke prioriteiten voor de versterking van de EU, zowel in eigen land als internationaal. Europeanen maken zich met name zorgen over veiligheidskwesties, zoals aanhoudende conflicten en oorlogen, alsook over maatschappelijke en digitale kwesties, waaronder desinformatie, onlinegegevensbescherming en misleidende inhoud die door artificiële intelligentie is gecreëerd. In dit verband zouden de Europese burgers graag zien dat de EU een belangrijkere rol speelt bij de bescherming van hen. Het EU-lidmaatschap wordt door een grote meerderheid van de Europeanen nog steeds als waardevol beschouwd en het positieve imago van de EU blijft hoog, zij het dat het de afgelopen maanden licht is afgenomen.

De enquête, uitgevoerd door het onderzoeksbureau Verian Belgium tussen 6 en 30 november 2025 in alle 27 EU-lidstaten, werd face-to-face uitgevoerd, met video-interviews (CAVI) die bovendien werden gebruikt in Cyprus, Denemarken, Finland, Malta, Nederland en Zweden. In totaal werden 26 453 interviews gehouden en de EU-resultaten gewogen op basis van de omvang van de bevolking in elk land.

Voor meer informatie over de volledige enquête scant u de QR-code:

Publicatie van de EUROBAROMETER EN ONDERZOEKEN
DIRECTORAAT VOOR OUTREACH ?? DIRECTORAAT-GENERAAL VOOR COMMUNICATIE
EUROPEES PARLEMENT
DGCOMM-EBSU@EUROPARL.EUROPA.EU
EUROPA.EU/EUROBAROMETER

Catalogusnummer: QA-01-26-015-NL-N

ISBN: 978-92-848-3394-8

ISSN: 2529-6973

DOI: 10.2861/5597640

© Europese Unie, 2026